

DÖDA MÄNNISKOR RESER INGA MONUMENT

VOLYM 1

Ola Kadefors

Möten mellan tider

Om rännhus och gravar från brons-
och järnåldern, samt något om en
medeltida gård

ARKEOLOGISK UNDERSÖKNING 2012

Halland, Skrea socken, Skrea 6:68, RAÄ Skrea 224, 225

ARKEOLOGISKA RAPPORTER FRÅN HALLANDS LÄNSMUSEER 2016:1

KULTURMILJÖ
HALLAND

DÖDA MÄNNISKOR RESER INGA MONUMENT VOLYM 1

Ola Kadefors

Möten mellan tider

Om rännhus och gravar från
brons- och järnåldern samt något
om en medeltida gård

ARKEOLOGISK UNDERSÖKNING 2012

Halland, Skrea socken, Skrea 6:68, RAÄ Skrea 224, 225

ARKEOLOGISKA RAPPORTER FRÅN HALLANDS LÄNSMUSEER 2016:1

Hallands Läns museer, Kulturmiljö Halland

Uppdragsverksamheten, Halmstad 2016.

Arkeologisk undersökning 2012.

Framsida: Detalj av husränna, hus 2. Foto: Ola Kadefors. Foto nr 2015-1870.

Layout: A. Andersson.

Kartor ur allmänt kartmaterial © Lantmäteriet.

Ärende nr ms2006/02316.

Inledning

Sensommaren och hösten 2012 undersökte Kulturmiljö Halland två närliggande, delvis samtida fornlämningar strax norr om Skrea kyrka. Lämningarna utgjordes av gravhögen Skrea RAÄ 21 och boplatssområdet Skrea RAÄ 224 m.fl. Undersökningarna formulerades som ett gemensamt projekt med titeln ***Döda människor reser inga monument***, där det uttalade syftet var att med hjälp av naturvetenskapliga analysmetoder knyta samman platserna. Ola Kadefors var projektledare för hela projektet, han biträdades av Leif Häggström.

Lämningarna utgjordes av en gravhög som förmodades vara från bronsålder och ett boplatssområde med gravar. Boplatssområdet var som så ofta i Halland från flera tidsperioder men det som uttryckligen prioriterades i förfrågningsunderlaget var bronsålder och järnålder. I den svenska arkeologin brukar den rumsliga närvaron räcka för att knyta samman grav med bosättning, vi ville komma längre än så. Vårt syfte var att bevisa att de hängde ihop. Planen var att genom markmorfologi försöka knyta samman den jord som fanns i gravhögen med jorden på boplatssområdet. Metoden har använts bland annat i Danmark vid undersökningen av Skelhøj där det kunde konstateras att flera gårdar gått samman och uppfört gravhögen. Att prova denna intressanta metod på svenska material var ett sätt att skapa ny relevant kunskap om våra fornlämningar. Tyvärr visade det sig att gravhögen var allt för skadad av århundraden av grävlingsgryt för att metoden skulle kunna användas över huvud taget. Men det finns flera fynd som gör att platserna kan diskuteras som två delar av samma mänskliga uttryck.

Det som finns och som skett på platserna kan sammanfattas i en översiktlig tabell:

Period	Boplatsskrea 224 m.fl.	Gravhögen Skrea 21
Neolitikum	Keramik och ett fåtal flintor, framför allt senneolitisk.	
Bronsålder	Keramik från äldre bronsålder. Rännhus från period III-IV, byggnaderna bedöms inte vara några bostäder utan har snarare haft en rituell funktion. Där fanns även rännor, härdar och stolphål från bronsålder, vilka även dom bedömdes härröra från rituella aktiviteter.	Fem sekundärgravar från period IV. Primärgrav totalt förstörd av grävling.
Järnålder	Förromerska gravar i direkt anslutning till rännhusen. Ett strukturellt och rumsligt förhållande till det som skedde under bronsåldern. Ett mindre hus från äldre järnålder.	
Medeltid	En gårdslämning, med flera byggnader, som varit brukad i två faser med start i yngsta vikingatid. En till gården hörande smidesugn/ ässja hittades också.	

Lämningarna är bara delvis i bruk under samma tid. Samtidigt får man inte glömma att under i stort sett hela boplatssens bruksperiod har gravhögen vilat blott några hundra meter norr om gårdarna. Befolkningen i gårdarna har knappast varit omedvetna om gravhögen, som till och med fått ett eget namn – *Brune Kulle*.

Gravhögen är för sig intressant men faller in i det övergripande mönstret för hur halländska gravhögar ter sig. Väl synlig placering i ett höjdläge. Byggnadsmaterialet var jord med inslag av sten. En primärgrav i mitten, som i detta fall var helt uttraderad. De fem sekundärgravarna påträffades en bit upp i fyllnadsmaterialet, primärt i högens södra halva.

Boplatsen avviker från hur boplatser brukar te sig i Halland. De rituella/kultiska inslagen från mellersta/yngre bronsåldern och äldre förromersk järnålder är väldigt påtagliga medan spåren av profant leverne saknas helt. Där har stått hus och löpt diken och gärdesgårdar i vad som för våra ögon förefaller ett oorganiserat myller. Samtidigt är de rituella/kultiska inslagen väl samlade, närmast koncentrerade, till en yta i anslutning till ett litet parti med berg i dagen. Dessa handlingar är samtida med den period som gravhögen aktivt använts som plats att gravlägga döda.

Under perioden 1000-700 f.Kr. förefaller boplatsen varit övergiven eller oanvänd. Där finns inget som entydigt kan belägga aktivitet under dessa århundraden. Först i bronsålderns slutskede återkommer spåren av människans aktiviteter. Gravar, rännor, stolphål etc, där gravarna ligger i tydlig rumslig relation till de äldre rännhusen. Det är uppenbart att det finns ett samband, ett minne, en tradition eller en kunskap om de äldre byggnaderna. Därefter brukas platsen under förromersk järnålder innan den åter överges för att tas i anspråk av en senvikingatida gård som är i bruk in i tidig medeltid.

Platserna är olika i funktion och tid, samtidigt finns det tillfällen då de båda varit i bruk, perioder då de verkar ha haft närliggande, eventuellt kompletterande funktion. Att vi inte kunnat knyta samman dem utifrån den ursprungliga planen eller genom hårda fakta utan endast indirekt via antydningar genom likheter i det keramiska materialet och lerornas sammansättning, den rumsliga närheten, tidsmässighet och rituella uttryck är frustrerande. Samtidigt är det arkeologins natur. Att plocka fram de spår som finns och tolka dem utifrån bästa förmåga. Den formella redogörelsen för vad som hittades och dokumenterades på de båda platserna finns nu i två rapporter.

Döda människor reser inga monument del 1: Möten mellan tider - Om rännhus och gravar från brons- och järnåldern, samt något om en medeltida gård. Författare: Ola Kadefors

Döda människor reser inga monument del 2: Gravhögen Brune Kulle – utgrävningen av ett sargat monument i Skrea. Författare: Leif Häggström

Vetenskapliga fördjupningar har presenterats vid det 11:e Nordiska Bronsålderssymposiet samt i artikelform. Ytterligare fördjupningar är under arbete. Samtliga dessa kommer att redovisas i slutrapporten.

Innehåll

Inledning.....	3
1. Sammanfattning.....	7
2. Inledning.....	7
3. Topografi och fornlämningsmiljö.....	7
3.1. Tidigare insatser inom RAÄ 224 och 225.....	8
4. Frågeställningar.....	10
5. Metod.....	11
5.1. Exploatör, underkonsulter och deltagare.....	12
5.2. Publik verksamhet.....	12
6. Resultat.....	13
6.1. Diken och rännor.....	15
6.1.1. Rännor och diken i den äldsta fasen.....	15
Sammanfattning av fas 1.....	17
6.1.2. Rännor och diken i fas 2.....	18
Dikena i den västra delen av undersökningsområdet .	19
6.1.3. Dikena i södra delen av undersökningsområdet.....	23
6.2. Gropar, härdar och kokgropar.....	26
6.3. Lager.....	28
6.4. Stolphål och pinnhål.....	29
6.5. Stenpackning.....	29
6.6. Ugn.....	29
6.7. Hus.....	30
6.7.1. Hus 1.....	31
Kommentarer till ¹⁴ C-, vedart-, makro- och pollenprov inom	
hus 1.....	39
6.7.2. Hus 2.....	40
Kommentarer till ¹⁴ C-, vedart-, makro- och pollenprov inom	
hus 2.....	47
6.7.3. Hus 3.....	48
Kommentarer till ¹⁴ C-, vedart-, makro- och pollenprov inom	
hus 3.....	50
6.7.4. Hus 4.....	53
6.7.5. Hus 5.....	55
6.7.6. Hus 6.....	57
6.7.7. Hus 7.....	59
6.7.8. Hus 8.....	61
6.7.9. Hus 9.....	61
6.7.10. Hus 10.....	62
6.7.11. Hus 11.....	63
6.7.12. Hus 12.....	64
6.7.13. Tolkning och sammanfattning av de bronsålderstida	
rännhusen.....	65
6.7.14. Tolkning och sammanfattning av det medeltida gårds-	
komplexet.....	66

6.8. Gravar.....	67
6.8.1. Säkra gravar.....	69
A12640.....	69
A12723.....	69
A100038.....	70
A3365.....	70
A6090.....	71
A3262 (1342 under FU).....	71
6.8.2. Möjliga gravar – anläggningar som möjligen innehåller	
människoben.....	72
A4298.....	72
A7126.....	73
A6870.....	74
6.8.3. Eventuella gravar – Anläggningar utan människoben	
men med en medveten placering eller intressant	
innehåll.....	74
A3387.....	74
A9423.....	74
A6392.....	75
A6299.....	76
A6289.....	76
6.9. Fynd.....	77
6.9.1. Flinta.....	78
6.9.2. Keramik.....	81
6.9.3. Bränd lera och lerklining.....	84
6.9.4. Brända ben.....	86
6.9.5. Övriga fynd på ytan.....	87
6.10. Analyser.....	87
6.11. Bergsimpedimentet – spår från en rituell praktik?.....	89
7. Slutdiskussion: Rännor, rännhus och gravar – en utblick	
utifrån de äldre lämningarna på RAÄ 224.....	91
8. En sammanfattande historik – när händer vad på	
Skrea Kyrkebjär?.....	93
Referenser.....	99
BILAGOR.....	103
Bilaga 1 Anläggningslista	
Bilaga 2 Fyndlista	
Bilaga 3 Keramiska studier Torbjörn Brorsson	
Bilaga 4 ¹⁴ C-analys Göran Possnert, Uppsala universitet, Beta analytic	
inc.	
Bilaga 5 Arkeobotanisk analys Stefan Gustafsson	
Bilaga 6 Osteologi Anna Kloö Andersson Kulturmiljö Halland	
Bilaga 7 Vedanatometisk analys Thomas Bartholin	
Bilaga 8 Planer och ritningsförteckning Ritningsförteckning	
Rapporter utgivna under 2014 och hittills 2015.....	245

Figur 1. Fornlämningar som undersökts i samband med de två stora infrastrukturprojekten som utförts i Suseåns dalgång. Skala 1:50 000.

1. Sammanfattning

Kulturmiljö Halland gjorde under hösten 2012 en arkeologisk undersökning av RAÄ 224 och 225 inom fastigheten Skrea 6:68 i Skrea socken, Falkenbergs kommun. Undersökningen resulterade i att lämningar från framförallt bronsålder, förromersk järnålder och medeltid påträffades. De bronsålderstida lämningarna bestod till största delen av diken och rännor, samt av rännhus. Rännhusen är mycket ovanliga i bronsålderssammanhang. På Skrea Kyrkebjär bedömdes efterhand dessa rännhus vara anläggningar som varit föremål för någon form av kulthandlig, varför de bedöms som s.k. Kulthus. De omfattande dikes- och rännsystemen, med därtill hörande härdar, kokgropar och gropar, visar på en miljö som inte varit föremål för bosättning utan sannolikt för någon form av religionsutövning. Lämningarna från förromersk järnålder består nästan helt av gravar. Två möjliga gravar kan vara från bronsåldern. Gravarna är i samtliga fall brandgravar. Gravarna är av mycket olika kvalité sett i förhållande till benmängd och fyndsammansättning. Lämningarna från vikingatid – tidig medeltid består av stolpburna hus, samt av en smidesanläggning. Smidesanläggningen daterades till 800-talet, medan de stolpburna husen på typologisk grund bedömdes vara från sen vikingatid – tidig medeltid.

2. Inledning

Brune Kulle Fastighets AB planerar att bygga nya bostäder inom fastigheten Skrea 6:68, Skrea socken, Falkenbergs kommun. Med anledning av detta har personal från kulturmiljö Halland utfört en särskild arkeologisk undersökning inom delar av exploateringsområdet. Undersökningen innefattade fornlämningarna RAÄ 224 och 225, där RAÄ 224 var en boplatz och RAÄ 225 en förmodad grav. I den fortsatta rapporten kommer endast RAÄ 224 användas såsom namn på fornlämningen, då RAÄ 225 ej kunde återfinnas.

3. Topografi och fornlämningsmiljö

RAÄ 224 ligger på en sydsluttning med utblick mot Suseåns dalgång vid foten av berget Skrea Kyrkebjär. Till Suseån är det från platsen drygt 2,5 kilometer av jordbruksmark. En blick på jordartskartan visar att markerna nedanför Skrea Kyrkebjär utgörs av sandiga jordarter samt mindre områden med lera. De högre kullarna i området, såsom Skrea Kyrkebjär och det närliggande Mannaberg, utgörs av urberg. Där finns också istidsavlagrade drumliner i området, exempelvis är delar av Skrea backe avsatta på detta vis (Påsse 2004). Särskilt kring de höglänta områdena finns ett rikt fornlämningslandskap i närområdet. De flackare partierna innehåller inte alls lika mycket fornlämningar. Exempelvis kan nämnas att man vid de arkeologiska utredningarna inför bygget av

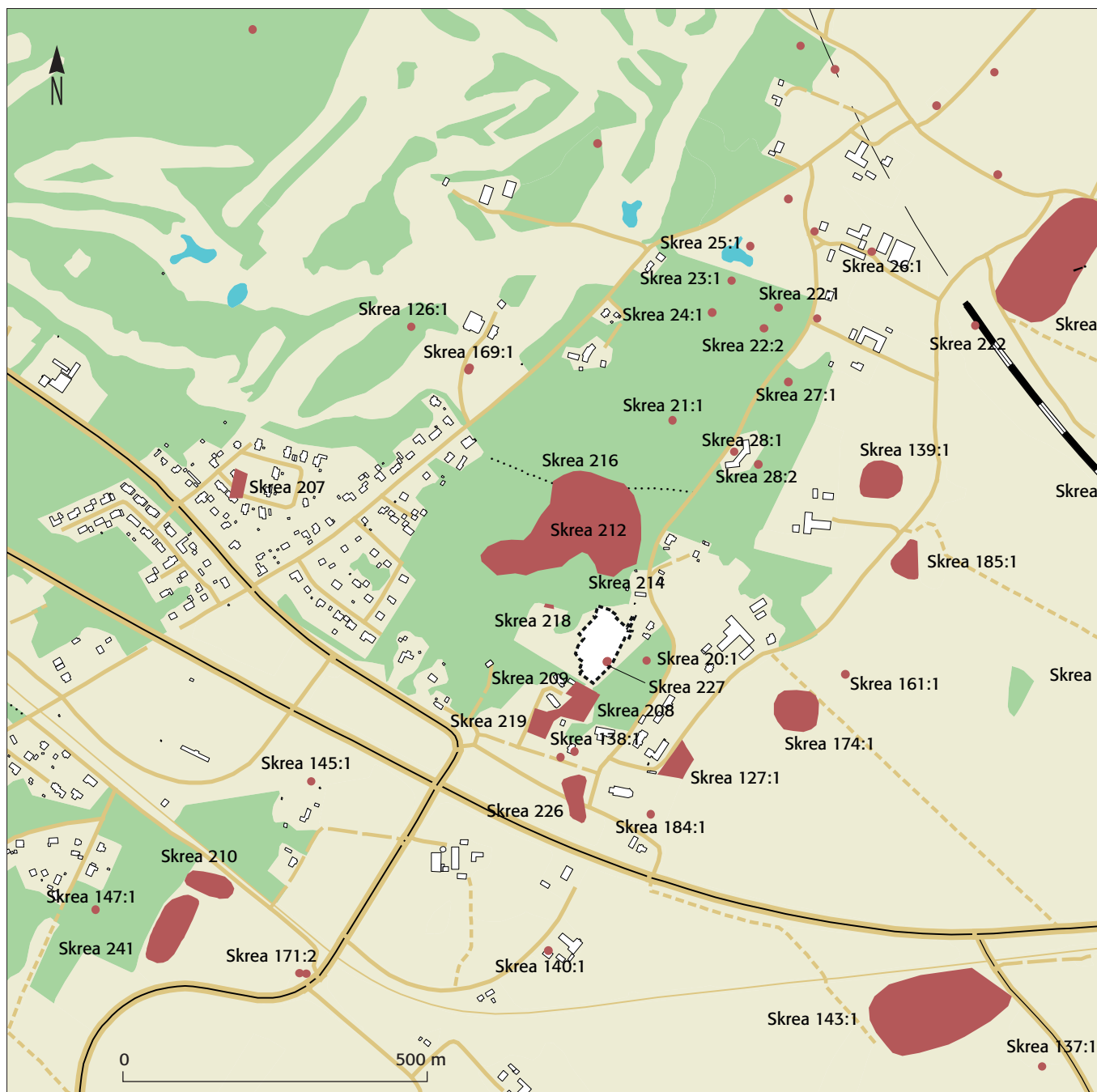
dubbelspåret påträffade mycket få fornlämningar i de låglänta delarna. Däremot ökade fornlämningsstätheten invid bergspartierna och i de mer höglänta områdena (Artelius 1994). Om man tittar närmare på hur många platser som blivit undersökta i samband med de till RAÄ 224 närliggande infrastrukturprojekten så framträder en intressant bild. Om man ser till sträckan för dubbelspåret mellan den södra tunnelingången vid Skrea backe fram till bron över Suseån i Slöinge, en sträcka på 8 kilometer, så delundersöktes (enligt FMIS) endast sju platser. Av dessa sju platser gick endast två till slutundersökning, de övriga föll bort under något skede av den antikvariska processen. De två återstående, Skrea 162 och Slöinge 116, var båda boplatser. Den sistnämnda hade endast ett begränsat innehåll med totalt 23 anläggningar, sannolikt från romersk järnålder (Strömberg 1993). Således fanns endast en plats med ett rikt arkeologiskt innehåll utmed hela denna sträcka av dubbelspåret. Denna plats, Skrea 162 strax söder om själva tunnelingången vid Skrea backe, var en boplatser med lämningar från senneolitikum till förromersk järnålder (Ryberg 2001a). Det hör till saken att RAÄ 162 ligger topografiskt något högre än övriga påträffade fornlämningar utmed dubbelspåret.

Det andra stora infrastrukturprojektet i närområdet, bygget av E6:ans nya sträckning, gick i stort parallellt med dubbelspåret, men i en något högre terräng. När det gäller E6:an undersöktes ett betydligt större antal lokaler utmed en motsvarande sträckning, från söder om Skrea backe till övergången av Suseån i Slöinge. En kontroll i FMIS visar att man här undersökte totalt nio platser. Av dessa slutundersöktes fem, medan övriga platser föll bort under den antikvariska processen. Av dessa fem platser är särskilt Skrea 177 värd att nämna, med omfattande boplatslämningar från brons- och järnålder (Lundqvist, Persson 1998). Vid en betraktelse av de båda infrastrukturprojekten kan man notera att fornlämningsstätheten förefaller vara beroende av det topografiska läget i dalgången. Nere på slättmarkerna utmed själva Suseån är fornlämningsstätheten låg, medan den ökar något när terrängen stiger. Vidare kan man notera att det utmed den ovan angivna sträckningen, dubbelspår liksom motorväg, ej påträffats annat än boplatslämningar och möjligen några agrara lämningar. Inte en enda grav påträffades trots en sammantaget massiv arkeologisk insats.

3.1. Tidigare insatser inom RAÄ 224 och 225

Området som undersöktes är beläget på sydsluttningen av det berg som i folkmun kallas för Skrea Kyrkebjär, det vill säga i betydelsen Skreas kyrkoberg. Själva undersökningsområdet är beläget i gammal betesmark på bergets sydsida. Själva kyrkby är ett väl synligt berg i omgivningen med en högsta punkt på ca 75 meter. Från den högsta punkten är utsikten vidsträckt mot Suseåns dalgång och även havet syns i väster. Vid bergets krönläge låg vid undersökningstillfället en gravhög, RAÄ 21:1, i folkmun kallad Brune Kulle. Denna gravhög undersöktes arkeologiskt i samband med en exploatering 2012.

Bergets sluttning är på intet sätt dramatisk, utan snarare en jämn stigning mot norr.

Figur 2. Undersökningsområdet (streckad yta) med intilliggande fornlämningar. Skala 1:10 000.

Berget var vid undersökningstillfället skogbevuxet med i huvudsak gran och tall, men även rikligt med låg sly och partier med blandlövskog. På grund av myckenheten lågväxande skog och buskar var området mycket svårt att gå i utanför de stigar som genomkorsade det. Vid utredning och förundersökning var detta ett bekymmer då området var svårt att inventera och undersöka på ett adekvat sett. Den yta som innehöll RAÄ 224 består dock av äldre betesmark och var därmed lätt att schakta. Den utredning som

utfördes i början av exploateringsprocessen, och som utfördes i två etapper under 2005 och 2006, resulterade i att ett antal ytor inom Skrea Kyrkebjär bedömdes såsom intressanta ur fornlämningssynpunkt (Svensson 2005, 2006). Dessa platser förundersöktes sedan i två omgångar 2006 och 2010, varvid flertalet av dessa släpptes då det antikvariska innehållet i platserna bedömdes såsom för dåligt för fortsatta insatser (Svensson & Connellid 2006, Kadefors 2010). En plats kvarstod dock. Vid utredningen 2005 påträffades inom RAÄ 224 ett flertal förhistoriska anläggningar såsom rännor, stolphål, härdar och gropar. Vid denna utredning påträffades även en brandgrav, vilken daterades till 1130 – 800 BC (Svensson 2005). Denna brandgrav blev registrerad som RAÄ 225, men den undersökta fornlämningen kommer framöver endast benämnas såsom RAÄ 224. Vid denna utredning påträffades även snörornerad neolitisk keramik (a.a).

Vid den följande förundersökningen av platsen påträffades ytterligare en brandgrav jämte flera stora härdar, ett omfattande system av rännor, samt sedvanliga boplatzlämningar. I några av rännorna påträffades keramik som bedömdes vara från bronsålder. Vidare påträffades en härd som överlagrade två tunna rännor. Denna härd daterades till mellersta bronsålder, varför slutsatsen drogs att där fanns rännsystem inom fornlämningen som kunde dateras till mellersta bronsålder eller tidigare. I anslutning till dessa rännorstrukturer påträffades ytterligare en brandgrav vilken daterades till förromersk järnålder.

Vid förundersökningen påträffades även flera stolphål i den norra delen av området. En härd och två stolphål i detta område daterades till bronsålder - förromersk järnålder, varför boplatzlämningarna inom den norra ytan bedömdes vara samtida med övriga brons- och förromerska lämningar på ytan (Kadefors 2010).

4. Frågeställningar

I förfrågningsunderlaget bedöms att den vetenskapliga potentialen hos RAÄ 224 framförallt ligger i brons- och järnålderns struktur, organisation och utveckling i mellersta Halland och det konstateras att platsen ligger i ett kommunikationsstråk relaterat till Ätrans- och Suseåns dalgångar. För att svara mot förfrågningsunderlaget har Kulturmiljö Halland valt att lyfta fyra frågeställningar i undersökningen av RAÄ 224, vilka definieras i undersökningsplanen. Dessa frågeställningar bidrar med olika perspektiv på fornlämningen och dess relation till närliggande fornlämningar. Här sammanfattas frågeställningarna i undersökningsplanen tillsammans med en kortfattad bedömning av huruvida frågeställningarna uppnåtts.

Regional kunskapsuppbyggnad. Ett av syftena med undersökningen var att bidra med ytterligare perspektiv på de platser som undersöktes under de stora infrastrukturprojekten under 1990-talet. Efter undersökningen av RAÄ 224 kan konstateras att fornlämningen bidragit med perspektiv på rituell praktik under perioden yngre bronsålder – förromersk järnålder. Undersökningen av RAÄ 224 har gett ytterligare kunskap och perspektiv på de materiella avtrycken av ovan nämnda perioders religiositet och gravläggning. Vidare

har undersökningen av RAÄ 224 bidragit med kunskap om det vikingatida/ medeltida Skrea i det att undersökningsområdet innehöll ett gårdskomplex från perioden.

Boplatslämningar inom RAÄ 224. Inom undersökningsområdet förväntades att ett stort antal huskroppar skulle påträffas. Vid förundersökningen konstaterades att det inom ytan fanns rikligt med stolphål, framförallt i den norra delen av undersökningsområdet. Då det vid förundersökningen daterats tre ¹⁴C-prov av boplatslämningar i den norra delen av undersökningsområdet och dessa visade på boplatslämningar från yngre bronsålder – förromersk järnålder förväntades ett omfattande bostadskomplex från det tidsutsnittet. Dock påträffades istället ett omfattande gårdskomplex från vikingatid – tidig medeltid. Endast ett stolphus på ytan bedöms vara från förromersk järnålder. Undersökningen har således ej bidragit med ytterligare perspektiv på boplatser från perioden bronsålder – förromersk järnålder. Däremot kunde fornlämningen, i enlighet med undersökningsplanen, indelas i specifika tidsskikt som starkt bidragit till förståelsen av platsens historiska dynamik.

Rännor och rännhus – kult eller gård? Ett primärt syfte med undersökningen har varit att klargöra om de vid förundersökningen påträffades rännorna var en del av en rituellt plats eller om de var del av ett medeltida dikessystem. Rännornas funktionalitet bedömdes vara av stor vikt för förståelsen av platsen. Rännornas och rännhusens tidsdjup och funktionalitet har vid undersökningen utretts och undersökningen av RAÄ 224 har starkt bidragit med nya perspektiv på den sena bronsålderns rituella praktik. Fasindelningen och utredningen av de stratigrafiska förhållandena mellan de olika lämningsskategorier som fanns representerade på platsen har vid undersökningen varit högprioriterad.

Gravar inom RAÄ 224. Undersökningen av gravarna syftade dels till att jämföra olika gravfält med varandra, samt dels till att relatera gravarna till andra lämningar på platsen. I båda fallen har målet uppfyllts i det att gravfältet nu är dokumenterat och bedömt, och därvid jämförbart med andra liknande lämningar. Relationen mellan gravarna och övriga förhistoriska lämningar på ytan (såsom rännhus och rännor) har varit högprioritet i det efterföljande rapportarbetet.

5. Metod

Undersökningsområdet schaktades med en 20 tons bandgående grävmaskin. I stort gick detta i enlighet med planerna, även om ytor med svårschaktat underlag (såsom ett stenlager vid hus 1) och avtorvning av bergsimpediment försinkade avbaningsarbetet. Ett parti av fornlämningen schaktades två gånger i syfte att eftersöka äldre strukturer under den första schaktade ytan.

Området inmättes med totalstation och som grundläggande analysredskap för fältdokumentationen användes dokumentationssystemet Intrasis. De undersökta anläggningarna grävdes i huvudsak till 50%, varefter profilsnittet dokumenterades på millimeterpapper. I anslutning till schaktningen av de norra delarna av undersökningsområdet utfördes

(efter avtorvning av ytor belägna ovan kända boplatslämningar) en metalldetektering.

Tillvaratagandet av fyndmaterialet följde principen att allt fyndmaterial inmättes direkt på plats där det påträffats (även om det påträffats i en anläggning) eftersom ett sådant förfarande starkt underlättar analyser av spridningsmönster. Vidare kunde vid undersökningen konstateras att det inom undersökningsområdet fanns ett stort inslag av naturliga flintor, varför en grov bedömning av flintor gjordes redan i fält av särskilt kunig personal. Keramikmaterialet har i sin helhet registrerats och tidsbedömts av en expert på detta efter avslutad undersökning.

5.1. Exploatör, underkonsulter och deltagare

RAÄ 224 undersöktes på uppdrag av Brune Kulle Fastighets AB med anledning av en planerad bostadsbyggnation av Skrea Kyrkebjär. Underkonsulter vid undersökningen var Hans Hule Johanson som utförde schaktningen och bortförandet av jordmassor, samt Hyrtab i Falkenberg som tillhandahöll arbetsbodar. I projektet deltog Ola Kade-fors från Kulturmiljö Halland såsom projektledare. Vidare deltog under hela undersökningen Carl Persson, Anna Aulin och Mats Nilsson som arkeologer. Tillfälligtvis deltog Stina Tegnhed och Anders Håkansson från Kulturmiljö Halland. Stina Tegnhed deltog även vid den fria grävdagen som anordnades i slutet av undersökningen. Per Wranning bidrog med expertis såsom referensperson. En kompletterande metalldetektering utfördes av Jonas Paulsson när det konstaterades att platsen utöver lämningar från brons- och äldsta järnålder också innehöll hus från vikingatid – tidig medeltid.

Flera konsulter anlätades vid det efterföljande rapportarbetet. Keramikmaterialet analyserades av keramikexpert Torbjörn Brorsson. Makrofossil- och pollenprover analyserades av arkeobotaniker Stefan Gustavsson. ¹⁴C-analyserna utfördes i huvudsak av Ångströmlaboratoriet i Uppsala. Ett ¹⁴C-prov analyserades av Beta Analytic i Florida. Den osteologiska analysen utfördes av Anna Kloo Andersson, tidigare verksam osteolog vid Jönköpings läns museum. Vedartsanalysen utfördes av Thomas Bartholin, vedartsanalytiker.

5.2. Publik verksamhet

I samband med undersökningen av Skrea Kyrkebjär förevisades platsen för allmänheten vid ett flertal tillfällen. Den första visningen av RAÄ 224 skedde i samband med Arkeologidagen 2012. Vid denna tidpunkt förevisades i första hand den vid tillfället precis avslutade undersökningen av RAÄ 21:1, en gravhög som låg i det direkta närområdet till RAÄ 224. Visningen av RAÄ 224 utfördes vid detta tillfälle innan själva undersökningen av platsen kommit igång, varför visningen snarare kom att handla om förundersökningens resultat och de förväntningar som fanns på platsen vid tillfället. I samband med denna visning förevisades även RAÄ 210, vilket är en boplatssyta ca 700 meter sydväst om RAÄ 224 med huslämningar från bl.a. bronsåldern och där det bedrevs en arkeologisk undersökning vid tillfället.

Under själva undersökningen hölls två visningar som var särskilt riktade till barn och ungdomar. Först förevisades en förskoleklass platsen av Stina Tegnshed. Den andra gruppen var en gymnasieklass från Falkenbergs gymnasieskolas humanistiska program. Dessa elever hade i sin utbildning studerat varsin arkeologisk undersökningsplats och i samband med detta önskat att kunna besöka en riktig arkeologisk utgrävning. Som undersökningsledare måste jag säga att detta var en av de mest givande visningar som jag haft i det att det visade sig vara en påläst och intresserad grupp.

I samband med att undersökningen avslutades prövade ett för Kulturmiljö Halland aldrig tidigare prövad pedagogiskt grepp i det att vi erbjöd allmänheten något som vi kallade En öppen grävdag. Tanken med detta var att en undersökningsyta efter avslutad utgrävning alltid innehåller ett antal ej undersökta arkeologiska lämningar som helt enkelt inte hunnits med under undersökningen och som skulle förblivit oundersökta. När fornlämningen i formell mening var borttagen, det vill säga dagen efter avslutad undersökning, och platsen i laga mening ej längre var lagskyddad, så kunde allmänheten bjudas in för att fritt gräva under kompetent ledning. I samband med detta förevisades också de arkeologiska resultaten och de som ville prova kunde förevisas ytor som kunde vara intressanta att gräva ut och där ytterligare information möjligen fanns att hämta. Till saken hör att alla fynd fortfarande togs tillvara av Kulturmiljö Halland, inmättes och dokumenterades i sedvanlig ordning. Denna öppna grävdag besöktes av ett 50-tal människor och bör nog betraktas såsom lyckad. Den öppna grävdagen ingick som en del av projektet Samskapande kulturarv i Halland, i vilket Kulturmiljö Halland är engagerad. Dagen är närmare beskriven i den av Kulturmiljö Halland utgivna tidskriften Axplock (Tegnshed 2013).

6. Resultat

Inom undersökningsområdet påträffades totalt 1275 anläggningar. Av dessa utgjordes större delen av stolphål. En betydande del är även pinnhål. Vidare kan konstateras att anläggningsbeståndet tämligen tydligt sorterade sig i väl avgränsade tidsavsnitt där fornlämningen delade sig i två vitt avskilda historiska tidsutsnitt. Den äldsta tiden tar sin början i senneolitikum och avslutas under senare delen av förromersk järnålder, medan det senare tidsutsnittet är från sen vikingatid/ tidig medeltid. Medan den ena, äldre delen av fornlämningen består av rännhus, rännor, gropar, gravar och härdar, består den andra, yngre delen av stolpburna hus och en smidesanläggning.

Den mest markanta lämningstypen på platsen är dock rännor och tre därtill hörande rännhus. Rännhusen är från bronsålderns period III – IV, en ovanlig ålder för rännhus. Rännhusen bedöms inte vara bostadshus utan någon form av kulthus. I direkt relation till dessa hus finns även gravar, vilka kronologiskt senare än rännhusen, då de dateras till förromersk järnålder. Trots den kronologiska skillnaden befinner sig gravarna och husen i ett strukturellt förhållande till varandra. Inom samma område som två av ränn-

Dike	3
Grav	13
Grop	52
Härd	48
Kokgrop	4
Lager	7
Pinnhål	237
Ränna	90
Stenpackning	1
Stolphål	833
Ugn	1

Tabell 1. Antalet anläggningar per anläggnings-typ

husen finns även en äldre fas som på platsen representeras av framförallt fynd av keramik från neolitikum och äldre bronsålder. Genom att sammanställa vilka rännor som överlappar varandra och hur dessa ligger i förhållande till övriga anläggningar och fynd kan man få fram en övergripande fasindelning av de äldre lämningarna inom RAÄ 224. Denna fasindelning utgår i första hand från ^{14}C -dateringar av anläggningar som direkt eller indirekt kan datera strukturer. I flera fall härrör faserna från studier av anläggningarnas stratigrafi och deras inbördes relation. För att hjälpa till att lösa problemen med fasindelningen har även dateringar från förundersökningen ingått i den övergripande analysen. I rapporten läggs här särskild vikt vid att reda ut de olika rännornas förhållande till varandra då detta är avgörande för förståelsen av det äldsta tidsutsnittet på Skrea Kyrkebjär. Vidare kommer rännhusen beskrivas i avsnittet om hus även om de omnämns i samband med beskrivningen av övriga diken och rännor.

Utöver de äldre strukturerna som utgörs av rännor, rännhus och gravar, så fanns på platsen ett stort antal stolphål som till största delen visade sig tillhöra en sen vikingatida/ tidigmedeltida gård. Denna ganska omfattande gårdslämning, vilken befanns vara i två faser, var helt oväntad vid slutundersökningen. Inom den yta där gården låg hade vid förundersökningen ett antal stolphål undersökts och tre ^{14}C -prov hade då daterat platsen till bronsålder/ förromersk järnålder. Denna gårdslämning bedöms inte ha någon relevans för de äldre läm-

Figur 3. Undersökningsområdet innan avbaning. Betesmark i en lätt sydsluttning. Mot norr. Foto: Ola Kade-fors (Fotonr. 2015-18-25).

ningarna på ytan och vice versa.

En omständighet vid undersökningen av Skrea Kyrkebjär är att samtliga anläggningar i princip kunde relateras till ett tidsavgränsat sammanhang. Därför grävdes ytterst få anläggningar där det rådde oklarhet kring deras kronologiska status. Vidare las den största mödan under utgrävningen på rännor och diken, vilket är tidskrävande anläggningar att undersöka, samt på stolphål som kunde kopplas till hus.

6.1. Diken och rännor

Totalt påträffades vid Skrea Kyrkebjär 93 anläggningar som definierades såsom rännor eller diken. I flera avseenden ingår dessa ifrån varandra tidsavgränsade system av anläggningar. Här delas rännorna och diken upp i två faser, en äldre (senneolitikum – äldre bronsålder) och en yngre (mellersta bronsålder – yngre bronsålder) och det bör påpekas att diskussionen kring dessa system av diken och rännor även berör andra anläggnings typer (översikt över rännor och diken presenteras i bilaga 8).

6.1.1. Rännor och diken i den äldsta fasen

Genom hela undersökningen eftersöktes lämningar från neolitisk tid. Anledningen till detta var att det vid utredningen av platsen hittades flera bitar snörornerad keramik (Svensson 2005). Detta indikerade att det på platsen fanns en neolitisk fas. Vid förundersökningen av platsen kunde detta inte följas upp, då inga uppenbara fynd kunde knytas till neolitisk tid. Dessutom daterades inte några ^{14}C -prov under förundersökningen äldre än drygt 1100 BC. De neolitiska fynden från utredningen var dock mycket tydliga varför det föreföll osannolikt att det vid slutundersökningen inte skulle påträffas några äldre lämningar. Vid slutundersökningen påträffades dock inte några tydliga strukturer som kunde härledas till de äldsta faserna. Det var först efter en analys av fyndmaterialet och den inbördes stratigrafien mellan lämningarna som de äldre faserna framträdde.

De tydligaste spåren av den äldsta tidshorizonten inom undersökningsområdet är de mycket urlakade, grunda rännor som iaktogs under förundersökningen i den sydöstra delen av undersökningsområdet. I ett fall var två rännor överlagrade av en härd som senare daterades till 1120 -900 BC (Kadefors 2010). Rännorna var således äldre än härden. Rännorna kunde återfinnas vid slutundersökningen och det kunde då konstateras att det fanns flera likartade rännor på ytan. Rännorna från den första fasen är sannolikt de äldsta anläggningarna på ytan, föregångarna till det som senare skulle komma och som bildar en bakgrund för den framtida kult- och begravningsplatsen (se avsnitt om gravar och avsnitt om hus).

Vad som dock bör påpekas är att den äldsta fasen i stort sett är odaterad. Läsningen mot härden ger endast ett yngsta datum på rännorna. Teoretiskt kunde de vara gjorda dagen innan härden tändes. Dock är den övergripande karaktären hos dessa äldre rännor sådan att de ger ett ålderdomligt uttryck. De äldre rännorna i den östra delen av

Fig 4. Den hård och de tunna rännen som påträffades under förundersökningen. Den daterade hårdens daterades till yngre bronsåldern. Foto: Ola Kadefors. Foto nr 2015-1866.

undersökningsområdet är ganska tunna. Ett antal genomgrävningar av rännorna A589 och A523 visade att dessa i hela sin sträckning var mellan 0,02 – 0,08 meter djupa och kring 0,30 meter breda. Fyllningen var urlakad, brun eller gråbrun och något grusig. Denna fyllning avviker mot områdets övriga anläggningar i det att dessa övergripande är bruna och tämligen humösa. Vidare är de ofta mycket tunna rännorna delvis borttagna i de delar som var frilagda under förundersökningen då de ställvis inte tålde en andra schaktning.

De östra rännorna, vilka som sagt placerar sig stratigrafiskt under en till mellersta bronsåldern daterad hård, har sin motsvarighet i ett antal tunna och grusiga rännor ca 20 meter åt väster från dessa. Även här finns tunna rännor, vilka stratigrafiskt ligger under andra objekt som indirekt kan dateras till yngre bronsålder. Dessa tunna, äldre rännor är även de odaterade då inget daterbart material påträffades i ett säkert sammanhang. Man får återigen nöja sig med att dessa rännor är äldre än den yngre bronsåldern. Detta är dock i sammanhanget intressant då det visar på en äldre fas som har vissa likheter med de senare anlagda rännhusen och diken.

Fyndmaterialet från perioden neolitikum till äldre bronsålder utgörs framförallt av keramik. Denna keramik utgörs ej av tydligt dekorerad snörornerad keramik med uppenbara neolitiska drag, utan av grov keramik som daterats av Torbjörn Brorsson (se bilaga 3). Vidare finns ett fåtal flintor som bedöms såsom neolitiska. Dessa flintor är tre spån (f.nr 147, 166, 35) och tre yxor (f.nr 42, 108, 110). Spånen är i samtliga fall defekta.

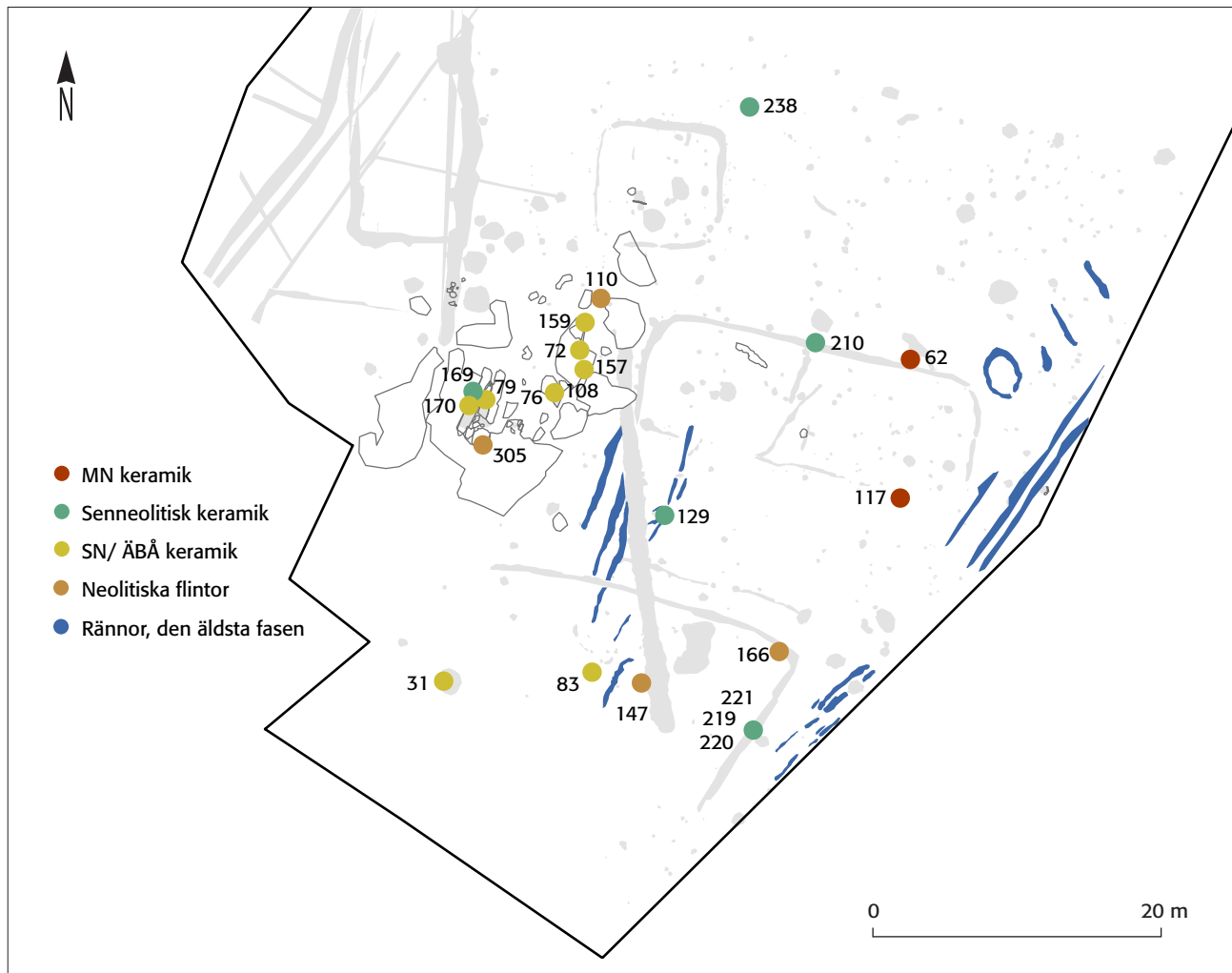

Fig 5. Anläggningar och fynd som kan härledas till den äldsta fasen på platsen. Till övervägande delen är dessa lösfynd. Skala 1:500.

Yxorna är mycket fragmentariska och man kan endast ana att dessa defekta stycken en gång varit yxor. Möjligen kan det vara en medveten destruktion, men sannolikt är det frågan om omslagna bruksyxor då det inte finns några spår av slipytor på dem. En typbestämning av yxorna låter sig inte göras, därtill är de alltför fragmentariska.

Sammanfattning av fas 1

Den äldsta fasen inom fornlämningen och som föregår de betydligt mer utvecklade strukturer som kommer i fas 2 är mycket svårfångad. I princip är det endast ett fåtal rännor och en del neolitisk keramik som kan knytas till de aktiviteter som föregått kultusen på platsen. Intressant är dock de grunda rännor som grävts på platsen innan husen byggts. Det är tyvärr omöjligt att säga när dessa grävs. Den härd i det östra området som undersöktes under förundersökningen och som överlagrar två av rännorna visar att dessa rännor måste vara från mellersta bronsåldern eller äldre. De västra rännorna över-

Fig 6. Direkt efter schaktning framträdde rännorna tydligt mot den ljusa alven. Det breda diket i mitten är A1233 och på dess högra sida kan man ana de grunda rännor som härstammar från den äldsta fasen. Foto: Anna Aulin. Foto nr 2015-1867.

lagras även de av rännor och diken som klart hör till en yngre fas. Den äldsta fasen av rännorna går inte att närmare precisera. Intressant är hur som helst att även den äldsta fasen består av rännstrukturer samt att detta uttryck fortsätter på platsen även i senare faser. Man kan även ana att man vid anläggandet av hus 1 gjort detta i medvetenhet om de äldre strukturerna då huset förefaller inpassat mellan de äldre rännorna. Det kan här påpekas att rännsystem från neolitisk tid tidigare har påträffats i Halland. Vid undersökningen invid Nolshögen i Skogaby, Veinge sn, undersöktes bl.a. ett omfattande rännsystem. I anslutning till det rännsystemet påträffades inga relevanta fynd, men däremot kunde inte mindre än åtta ^{14}C -analyser entydigt datera rännorna till mellan-neolitisk tid (Svensson 2008).

Den keramik som påträffats och som kunde dateras till neolitikum, senneolitikum eller äldre bronsålder fördelades på totalt 19 fyndposter (se tabell 3). Keramiken vittnar om att platsen varit i bruk även innan husen från mellersta bronsåldern byggdes.

6.1.2 Rännor och diken i fas 2.

De yngre rännorna på ytan bedöms vara samtida med åtminstone ett av de nedan beskrivna rännhusen (se avsnitt om hus). Rännorna och de till dessa hörande anläggningar,

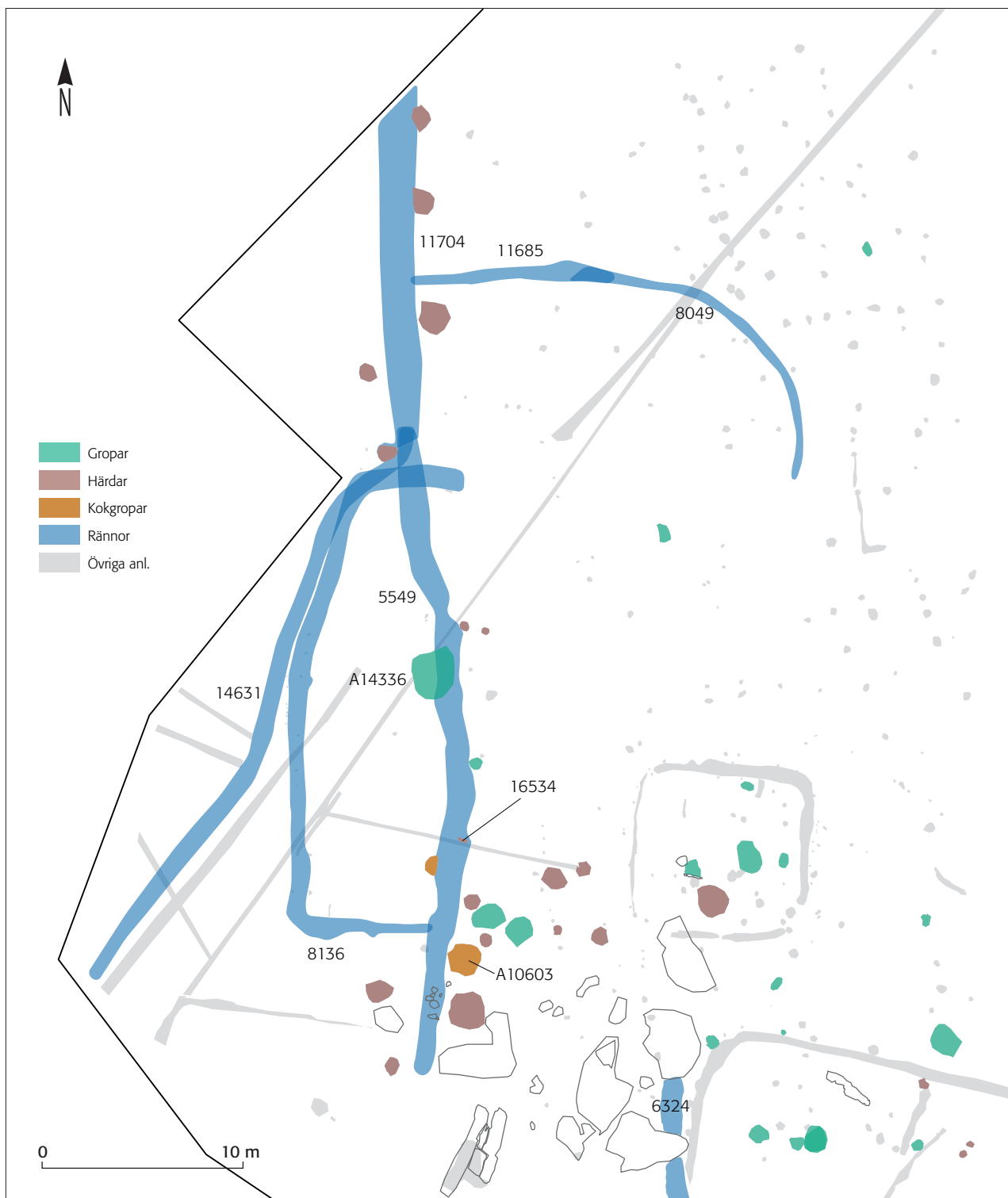
såsom gropar och härdar placerade i kanten till rännor och diken, ingår i ett kulturellt sammanhang tillsammans med rännhusen, vilket visar på en komplex relation mellan de olika anläggningarna på lokalen. Flera av dessa rännor var så pass stora att de framöver benämns diken.

Dikena i den västra delen av undersökningsområdet

De diken som bedömdes höra till fas 2 låg i anslutning till Hus 1 och hus 2 (vilka närmare beskrivs nedan), men överlagra eller överlagrades aldrig av något av husen. Dikenas ålder blev från första början föremål för diskussion under undersökningen. Inicialt antogs de höra till de medeltida hus som låg i undersökningsområdets norra del och att de inte hade något att göra med rännhusen och gravarna. Dock kunde snart iakttas vissa omsändigheter som gjorde att hypotesen var tvungen att omprövas. Ett av dikena, A5549, börjar vid bergsimpedimentet i undersökningsområdets södra del och löper sedan i rak nordlig riktning i 50 meter fram till schaktkanten i undersökningsområdets norra del. Diket A5549 varierar i bredd och djup mellan 1 – 1,8 meter i bredd och som mest 0,38 meter djup. Detta dike låg i mot syd sluttande terräng, med över två meters höjdskillnad mellan dess södra och norra del. I direkt anslutning till diket fanns flera anläggningar av uppenbar förhistorisk karaktär. Dessa anläggningar var stora gropar, härdar eller kokgropar, vilka i huvudsak var koncentrerade kring den södra änden av diket. Det var tydligt att diket var placerat så att det inte skar någon av de intilliggande anläggningarna. Särskilt var det tydligt i förhållande till den stora kokgropen A10603. Här bildade diket en tydlig ”midja” runt den stora anläggningen (se figur 17). Förhållandet mellan diket A5549 och A10603 förtydligades ytterligare vid upprättande av en profil genom anläggningarna. Diket A5549 tillkomst uppvisar en tydlig hänsyn till de tilliggande anläggningarna. Groparna, härdarna och kokgroparna intill diket uppvisade en tydlig karaktäristik som erfarenhetsmässigt brukar härledas till ett bronsålderssammanhang, vilket antydde att även diket upprättats under bronsåldern. En anläggning avvek dock. En stor grop, A14336 som skar A5549 centralt på ytan hade en så lös och humös fyllning att den bedömdes vara recent. Kring denna störning fanns ett stort antal pinnhåll i kanten av diket på var sida om detta. Dessa pinnhål hör förmodligen till A14336 då fler av pinnhålen var placerade i diket A5549 och således var yngre än detta.

Huvuddelen av de anläggningar som uppvisade kontextuell närhet till A5549 var placerade utmed diket östra sida. Några av de största var placerade utmed den norra delen av diket, i ett område där få övriga anläggningar fanns. Diket har alltså varit kantat av stora härdar, en egenhet som förstärker områdets speciella särdrag.

För att bringa klarhet i dikessystemens faktiska ålder så grävdes A5549 i princip i sin helhet, både med grävmaskin och för hand, i syfte att finna daterande material. Inget fyndmaterial hittades dock alls i diket. Däremot påträffades, något oväntat, en härd i botten av diket A5549. Härden, A16534, hade av okänd anledning anlagts i botten av diket. Med största sannolikhet gjordes detta direkt efter att diket var färdiggrävt, då inga antydningar

Figur 7. Rännor/ diken i den norra delen, samt i texten nämnda relaterande anläggningar. Skala 1:300.

Figur 8. Diket A5549 och den intilliggande kokgruppen A10603 till höger i bild. Rännan viker in och smalnar av invid kokgruppen. Mot NV. Foto: Anna Aulin. Foto nr 2015-1805.

på äldre lager under härden fanns. En ^{14}C -datering från härden A16534, Beta- 337990, daterades till 1390-1120 BC två sigma (se bilaga 4). Även om inga av de tilliggande härdarna eller groparna daterades är det logiskt att dessa är samtida med diket. Därmed kunde konstateras att diket och därtill hörande anläggningar är samtida med kulthusen.

Intill A5549 finns ytterligare tre diken som är sammanbundna med detta. Ett av dessa, A8136, som är ansluten i en båge utmed västra sidan av A5549 hade en såpass likartad fyllning som A5549 att det inte gick att se någon stratigrafisk skillnad mellan dessa. Slutsatsen är således att dikena har grävts vid samma tillfälle, att de ingår i samma kontextuella sammanhang. A8136 innehöll stolphål såväl vid kanten som i själva diket. Detta visar att A8136 varit mer än ett dike då det finns antydning till att diket haft stolpar resta i det. Detta antyder att diket snarare är att betrakta som en avgränsning än enkonstruerat för avrinning.

Utmed undersökningsområdets västra sida fanns ytterligare ett dike, A14631, vilket

Figur 9. Härden A16534 var anlagd i diket A5549, vilket gav en datering av diket som sådant. Mot V. Foto: Anna Aulin. Foto nr 2015-1871 och 2015-1872.

även detta var relaterat till A5549 i det att det likt A8136 också gick samman med detta. A14631 var dock till sin karaktär något annorlunda de övriga två diken då detta föreföll ha legat öppet under en längre tid. Detta kunde anas i och med att lagren i diket i huvudsak bestod av urlakad sand som var varvigt sorterad. De andra två diken hade en humös och homogen fyllning. A14631 låg delvis parallellt med A8136, men överlagrar denna i sin norra ände. A14631 tar slut i A5549, vilket signalerar samtidighet trots de olika karaktärerna på anläggningarna.

I anslutning till A5549 i den norra delen av undersökningsområdet fanns ytterligare ränna, A8049. Denna ränna ligger först i en rak vinkel ut ifrån A5549 men kröker sedan successivt åt syd. Rännan var så pass grund att den aldrig undersöktes närmare. A8049 föreföll överlagra A5549, men fyllningen var mycket snarlik i de båda anläggningarna. I fyllningen till A8049 påträffades en liten bit glas, vilket bedömdes vara recent. Dock var detta fynd från den direkta ytan på anläggningen, varför det mycket väl kan vara från matjorden. Med tanke på att fyllningen var snarlik i de båda diken kan det inte uteslutas att även A8049 är samtida med övriga bronsåldersanläggningar. Det är heller inte uteslutet att rännorna/ diken A8136 och A8049 och hus 2 anlagts samtidigt och skall betraktas som en sammanhållen kontext. Den södra gaveln på hus 2 ligger i linje med den södra sidan av A8136. Den östra gaveln på hus 2 ligger också i linje med den östra sidan av A8049. Möjligen är det en ren slump, eller så visar denna samhörighet att hus 2 är en del av ett större system av rännor.

6.1.3 Dikena i södra delen av undersökningsområdet

I den södra delen av undersökningsområdet fanns i anslutning till hus 1 ett antal speciella rännor och diken, vilka även dessa härrör från förhistorisk tid. Sannolikt är att dessa är samtida med det daterade diket A5549 och därmed även med rännhusen. Ett av dessa diken, A1233, är mycket likt A5549 i det att det är ungefär lika djupt och brett, har ungefär samma fyllning, samt att det går i nordsydlig riktning. Vidare relaterar det till samma bergsimpediment som A5549 i det att dess norra ände slutar bland klipporna. A1233 var 27 meter långt. Generellt var diket kring 0,40 meter djupt och mellan 1,2 – 1,5 meter brett. Något förenklat kan lagerföljden i diket beskrivas i termer av tre lager. De profiler som upprättades över diket visar i tvärsnitt att diket mot botten hade mycket raka kanter, vilket gav det en trattliknande form. I de övre delarna vidgats det och fick betydligt flackare kanter. Det översta av diket lager utgjordes av brun humös sand med inslag av bränd lera och skörbränd sten. Det därpå följande lagret var också humöst, men däremot varvigt, vilket visar att diket legat öppet och utsatts för vattenpåverkan. I det nedersta lagret var graden av humösitet lägre, men även här var sanden varvig. I detta lager fanns även några bitar med bränd lera. Dikets äldsta fas visar alltså att det stått öppet under en tid. Det därpå följande lagret visade att diket grävts om på nytt och vidgats något, samt att det fortsatt varit öppet. Slutligen har ett homogent la-

Figur 10. Profilen C16499 visar A14631 till vänster och A8136 till höger i bild. Den andra bilden visar stolphålen i A8136. Mot V. Foto: Ola Kadefors. Foto nr 2015-18-73.

ger fyllt upp diket. Då detta lager innehöll betydligt mer skörbränd sten och bränd lera än de undre lagren antas detta översta lager härstamma från destructionen av det närliggande hus 1. Efter denna destruction har diket ej rensats fler gånger.

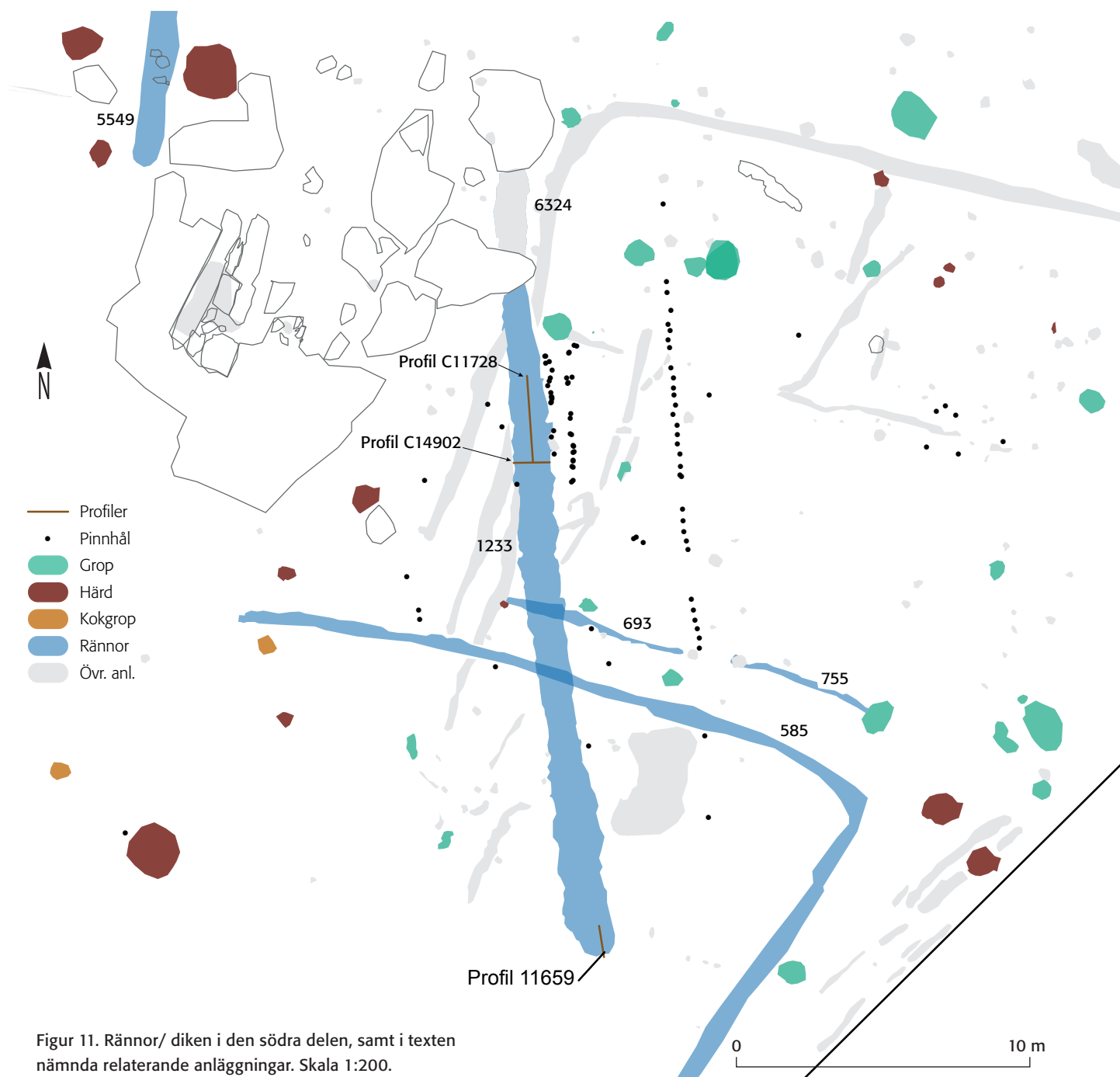
Diket A1233 avslutades tvärt i den södra änden. Vid en genomgrävning av diket kunde konstateras att det inte tunnade ut såsom först antogs, utan slutade tvärt med en skarp nedgrävningskant. Detta ger en tydlig avgränsning av diket.

Parallellt med A1233, utmed dess östra sida i den norra delen av diket, fanns en drygt 13 meter lång rad av pinnhål. Pinnhålsraden låg mellan 4,2 – 4,4 meter från diket A1233. Några pinnhål fanns även precis i kanten av A1233 vilket visar att det även där kan ha funnits en avgränsning i kanten av själva diket. Pinnhålsraden går in i själva huskroppen till hus 1 och tyvärr finns inget pinnhål i ett stratigrafiskt sammanhang som kan indikera om pinnhålsraden är äldre eller yngre än hus 1

Det kan påpekas att långa stråk av pinnhål har påträffats tidigare i närliggande arkeologiska sammanhang. Vid undersökningen av RAÄ 193 i Skrea socken påträffades ett närmare 30 meter långt stråk av parallella pinnhål – en förmodad fägata. Dessa är odaterade, men man kan notera att det utmed dessa pinnraders norra sida finns ett stråk av härdar och kokgropar, vilka daterats till yngre bronsålder (Ryberg 2001b). Vid en kompletterande undersökning 2005 anades att dessa pinnhål fortsatte ytterligare ytor ett 20-tal meter mot nordost och mynnade ut i en åker daterad till yngre bronsålder (Svensson 2006b). Vidare kan nämnas att det vid undersökningen av RAÄ 210, vilket är en boplatz som ligger endast 7000 meter sydväst om RAÄ 224 och som undersöktes samtidigt som RAÄ 2124, påträffades en gård från yngre bronsåldern med förmodade hägnadssystem (ej publicerad). I detta fall utgörs hägnaderna av pinnhålsrader likartade med rader som påträffades inom RAÄ 224. Denna plats är samtida med lämningarna inom RAÄ 224.

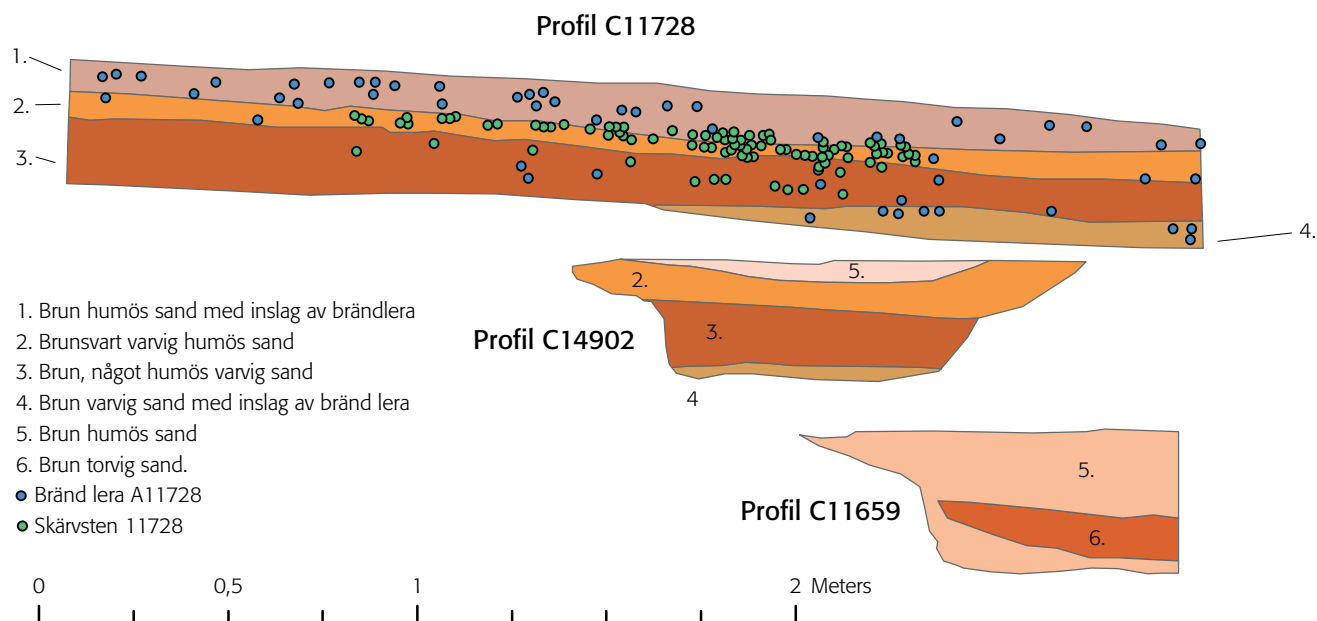
Tvärs över A1233, centralt på diket, löper två rännor. Dessa rännor, A585, A693 samt den till sistnämnda hörande A755 överlagrar A1233 och är således yngre än denna. De nordligare av dessa rännor, A755 och A693, var endast några centimeter djupa. Den södra av dem, A585, var däremot mellan 0,10 till 0,20 meter djup. Trots skillnaden i djup mellan rännorna gör deras placering, deras parallellitet, att de sannolikt hör ihop och ingår i samma konstruktion.

En intressant aspekt av rännorna A755, A693 och A585 är att de förfaller ligga i en ungefärlig likartad riktning som rännhusen 1 och 3. Vare sig hus 1 eller hus 3 eller nämnda rännor ligger helt rakt i öst-västlig riktning, utan är något vridna i det att deras västra delar drar mot norr. Detta ger rännorna och husen en likartad riktning som antyder att de kan vara samhörande och konstruerade ungefär vid samma tid eller åtminstone med hänsyn till varandra i någon mening.

6.2. Gropar, härdar och kokgropar

När det gäller gropar och härdar är dessa ganska jämt fördelade över undersökningsområdet, men möjligen kan man ana en viss koncentration av dessa till området runt hus 1 och 2 i den södra delen av undersökningsområdet (för översikt se bilaga 8). Totalt undersöktes 26 av 52 gropar och 18 av 48 härdar. Dock beskrivs dessa i samband med de

Figur 12. Profiler av A1233. Den längsgående profilen visar att det framförallt är i de övre delarna av diket som den brända lera finns. Möjligen antyder detta att de övre lagren i diket är samtida med destruktionsen av hus 1. Därefter har detta dike inte öppnats på nytt. Skala 1:20.

Figur 13. Pinnhål i pinnhålsraden som går parallellt med A1233.

kontexter där de påträffats, såsom invid diket A5549 (se avsnitt om rännor). Flera rännor och gropar undersöktes också i samband med rännhusen, och beskrivs i samband med redogörelsen om dessa (se avsnitt om hus). När det gäller kokgropar påträffades totalt fyra stycken. Här måste dock påpekas att kokgropar är svåra att se innan undersökning, varför det på ytan mycket väl kan finnas åtskilliga fler. De fyra kokgroparna har från början bedömts som härdar och omdefinierats efter utgrävning.

6.3. Lager

Totalt påträffades inom undersökningsområdet sju objekt som definierades som lager. Dessa kan sägas vara av mycket olika karaktär och i några fall är det kanske inte frågan om lager i klassisk mening utan snarare om fyndinsamlingsområden eller olika former av koncentrationer. I ett fall är lagret naturligt, medan de andra har sitt ursprung genom mänsklig påverkan. För tydlighetens skull redovisas här samtliga lager och vad de egentligen representerar (för översikt se bilaga 8).

A1545. Ett område med särskilt sotiga lager där det påträffades fynd av keramik, flinta och brända ben. Lagret ligger i bergsimpedimentet söder om hus 2.

A6275 och A6520. Dessa lager ligger inom A1545. Lagren är snarare fyndinsamlingsområden eller dylikt, men har blivit inmätta som lager. Det är frågan om platser med avvikande fyndmängder, men där det inte är någon grävd anläggning.

A2522. Lagret kan vara en kulturlagerrest, men är tunt och fladdrigt. Var dock avvikande mot omgivande markmiljö.

A11570. Lagret är ett naturligt stenlager med knytnävsstora hårt packade stenar. Lagret var mellan 0,1-0,2 meter tjockt och tämligen urlakat på humus och mindre partiklar. Lagret låg utmed den norra sidan av hus 1 samt i de centrala delarna av själva huset. Eventuella stolphål har sannolikt haft svårt att bevaras i denna markmiljö. Vid utredningen av RAÄ 224 påträffades det en möjlig grav inom stenlagret (Svensson 2005). Vid samma tillfälle hittades även snörornerad neolitisk keramik. Då graven inte kunde återfinnas och ej heller någon neolitisk keramik påträffades på platsen, så schaktades ytan en andra gång efter det att ovanpåliggande anläggningar undersökts. Syftet med detta var att säkerställa att inte de urlakade övre delarna av stenlagret dölde underliggande anläggningar. Att stenlager döljer underliggande strukturer förekommer emellanåt och det är lätt att missa (se exempelvis Lindman 2003:59). Vid den andra schaktningen hittades också ytterligare några anläggningar i den östra delen av hus 1. En av dessa, A4298, innehöll möjliga människoben.

A10282 och A10352. Lagren bestod av hårt packad sandig silt med inslag av kol. Inga fynd påträffades efter framrensning. Troligen är lagren hårt trampade ytor som hör till aktiviteter kring hus 8 och 11, vilka hör till platsens medeltida fas.

6.4. Stolphål och pinnhål

Inom undersökningsområdet påträffades totalt 833 stolphål och 237 pinnhål. Av stolphålen ingick 255 stycken i något av de påträffade stolp- eller rännhusen, vilket gör att en ganska betydande andel av stolphålen kunde bindas till ett kontextuellt sammanhang. Vid undersökningen grävdes i princip enbart stolphål som direkt kunde knytas till ett säkerställt sammanhang, vilket således resulterade i att i princip inga anläggningar utanför säkra kontexter grävdes. Därför finns redogörelsen för kategorin stolphål i huvudsak inom de respektive beskrivningarna av husen (se nedan). Övriga stolphål på ytan har ej gått att tolka inom ramen för undersökningen, men sannolikt finns det bland dessa spår efter ytterligare stolphus (se översikt bilaga 8).

När det gäller kategorin pinnhål så förhåller det sig ungefär som med ovan nämnda stolphål. En stor del av pinnhålen kan inpassas mot undersökta kontexter (såsom exempelvis de parallella pinnhålen utmed diket A1233). Dock finns här även pinnhål som är rester efter strukturer som ej har gått att tolka.

6.5. Stenpackning

En anläggning som bedömdes som stenpackning påträffades på ytan. Denna anläggning, A3991, påträffades inne i hus 1 (se avsnitt om hus 1).

6.6. Ugn

A2924 - en vikingatida smidesanläggning

I anslutning till hus 12 påträffades en härd, A2924, som tolkades som en smidesanläggning. Anläggningen, som var 1,30 meter lång och 0,45 meter bred, hade i sin östra sida en flat, rombisk sten. Denna sten hade raka 0,32 – 0,35 meter breda sidor och tolkades som en fällsten eller ett städ. Den västra delen av anläggningen hade sotig fyllning. I ytan fanns några större flata stenar, vilka kan vara rester av en överbyggnad. I den östra delen av anläggningen fanns ett lager rikligt med kol och sot. Under detta påträffades rikligt med sintrad lera, vilket tolkades som resterna av en ugnsbotten samt av ugnsväggarna. Mellan bottenbitarna och fällstenen fanns en vägg av obränd lera och två kantställda stenar, vilket tolkades som en luftkanal mellan blåsbälg och blästmunstycket. Denna del av ässjan kallas för blästergången och utgör den luftkanal genom vilken luften pumpas till själva härden. I Blästergången påträffades också bitar från hårt sintrade ugnsväggarna och från ugnsbotten (f.nr 322) med en total vikt av 6,2 kilo. Dessa bitar har sannolikt hamnat där när man rensat ut smältan. Ingen slagg påträffades i fyllningen.

Anläggningen saknar bränd lera i ytan, vilket förmodligen betyder att den inte haft någon tätad överbyggnad. I övrigt var fyllningen homogen med ett sammanhängande lager av sotig kolrik sand.

Anläggningen tolkas som en smidesanläggning, där man bedrivit mindre smidesarbe-

Figur 14. Smidesanläggningen A2924. Foto: Ola Kadefors. (Fotonr. 2015-18-54).

ten i anslutning till det medeltida gårdskomplexet. Anläggningen har daterats till 880 – 1020 AD, vilket ligger i en viss samtidighet med den äldre delen av gården.

6.7. Hus

Totalt påträffades tolv hus inom undersökningsområdet. Dessa hus var av mycket olika karaktär och kan delas in i två av varandra vitt skilda fornlämningstyper. Det två fornlämningarna - där den ena fornlämningen representeras av rämnorna och rännhusen från bronsålder samt stolphuset och gravarna från förromersk järnålder, medan den andra fornlämningen representeras av den senvikingatida - tidigmedeltida gården – saknar helt samhörighet. Det finns inga som helst tecken på någon form av kontinuitet mellan dessa tidsskeden, då det från slutet av förromersk järnålder fram till sen vikingatid i princip inte finns några lämningar alls.

När det gäller husen från bronsålder och från förromersk järnålder var de första förväntade. Ett av dessa rännhus påträffades på förundersökningen och då det samtidigt konstaterades att det fanns ytterligare rämnor så bedömdes det finnas möjlighet för fler. Vid slutundersökningen påträffades totalt tre rännhus. Det måste påpekas att dessa rännhus är ytterst ovanliga lämningstyper. Även om det finns exempel på liknande rännhus (se avsnittet Rämnor, rännhus och gravar – en utblick utifrån de äldre lämningarna på RAÄ 224 nedan) så är direkt överensstämmande exempel på snarlika rännhus i princip ick-existerande i Skandinavien. Sett till bevarandegrad, innehåll av fynd, rumsindelningar,

förhållande till kringliggande anläggningar (gravar), dateringar etc, så är rännhusen på Skrea Kyrkebjär unika. Detta har också gjort dem mycket svårbedömda sett till deras konstruktion. I avsaknaden på exempel, samtida paralleller, teoretiska modeller av likande kultplatser (det är sannolikt frågan om kulthus, se avsnittet En sammanfattande historik – när händer vad på Skrea Kyrkebjär? nedan), så har jag valt att hellre fria än fälla anläggningar som kan ingå i själva huskonstruktionerna.

Dateringarna visar att husen mycket tydligt var i bruk under period III-IV i bronsåldern. Ytterligare ett äldre hus fanns på platsen, hus 10, vilket kronologiskt daterar sig till förromersk järnålder. Detta var det enda stolphus på platsen som bedömdes äldre än sen vikingatid- tidig medeltid.

Inom undersökningsområdet påträffades också ett flertal stolphus från vikingatid/tidig medeltid i framförallt den norra delen av undersökningsområdet. Dessa hus var oväntade. Vid förundersökningen påträffades i detta område stolphål och en härd. Härden och två av stolphålen daterades då till förromersk järnålder (Kadefors 2010). Även om inget bestämbart fyndmaterial påträffades i den norra delen av undersökningsområdet under förundersökningen gjorde dessa dateringar att anläggningarna antogs vara från förromersk järnålder. Efter avslutad schaktning kunde dock konstateras att det i undersökningsområdets norra del låg flera hus från vikingatid/tidig medeltid och inte ett enda från förromersk järnålder eller någon annan tid. Totalt bedöms det finnas åtta hus eller stolpkonstruktioner som kan föras till vikingatid/tidig medeltid. Sannolikt döljs dock fler hus bland stolphålen men fler än dessa åtta kunde inte säkerställas.

6.7.1. Hus 1

Form:	Rektangulärt
Typ:	Rännhus
Orientering:	VNV - OSO
Längd:	23,8 meter
Bredd:	8,5 meter
Rännor, yttre och rumsavdelare:	645, 1144, 1192, 1815, 3790, 3898, 4063, 4263, 4281, 4485
Stolphål:	3329, 3348, 3832, 3840, 3925, 4217, 4283, 4248, 4275, 4316, 4325, 4369, 4331, 4333, 4379, 4402, 4410, 4495, 9116, 9435, 11009, 11847, 11858, 18004
Pinnhål:	4495, 4502, 4510, 4517
Gropar:	3809, 3967, 4235, 4257, 4298 (grav?), 4391, 4421, 11876
Gravar (hör ej till själva huset):	6289, 6299, 6392, 9423
Härdar:	3943, 4012
Stenpackning:	3991
Datering:	Bronsålder, period III - IV
¹⁴ C -prov:	PM 100342, A3967. PM 11684, A1815 (bilaga 4)
Makroprov:	PM11606 och PM 100337, A1815. PM100342, A3967 (se bilaga 5)
Pollenprov:	PP11670, A1815.(bilaga 5)

Hus 1 är en 23,8 x 8,5 meter stor rektangulär rännkonstruktion med rundade hörnen. Hus 1 påträffades redan vid förundersökningen då det delvis schaktades fram. Då

Figur 15. Samtliga hus inom RAÄ 224. Skala 1:500.

rännkonstruktionen var mycket tunn, framförallt i den östra och sydöstra delen, så försvann delar av huset i en andra schaktning. Dock var rännan i dessa partier dokumenterad och inmätt under förundersökningen, så dessa mätningar kom därför att komplettera slutundersökningens mätningar.

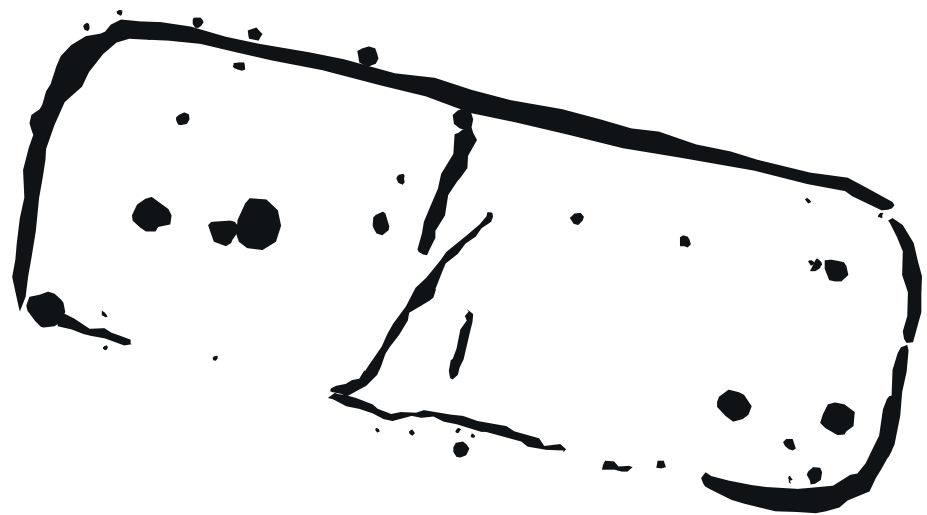
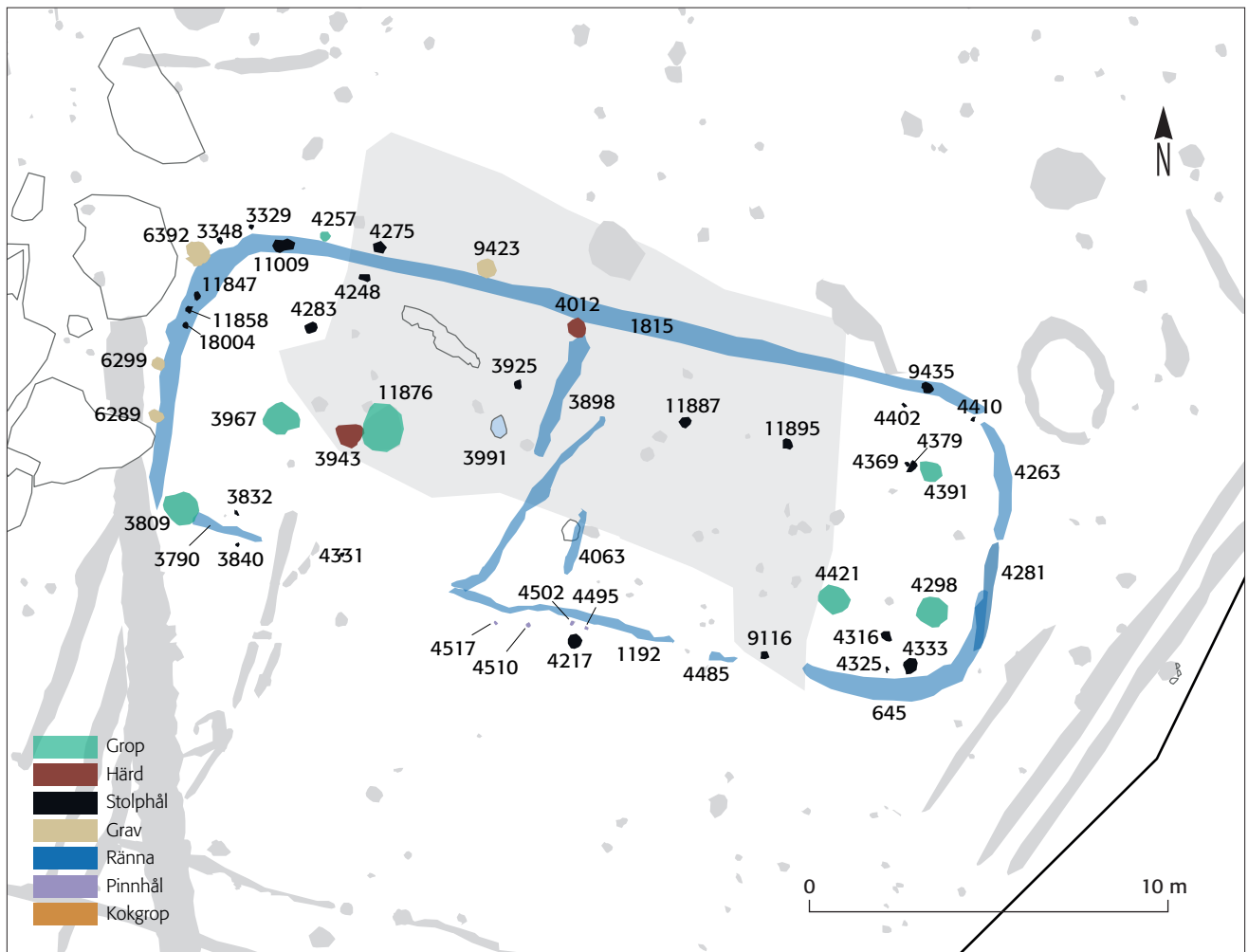
Utmärkande för hus 1 är den ovala rännan AR1815, vilken markerar konstruktionens ytterkanter. Denna ränna har något varierande fyllning. I sin västra gavel till sin nordöstra sida bestod den av svartbrun humös sand. Stundom var denna fyllning något sotig, vilket indikerar att konstruktionen brunnit. I ett parti i den nordöstra delen av rännan var jorden extra sotig och rik på kol, varvid ett ¹⁴C-prov togs (bark från ek). Detta prov (Ua-47299) daterades till 1400 – 1130 BC (2 sigma) . Utmed konstruktionens södra sida och i den västra gaveln utgjordes fyllningen av en brungrå, urlakad fyllning. Där var också rännan betydligt tunnare och bitvis svår att följa.

Profilsnitt genom rännan visade att den var skålformad. Huvuddelen av rännan snittades på längden i syfte att finna stolphål eller andra konstruktionsdetaljer som kunde bringa klarhet i husets konstruktion. Endast ett fåtal indikationer på stolphål påträffades i rännan likväl som inom huset. De stolphål som påträffades inom huset var ytterst otydliga i det att de var mycket urlakade och grunda.

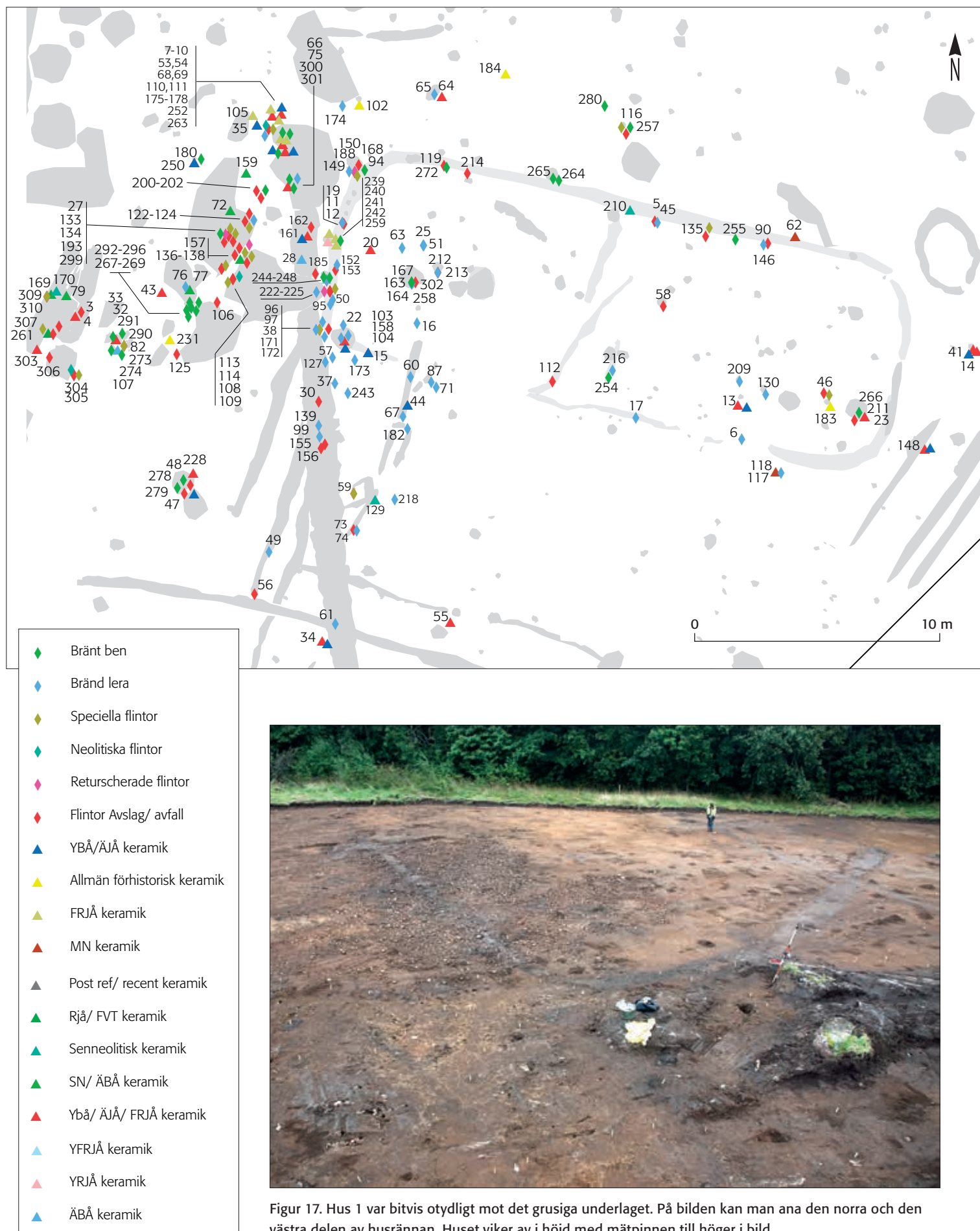
Centralt i huset från husets norra sida går ytterligare en ränna i rak vinkel mot den norra väggränsen. Denna ränna slutar i mitten av huset och möter där ytterligare en ränna som går i sned vinkel från den södra väggränsen och passerar tätt förbi den norra rännan. Dessa rännor bildade en rumsindelning i hus 1 och även en ca 0,60 meter bred öppning mellan rummen. Öppningen är mycket smal och om där varit en vägg så har det varit trångt att ta sig mellan rummen. På den västra sidan av innerväggen fanns en mindre stenpackning, A3991, som innehöll både bränd och obränd sten. Även om själva markmiljön på platsen var mycket stenig bedömdes ändå denna stenpackning såsom en medveten deposition.

Totalt påträffades fem stolphål i rännan. Fyra av dessa i husets nordvästra hörna och det femte i husets nordöstra hörna. Dessa stolphål är de enda påträffade detaljer i anslutning till rännan som kan ge en antydning om strukturens konstruktion. Även om inte någon större mängd stolphål påträffades (de som fanns var dessutom till fyllningen ganska lika den övriga rännfyllningen) så vittnar de som finns om att konstruktionen har haft stolpar i rännan och således sannolikt burit en takkonstruktion.

Den inre strukturen i hus 1 är oklar då det helt saknas spår efter uppenbara takbärande stolpar. Stolphålen i det inre av hus 1 är av skiftande karaktär, men inga ger intryck av att vara resterna av takbärande stolpar utifrån ett känt byggnadsskick. I den norra delen av huset finns antydningar till en stolplinje, men dessa stolphål var i de flesta fall så tunna att de knappt syntes, varför det inte kan säkerställas att de faktiskt ingått i hus 1. Hus 1 var även delvis placerat över ett lager av sand med grov, knytnävsstor sten, vilket gjorde att flera urlakade anläggningar inte syntes alls förrän ytan schaktats en andra gång. Detta

Figur 16. Hus 1 och intilliggande anläggningar och fynd. Skala 1:200.

Figur 17. Hus 1 var bitvis otydligt mot det grusiga underlaget. På bilden kan man ana den norra och den västra delen av husrännan. Huset viker av i höjd med mätpippen till höger i bild.

gjordes vid slutet av undersökningen, varvid ytterligare några gropar och några möjliga stolphål framkom. Många av stolphålen som påträffades vid en andra avbaning var av mycket dålig kvalitet i det att de var mycket urlakade och endast någon centimeter djupa, vilket också skapade en osäkerhet om huruvida de alls var stolphål.

Utmed den norra kanten av rännan fanns ytterligare ett par stolphål som möjligen kan varit rester efter stöttor för väggar. Ett av dessa stolphål, A9423, innehåller djurben varav ett ben har spår efter korroderat järn (bilaga 6).

Vid den andra avbaningen framkom också några gropar i den östra delen av huset. Dessa gropar ingår inte i husets konstruktion, men speglar sannolikt de aktiviteter som utförts i huset. I en av groparna, A4298, påträffades ett möjligt människoben (se bilaga 6), flintavslag samt keramik från förromersk järnålder. Även om fyndmängden i gropen är låg så indikerar fyndkombinationen att det kan vara frågan om en grav. I närområdet finns ytterligare mindre gropar, exempelvis A3262, som på grund av sin fyndkombination har tolkats som gravar (se avsnitt nedan).

I husets västra del finns ett antal gropar som sannolikt hör till aktiviteter utförda i huset. Dessa anläggningar ligger i vad man skulle kunna kalla det västra rummet. Den mest intressanta av dessa är AG3967. Denna grop har tolkats som en kokgrop då den innehåller skörbränd sten mot botten. Gropen innehöll i ytan rikligt med bränd lera och lerklining, varav flera med tydliga pinnavtryck. Lerklining hade generellt avtryck av mindre kvistar och pinnar upp till en centimeter i diameter. Även i området runt själva gropen fanns lerklining och bränd lera spridd i små fraktioner. Ett makroprov från gropen visade ett rikt innehåll av växtmaterial (se bilaga 5). Av störst intresse är att här påträffades skalkorn, obestämda korn och sädesfragment, svinmålla samt ett litet fynd av rågkärnor. Det sistnämnda är ett speciellt fynd, då rågen anses slå igenom i det sydsvenska jordbruket på 400 – till 600-talet efter Kristus. En av dessa rågkärnor från AG3967 utvaldes för ^{14}C -analys, Ua-47294, och daterades då till 1380 – 1050 BC (cal 2 sigma), vilket således är betydligt äldre än den tid då sädeslaget anses bli allmänt förekommande. Förekomsten av råg speglar sannolikt inte en faktiskt odling av råg, utan snarare har rågen ingått som ett ogräs vid odlingen av andra grödor. Vidare kan man diskutera om skalkorn i fyndmaterialet kan innebära att det rör sig om hushållsavfall (se diskussion bilaga 5). I Skåne visar studier i Malmöområdet att detta sädeslag i början av förromersk järnålder blir allt vanligare på bekostnad av nakenkorn. Möjligen har detta att göra med att skalkorn bättre kan anpassas mot ett kallare klimat, att det bättre svarar mot gödsling när detta blir vanligare, samt att det har en längre förvaringstid än äldre sädeslag (Andersson 2008:103). Vidare är i detta sammanhang fyndet av svinmålla intressant. Svinmålla är en tämligen vanligt förekommande växtart i makroprov i Halland och brukar också betraktas såsom en indikator på gödsling då växten är kväveälskande. Svinmållan kunde användas till mycket då såväl blad som rötter är ätliga. Vidare kan fröna malas till mjöl av vilket man efter en viss beredning kan göra bröd. Exempel på detta finns från

Figur 18. A3967 efter undersökning. Denna oansenliga grop visade sig innehålla ett rikt makrofossilt fyndmaterial. Mot syd. Foto: Carl Persson. Foto nr 2015-1868

järnåldern. Svinmålla har även påträffats i magen på flera mosslik (a.a:136). Om detta betyder att mållan har en rituell betydelse eller om det indikerar att växten var mycket vanlig i den allmänna järnåldersdieten må här vara osagt, men då den här påträffats i en mycket ovanlig arkeologisk kontext så bör inte det förstnämnda uteslutas.

I AG3967 påträffades även ben från djur (obestämt) vilket förstärker bilden av rester av hushållsavfall. Dock kan det även vara frågan om rester efter en måltid inne i själva huset som har att göra med det i husen bedrivna aktiviteter.

Strax väster om AG3967 finns också två härdar, AH3943 och AH4235. Den ena av dessa daterades under förundersökningen till 1120 – 920 BC (cal 2 sigma), vilket är samstämmigt med de övriga dateringarna från hus 1 (Kadefors 2010, bilaga 3).

Ytterligare en detalj är att gropen A3809 överlagrar rännkonstruktionen i dess sydvästra hörna. Gropen var mot sin botten rik på skörbränd sten och kol och bör benämnas kokgrop eller härdgrop. Denna grop har sannolikt inget med den faktiska konstruktionen att göra, men placeringen av gropen är ändå intressant då den är anlagd efter husets destruktions. I Hus 1:s västra del finns fler anläggningar i rännan eller i kanten av rännan som tillkommit efter husets destruktions. Dessa anläggningar är av varierande slag. Strax sydväst om A 3809 påträffades en liten nedgrävning i kanten av rännan AR1815 som innehöll en keramikskål. Detta kärl är typologiskt daterat till senare delen av förromersk järnålder (bilaga 3). Med tanke på att hus 1 är daterat till mellersta – yngre bronsålder (ca 1400 - 950 BC), så bör kärlet ha placerats i rännan en god stund efter husets destruktions.

Cirka en meter norr om A6289 fanns ytterligare en grop, A6299, som grävts genom rännan. Denna grop innehöll fragment av brända ben (obestämt, se bilaga 6) och keramik från två kärl. Det ena kärlet var sekundärt bränt (f.nr 240, 141, 142), möjligen på

Figur 19. Nedsatt i husrännan till hus 1 hittades en liten keramikskål. Skålen kunde typologiskt dateras till förromersk järnålder, vilket visar att skålen placerats där långt efter destructionen av hus 1. Mot O. Foto: Anna Aulin. (Fotonr. 2015-18-64).

ett gravbål, och därefter insamlat och nedlagt i gropen. Detta gör att A6299 tolkas som en möjlig grav. Det andra kärlet representeras av en enda skärva, ett mynningsfragment (f.nr 139). Då denna var facetterad och polerad är den troliga dateringen romersk järnålder, även om förromersk järnålder ej kan uteslutas (se bilaga 3 för ytterligare diskussion).

I det nordvästra hörnet av hus 1 fanns ytterligare en grop, A6392. Även denna innehöll ett benfragment (sannolikt djurben, se bilaga 6), men däremot ingen keramik alls. Därtill fanns några flintavslag. Denna anläggning tolkas inte som en grav, även om den ligger i en placering som liknar andra gravar. Djurbenen, frånvaron av människoben och avsaknaden av keramik gör att det sannolikt inte är en grav.

I den östra delen av huset, i den delen som ligger i vad man skulle kunna kalla det östra rummet, är anläggningsbeståndet svårtolkat. I den här delen finns endast antydning till ett stolphål i själva husrännan, i övrigt fanns inga anläggningar av det slag som påträffades i husets västra del eller i det västra rummet. Under förundersökningen påträffades här en del bränd lera och även under slutundersökningen förekom detta, även om det inte alls fanns i samma mängd som i det västra rummet. I rännan påträffas även fynd av framförallt keramik. Detta fyndmaterial är dock spretigt då dateringarna av de få keramikskärvorna bedöms vara från mellanneolitikum, senneolitikum/ äldre brons-

ålder och från yngre bronsålder eller förromersk järnålder. Stora delar av fyndmaterialet härstammar med största sannolikhet från äldre händelser än från tiden för husets brukande och destruktion.

En intressant anläggning finns i det östra rummet. Gropen A4298 har tolkats som en kokgrop då den innehöll flera knytnävsstora skörbrända stenar, samt hade en lins av kol i botten. Gropen, som var 0,90 meter lång och 0,38 meter djup, innehöll fynd av keramik (f.nr 23), flinta (f.nr 211) och brända ben (f.nr 266). Keramiken, två små skärvor med en sammanlagd vikt på 6,2 gram, bedömdes vara från äldre järnålder. Jag vill dock påpeka att keramikbitarna är små och oansenliga varför deras daterande egenskaper är begränsade. Flintan utgjordes endast av ett anonymt avslagsmaterial. De brända benen i gropen, som är två genombrända rörben, är intressanta då dessa bedömts vara eventuella människoben. Anläggningen ser alltså ut som en kokgrop, men har ett innehåll som påminner om en grav. Fyndet indikerar således att man även i den östra delen av huset kan ha bedrivit någon verksamhet som kan kopplas till en dödsritual. Det bör även påpekas att en likartad anläggning finns i den östra delen av det snarlika hus 3 (se nedan). Denna strukturella likhet, i det att det i två likartade huskroppar finns två likartade anläggningar, belägna i en likartad del av respektive hus, innehållande likartat fyndmaterial, torde dels visa (1) att anläggningarna är samtida med huskropparna inom vilka de påträffas, samt (2) att de är resterna efter likartade handlingar. Detta borde göra dessa anläggningar jämnåldra med husen de påträffats inom. Med tanke på att keramiken från A4298 är ringa och utan synlig karakteristik (såsom mynningar, poleringar, ornamentik osv) varför det finns en möjlighet att dessa bitar ej innehar fullgoda daterande egenskaper. Därför är det möjligt att keramiken kan vara feldaterad.

Kommentarer till ¹⁴C-, vedart-, makro- och pollenprov inom hus 1

¹⁴C- prov. Som ovan beskrivits är de två ¹⁴C-proven från anläggningar inom hus 1, en ränna och en grop, mycket samstämmiga då de daterades till 1400 – 1130 BC (rännan A1815) och till 1380 – 1050 BC (gropen A3967), vilket ger huset en ungefärlig datering till bronsålderns p. III (motsvarande 1300 – 1100 BC). Den härd (A1258 från FU) som under förundersökningen daterades till 1120 – 920 BC, är således sannolikt något yngre än huset även om husets dateringar och härden faller inom samma statistiska intervall. Det finns en statistisk möjlighet att härden och huset är samtida, även om det sannolika är att härden är från något senare tid.

Vedart. I samband med prepareringen av ¹⁴C- prov utförs vedartsbestämning (se bilaga 7) av de prover som utgörs av träkol. Sammantaget erhöles därför en god uppskattning av de olika träslag som brukats till konstruktionen av huset eller som växt i husets närmiljö. I rännan A1815 påträffades ved från hassel, säl, björk och ask, medan det i gropen A3967 endast påträffades säl (se bilaga 7 och 5).

Möjligen kan dessa träslag spegla något av verksamheten i och kring huset i det att både björk och ask är bra bränslen som brinner med hög värme (Häggström 2007:211).

Sälgen, som tillhör videsläktet, är också intressant då barken från denna innehåller salicylsyra och kan användas som botemedel mot huvudvärk (<http://linnaeus.nrm.se/>), vilket den användes till i äldre tider. Möjligen är det växtens medicinska egenskaper som gör att den påträffas i denna miljö.

Makroprov. I rännan 1815 påträffades, utöver spridda bitar kol, inga makrofossil alls. I gropen A3967 påträffades däremot rikligt med växtrester. I huvudsak utgjordes dessa av skalkorn och fragmentariska sädesrester. Här fanns även tre obestämda korn, samt fyra fynd av råg. Det är en av rågkärnorna som har daterats till 1380 – 1050 BC. Rågen är ett mycket gammalt fynd då detta sädesslag blir allmänt först kring slutet av romersk järnålder och folkvandringstid (se bilaga 5).

Pollenprov. Ett pollenprov från rännan A1815 visade på en närhet till lövträd såsom hassel, ek, lind, björk och al. Därtill finns pollen från ett flertal blommor och gräs. Bland blommorna märks bl.a. vitsippa, vilket kan tyda på en medveten deposition av blommorna i denna miljö. Sammantaget vittnar pollensammansättningen om en ganska öppen mark med ett blandskogsbestånd. De ogräs som finns i provet visar på att det finns odlingsmark i närheten.

6.7.2. Hus 2

Form:	Kvadratisk
Typ:	Rännhus
Orientering:	-
Längd:	8,9 meter
Bredd:	8,9 meter
Rännor:	1563, 1699, 1708, 6598, 16011, 16042
Stolphål:	3449, 3467, 3477, 3483, 6078, 6118, 6147, 6171, 6190, 6202, 6245, 6438, 6451, 6462, 6474, 6509, 6531, 6702, 12694, 12710, 13507, 14265, 14277, 15269, 15276, 15284, 15291, 15299, 15306, 15312, 15337, 15387, 15396, 15405, 15411, 15418, 15426, 15434, 15441, 15456, 15464, 15471, 15749, 15983, 15992, 16000, 15378, 15369, 15344, 15361, 15353, 15318, 15328
Gropar:	6216, 6491, 6545, 6583
Gravar:	6090 (hör ej till själva huset)
Härdar:	6564
Datering:	Bronsålder
¹⁴ C- prov:	PM16376, A16011. PM16160, A6545, PK100417, A6090 (grav) (bilaga 4)
Makroprov:	PM12679, A6090 (grav). PM15056, A1563 (ränna). PM16160, A6545 (grop). PM16376, A16081 (ränna). (bilaga 5)
Pollenprov:	PP16375, A16011m (se bilaga 5)

Hus 2 var en 8,9 x 8,9 meter stor i det närmaste kvadratisk rännkonstruktion med rundade hörn. Rännkonstruktionen består av fyra sammanhängande (A1563, A16011, A16042, 1708), likartade rännsektioner av något varierande bredd. Rännan utmed husets östra och norra sidor, A1563, var bredast och djupast, medan rännorna var betydligt tunnare utmed de södra och västra sidorna av huset. Generellt var rännorna skålformade och de östra och norra sidorna, som var bäst bevarade, drygt 0,10 – 0,12 meter djupa. I de södra och västra delarna av konstruktionen var de dock endast några eller någon

centimeter djupa. Den södra rännan tunnade dessutom ut betydligt då den delvis gick över en bergshäll. Även bredden på rännorna varierar stort. Även här var det rännan i den norra och östra sidan av hus 2 som var bäst bevarad med en bredd mellan 0,30 – 0,60 meter. Den södra sidan hade en bredd kring 0,30 meter medan den västra sidan, där rännan är mycket tunn, hade en bredd om ca 0,10 – 0,20 meter. De olika sidornas djup och bredd speglar sannolikt inte någon byggnadsteknisk detalj, där de olika sidornas egenskaper visar på olika konstruktioner, utan snarare på olika bevarandegrad vid de olika sidorna av huset. Det hör även till saken att huset låg tätt över hälleberg som stundom kom i dagen vid genomgrävning av anläggningar som ingår i hus 2. Anläggningarnas fyllning i hus 2 består av brungrå svagt humös sand, men flera partier utgörs av brungrå sotig sand. Det sistnämnda kan vara ett tecken på att byggnaden brunnit. Ett ¹⁴C -prov (hasselnötsskal), Ua- 47298, togs från A16011, vilket är en av rännorna på den södra gaveln. Detta prov daterades till 1200 – 920 BC (cal 2 sigma)(se bilaga 4).

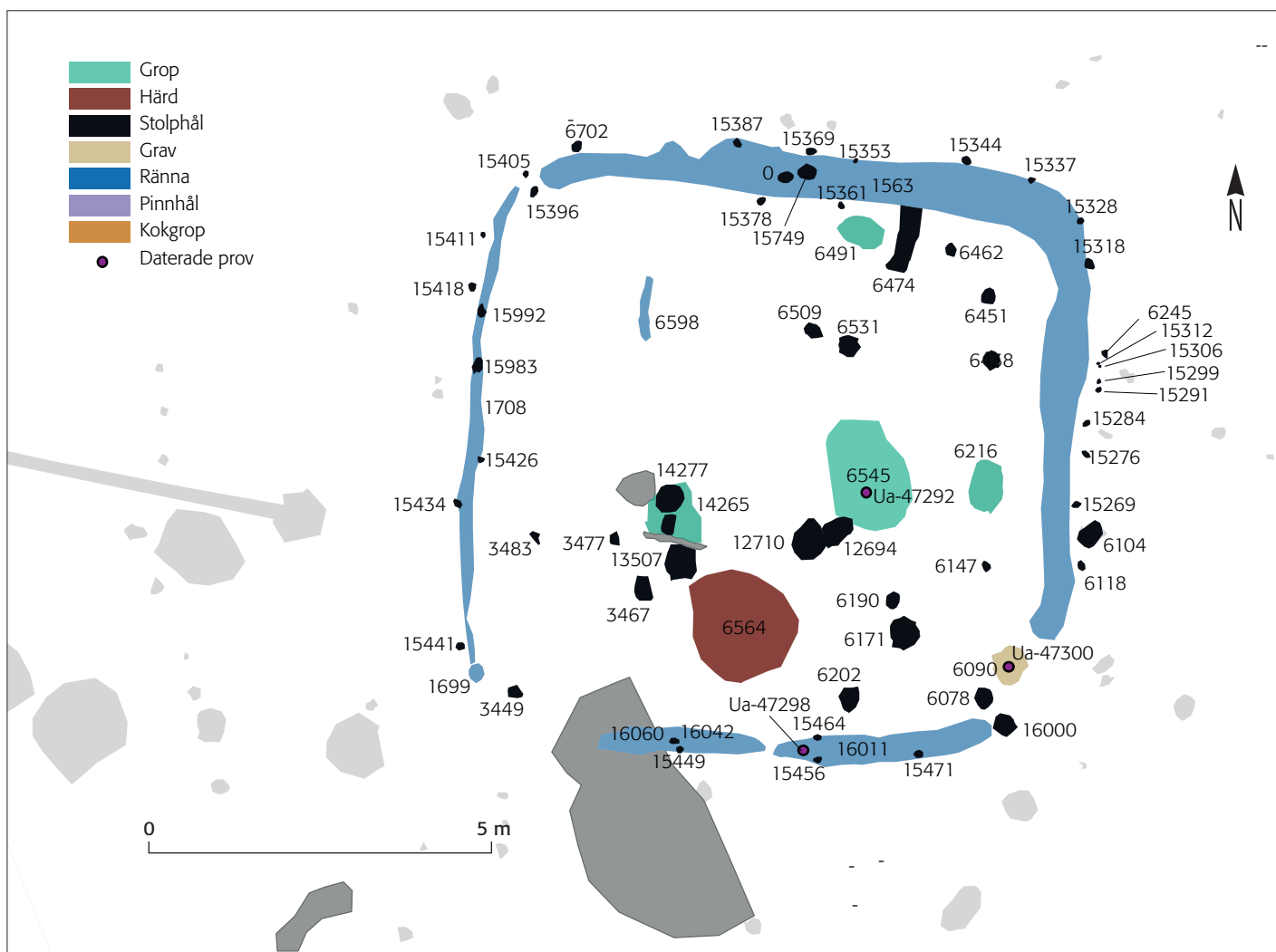
Rännan innehöll byggnadstekniska detaljer som kan ge en viss fingervisning om byggnadens konstruktion. Rännorna i hus 2 snittades i huvudsak på längden i syfte att finna stolphål i rännorna. Undersökningen av rännorna visade att endast ett fåtal stolphål påträffades i själva rännan, det är dock oklart om dessa hör till anläggningen eller inte. Centralt i den norra gaveln av huset fanns dock två stolphål, A100418 och A15749, som genom sitt läge mitt i rännan antyder att de hör till konstruktionen. Även i tre av hörnorna i hus 2 fanns antydningar till stolpar. Dessa var dock så tunna att det var oklart om de alls var stolphål.

En byggnadsteknisk detalj som är tydlig hos hus 2 är de pinnhål som fanns utmed rännornas sidor. I huvudsak syntes dessa pinnhål utmed ytterkanterna på rännorna, men ett flertal syntes även utmed rännornas insidor. I vissa fall finns pinnhålen eller stolphål parallellt mot varandra på var sida av rännan, exempelvis i husets nordvästra hörna, centralt på sydsidan samt i husets sydöstra hörna. Detta förhållande kan vara en indikation på att väggkonstruktionen varit en vägg som bestått av ett flätverk mellan stöttor.

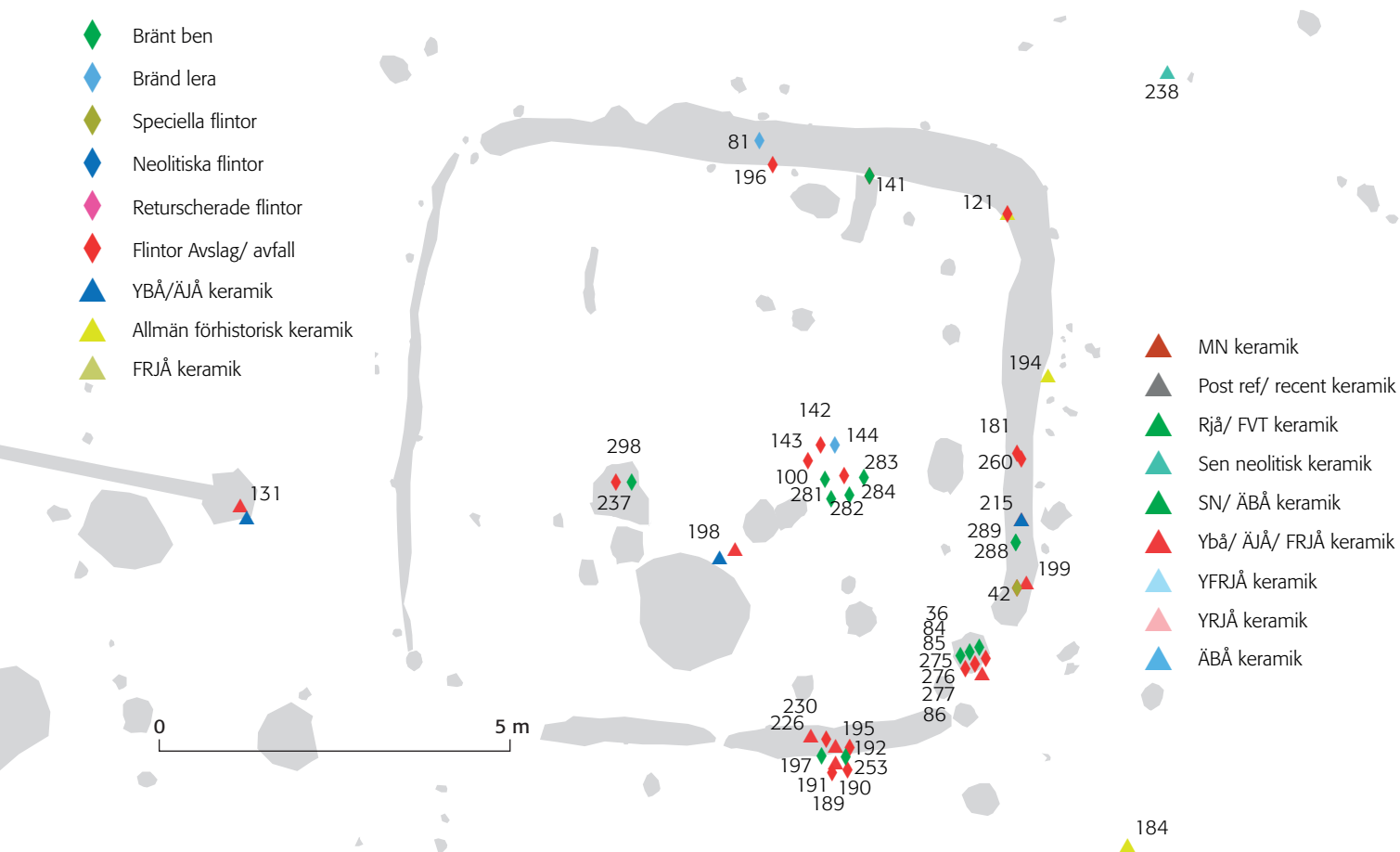
På insidan av hus 2 fanns flera anläggningar som sannolikt hörde till konstruktionen som sådan. Bland annat fanns där en mängd stolphål, varav flera var ganska grunda. Detta berodde dock inte på att de medvetet grävts grunt utan på att det strax under den schaktade nivån kommer hälleberg. Detta rör särskilt de i huset centralt belägna stolphålen. I den östra delen av huset fanns en rad av stolphål som låg parallellt med den östra gaveln av huset, vilket indikerar att det var en stolprad som hörde till den övergipande anläggningskonstruktionen.

Vidare fanns centralt i huset en grop (A6583) med två stolphål (A14265 och A14277). Denna grop låg invid markfast berg. Möjligen var stolphålen i gropen resterna efter en bärande mittstolpe. Övriga stolphål i det inre av konstruktionen kan likväl vara rester från andra sammanhang än hörande till hus 2 och de aktiviteter som där bedrivits.

Vad gäller övriga anläggningar i hus 2 så fanns här några tydliga strukturer som härrör

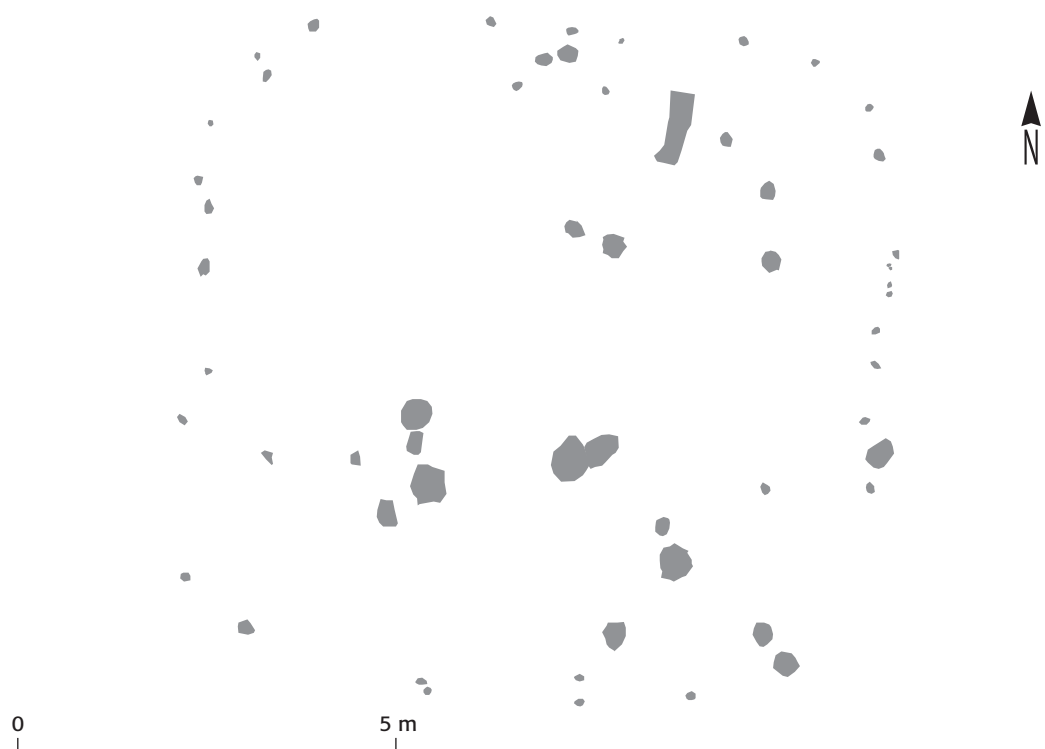

Figur 20. Hus 2 och intilliggande anläggningar och fynd. Skala 1:100 och 1:200.

från de aktiviteter som bedrivits i huset. De tydigaste av dessa är härden AH6564 och gropen AG6545, vilka är anläggningar som sannolikt härrör från en gemensam händelse då det ej fanns någon stratigrafi i någon av anläggningarna. Härden var nedgrävd till hälleberg drygt 0,20 meter under schaktad nivå och berget i botten av anläggningen var eldpåverkat. Gropen AG6545 och den intilliggande härden AH6564 var ungefär lika stora och lika djupa. Medan härden helt saknade fynd så påträffades både brända och obrända flintavslag (f.nr 100, 142, 143) i AG6545. Vidare påträffades här brända ben (f.nr 281-284), vilka efter en osteologisk analys kunde konstateras delvis bestå av djurben (se bilaga 6). Tyvärr var inte arten eller arterna möjlig att fastställa. Ytterligare ben i anläggningen förblev oklara huruvida det rörde sig om djur eller människoben. Ett makroprov i gropen visade på kol från bok, ask, björk, sälg och hassel. Vidare fanns här skal från hasselnöt. I övrigt fanns inget ytterligare fyndmaterial i gropen. Från gropen AG 6545 togs ett ^{14}C -prov (hasselnötsskal), Ua-47292, vilket daterades till 1220 – 970 BC (se bilaga 4). Dateringen ger en hög samstämmighet med dateringen från rännan A16011.

Gropen AG 6545 och härden AH6564 i hus 2 representerar möjligen en gemensam händelse, en händelse där någon form av matlagning ingått. Då lagerföljden i anläggningarna inte antyder att de grävts uppe mer än en gång samt att inga ytterligare gropar eller hårdar finns i huset, så är händelsen i fråga förmodligen en engångsföreteelse. Med

Figur 21. Om man plockar bort själva rännan framträder stolpningen utmed sidorna på hus 2 bättre. Skala 1:100.

tanke på kombinationen av djurben och hasselnötter i gropen, så är det möjligen frågan om en måltid. Ett möjligt händelseförlopp är att man vid härden tillrett en måltid, varefter resterna grävts ner i gropen i mitten av huset. Eventuellt är det frågan om ett matoffer av något slag, men det kan även vara frågan om en ren avfallsgrop.

En intressant detalj i Hus 2 är den grav, A6090, som är belägen i husets sydöstra hörna. Denna grav är en enkel brandgrav, där keramik och ben ligger spritt i gropen tillsynes utan någon ordning. Keramikens i fråga visar tecken på att vara bränd två gånger (se diskussion i bilaga 3). Detta indikerar att keramikens i graven är rester av en kruka som följt den döde på gravbålet, således inte ett kärl där den dödes ben samlats i. Vidare påträffades inga gravgåvor utöver ett par anonyma flintavslag. En av flintorna kan möjligen vara en fossil. Benmaterialet var mycket fragmentariskt. Vid analysen kunde endast konstateras att det fanns människoben utan att några närmare bedömning rörande kön eller ålder kunde göras. Vidare fanns ben från djur. Även dessa ben var för fragmentariska för att närmare artbestämning skulle vara möjlig (se bilaga 6). Graven A6090 daterades på ben till 790-400 BC 2 sigma (Ua-47300), vilket är åtminstone 300 år senare än själva huskonstruktionen. Hur detta skall värderas är svårt att säga. I och med sin precisa planering i hus 2:s sydöstra hörna förefaller graven ytterst medvetet placerad.

Fyndmängden av keramik från rännorna och från till huset övriga hörande anlägg-

Figur 22. Hus 2 avtecknade sig tydligt mot den ljusa undergrunden strax efter avbaning. Notera graven A6090 i husets övre vänstra hörn på bilden. Bilden taget mot sydost. Foto: Anna Aulin. Foto nr 2015-1830 och 2015-1827.

Figur 23. Hälleberget fanns strax under den schaktade ytan i hus 2. Trots att markmiljön utgjordes av genomsläpplig grusig sand blev området mycket blött vid regn. Foto: Ola Kadefors. Foto nr 2015-1870.

ningar var låg, totalt endast 9 skärvor (f.nr 120, 194, 199, 215, 190, 197, 226). Då grav A6090 bedöms vara av yngre än huset är dess fynd ej medräknade. Flertalet av de i hus 2 påträffade keramikskärvorna har daterats till sen bronsålder eller äldre järnålder (se bilaga 3). Ytterligare två keramikfynd som ej gått att närmare tidsbestämma påträffades även. Övriga fynd består av flintavslag (f.nr 141, 196, 42, 121, 181, 260, 189, 192, 195, 250) och ben (f.nr 140, 288, 289, 191, 253). Inga av dessa flintor bedömdes dock vara något bruksföremål eller någon artefakt, utan bedömdes såsom avfall. Ett undantag var ett flintstycke med tillhuggning som möjligen kunde vara resterna av en yxa (f.nr 42). Denna var dock så fragmentarisk att den inte gick att ytterligare bedöma. När det gäller benmaterialet från husrännorna så bedömdes några ben vara djurben och de övriga obestämbara. Om fyndmaterialet i rännan hör till själva husets brukandefas är svårt att säga, men det sannolika är att fynden är spår efter aktiviteter som utförts samtidigt huset varit i bruk. Exempelvis kan påpekas att det generellt på ytan finns förhållandevis få fynd av flinta (sett till storleken på den schaktade ytan). Från husrännorna i hus 2 påträffades dock totalt 10 fyndposter flinta. Då det totalt på ytan påträffades 96 fyndposter flinta så blir dessa 10 fyndposter en signifikant förtätning av denna fyndkategori då mer än 10 % av den totala fyndmängden flinta finns i hus 2:s rännor. Således är det sannolikt att dessa flintor hamnat i rännan i anslutning till aktiviteter inom huset (om de genererats i ett sammanhang utanför husets tidsramar borde spridningsbilden blivit mer slumpartad).

Kommentarer till ¹⁴C-, vedart-, makro- och pollenprov inom hus 2

¹⁴C- prov. Som ovan nämnts har tre prov daterats från anläggningar inom hus 2, en grop, en ränna och en grav. Gropen AG6545 daterades till 1220 – 970 BC 2 sigma, rännan AR16011 daterades 1200 – 920 BC 2 sigma och grav A6090 till 790-400 BC 2 sigma (se bilaga 4). Dateringarna från gropen och rännan är mycket samstämmiga och indikerar att händelser inom huset är samtida med destruktionsen av huset (fyllningen i husrännan är i varierande grad sotig, vilket kan vara ett tecken på att byggnaden brunnit). Dateringen av grav A6090 indikerar att huset trots att det förefaller ha varit ur bruk i 300 till 400 år ändå funnits kvar i människors medvetande och sedan används i en annan rituellt praktik flera hundra år senare. Likheter med detta är hus 1, där ett kärl från järnålder placerats i rännan till ett hus som varit i bruk under mellersta bronsåldern.

Vedart. I samband med ¹⁴C- och makroprov erhöles en god uppskattning av de olika träslag som brukats till konstruktionen av huset eller som växt i husets närmiljö. Vedartsproven från rännan AR16011 och gropen AG 6545 visar på hassel, ek, asp, björk och al. I likhet med hus 1 påträffades även i husrännan A1563 säl, vilken har vissa medicinska egenskaper. I övrigt förefaller huvuddelen av veden vara från hassel (se bilaga 7).

Makrofossil. I gropen AG6545 påträffades hasselnötsskal samt kol från hassel, björk, ask och säl. I rännan 1563 påträffades endast hasselnötsskal (se bilaga 5).

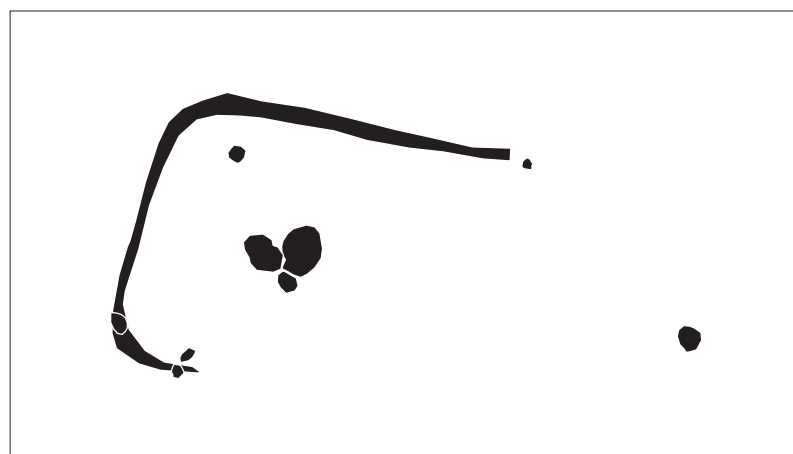
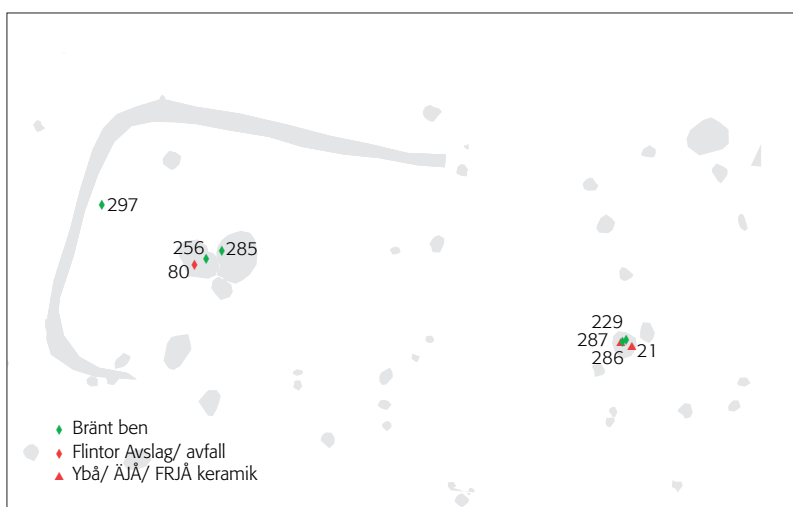
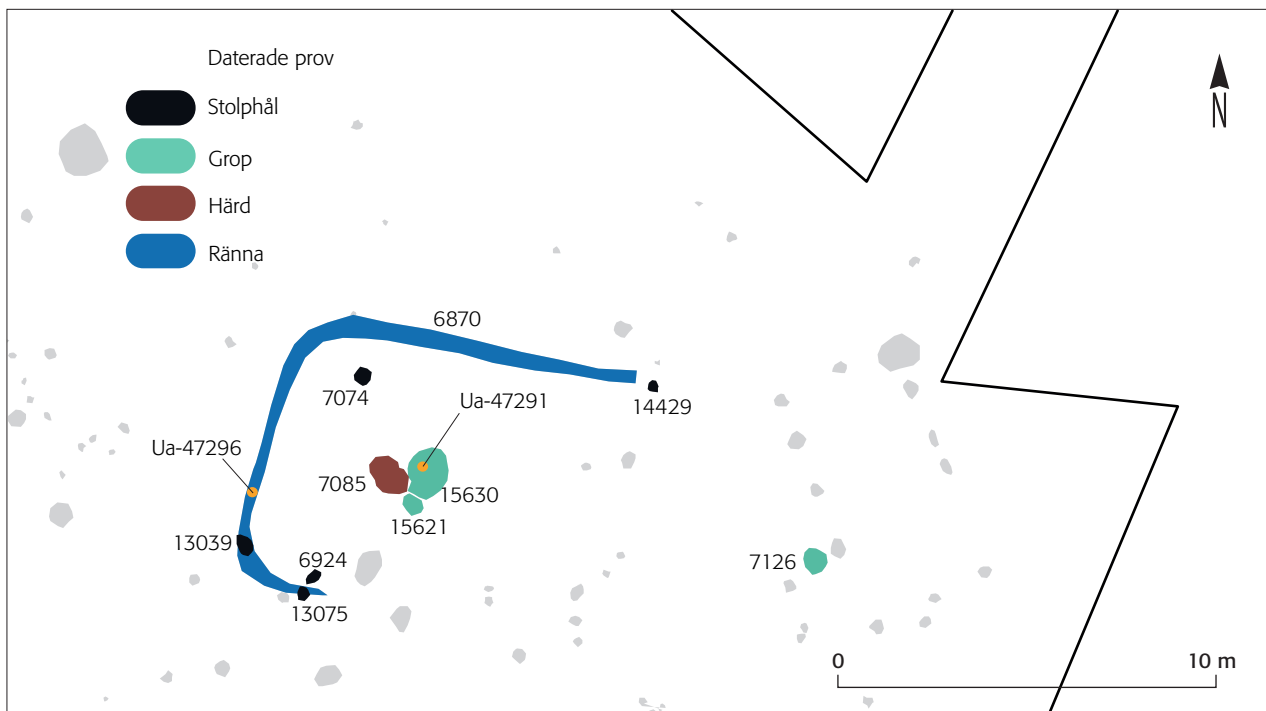
Pollenprov. Ett pollenprov från rännan A16011 (p.nr 16375) gav endast pollen från tall, gräs och maskrosor. Sammantaget med pollenprovet från hus 1 visar detta generellt på en relativt öppen ängs- och gräsmark med gles beskogning och dungar (se bilaga 5).

6.7.3. Hus 3

Form:	Rektangulärt
Typ:	Rännhus
Orientering:	Östvästlig
Längd:	Okänd, men uppskattningsvis 15 – 17 meter
Bredd:	7,5 meter
Rännor:	6870
Stolphål:	6924, 7074, 13039, 13075, 14429
Gropar:	7085, 7126, 15621, 15630
Datering:	Bronsålder
¹⁴ C- prov:	PM15221, PK100340 (bilaga 4)
Makroprov:	PM15221, A6870 (ränna). PM100340, A15630 (grop). PM100352, A7085 (grop)

Hus 3 var ett rännhus som hade stora likheter med hus 1 rörande väggrännans form och anläggningar i husets inre struktur. Huset var 7,5 meter brett, vilket är en dryg meter mindre än bredden på hus 1. Längden på huset kan dock inte beräknas då uppskattningsvis mellan 1/2 eller 2/3 av huset saknas i den östra delen. Huset markerades i terrängen av en ränna, AR6870, som tolkats som en väggränna. Långsidorna på huset var fragmentariska. I den norra delen var långsidan av huset bäst bevarad då nio meter av den fanns kvar där. Den avslutades därefter tvärt. Utmed den södra sidan tunnar rännan ut redan efter drygt två meter efter det sydvästra hörnet. I två fall påträffades stolphål i rännan och det är svårt att avgöra vilken betydelse de haft för en bärande konstruktion. Den bevarade delen av rännan är grund, i regel mellan 0,04-0,08 meter, men där fanns partier med större djup. I det nordvästra hörnet av rännan ökade djupet till drygt 0,16 meter och man kunde här ana rester av pinnhål i profilen. Dock var inte dessa pinnhål tydliga, utan anas endast såsom strimmor av svagt sotig jord. Dock kan detta vara en indikation på att rännan har innehållit käppar av något slag. I rännan påträffades endast ett fynd, ett bränt ben (f.nr 297). Detta ben har bedömts såsom sannolikt ett bränt människoben. Ett kolprov, Ua- 47296, från rännan daterades till 1200-930 BC 2 sigma.

Utmed rännans kanter eller i anslutning till den på annat vis påträffades inga anläggningar som kunde tolkas som gravar, vilket var fallet med såväl hus 1 som hus 2. Därremot påträffades i husets inre struktur flera anläggningar som visade på att där förekommit någon form av rituellt aktivitet även här. Centralt mellan de yttre väglinjerna, drygt 3 meter från långsidorna och från den västra kortsidan, påträffades en koncentration av anläggningar bestående av tre olikartade anläggningar, AG15630, AH7085 och AS15621. Initialt bedömdes dessa vara ett stolphål, en härd och en grop. Den slutgiltiga bedömningen är dock att det är frågan om tre gropar där AS15621 utgör en del av AG15630. Dessa två gropar har olika karaktär. Den större av dem, AG15630, är drygt

Figur 24. Hus 3 och intilliggande anläggningar och fynd. Skala 1:200.

0,40 meter djup och närmare 2 meter lång. Denna anläggning har flacka kanter och i fyllningen påträffades ett fåtal brända ben (f.nr 285). Bland dessa ben fanns tre stycken som bedömdes vara djurben utan att närmare artbestämning var möjlig. Ett ¹⁴C-prov från anläggningen, Ua-47291, daterade gropen till 1200 – 970 BC, 2 sigma, alltså en datering identisk med kolprovet från rännan.

Den tredje gropen, AH7085, var av annan karaktär. Gropen var 0,30 meter djup med plan botten och 0,75 meter lång. Gropen hade initialt tolkats som en hård då den innehöll rikligt med sten. Endast ett fåtal av stenarna var dock skörbrända. Till skillnad från den intilliggande gropen A15630 hade A7085 branta, i det närmaste lodräta kanter och föreföll vara stensatt utmed sin nordöstra kant. Bredvid gropen låg en stor flat sten. Denna sten hade en antydning till skålgrop, men detta kunde inte entydigt utredas. Stenen kan haft funktionen som städ eller underlag för de vid platsen bedrivna aktiviteterna. I botten av gropen påträffades bitar av brända ben, vilka ej gick att närmare bestämma. I övrigt påträffades ett flintavslag i gropen.

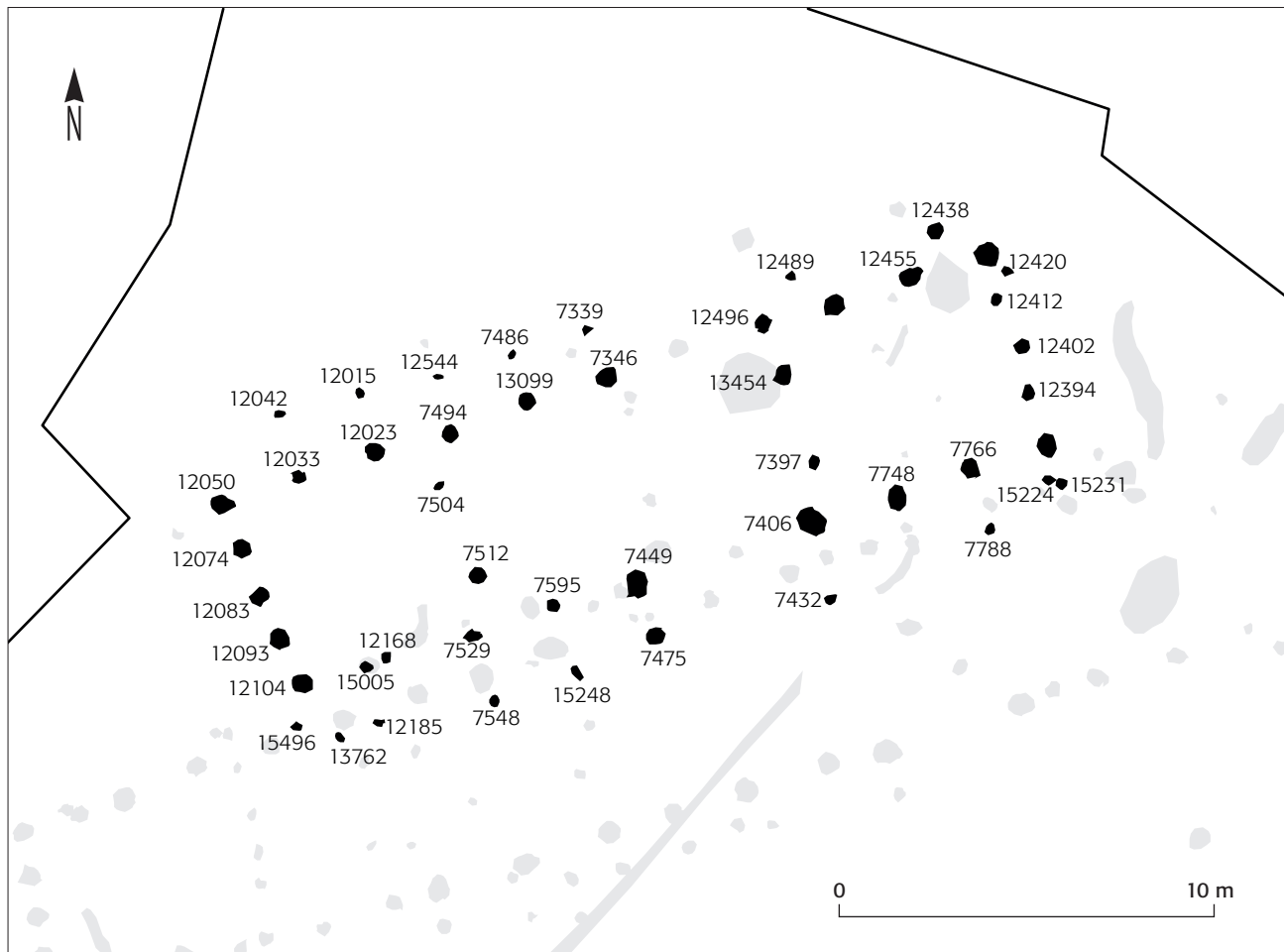
Drygt 10 meter sydöst om A15630 påträffades en grop, A7126, som till sitt innehåll visar att den har en samhörighet med övriga anläggningar i hus 3. I denna ända av huset har rännan tunnats ut och försvunnit, och övriga anläggningar utöver A7126 kan ej entydigt påvisas såsom hörande till huskroppen även om flera anläggningar i rännans längdriktning teoretiskt skulle kunna höra till huset. Denna grop är 0,95 meter lång och 0,17 meter djup med flack botten. Fyllningen är något sotig men gropen har ej bedömts som någon hård. I gropen påträffades keramik (f.nr 21, 229) som bedömdes vara från yngre bronsålder eller äldre järnålder, samt keramik som daterades till äldre järnålder. Dessa var de enda keramikfynden i hus 3. I gropen påträffades även bitar av bränt ben (f.nr 286, 287). Flera av dessa bedömdes som ej möjliga att diagnostisera, men sju ben bedömdes såsom möjliga människoben. Mängden ben är dock liten, vilket gör det svårt att entydigt benämna gropen såsom en grav, även om den i princip innehåller de saker som en grav oftast innehåller (keramik och brända ben). Att en anläggning i den östra delen av huset innehåller människoben förekommer också i det likartade hus 1 där det också påträffades möjliga människoben i den östra delen av huset. Även i den östra delen av Hus 2 påträffades en anläggning med människoben, graven A6090.

Kommentarer till 14C-, vedart-, makro- och pollenprov inom hus 3

¹⁴C-prov. Två ¹⁴C-prov har daterat från anläggningar inom hus 3, en ränna och en grop. Provet från gropen A15630 var från björk och gav en datering till 1200 – 930 BC. Provet från rännan A6870 var från hassel och daterades till 1200 – 930 BC. De båda dateringarna ger kalibrerat exakt samma ålder, vilket gör att de knappast kan betvivlas. Dessa dateringar visar att hus 3 är samtida med de övriga rännhusen på ytan.

Vedart. Analys av vedart från gropen A15630 visade på förekomst av al och björk. Från rännan A6870 insamlades endast hassel.

Makroprov. Från groppen A15630 och från rännan A6870 analyserades två prov. I dessa prov påträffades endast träkol från björk och hassel, helt i likhet med vedartsproven från samma anläggning.

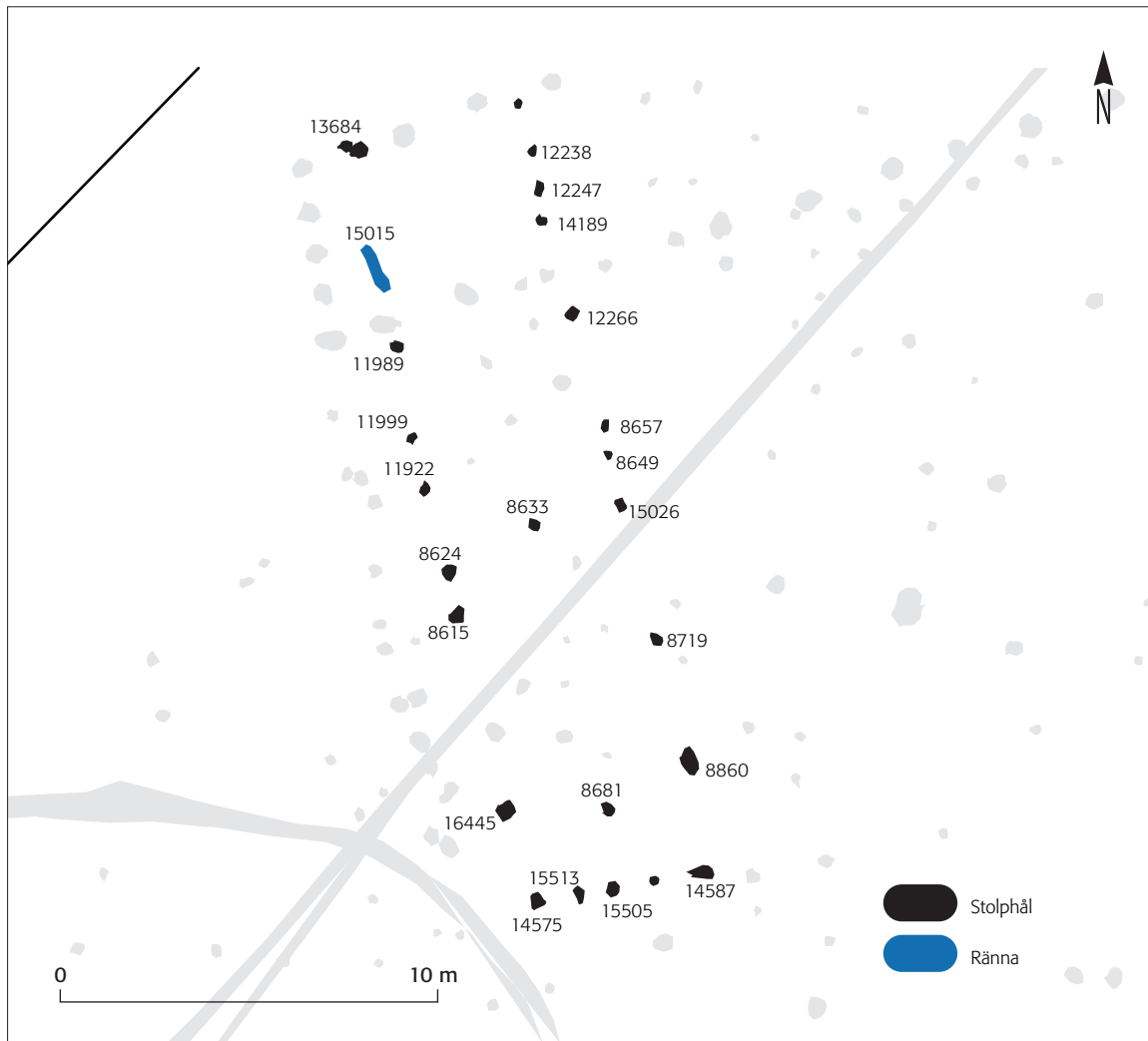
Figur 25. Hus 4 och intilliggande anläggningar, skala 1:200.

6.7.4. Hus 4

Form:	Rektangulärt
Typ:	Treskeppigt
Orientering:	VSV – ONO (18° N mot östvästlig riktning)
Längd:	23,40 meter
Bredd:	9,20 meter
Bockpar:	4 st
Takbärande:	7357, 7367, 7397, 7504, 7512, 7740, 12472, 13454, 13467
Yttre stöttor:	7339, 7432, 12065, 12489, 12185, 12438, 15496, 12042, 12015, 15224, 15244, 15231, 13726, 7486, 7475, 7788, 7548,
Inre vägglinje:	12050, 12074, 12083, 12093, 120104, 12168, 12394, 12402, 12412, 12420, 12428, 12455, 12479, 12496, 13099, 13398, 13440, 13493, 15005, 15239, 16067, 7376, 7346
Datering:	Sen vikingatid (kronologi)
¹⁴ C- prov:	PK16367, A13398. PM16368, A7376 (bilaga 4)
Makroprov:	PM16368, A7376. Endast små kolfragment påträffade (se bilaga 5). PM16369, A12074. Endast små kolfragment påträffades i proven.

Kommentar: Hus 4 bedöms bestå av totalt 59 stolphål, även om det råder viss osäkerhet huruvida vissa av dessa ingår i strukturen eller inte. Huset har likheter med så kallade trelleborgshus, vilka kronologiskt daterar sig till senare delen av vikingatid (se exempelvis Nordvall 2013). Huset är ej totalundersökt då 27 av 59 stolphål undersökts. Huskroppen kantas av en yttre stolplinje, vilket sannolikt är snedställda takstöttor. Den inre strukturen består av en mycket välmarkerad vägglinje innanför väggstöttorna. Djupet på de grävda stolparna i vägglinjen varierar mellan 0,15 – 0,5 meter. Dock är flera av de grävda stolphålen i vägglinjen kring 0,40 meter i djup. Detta antyder att även stolparna i vägglinjen ingår i den bärande konstruktionen av huset. Den inre strukturen är något osäker i det att de parställda stolparna i husets inre (takbärande) varierar något i storlek. De som grävdes, bockpar 1 och 3 från väster, var dock kring 0,40 meter djupa och kring 0,5 meter i diameter. Två härdar fanns inom huset, men dessa bedömdes ej höra till själva huskonstruktionen då de mer eller mindre låg i vägglinjen. Inga fynd gjordes i huset. Hus 4 låg i vinkel med en annan byggnad, hus 5, vilken sannolikt är jämgammal med hus 4. Möjligen är hus 4 ett bostadshus, medan hus 5 är en ladugård, stall eller dylikt.

Två ¹⁴C-prov analyserades från två stolphål. Det första var från A7376, vilket daterades till 740 - 390 BC, 2 sigma (se bilaga 4). Det andra provet från A13398 daterades till nutid. Huset har således tre dateringar, en typologisk datering, en ¹⁴C-datering till yngre bronsålder/äldre förromersk järnålder samt en nutida. Den typologiska dateringen är då den som är överensstämmande med husets faktiska ålder.

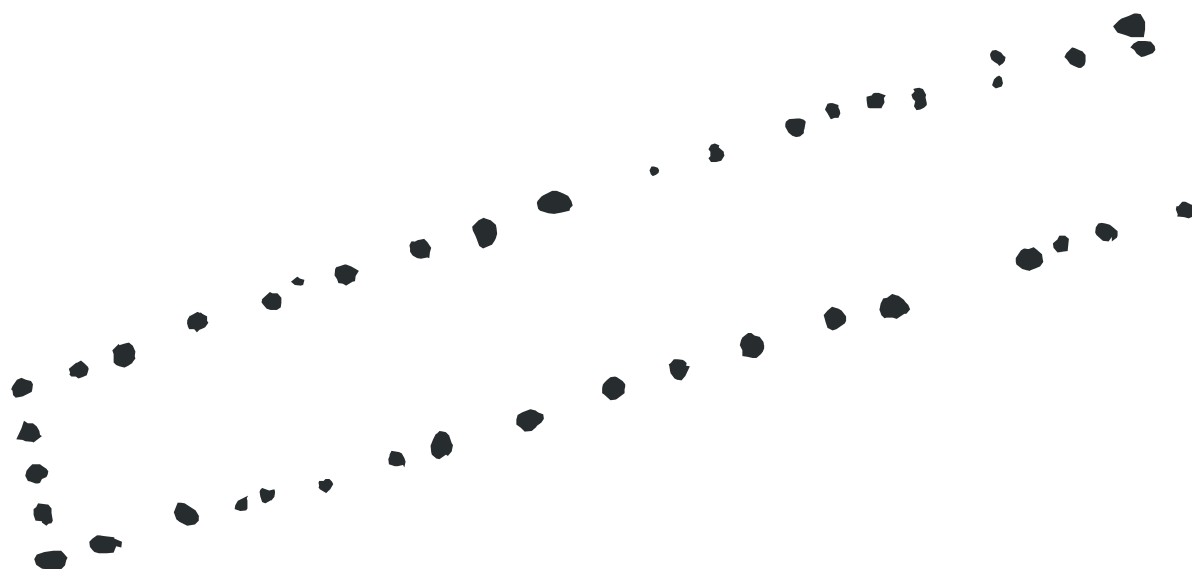
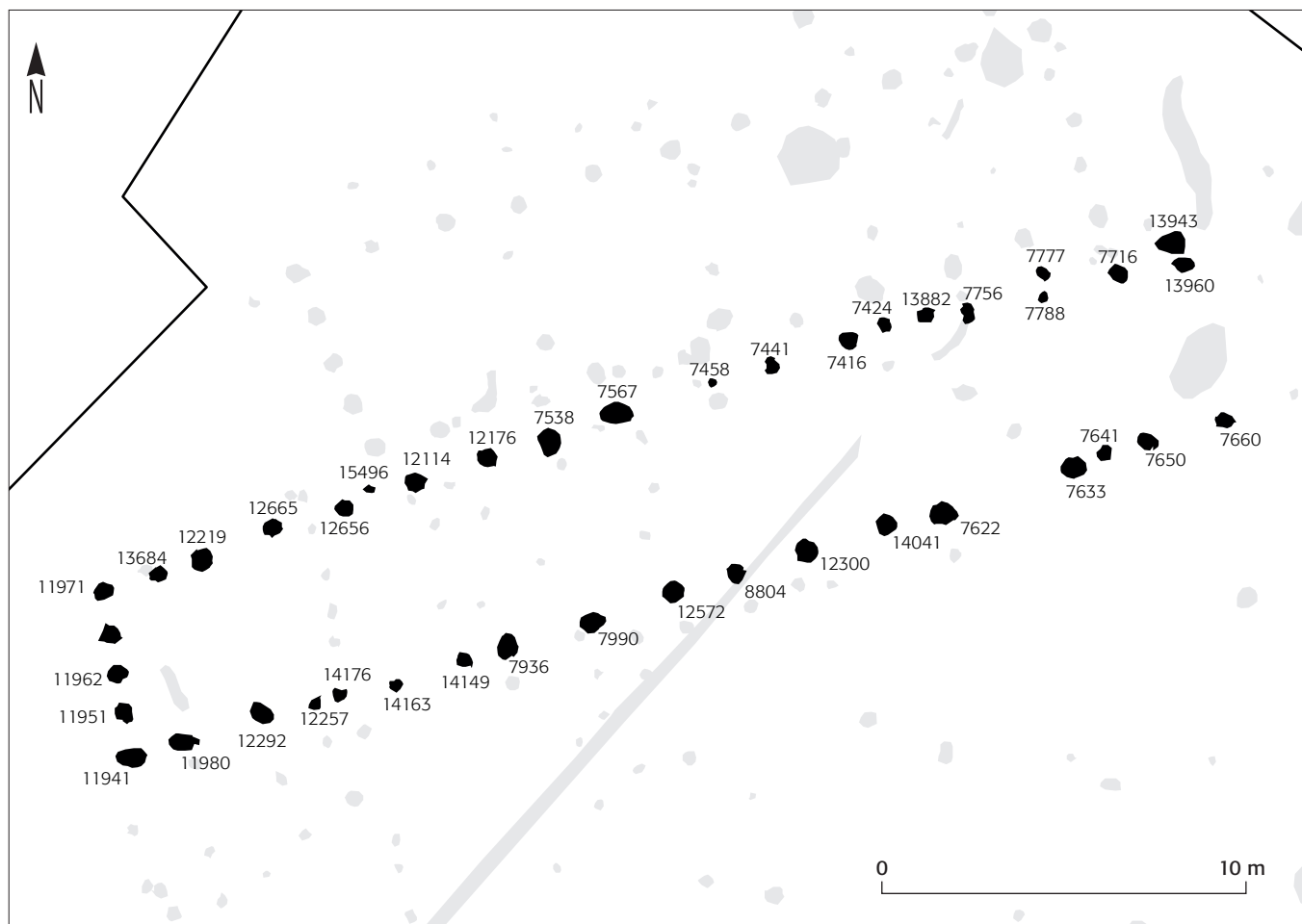
Figur 26. Hus 5 och intilliggande anläggningar, skala 1:200.

6.7.5. Hus 5

Form:	Rektangulärt
Typ:	Tvåskeppigt
Orientering:	NNV – SSO (105° Mot östvästlig riktning)
Längd:	21,3 meter
Bredd:	5,3 meter
Takbärande:	8681, 8633
Vägglinje:	8657, 8719, 11922, 11989, 12230, 12266, 14575, 14704, 15026, 16445, 8861, 8615, 8624, 8624, 12247, 13671, 13684, 14587, 15513, 11999, 12238, 14189 samt rännen 15015
Datering:	Sen vikingatid (huset är sannolikt samtida med det i vinkel liggande hus 4 som kronologiskt daterats till vikingatid)
Makroprov:	PM16526. A11989. Endast kol från bok

Kommentar: Hus 5 är en vinkelbyggnad till hus 4, vilket bedömts vara ett trelleborgs-hus från senare delen av vikingatiden. I hus 5 finns två möjliga takbärande stolpar, dessa mättes in men grävdes inte. Av husets totalt 25 anläggningar grävdes 12 stolphål. Dessa hade ett djup mellan 0,09 – 0,38 meter men de flesta var kring 0,20 – 0,25 meter djupa. Huset är flyktigt och svårt att tydligt avgränsa. Detta beror på att huset överlagras av ytterligare två hus, hus 6 och 7, vilket gör tolkningen av hus 5 oprecis.

Ett makroprov togs från A11989 vilket innehöll kol från bok men inget växtmaterial i övrigt (se bilaga 5).

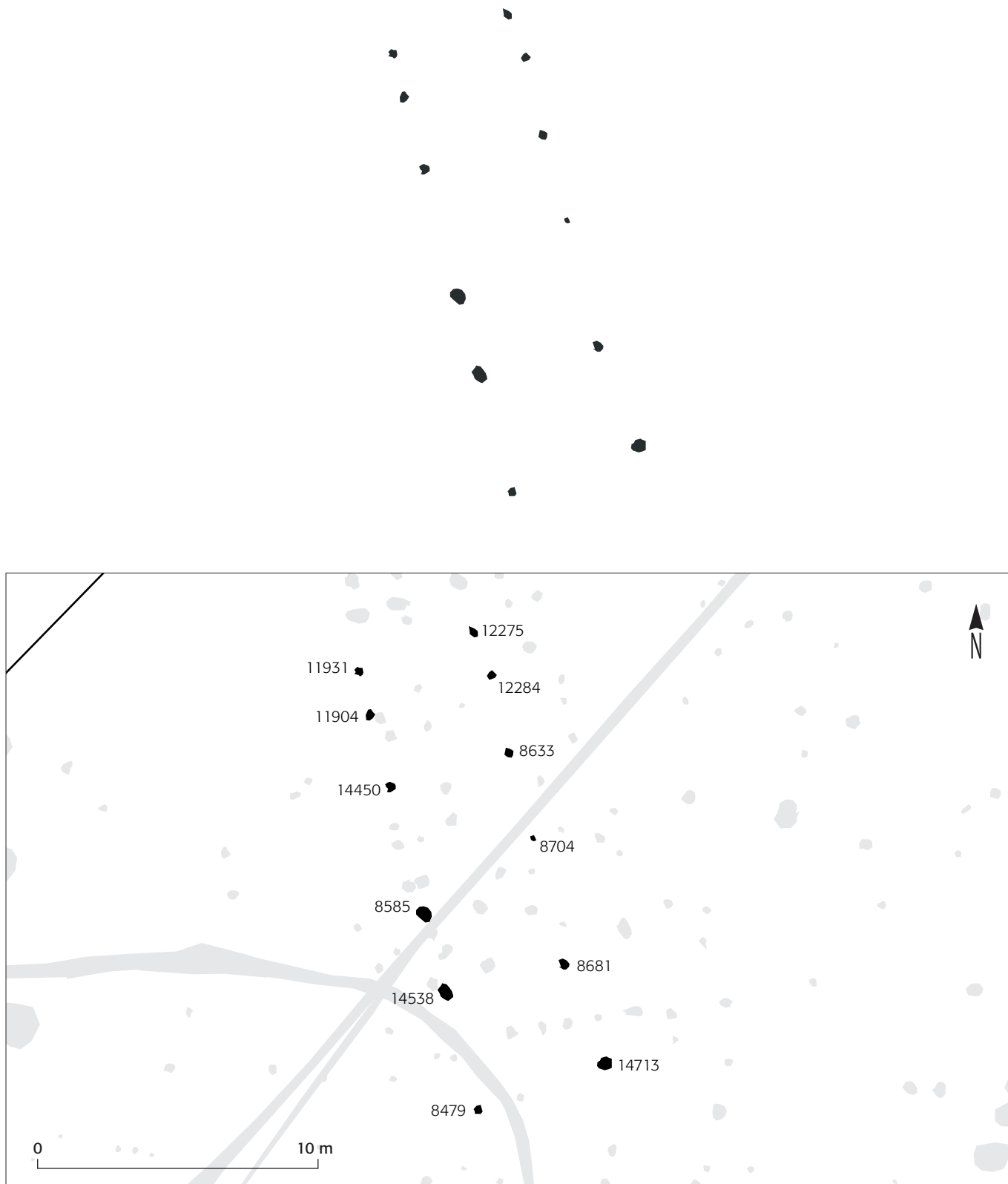
Figur 27. Hus 6 och intilliggande anläggningar , skala 1:200.

6.7.6. Hus 6

Form:	Lätt konvext
Typ:	Enskeppigt
Orientering:	VSV – ONO (18° N mot östvästlig riktning)
Längd:	32 meter
Bredd:	5,7 meter
Vägglinje:	15496, 15256, 14176, 14163, 14149, 14041, 13960, 13943, 13882, 13684, 12684, 12665, 12665, 12656, 12575, 12300, 12292, 12257, 12219, 12176, 12114, 11980, 11971, 11962, 11951, 11941, 8804, 7990, 7936, 7788, 7777, 7756, 7716, 7660, 7650, 7641, 7633, 7622, 7557, 7538, 7438, 7441, 7424, 7416
Datering:	Tidig medeltid
¹⁴ C- Prov:	PK15014, A 12114. PK15002, A11971 (se bilaga 4)
Makroprov.	PM 15035. A12300. Inga fynd utöver små fnyk av kol (se bilaga 5)

Kommentar: Hus 6 består av 44 stolphål, vilka uteslutande utgörs av tämligen tätt sittande väggstolpar. Totalt 25 av dessa undersöktes och djupen på dessa varierade mellan 0,12 – 0,45 meter. Medelvärde för stolphålen var dock 0,31 meter, vilket visar att huvuddelen av stolparna var mycket kraftiga. Inga takbärande stolpar kunde påträffas inne huset, vare sig såsom bockpar eller ensamstående, vilket visar att det är stolparna i vägglinjen som ensamt burit konstruktionen. Huset är sannolikt ett bostadshus. I likhet med hus 4 har även hus 6 en byggnad i vinkel mot huset, det intilliggande hus 7. Hus 6 är sannolikt något yngre än det tätt intilliggande hus 4, vilket delvis överlappas av hus 6. Dock gick det aldrig att stratigrafiskt säkerställa vilket av husen som låg över det andra, utan fasindelningen mellan de båda husen baseras på kronologisk grund. Hus 6 bedöms vara från tidig medeltid, ett exempel på ett liknande hus finns från Lalatoften i Tvååker (Håkansson 2013), och hus 4 från sen vikingatid. Två ¹⁴C – prov har daterats från stolphål i hus 6. Den ena av dessa, från stolphålet A11971, gav en datering till 1160 – 1270 AD, 2 sigma (bilaga 4). Den andra dateringen var från stolphålet A12114, vilket gav en datering till 20 – 220 AD, 2 sigma (bilaga 4). Möjligen är det den första av dessa, från A11971, som motsvarar husets faktiska ålder då detta har en samtidighet med husets typologiska ålder. Den andra dateringen kan man bortse ifrån.

Inom huset påträffades inga fynd. I den överliggande matjorden påträffades vid metalldetektering diverse järnföremål som bedömdes såsom uteslutande varandes från modern tid.

Figur 28. Ovan hus 7 med intilliggande anläggningar och, på nästa sida, huset utan anläggningar. Skala 1:200.

6.7.7. Hus 7

Form:	Lätt konvext
Typ:	Enskeppigt
Orientering:	NNV – SSO (105° Mot östvästlig riktning)
Längd:	18 meter
Bredd:	4,40 meter
Vägglinje:	8479, 8585, 8633, 8681, 8704, 11904, 11931, 12275, 12284, 14450, 14538, 14713
Datering:	Tidig medeltid
Makroprov:	PM 16551. A14450. Recent svinmålla (se bilaga 5)

Kommentar: Hus 7 består av totalt 12 stolphål. Dessa sitter i samtliga fall i vägglinjen, ingen antydan finns till takbärande mittstolpar. Byggnaden i fråga har något grundare stolphål än de intilliggande husen. Av de 12 stolphålen grävdes 10, vilka befanns vara mellan 0,1- 0,25 meter djupa. Medelvärde för dessa var 0,15 meter, vilket är betydligt grundare än hos de andra stolphusen i den nordvästra delen av undersökningsområdet. Hus 7 var byggt i vinkel mot hus 6 och i direkt kontakt med detta. Huset ger intryck av att vara ett uthus eller motsvarande till hus 6. Tillsammans med hus 6 förefaller hus 7 vara en senare fas av den gård som etablerats med hus 4 och 5.

Ett makroprov togs från A14450 vilket innehöll svinmålla som bedömdes som recent (se bilaga 5).

Figur 29. Hus 8 och intilliggande anläggningar, skala 1:200.

6.7.8. Hus 8

Form:	Osäker
Typ:	Stolphus, möjligen tvåskeppigt
Orientering:	VSV – ONO (22° mot Östvästlig riktning)
Längd:	11,7 meter
Bredd:	4,8 meter
Takbärare (tveksamma):	9908, 9853
Vägglinje:	9943, 10242, 9872, 9883, 9693, 9717, 9933, 9708, 9892 samt rännan 10253
Datering:	Medeltid

Kommentar: Hus 8 är mycket svårt att tydligt avgränsa och närmare definiera. Sannolikt är det frågan om ett mindre uthus som hör till någon av de två vinkelbyggda gårdarna (hus 4 och 5 eller hus 6 och 7). Av de stolphål som bedöms höra till huset grävdes elva av sexton stolphål. Dessa var mellan 0,08 – 0,22 meter och med ett medeldjup på 0,13 meter. Möjligen kan man ana rester av mittstolpar, men detta kan likaväl vara rester av andra konstruktioner då dessa ej sitter symmetriskt i huset mot vägglinjerna. Huset är odaterat.

6.7.9. Hus 9

Form:	Rektangulärt
Typ:	Enskeppigt
Orientering:	NNV – SSO (105° Mot östvästlig riktning)
Längd:	7 meter
Bredd:	3,7 meter
Vägglinje:	12344, 7139, 12386, 17210, 7158, 17200, 7149, 7167, 7177, 12333, 12369, 12377
Datering:	Medeltid

Kommentar: I likhet med hus 8 så är hus 9 sannolikt ett uthus hörande till någon av de medeltida gårdarna. Av husets tolv stolphål undersöktes sex. Dessa hade ett djup mellan 0,14 – 0,30 med ett medeldjup på 0,20 meter. Djupet på stolparna är ganska rejält tilltagna för en så pass liten byggnad. Inga fynd påträffades i anslutning till huset.

6.7.10. Hus 10

Form:	Rektangulärt
Typ:	Treskeppigt
Orientering:	Östvästlig
Längd:	8,2 meter
Bredd:	3,6 meter (takbärande konstruktion)
Takbärare:	3165, 5374, 5403, 5450, 5469, 5920, 11512, 11596, 5711
Övriga anl:	AH5387
Datering:	förromersk järnålder/ romersk järnålder

Kommentar: Hus 10 består av totalt 9 stolphål vilka ingår i bockpar med en yttre bredd av cirka 3,5 meter. Själva paren sitter inte symmetriskt mot varandra, vilket ger konstruktionen ett oprecist och fladdrigt intryck. Därför finns heller inte något fast avstånd mellan själva paren. Av de totalt nio stolphålen grävdes sju, vilka var mellan 0,08 – 0,29 meter djupa med ett medeldjup om 0,22 meter. Det första bockparet från väster

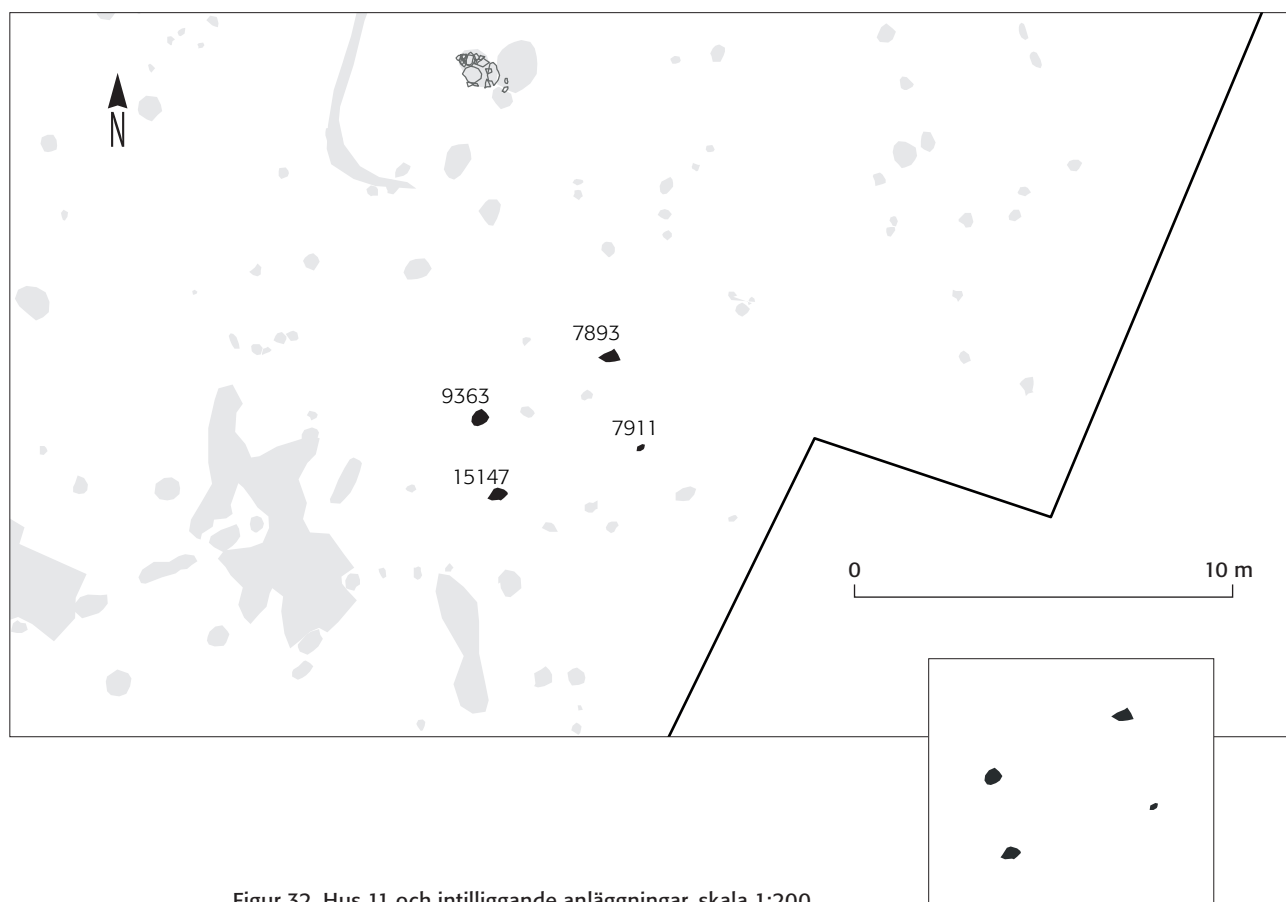
Figur 31. Hus 10 och intilliggande anläggningar, skala 1:200.

har även en eventuell omstolpning på södra sidan. I den västra delen av huset finns en drygt 1,2 meter stor härd, A5387, vilken möjligen kan höra till huset. I linje med den norra raden takbärande stolphålen låg ytterligare en mindre härd, men denna bedöms ej höra till huset. Huset är radiometriskt odaterat. Man kan framhålla att oregelbundna treskeppiga hus typologiskt dateras till äldre järnålder – romersk järnålder, vilket är husets sannolika datering (se exempelvis Brink 2009:224).

6.7.11. Hus 11

Form:	Rektangulärt
Typ:	Fyrstolpshus
Orientering:	VSV – ONO (22° mot Östvästlig riktning)
Längd:	4,3 meter
Bredd:	2,8 meter
Stolpar:	7893, 7911, 9363, 15147
Datering:	Medeltid

Kommentar: Huset är ett fyrstolpshus som hör det medeltida komplexet. En antydning till detta är att riktningen på fyrstolpshuset är mycket lik den för hus 4 och 6. Inga anläggningar i huset grävdes.

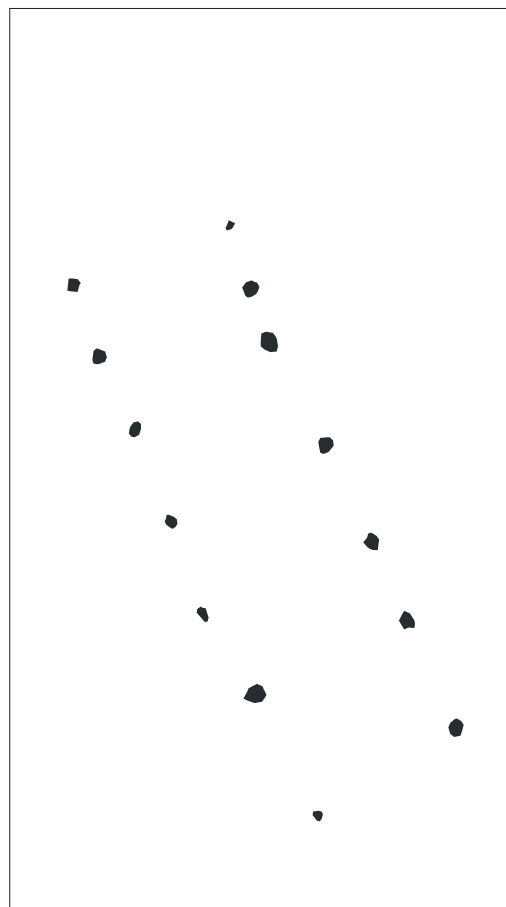
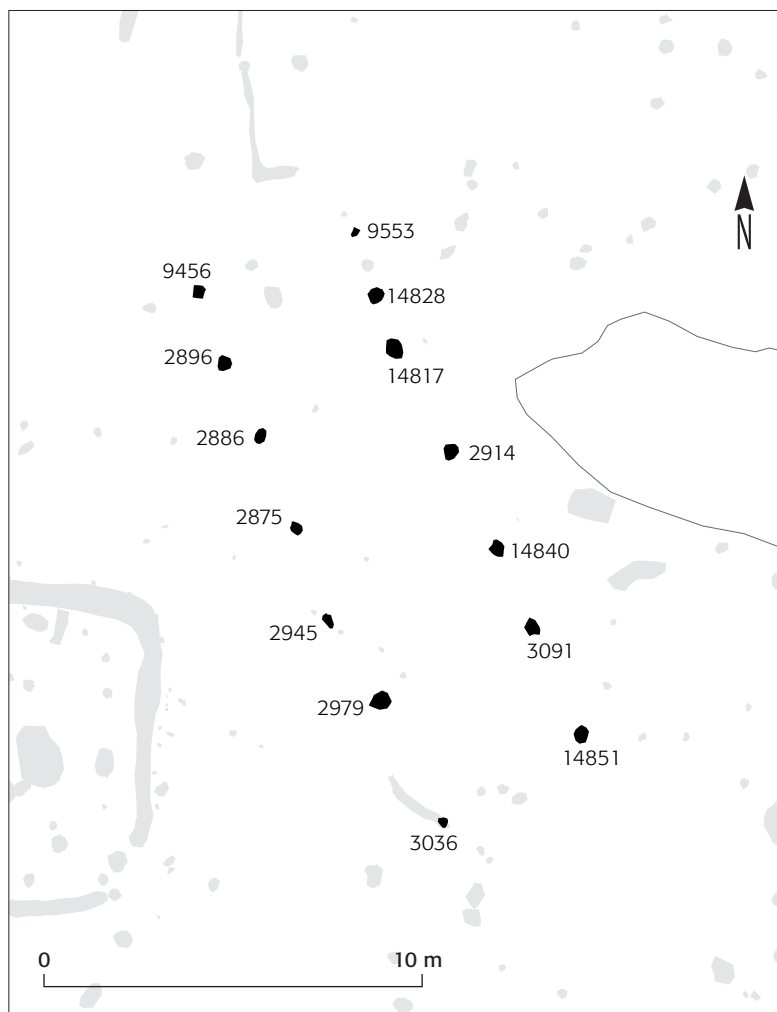

Figur 32. Hus 11 och intilliggande anläggningar, skala 1:200.

6.7.12. Hus 12

Form:	Rektangulärt
Typ:	Enskeppigt
Orientering:	NNV – SSO (105° Mot östvästlig riktning)
Längd:	16,3 meter
Bredd:	5 meter
Stolpar:	3036, 9456, 9553, 2896, 2914, 2979, 3091, 2886, 2945, 14828, 14817, 14840, 14851
Datering:	Medeltid
Makroprov:	PM 17234, A2927. Recent svinmålla

Kommentar: Hus 12 är ett enskeppigt stolphus som med största sannolikhet hör till den medeltida fasen inom undersökningsområdet och sannolikt är det frågan om en förrådsbyggnad eller ett uthus. Av husets fjorton stolphål undersöktes tolv. Dessa var mellan 0,08 -0,22 meter djupa, med ett medeldjup på 0,20 meter. I likhet med de byggnader som tolkats som förrådsbyggnader på ytan är här stolparna något grundare i jämförelse med hus som tolkats som bostadshus. Inga fynd påträffades i huset.

Figur 33. Hus 12 och intilliggande anläggningar, skala 1:200.

6.7.13. Tolkning och sammanfattning av de bronsålderstida rännhusen

Det tre rännhusen är i stort samtida, där hus 1 är äldst och följs av hus 2 och 3. Som tidigare diskuterats så är det svårt att bilda sig en uppfattning om hur husen varit konstruerade. Hus 1 och 3 är mycket lika varandra, med en likartad inre struktur. Undantaget är att hus 3 saknar antydning till mellanväggar. Dock beror detta säkerligen på att hus 3 är betydligt sämre bevarat än vad hus 1 är. Däremot antyder de likartade strukturerna mellan hus 1 och 3 (kokgropsliknande gropar med möjliga människoben i den östra delen av husen samt hårdliknande anläggning och stor grop med brända djurben i den västra delen) att men i dessa hus bedrivit en likartad strukturerad aktivitet. Handlingen är strukturell i den mening att den varit förutbestämd och inte slumpartad. Annars hade groparna legat någon annanstans, då det är statistiskt osannolikt att dessa gropar skulle hamna inom huskropparna om handlingen var slumpstyrd. Upprepningen av tre ovanliga händelser i husen, att de alls byggs (rännhus från bronsålder är mycket ovan-

Figur 34. Den medeltida gårdens två faser. Till vänster: Fas 1 (sen vikingatid–tidigmedeltid). Till höger: Fas 2 (ca 1100-tal). Skala 1:1000.

liga), att man hanterat människor i kokgropsliknande anläggningar i den östra delen av husen (att alls hitta benmaterial i kokgropar är ovanligt), samt att man tänt en eld och grävt ner djurben och säd (hus 1) i den västra delen av husen antyder en aktivitet kopplad till en ritual. Således bör den mest adekvata benämningen på husen vara "kulthus".

När det gäller hus 2 skiljer sig det från de två övriga i det att det är kvadratisk och inte rektangulärt som hus 1 och 3. Hus 2 har också en något tydligare markering av sin väggkonstruktion än de två övriga i det att det finns spår efter mindre stolphål och käpphål utmed sidorna av rännorna. I likhet med de andra rännhusen finns även i hus 2 en grop och en hård med spår av eventuella matrester (hasselnötsskal, djurben). Hus 2 torde även det vara ett kulthus då det sannolikt bedrivits en likartad aktivitet här som i hus 1 och 3 (även om kokgrop med möjliga människoben saknas). Vidare diskussion om detta behandlas under rubrikerna Rännor, rännhus och gravar – en utblick utifrån de äldre lämningarna på RAÄ 224 och En sammanfattande historik – när händer vad på Skrea kyrkbjär?

6.7.14. Tolkning och sammanfattning av det medeltida gårdskomplexet

Liknande gårdsstrukturer har tidigare undersökts i Halland. I närområdet undersöktes inför byggandet av dubbelspåret RAÄ 193 i Skrea socken, vilket är en fornlämning som innehöll lämningar efter en medeltida gård (Ryberg 2001b, Håkansson 2004). På senare år (2010) har även RAÄ 88 i Tvååkers socken undersökts (Håkansson 2013) och båda platserna har likheter med de tidigmedeltida lämningarna från Skrea kyrkbjär.

Det bör anmärkas att den vikingatida/ tidigmedeltida gården har orsakat en del bryderi. Till att börja med ligger den på en för bosättning sällsynt usel plats. Det grusiga undersökningsområdets till synes väl-dränerade mark inger en bedräglig trygghet, då det tunna grus- och sandlagret ligger på hälleberg. Hälleberget kommer i dagen på ett par platser men i huvudsak ligger det dolt under ytan. Det visade sig snart att området blev mycket blött under regn. Grävda anläggningar kring såväl de medeltida husen som kring de äldre konstruktionerna vattenfylldes omedelbart vid regn, då det även visade sig att vattnet följde berghällen under mark från den bakomliggande sluttningen. I botten på somliga av anläggningarna påträffades också hälleberg.

Från de vikingatida/ tidigmedeltida husen analyserades totalt sex makroprov. Dessa prov gav dock ett mycket magert material. I inget av proven påträffades ett fyndmaterial som kunde sägas vara representativt för själva gården. Om proven alls innehöll något så var det små fnyk av kol samt rester av svinmålla som dock bedömdes som recenta, I övrigt påträffades inget i något av de sex proven.

Totalt daterades fyra ¹⁴C-prov från dessa hus, två var från hus 4 och 6. Av dessa 4 prov gav endast ett en datering (stolphål i hus 6) som möjligen överensstämmer med husets ålder, de övriga tre proven spretar från förromersk järnålder till nutid. Om man därtill lägger de tre proven från förundersökningen så blir träffbilderna ännu sämre eftersom totalt

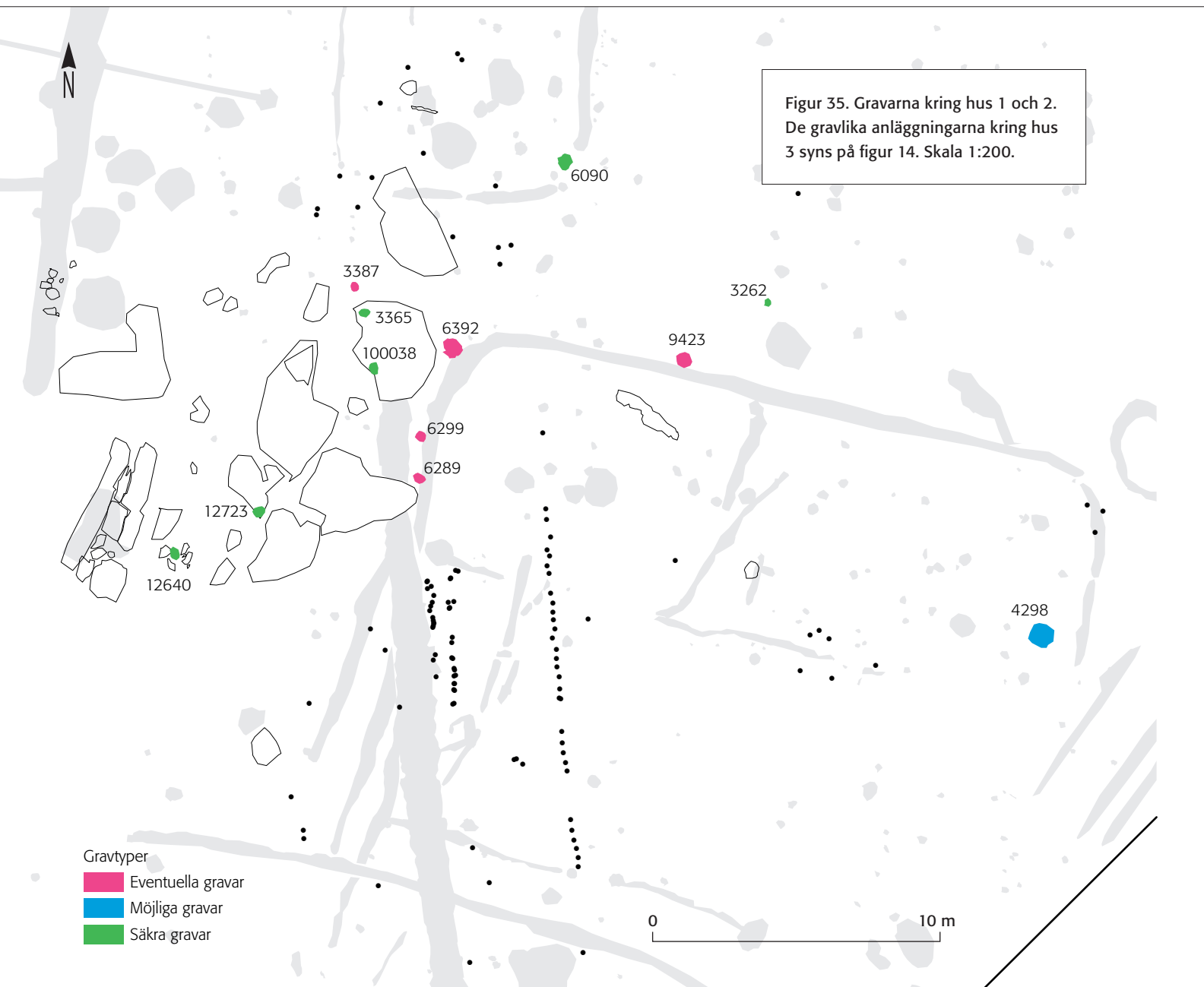
sju dateringar endast i ett fall lyckas datera fornlämningen. Proven är tagna från stolphålsfyllning, så själva kolet kan således vara från vilken tid som helst och inte alls representera husen som sådana. En klok arkeolog varnade mig en gång för risken att datera bort sig. ”Man skall välja kol i säkra kontexter som representerar en händelse man har koll på”, sa han och menade vidare att man mycket väl kunde låta sig nöja med typologi och fyndsammanhang såsom daterande instrument för en plats och en lämning. De naturvetenskapliga resultaten från dessa hus förstärker klokheden i den utsagan.

Det vikingatida/ tidigmedeltida gårdskomplexet bedöms vara i två faser. Båda gårdshusen består av att två hus ligger sammanlänkade i vinkel mot varandra. Ett av dessa hus torde utgöra ett bostadshus, medan det i vinkel liggande huset sannolikt utgörs av ett stall eller en ekonomibyggnad av något slag. De båda gårdarna ligger på samma ställe, men i inget fall kan en stratigrafisk läsning mellan de båda huskomplexen iakttas. Därför kan deras inbördes kronologiska relation ej säkerställas. Av allt att döma har dock det ena gårdskomplexet byggts direkt efter destruktionsen av det föregående. Sannolikt är det husen 4 och 5 som föregår husen 6 och 7. Hus 4 förefaller vara ett trelleborgsliknande hus, med snedställda stolpar i en yttre vägglinje. Det på detta följande huset, hus 6, är ett hus helt utan takbärande stolpar men med mycket grova stolpar i vägglinjen. Detta antyder ett typologiskt senare datum på hus 6 än på hus 4. Typologiskt borde den äldre fasen av gården ligga i sen vikingatid, kring år 1000 till 1100, medan den yngre fasen bör ligga kring början av 1100 talet (Anders Håkasson muntlig uppgift).

Till detta gårdskomplex har sannolikt även hus 8, 9, 11 och 12 hört. Det anas ett logiskt samband mellan hus 7 och hus 12 (de ligger i linje), vilket gör att även det sistnämnda sannolikt hör till den yngre fasen. Till vilken fas hus 8, 9 och 11 hör går ej att utröna. Dessa hus är förövrigt ganska svårbedömda. Dock kunde det inte följas upp och säkerställas varför de bedöms såsom separata uthus hörande till någon av gårdens faser. Det mest sannolika är dock att de hör till den senare fasen.

6.8. Gravar

I anslutning till hus 1 och 2 påträffades ett antal gravar. Dessa gravar var uteslutande brandgravar, där mindre bengömmor grävts ner. Gravarna är undantagslöst mycket sparsamma såväl rörande gravgåvor såsom konstruktionsdetaljer kring själva bengömmen. Det råder stor diskrepans mellan de anläggningar som innehåller människoben i förhållande till benmängd och sammansättning av fyndmaterial. I vissa fall är det tydligt att bengömmen är en grav, men i andra fall skapar det mediokra fyndinnehållet ett stort bryderi kring vad anläggningen egentligen representerar. Det är inte alltid uppenbart inom undersökningsområdet vad som är en grav och vad som inte är det. Det finns också anläggningar som kan vara gravar, men där benen bedömts som obestämbara och därför ej gått att artbestämma. Ytterligare en aspekt är anläggningar med möjliga människoben där benen indikerar människa men där det inte är helt säkert.

På grund av osäkerheten kring gravmaterialet och dess tvetydighet beskrivs här de anläggningar som innehåller människoben såsom säkra gravar. De anläggningar som innehåller möjliga människoben, alltså där människa inte helt har kunnat konstateras, och som i övrigt saknar kända gravattribut såsom gravgåvor benämns här som möjliga gravar. Slutligen benämns här de anläggningar som innehåller obestämda ben, men som i övrigt innehar gravlika egenskaper eller som förefaller vara placerade på särskilt utvalda platser såsom eventuella gravar.

6.8.1 Säkra gravar

A12640

Längd:	ca 0,5 meter. Bredd: ca 0,3 meter.
Djup:	-
Benmängd brända ben:	Människa 13,8 g. Obestämda 17,7 g. (Se bilaga 6)
Datering:	Ua-47301, ¹⁴ C-prov två sigma (bränt ben) 760-360 BC (se bilaga 4).
Kontext:	Bergsimpediment

Beskrivning. Inom en ca 0,5 x 0,3 meter stor yta påträffades en mindre utspridd bensamling. Samlingen ligger på berg inom ett impediment och anläggningen saknade iakttagbara nedgrävningskanter. Benämningen benflak beskriver anläggningen bäst. Den ringa mängden ben i anläggningen visar att det sannolikt endast är en bråkdel av en individ som blivit gravlagd. I A12640 påträffades brända ben från människa, samt obestämbare brända ben. Någon ytterligare bedömning om individen rörande ålder eller kön var ej möjlig.

Tillsammans med benen påträffades även keramik och flintavslag. Man kan konstatera att inga av flintorna är brända. Då dessa flintor ligger samlade är det möjligt att de antingen utgör en depå, som inte har något med graven att göra, eller är ett gravoffer. Flintorna utgörs av små tämligen intetsägande avslag. Stora delar av keramikmaterialet är bränt sekundärt (se bilaga 3), vilket talar för att delar av keramiken stammar från samma bål som människobenen. Keramiken som är sekundärt bränd bedöms härstamma från yngre bronsålder/ förromersk järnålder (f.nr 33), medan några bitar bedöms vara från äldre bronsålder (f.nr 107). Vidare finns i graven keramik som ej uppvisar tecken på att vara sekundärt bränd (f.nr 32). Denna keramik bedöms vara från yngre bronsålder/ förromersk järnålder (se bilaga 3).

Dessa tre faktorer, de brända benen, den obrända flintan, samt den sekundärt brända keramiken, utgör ett sammanhang. En människa har bränts och placerats utspritt på en klippa. Detta har skett under perioden yngre bronsålder- förromersk järnålder. På bålet har det funnits keramik, som sedan följt med benen. Övervägande delen av keramiken är sannolikt samtida med gravläggningen, men ett kärl kan vara äldre. Vidare har där eventuellt placerats en mängd flintor (15 st) som gravoffer.

A12723

Längd:	0,4 meter.
Bredd:	0,4 meter. Djup 0,04 meter
Benmängd brända ben:	Människa 5,1 g. Djurben (obestämd art): 2,3 g. Obestämda: 3,8 g (Se bilaga 6)
Datering:	-
Kontext:	Bergsimpediment

Beskrivning. I likhet med A12640 är A12723 en liten bendepå, där benen är spridda över en för benmängden ganska stor yta. Likaledes ligger A12723 på berg i ett bergsim-

pediment och anläggningen är även här mycket grund. Dock kunde här anas nedgrävningskanter, men djupet var inte större än 0,04 meter. I anläggningen påträffades ben efter människa och djur. Bland människoben fanns bland annat ett skalltak, tandrötter och rörben. Skalltaket bedömdes stamma från antingen en ung eller en gammal människa. En närmare bestämning av kön eller ålder gick ej att klargöra. Vidare är det troligt att det rör sig om en individ. Ett av benen från människan har gnagmärken, troligen efter hund. Vidare kan inte djurbenen bestämmas närmare än att dessa ben just är djurben. Graven innehåller inga som helst gravgåvor, vare sig keramik eller annat.

A100038

Längd:	ca 0,4 meter.
Bredd:	ca 0,30 meter.
Djup:	-
Benmängd brända ben:	Människa 835,4 g (Se bilaga 6)
Datering:	Ua-47302. ¹⁴ C-prov (bränt ben) 370-100 BC två sigma (se bilaga 4)
Kontext:	Bergsimpediment

Beskrivning. I likhet med A12640 så förefaller A100038 sakna nedgrävningskanter. Benen tycks vara placerade rakt på klippan utan att någon nedgrävning blivit gjord. I depositionen påträffades förhållandevis mycket ben från människa. Några djurben påträffades inte alls. Trots den stora mängden människoben kunde ingen könsbestämning göras. I benmaterialet fanns dock antydningar till att personen varit en vuxen, troligen äldre individ, utan att närmare åldersbestämning kunde göras. I övrigt finns inget som antyder att graven innehåller fler än en individ.

I graven påträffades sex skärvor keramik (f.nr 75). Skärvorna bedömdes vara från yngre bronsålder/ förromersk järnålder. Den förhållandevis lilla mängden keramik visar att kärlet inte är representerat i sin helhet i graven. Denna keramik var sekundärt bränd (se bilaga 3), varför man kan anta att keramiken har varit med på gravbålet. I övrigt påträffades inga ytterligare gravgåvor eller fyndmaterial.

A3365

Längd:	ca 0,4 meter.
Bredd:	ca 0,30 meter.
Djup:	0,07 meter
Benmängd brända ben:	Människa: 0,6 g. Obestämda (troligen människa) 1,4 g. (Se bilaga 6)
Datering:	
Kontext:	Bergsimpediment

Beskrivning: I likhet med flera av de andra i området befintliga gravarna förefaller även A3365 vara placerad på naket berg. I det här fallet sluttar berget något. Själva deponin är dock inte stort mer än små mängder utspridda ben inom en avgränsad yta. Den lilla mängden ben visar att endast en bråkdel av den kremerade människan hamnat i själva graven. Den yta inom vilka benen påträffades innehöll utöver ben även kol och kera-

mik (f.nr. 8, 9 och 10). Keramiken i fråga har även i detta fall blivit sekundärt bränd, vilket visar att skärvorna härstammar från en gravgåva som funnits med på själva likbålet. Keramiken bedömdes vara från förromersk järnålder. I övrigt påträffades inga fynd. Figur 36. Graven 3365 innan utgrävning. Anna Aulin undersöker graven. Mot N Foto: Ola Kadefors. Foto nr 2015-1843.

A6090

Längd:	ca 0,58 meter.
Bredd:	ca 0,34 meter.
Djup:	0,08 meter
Benmängd brända ben:	Människa: 1,1 g. Djur (obestämd art): 0,3 g. Obestämda (människa/ djur) 6,2g. (Se bilaga 6)
Datering:	Ua-47300. ¹⁴ C-prov (bränt ben) 790-400 BC två sigma (se bilaga 4)
Fyllning:	Brun humös sotig sand. Svart sotig sand (botten).
Kontext:	Hus 2

Beskrivning. Anläggningen har en i sammanhanget speciell placering då den ligger i det sydöstra hörnet av hus 2. Graven var grund, men ändå en tydlig nedgrävning. Det finns inga tecken på överbyggnad eller att annan markering funnits i anslutning till graven. Benen i graven var från både människa och djur, men så fragmentariska att det inte gick att göra vare sig artbestämning av djuren eller ålders- och könsbestämning av människan. I anläggningen påträffades keramik (f.nr 86) från förromersk järnålder, vilken i likhet med keramiken i övriga gravar var sekundärt bränd och därmed visade att kärlet varit på bålet med den döde och ej fungerat som benbehållare. I övrigt påträffades flintavslag i graven (f.nr 36, 84). Dessa var inte brända vilket indikerar att de hamnat i gropan såsom gravgåva. Dessa avslag är mycket intetsägande till sin karaktär. Ett intressant fynd var däremot den flinta som kan tolkas som en fossil (f.nr 85). Fossilerna förefaller vara en molusk av något slag. Det intressant med fossiler i detta sammanhang är att det ej behöver vara en slump, då fossiler är en fyndkategori som förekommer i gravar från förromersk järnålder. Det närmaste exemplet på detta är de fossiliserade sjöborrar som påträffades i den järnkittel som hittades vid Skrea 29, en plats som endast ligger 1 km nordöst om RAÄ 224 (Wranning 2010a).

A3262 (1342 under FU)

Längd:	0,42 meter.
Bredd:	ca 0,42 meter.
Djup:	0,10 meter
Benmängd brända ben:	Människa: 8,4 g. Obestämda (troligen människa) 7,7 g. (Se bilaga 6)
Datering:	Ua-40331. ¹⁴ C-prov (bränt ben) 380-100 BC två sigma (se bilaga 4)
Fyllning:	Brun humös sand.
Kontext:	ensamliggande

Beskrivning. Graven grävdes under förundersökningen, men då den inte undersökts i sin helhet under FU så grävdes andra halvan ut under slutundersökningen. Vid FU gjordes en analys av benmaterialet som totalt vägde 16,1 g. Det kunde då konstateras

att benen härstammade från en individ. Denna individ var sannolikt en mansperson över 50 år (se Kadefors 2010:15). Detta är den tydligaste tolkningen av benmaterialet inom RAÄ 224. I samtliga övriga fall bedömdes benen vara för fragmentariska för att komma individerna närmare rörande kön och ålder. Benen i A3262 är nedlagda i en enkel, tämligen grund grop. I denna anläggning finns dock något som i övrigt saknas i de andra gravarna. Under slutundersökningen, när den andra halvan av A3262 undersöktes, påträffades en enkel flintskrapa (f.nr 116). Denna skrapa är så nära ett personligt föremål man kommer hos dessa gravar. Vid slutundersökningen framkom ytterligare 0,2 g ben som bedömdes som obestämbara.

6.8.2 Möjliga gravar – anläggningar som möjligen innehåller människoben

A4298

Längd:	0,90 meter.
Bredd:	0,90 meter.
Djup:	0,38 meter
Benmängd brända ben:	Människa (möjligen): 2,3 g (Se bilaga 6)
Datering:	-
Fyllning:	Gråbrun humösa sand. Svart kolrik sotig sand
Kontext:	Hus 1

Beskrivning. Denna anläggning avviker mycket från övriga gravar på flera vis. Anläggningen är till att börja med betydligt större än gravar i närområdet. Anläggningen är djup och innehåller skörbränd sten. Mot botten finns en svart kollins. Detta gör att anläggningen mest liknar en kokgrop. Den hade också bedömts som kokgrop om det inte var för den omständigheten att där påträffades brända ben som möjligen var från människa. Detta är tyvärr inte säkerställt, men vissa indikationer finns att det kan vara människa. Dessa ben var två genombrända rörben som i jämförelse med övrigt benmaterial inom fornlämningen var ganska stora. Vidare påträffades i groppen två bitar keramik (f.nr 23) som bedömts vara från äldre järnålder tillsammans med ett flintavslag (f.nr 211). Sett till fyndmaterialet innehöll groppen således samma saker som andra gravar i området. Dock är själva konstruktionen på anläggningen allt annat än gravlik, då denna mer uppvisar drag som närmast kan knytas till matlagning.

En intressant aspekt på A4298 är dess placering. Anläggningen ligger inom Hus 1:s östra ”rum”, något som har en parallell med anläggningen A7126 i hus 3 som beskrivs nedan. Denna samstämmighet speglar eventuellt en viktig del av husens funktion. En viss osäkerhet må råda kring dateringen av denna anläggning då keramiken bedömts vara från förromersk järnålder (dock kan påpekas att det i graven A12640 fanns keramik som bedömdes vara från äldre bronsålder, något som belyser svårigheten med datering utifrån fragmentariska keramikbitar). Om groppen/ graven hört till själva huset så är detta daterat till mellersta bronsåldern. Om A4298 är från bronsålder måste keramiken vara feldaterad. Frågan om anläggningens datering är således öppen.

Figur 37. Graven, eller den eventuella graven, A3387 innan utgrävning. Foto: Anna Aulin. Foto nr 2015-1840.

A7126

Längd:	0,95 meter.
Bredd:	0,80 meter.
Djup:	0,17 meter
Benmängd brända ben:	Människa (möjligen): 2,1 g. Obestämt: 0,1 g. (Se bilaga 6)
Datering:	-
Fyllning:	Gråbrun något sotig humös sand
Kontext:	Hus 3

Beskrivning. I likhet med A4298 är även A7126 en stor grop som till sitt utseende avviker starkt från övriga gravar i området. Gropen har en homogen fyllning med inslag av sot. Till skillnad från A4298 innehåller den dock ingen skörbränd sten och den saknar även en kollins i botten. Dock kan den mycket väl vara en kokgrop som blivit tömd. Rörande fyndinnehåll så påträffades brända ben (f.nr 286, 287), bland annat ett rörben, som möjligen kan vara människa. Vidare påträffades rabbad keramik (f.nr 21) som bedömdes vara från yngre bronsålder/ förromersk järnålder samt några bitar glättad keramik (f.nr 229) som bedömdes vara från äldre järnålder. Anläggningen innehåller således fynd som motsvarar en grav, men anläggningen antyder snarare ett mer profant bruk.

Denna anläggning ligger i den östra delen av Hus 3 vilket visar på en likhet mellan de inre strukturerna i de båda husen 1 och 3. Båda husen har en större grop med keramik från äldre järnålder och sannolikt människoben (rörben) i sin östra del.

A6870.

Rännan i hus 3 innehöll ett fynd av tre brända ben (f.nr 297) som eventuellt kan vara människa. Det förefaller dock inte vara en medveten deponi.

6.8.3 Eventuella gravar – Anläggningar utan människoben men med en medveten placering eller intressant innehåll

A3387

Längd:	0,30 meter.
Bredd:	0,30 meter.
Djup:	0,10 meter
Benmängd brända ben:	-
Datering:	-
Fyllning:	Sotig brun sand
Kontext:	Klipporna

Beskrivning. Anläggningen ligger vid bergsimpedimentet i närheten av A3365 och drygt tre meter söder om Hus 2:s sydvästra gavel. Anläggningen är intressant i det att den uppvisar vissa gravlika egenskaper. Det är en mindre anläggning, i storlek snarlik de anspråkslösa gravarna i närheten, och den är grund. Gropen är dock grävd och den förefaller vara stensatt utmed sidorna. I groppen har sedan en ansenlig mängd keramik, totalt 405,4 g, deponerats. Skärvorna bedöms komma från två kärl, där det ena bedöms vara från yngre bronsålder – förromersk järnålder (f.nr 53) och det andra från förromersk järnålder (f.nr 54). Båda kärlen är sekundärt brända, vilket tolkas som om kärlet varit med på ett gravbål (se bilaga 3). Dock, i groppen påträffades så små mängder ben att dessa inte togs in. De ben som fanns kan beskrivas som ett vitt pulver av mikroskopiska fragment. Trots detta har anläggningen tolkats som en grav. Med tanke på den överlag låga benmängden i gravarna så är det kanske inte så konstigt att det finns gravar där benen helt brutits ner eller helt enkelt försvunnit vid exempelvis schaktningen.

A9423

Längd:	0,60 meter.
Bredd:	0,60 meter.
Djup:	0,09 meter
Benmängd brända ben:	Djurben (obestämd art), 0,3 g. Obestämda, 0,7 g. (Se bilaga 6)
Datering:	-
Fyllning:	Brun humös sand
Kontext:	Hus 1.

Beskrivning. Anläggningen ligger i ytterkanten av husrännan A1815 som tillhör hus 1. Anläggningen är grund, mellan 0,05 meter och 0,09 meter, och 0,6 meter i diameter. Anläggningen innehöll brända ben (f.nr 264, 265), där några bedömdes såsom djurben (obestämd art). Vidare fanns där ben som var obestämbara. Bland dessa ben

Figur 38. A9423 efter profilgrävning. Anspråkslösheten hos anläggningen är påtaglig. Foto: Ola Kadefors. Foto nr 2015-1874.

fanns ett som innehöll spår efter korroderat järn.

Om anläggningen är en grav eller inte är svårt att säga. Dock, de brända benen tillsammans med anläggningens placering antyder att det kan vara frågan om antingen en grav eller offer av mat. Det kan även vara en avfallsgrop utan ytterligare betydelse.

A6392

Längd:	ca 0,70 meter.
Bredd:	ca 0,60 meter.
Djup:	-
Benmängd brända ben:	Obestämda (möjliga djurben), 0,2 g. (Se bilaga 6)
Datering:	-
Fyllning:	-
Kontext:	Hus 1.

Beskrivning. Anläggningen var anspråkslös och grävdes av en amatör vid en visning av ytan efter grävningens slut. Fynden fanns i en påse insamlad av amatören, varför deras faktiska fyndomständighet är något oklara. I påsen fanns brända ben som eventuellt var djurben (f.nr 168), bränd lera (f.nr 94), flintavslag (f.nr 149) och ett retuscherat avslag (f.nr 150).

A6299

Längd:	0,32 meter.
Bredd:	0,32 meter.
Djup:	0,10 meter
Benmängd brända ben:	Obestämda, 0,1 g. (Se bilaga 6)
Datering:	-
Fyllning:	brun humös sand
Kontext:	Hus 1.

Beskrivning. A6299 är placerad i ytterkanten av rännan A1815. Anläggningen tolkades i fält som brandgrav. I anläggningen påträffades mycket lite ben (f.nr 259), endast 0,1 gram fördelade på nio fragment (se bilaga 6). Inget fragment kunde artbestämmas. I samma anläggning påträffades vidare 82 keramikskärvor från samma kärl (f.nr 240, 241, 242) vilket bedömdes vara från förromersk järnålder. Dessa skärvor var sekundärt brända, varför de antas komma från ett kärl som befunnit sig på ett gravbål (se bilaga 3). Ytterligare en skärva hittades, vilken ej var eldpåverkad och som bedömdes komma från ett annat kärl (f.nr 239). Denna skärva var en polerad mynningsbit med facetterad kant, vilket bedöms vara från yngre järnålder (se bilaga 2 och 3) således från en helt annan tidsperiod än den övriga keramiken i anläggningen. Det kan dock påpekas att keramiktypen också förekommer i förromerskjärnålder.

I likhet med A3387 är här en mycket liten benmängd samtidigt som det finns tämligen mycket sekundärt bränd keramik. Sannolikt är det frågan om en grav, eller en depå av resterna från ett gravbål.

A6289

Längd:	0,42 meter.
Bredd:	0,32 meter.
Djup:	0,08 meter
Benmängd brända ben:	Obestämda, 1 g. ett fragment eventuellt djur av obestämd art. (Se bilaga 6)
Datering:	-
Fyllning:	brun svagt sotig humös sand
Kontext:	Hus 1.

Beskrivning. Anläggningen ligger i ytterkanten av rännan A1815. Samtliga ben, utom ett, påträffades i ett keramikkärl (f.nr 244), som av Torbjörn Brorsson klassificeras som en bägare (se bilaga 3). Keramikkärllet var intakt så till vida att den undre delen fortfarande satt ihop. Kärllet (eller bägaren) daterades typologiskt till förromersk järnålder. Den övre delen hade försvunnit. Troligen hade detta dock inte skett vid schaktningen då inga färskas brottytor fanns utmed de brutna kanterna. Skålen var fint glättad och hade intryck av växtmaterial på insidan. Sannolikt är detta en medveten handling som är utförd vid tillverkningen av kärllet. Möjligen har växtmaterialet en rituell betydelse. Ett makroprov inifrån själva skålen innehöll inget växtmaterial. De ben (f.nr 247, 248)

som påträffades i kärlet kunde inte närmare bestämmas. Ett ben som påträffades i kanten av anläggningen utanför själva kärlet har i bedömningen tolkats som ett eventuellt djurben, oklart vilken art. Ytterligare ett fynd i själva anläggningen A6289 var ett flintavslag (fnr 245). Vidare påträffades bränd lera i skålen (f.nr 246). Skålen beskrivs i bilaga 3 och visas på bild i figur 10.

6.9 Fynd

Inom fornlämningen påträffades fynd bestående av framförallt keramik, brända ben, bränd lera och flinta. I övrigt påträffades några fynd av annat material, såsom järn, lera, kopparlegering (mynt) och glas, men dessa är i försumbar mängd och sannolikt inte hörande till den äldre delen av fornlämningen. Den totala mängden fynd fördelades på 306 fyndposter, vilka nedan redogörs var för sig. Den övervägande delen av fynden påträffades vid hus 1 och 2, samt i och kring det bergsimpediment som ligger invid dessa. Ytterligare några fynd påträffades i anslutning till hus 3. Det stora området som innehöll hus från medeltid saknar nästan helt fynd. Till det vikingatida/ tidigmedeltida fyndmaterialet hör också den brända lera från ugsnanläggningen A2924, vilket utgörs av hårt sintrade ungsväggar och bitar av bottensköllor. För att inte förvirra kategorin bränd lera redovisas dessa ugsnrester för sig. Det kan även nämnas att delar av matjorden som låg över dessa hus metalledetekterades i samband med schaktningen, men att inga fynd utom recenta järnföremål påträffades. Vidare metalledetekterades dumphögarna efter avbanning, varvid ytterligare metallföremål som bedömdes som icke förhistoriska/medeltida påträffades påträffades.

	fyndposter	antal	total vikt gram
Ben	58	1108	917,3
Bergart	1	4	87
Brons	2	2	12,3
Bränd lera/ lerklining	55	218	698,2
Bränd lera/ ugsnfragment	1	86	6200
Cu legering	2	2	11,1
Flinta	97	237	1418,6
Glas	1	1	0,9
Järnföremål	8	8	ej vägda
Keramik	88	708	3364,4
Kopparmynt	1	1	6
Nöt	1	1	0,6
Obränd lera	1	1	15,4
Slagg	1	1	10,8
Trä	1	6	0,7

Tabell 2. Samtliga fyndkategorier

6.9.1 Flinta

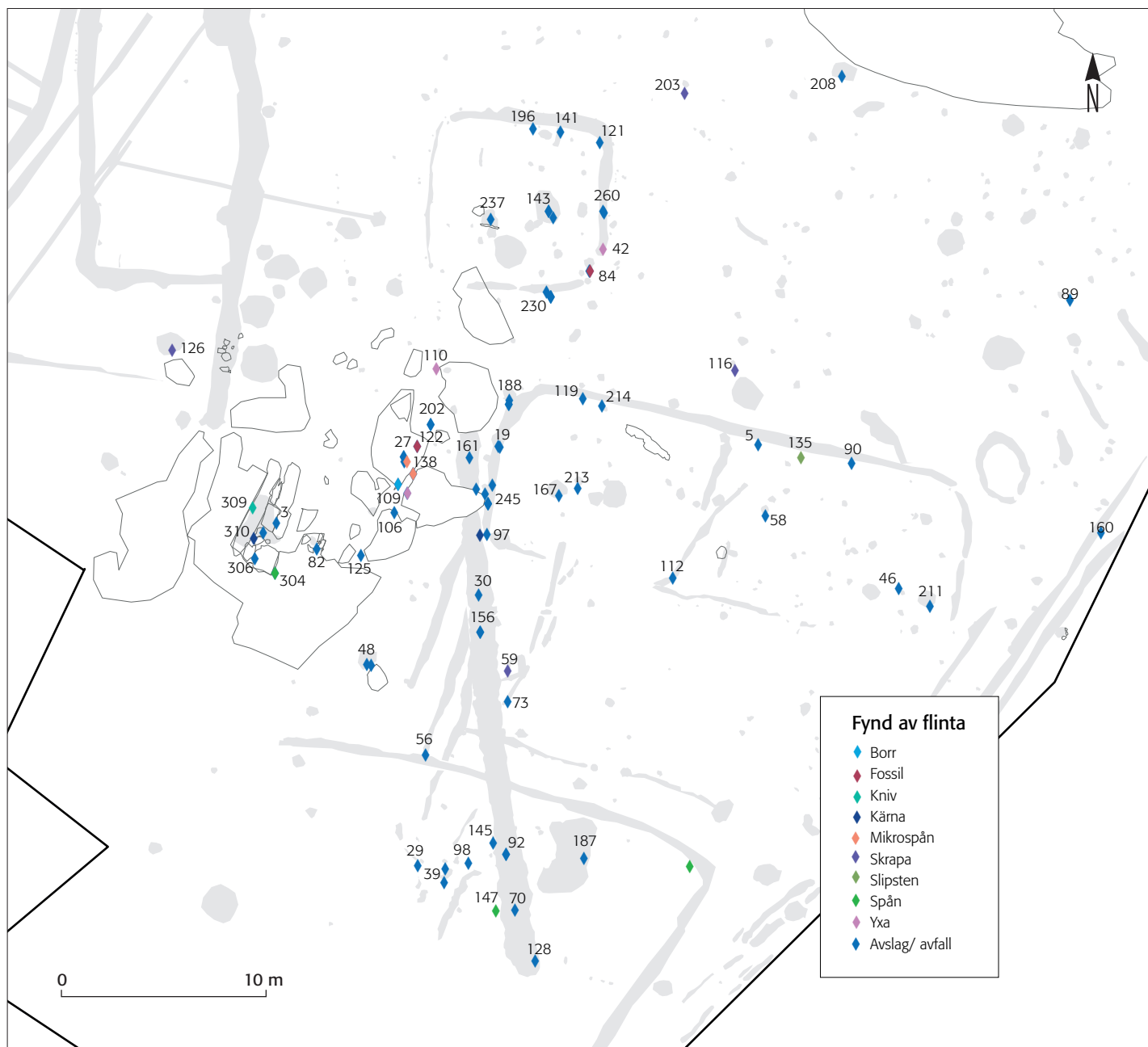
	fyndposter	vikt, gram	antal
Avslag/ avfall	78	1129,7	217
Fossil	2	14,6	2
Borr	1	1,3	1
Kniv	1	10,6	1
Kärna	1	46,5	2
Mikrospån	2	0,5	2
Skrapa	5	100,5	6
Spån	3	10,5	3
Yxa	3	104,4	3
Totalt	96	1418,6	237

Tabell 3.

Med tanke på att det finns ett neolitiskt inslag på platsen, jämte omfattande aktiviteter under senare delen av bronsåldern samt att undersökningsområdet är stort, så borde ett stort flintmaterial vara avsatt på ytan. Så är dock inte fallet. Totalt påträffades 237 flintor vilka bedömdes såsom slagna eller i annan mening hanterade av människor, med en sam-

Figur 39. Isarithmkarta över fyndtätheten. Recenta metallfynd är borttagna. Spridningsbilden visar antalet fyndposter. Koncentrationen av fynd till hus 1 och 2, samt bergsimpedimentet är tydlig. Skala 1:1000.

Figur 40. Spridningsbild av flintor. Skala 1:300.

manlagd vikt av 1418,6 gram. I övrigt fanns en hel del naturlig flinta på platsen, vilket möjligen försvårade insamlandet något. Dock fanns inom den grävande personalgruppen en stor kunskap och vana vid flintmaterial, varför detta ej har varit ett större problem.

Fynd av Fossil (två fyndposter, två fynd). Det enda fyndet är sannolikt en mollusk av något slag och detta fynd påträffades i bergsimpedimentet utan koppling till någon anläggning (f.nr 123). Det andra fyndet är osäkert, då detta är en flintbit som till största delen består av krusta (f.nr 85). Fyndet är från graven A6090. Då fyndet är helt olik

några andra på ytan påträffade föremål så känns det inte helt osökt att tolka det som en medvetet nedlagd gravgåva (om än en mycket ful sådan). Flintan är ej eldpåverkad.

Fynd av skrapor (fem fyndposter, totalt sex föremål). Av dessa är det två fynd som är värda att nämna. Det första är de två skrapor (f.nr 126) som påträffades i en härd, A10633. Härden har sannolikt en koppling till det omfattande dikessystemet från den senare delen av bronsålder som finns i områdets västra del. Flintorna är dock inte brända, varför de ej deponerats där samtidigt som härden varit tänd. Det andra fyndet är en skrapa (f.nr 113) som påträffades tillsammans med en liten flintborr (f.nr 114). Fynden påträffades på en klippa i bergsimpedimentet. Det är möjligt att fynden i någon mening speglar de aktiviteter som där bedrivits, att det är ett litet "tool-kit" som blivit kvar på platsen efter hantering.

Fynd av spån och mikrospån (tre fyndposter spån och två fyndposter mikrospån, totalt tre respektive två fynd). Spån och mikrospån är artefaktsgupper som innehar daterande egenskaper. De funna mikrospånen är de enda artefakterna som visar på att det finns en mesolitisk tidshorisont på platsen. De tre spånen bedömdes vara neolitiska, vilket dock inte med säkerhet kan sägas, då materialet är litet och inga spånkärnor påträffades. Dessa spån ingår dock i det neolitiska inslaget på platsen, ett sammanhang som i alla avseenden är svagt och svårgreppart.

Fynd av flintyxor (tre fyndposter, totalt tre fynd). Kategorin yxor utlovar egentligen mer än vad den kan hålla. Dessa yxor är samtliga mycket oklara i det att ingen av dem är hel, ingen innehar teknologiska detaljer som exempelvis slipytor och ingen av dem kan ens avlägset inpassas i en typologi. Dock innehar de tre flintstyckena detaljer som för tankarna till omslagna eller sönderslagna yxor. En av dessa (f.nr 110) är kraftigt bränd, vilket kan vara en indikation att den möjligen offrats. Ytterligare en (f.nr 42) har ett rombiskt tvärsnitt som för tankarna till en trasig mesolitisk kärnyxa. Detta föremål påträffades i en av husrännorna till hus 2. Den tredje yxan (f.nr 108) förefaller vara nacken till en tjockknackig yxa som slagits om vid upprepade tillfällen, vilket gjort att den helt förlorat sin ursprungliga form. Detta föremål påträffades i en klippskreva vid bergsimpedimentet.

Fynd av kärnor (två fyndposter, totalt två fynd). Kärnorna är ordinära avslagskärnor som ej är möjliga att inpassa i vare sig något typologiskt eller teknologiskt sammanhang som kunnat vittna om deras datering eller funktion. Avslagkärnor med flera plattformar finns under hela förhistorien.

Fynd av avslag (78 fyndposter, totalt 217 fynd). Den största mängden av flintföremålen utgörs av kategorin avslag/avfall. Denna kategori innefattar framförallt restprodukterna efter redskapstillverkning eller efter uppskärpning/omslagning av befintliga redskap. Till största delen brukar denna fyndkategori vara tämligen intetsägande. Bland avslagen kan man dock emellanåt hitta redskap som helt saknar typologiska attribut. Då är det mestadels frågan om redskap med retusch eller bruksretusch.

En spridningsbild över fördelningen av flintavslagen visar att dessa i likhet med övriga

fynd på ytan koncentreras till bergsimpedimentet, hus 1 och 2 och sedan något glesare utanför dessa. Närpå samtliga avslag påträffas i den södra delen av området. Samma förhållande råder kring brända avslag (totalt 15 fynd), samt de få avslagen med retusch och bruksretusch (totalt 11 fynd). Detta förhållande visar, precis som spridningen rörande övrigas fynd på ytan, att de aktiviteter som avsatt ett fyndmaterial på platsen bedrivits i anslutning till husen vid bergsimpedimentet.

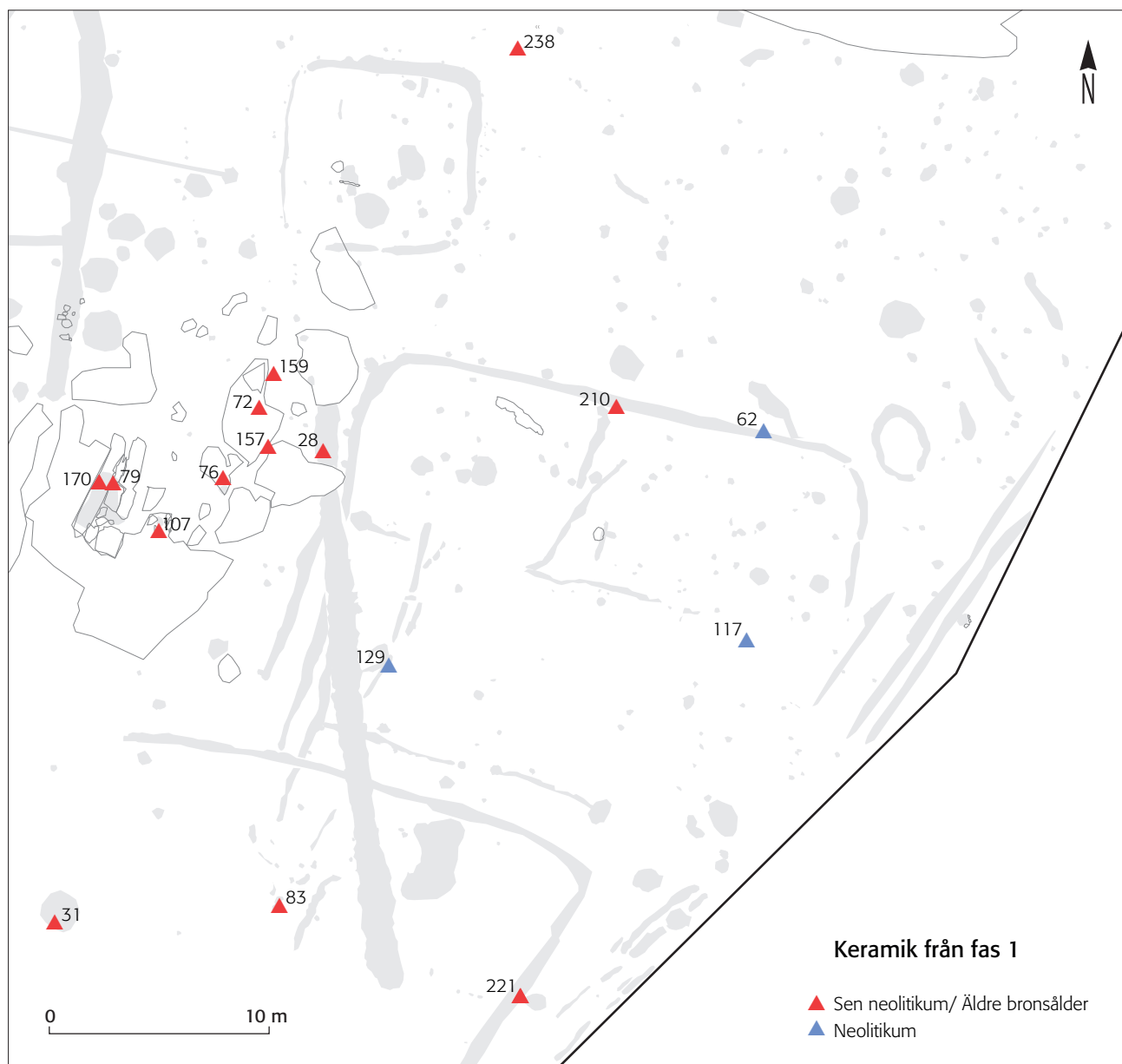
6.9.2 Keramik

På RAÄ 124 påträffades totalt 708 skärvor keramik fördelat på 88 fyndposter med en vikt av 3363,4 gram. Keramiken har analyserats av Torbjörn Brorsson (se bilaga 3) och nedanstående dateringar på skärvorna är utförd av honom. När det gäller ingående beskrivningar av materialet hänvisas till bilaga 3 och detaljer över de respektive fynden rörande kärldel, morfologi och datering finns i bilaga 2. Vidare finns samtliga keramikfynd med på spridningskartorna figur 29,30 och 31.

Keramik från neolitikum samt keramik från senneolitikum/ äldre bronsålder. Vid undersökningen av Skrea Kyrkbjör påträffades ett förvånansvärt omfångsrikt keramikmaterial från ett förhållandevis stort tidsspänn. De äldsta skärvorna inom undersökningsområdet var från mellanneolitikum. Dessa skärvor är endast tre till antalet och ligger utan synbar inbördes relation. Möjligen kan man tycka att de ligger i anslutning till platser där äldre anläggningar (fas 1) finns representerade. Skärvorna ger egentligen endast en indikation på att äldre horisonter finns närvarande på platsen. När det gäller keramik från senneolitikum/ äldre bronsålder så är förhållandet ett annat. Här ser man tydligt att fynden koncentreras till impedimentet direkt väster om Hus 1. Denna koncentration kan delvis förklaras med att fynden legat skyddade bland klipporna och ej rörts runt vid bruk av marken. Vidare skyddar impedimentet vid schaktningen så att de fynd som där ligger i matjorden till stora delar blir kvar. Dock förefaller fynden vid impedimentet spegla ett faktiskt brukandeförhållande, då få fynd påträffades i anläggningarna utanför impedimentet. För närmare beskrivning av keramiken se bilaga 3.

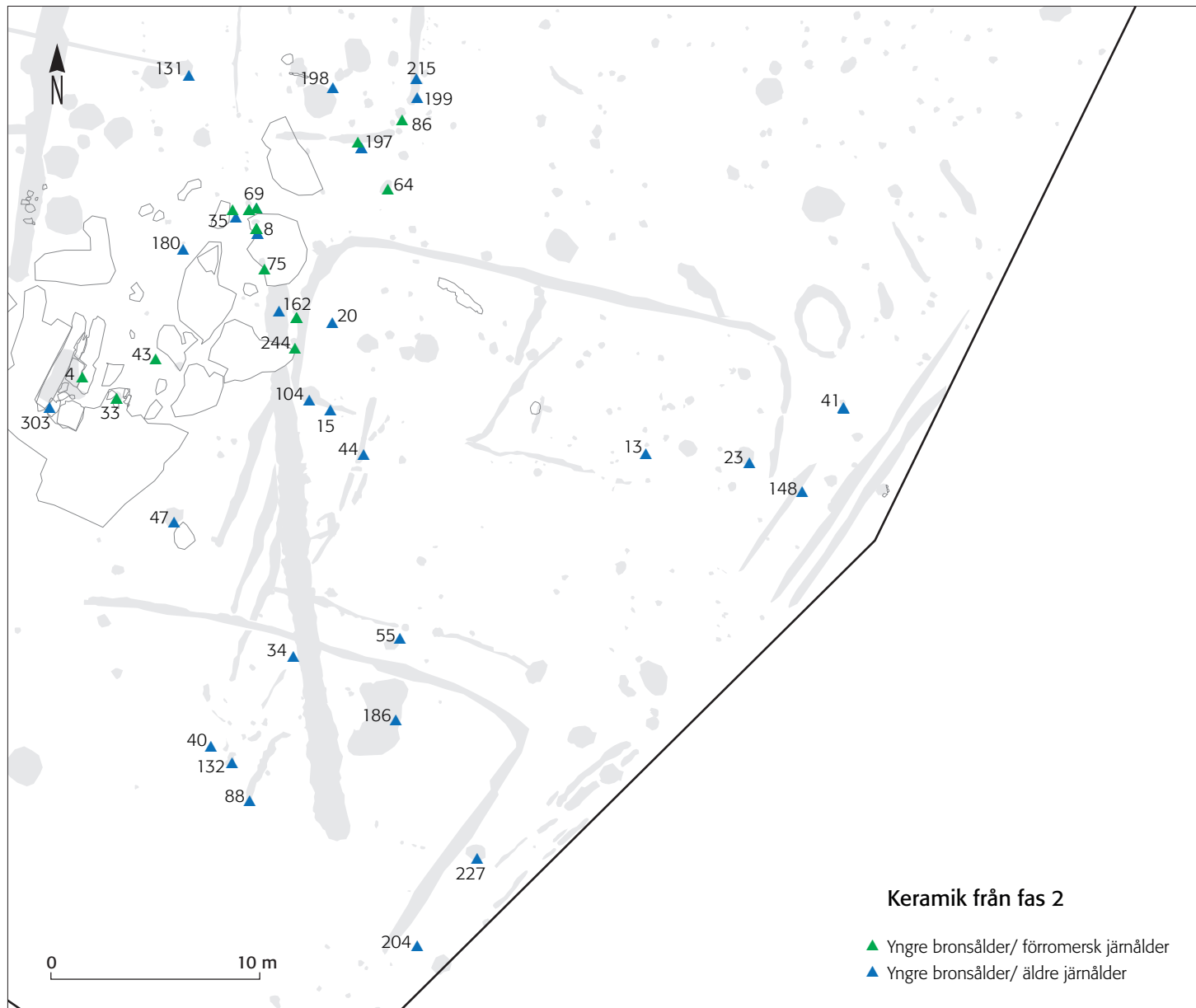
	Fyndposter	Vikt, g	Antal
Allmän förhistoria	6	32	7
Neolitikum	3	19,1	3
Sen neo/ ÄBÄ	16	763,4	74
YBÄ/FRJÄ	22	308,10	560
YBÄ/ÄJÄ	32	173,4	53
RJÄ/FVT	2	32,8	2
Järnålder	1	7,7	1
Post ref	6	26,9	8

Tabell 4. Keramikmaterialets datering, vikt och antal.

Figur 41. Keramik från neolitikum och senneolitikum/äldre bronsålder. Skala 1:300.

Keramik från yngre bronsålder/förromersk järnålder, samt keramik från yngre bronsålder/ äldre järnålder. Den största keramik kategorin inom fornlämningen är dels keramik som bedömts vara från yngre bronsålder/förromersk järnålder (YBÅ/FRJÅ), dels från den något vidare kategorin yngre bronsålder/äldre järnålder (YBÅ/ÄJÅ). Kategorin YBÅ/FRJÅ påträffades framförallt i gravar och koncentreras tydligt till området i och kring bergsimpedimentet söder om hus 2. Denna keramik har således en stark anknytning till gravar och två av rännhusen. Det bör dock poängteras att ett tidsspänn som inbegriper perioden yngre bronsålder och förromersk järnålder utgör en lång tidsperiod och då keramiken från denna period har varit svår att tidsbestämma så kan den sam-

Figur 42. Spridningsbild över keramik från yngre bronsålder/förromersk järnålder, samt keramik från yngre bronsålder/äldre järnålder. Skala 1:300.

manföras med såväl rännhus som gravar. Dock visar fyndkontexten att keramiken framförallt skall knytas till förromersk järnålder.

Fynd av keramik från perioden YBÅ/ÄJÅ är en ännu vidare kategori än keramiken från YBÅ/FRJÅ, då den täcker in tidsperioden från slutet av bronsåldern till de första århundrandena efter Kristi födelse, således ett tidsspann på nära 1500 år. Dock kan det poängteras att det finns få indikationer på att det vid Skrea kyrkbjär finns få indikationer på lämningar romersk järnålder, varför även keramik från kategorin ybå/äjå sannolikt även den hör till perioden från kring första århundrandet före Kristi födelse och bakåt

till yngre bronsålder. Dock avviker spridningsbilden av denna keramik något i jämförelse med keramiken från YBÅ/FRJÅ i det att YBÅ/ÄJÅ-keramiken är något mer spridd över ytan. Man kan även ana att keramiken finns i närheten av rännstrukturer och rännhus.

Keramik från allmän förhistoria, järnålder och romersk järnålder/ folkvandringstid. Keramik från allmän förhistoria, järnålder, romersk järnålder/folkvandringstid har sin spridning i likhet med det övriga fyndmaterialet då det centrerar sig kring bergsimpedimentet. Fynden från ovanstående tidsperioder sticker ut i det att de är oprecisa och svårdefinierade och saknar karakteristik som gör att de kan knytas till en specifik tid. Undantaget är naturligtvis de två skärvorna från romersk järnålder/ folkvandringstid. Den ena av dessa fynd (f.nr 307) påträffades tillsammans med en flintkärna. Det är dock svårt att bedöma om det är ett relevant fyndsammanhang. Ett annat svårbedömt sammanhang är fyndet av keramik från yngre romersk järnålder (f.nr 239) vilket uppfyller kriterier för keramik från den perioden, men påträffas i en kontext som helt innehåller lämningar från förromersk järnålder. Utöver dessa två skärvor finns ingen som helst indikation på lämningar från romersk järnålder/folkvandringstid på ytan.

Keramik från post-reformatorisk tid. Inom fornlämningen förekom även ett keramikmaterial som bedömts vara från perioden efter medeltid. Detta material är spritt över ytan och saknar helt det spridningsmönster som det övriga fyndmaterialet har. Keramiken i fråga består av yngre rödgods och någon bit från en kritpipa.

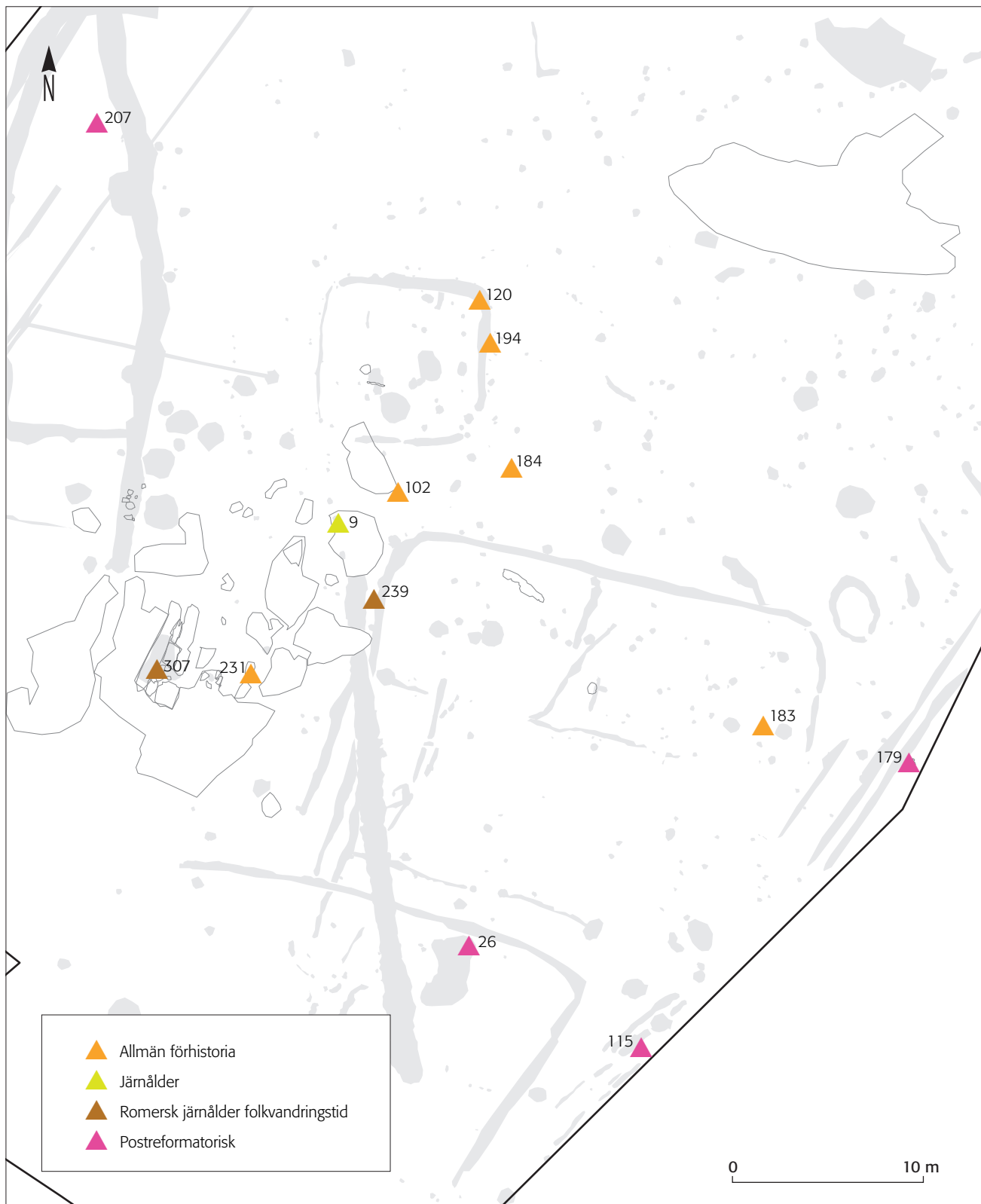
6.9.3 Bränd lera och lerklining

	Fyndposter	Vikt, g	Antal
Bränd lera	23	261,3	92
Lerklining	29	415,7	111

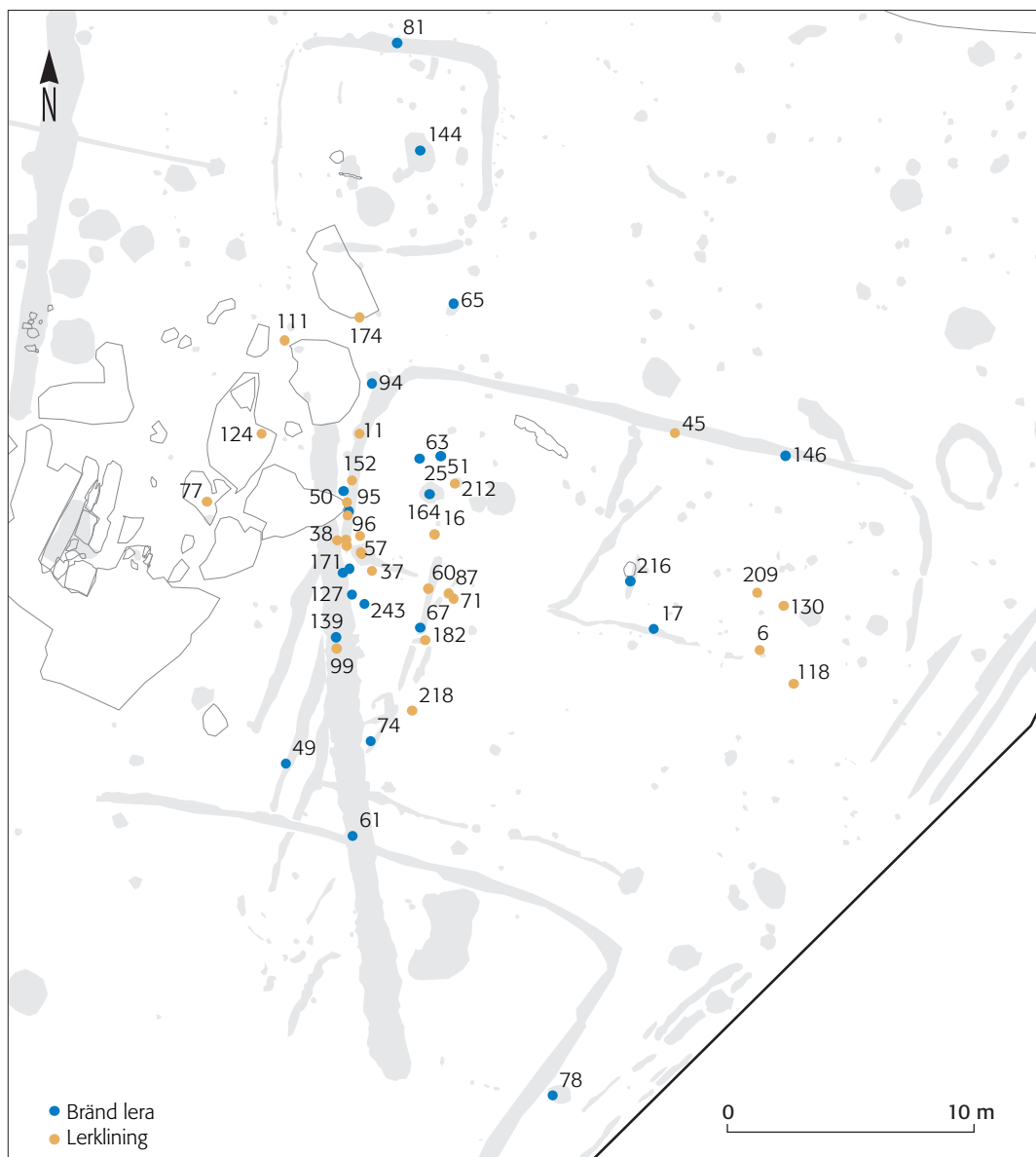
Tabell 5.

Inom undersökningsområdet påträffades totalt 203 bitar av bränd lera/ lerklining fördelade på totalt 52 fyndposter. Båda kategorierna uppvisar ett likartat spridningsmönster då leran påträffades i den västra gaveln av hus 1 samt bland de närliggande klipporna i bergsimpedimentet. Det är troligt att huvuddelen av den brända leran härstammar från samma process som lerklining. Denna process förefaller hänga ihop med destruktio- nen av hus 1. En del bränd lera och lerklining påträffades i det till hus 1 närliggande di- ket A1233 som ligger i direkt anslutning till hus 1. Leran från detta dike togs ej in, men ritades in på en profil. Den brända leran påträffades i den översta delen av diket fyll- ning, vilket visar att delar av diket fyllts igen i samband med hus 1:s destruktio- n. Detta antyder även att diket varit öppet medan huset varit i bruk.

Vidare är de organiska avtryck som kan iaktas i lerklining oftast från tunna kvistar snarare än från större stockar. Detta antyder att hus 1 kan haft väggar av klinat flätverk.

Figur 43. Keramik från allmän förhistoria, järnålder och romersk järnålder/ folkvandringstid samt postreformatorisk tid. Skala 1:300.

Figur 44. Spridningsbild på lerklining/bränd lera. Skala 1:300.

6.9.4 Brända ben

	Fyndposter	Vikt, g	Antal
Människoben	14	155,2g	-
Djurben	16	13,0 g	-
Obestämda	28	748,4 g	-

Tabell 6. (antal fynd anses ej här som en relevant enhet med tanke på fyndkategorins höga fragmenteringsgrad).

Inom undersökningsområdet påträffades ben motsvarande totalt 58 fyndposter med en vikt av sammanlagt 916,6 gram. Huvuddelen av benen påträffades i de gravar som

fanns på ytan. Den absoluta lejonparten av den totala mängden ben påträffades i grav A100038, vilken innehöll 835,4 gram ben fördelat på två fyndposter. Resterande ben, med en total vikt av 81,2 gram, fördelar sig på resterande 56 fyndposter. Det säger sig självt att benmaterialet generellt är mycket fragmentarisk och dåligt bevarat. Denna omständighet, att benmaterialet är så pass fragmenterat, har gjort att det har varit mycket svårt att bestämma närmare. Exempelvis har inte ett enda djurben kunnat artbestämmas. Ej heller har någon köns- eller åldersbestämning kunnat göras på någon av de gravlagda individerna (se bilaga 6) utöver den grav som påträffades under förundersökningen (Kadefors 2010:15).

6.9.5 Övriga fynd på ytan

	Fyndposter	Vikt, g	Antal
Glas	1	0,9	1
Järnföremål	8	-	8
Cu-legering	2	11,1	2
Trä	2	1,3	2
Brons	2	12,3	2
Slagg	1	10,8	1
Kopparmynt	1	6	1
Ugnsväggar	1	6200	86
Nöt	1	0,6	1

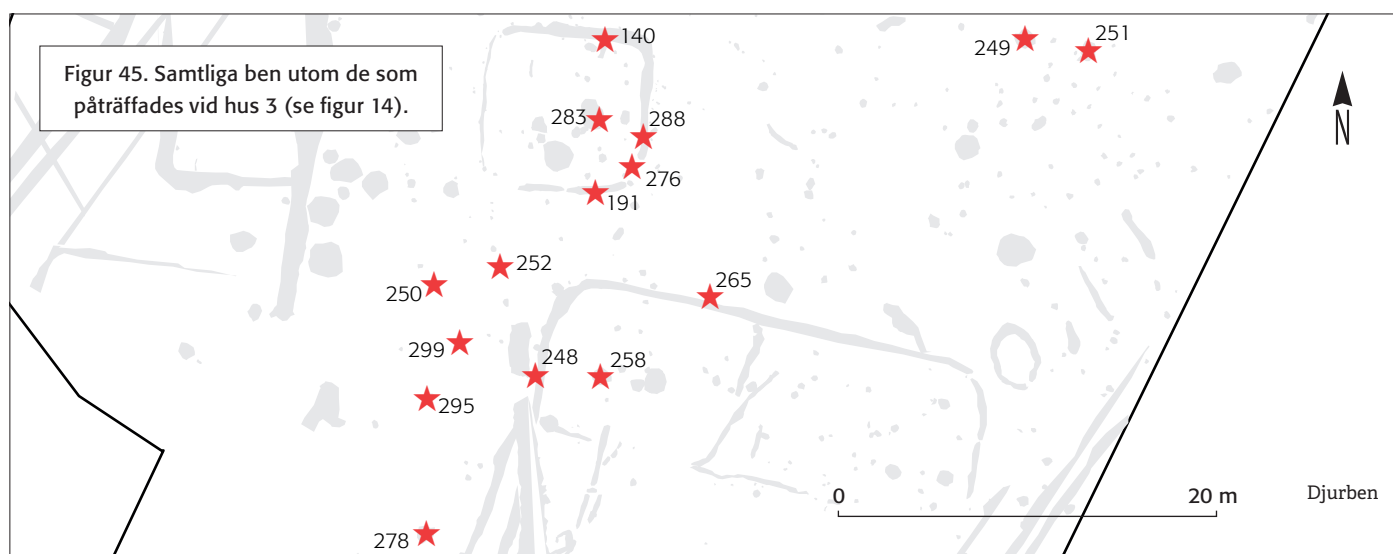
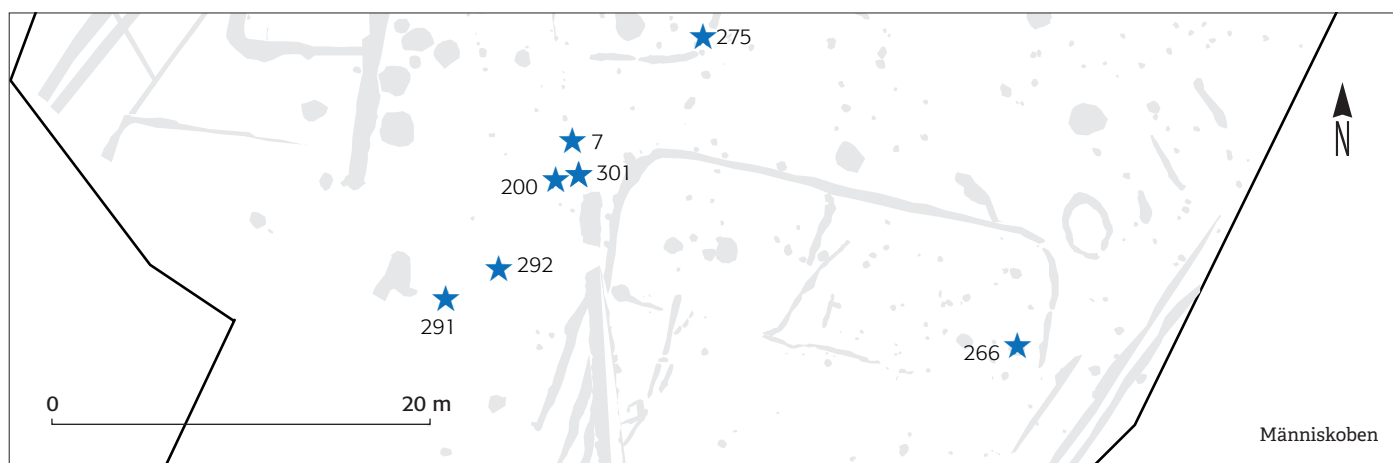
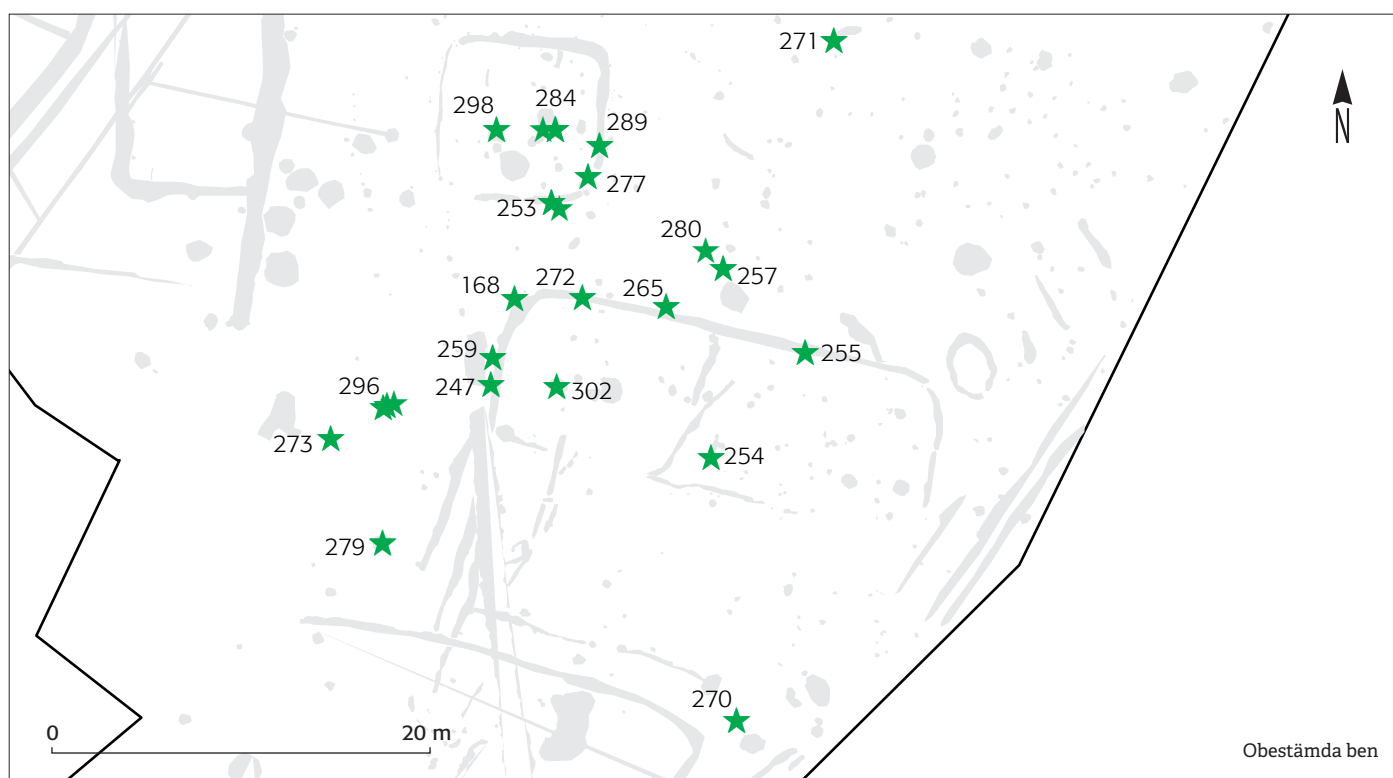
Tabell 7. Övrigt fyndmaterial

När det gäller de övriga fynden så är järnföremålen, Cu-legeringen, bronset samt myntet föremål som påträffats i samband med detektering av matjorden i samband med schaktning eller vid detektering av dumphögar. Samtliga metallföremål bedöms såsom recenta. Det samma gäller glasbiten och det organiska träet. Vad gäller slaggen så bör denna bit kopplas till den vikingatida/ tidigmedeltida fas som också finns inom undersökningsområdet, eftersom det då bevisligen förekommer smidesverksamhet. Det finns ingen anledning att visa dessa fynd på en karta.

6.10 Analyser

De naturvetenskapliga analyserna diskuteras i huvudsak i rapporten i samband med redovisning av de anläggningar där proven tagits. Vidare har varje naturvetenskaplig analysmetod sin egen bilaga. Här diskuteras därför endast analyserna generellt och sammanfattningsvis.

¹⁴C- analys (bilaga 4). Totalt analyserades femton ¹⁴C-prov vid slutundersökningen och sju ¹⁴C- prov vid förundersökningen (se fu-prover i bilaga 4), av vilka somliga används vid analysen av slutundersökningsmaterialet. Dateringarna fördelades under underök-

Figur 45. Samtliga ben utom de som påträffades vid hus 3 (se figur 14).

ningen så att sex dateringar lades på de tre rännhusen, en datering lades på ett dike, tre dateringar på gravarna, fyra dateringar lades på de senvikingatida – tidigmedeltida husen och en datering på en smidesanläggning. Utfallet för dateringarna av rännhusen och diket visade på att dessa mycket samstämmigt daterades till mellersta och yngre bronsålder (se avsnitt om hus, diken samt bilaga 4). När det gällde för gravarna (se avsnitt om dessa), daterades dessa tämligen samstämmigt till förromersk järnålder (se avsnitt om gravarna och bilaga 4). När det gäller ^{14}C -dateringarna från det senvikingatida – tidigmedeltida gårdskomplexet så utföll dessa dateringar mycket dåligt. Proverna från dessa togs från stolphål och endast ett av proven, Ua-47293, bedöms vara överensstämmande med husens faktiska ålder (se avsnitt om husen och bilaga 4). Smidesanläggningen daterades med ett prov och fick en vikingatida datering (se avsnitt om smidesanläggning och bilaga 4).

Vedartsanalys. Inför analysen av ^{14}C -proven utfördes en vedartsanalys av de prover som skulle dateras. Vidare utfördes ytterligare vedartsanalyser i samband med makrofossilanalysen (se bilaga 5 och 7). Vedartsanalysen indikerar på en miljö i den bronsålderstida fasen bestående av lövträd, med en viss tyngdpunkt på hassel och björk. Den medeltida fasen är däremot otydlig då ^{14}C -dateringarna utföll mycket dåligt.

Makrofossilanalys. Totalt togs 20 makrofossilprov. Resultaten från makrofossilanalyserna redogörs i bilaga 5, samt under redovisningarna av anläggningar och hus. Makrofossilanalysen gav för de bronsålderstida och förromerska perioderna ett intressant och mångfacetterat växtmaterial (se bilaga 5, samt avsnitt om rännhus och diken), där framförallt fyndet av råg i gropan i hus 1 har en särställning i det att fyndet sannolikt är ett av de äldsta fynden av råg i Sverige. Från den bronsålderstida kontexten, framförallt från rännhusen, togs tio prov. Från gravarna analyserades tre prov. Från den senvikingatida – tidigmedeltida fasen analyserades 7 makrofossilprov. När det gäller makrofossilmaterial från denna fas så påträffades i princip inget alls i de stolphålen (ett fynd av förmodat recent svinmålla, samt kol).

Pollenprov. Totalt togs tre pollenprov. Ett prov togs från rännan i hus 1, A1815, och ett togs från rännan i hus 2, A16011. Resultaten för dessa prov redovisas för respektive hus samt i bilaga 5. Ett tredje prov, från skålen i A6289, analyserades även, men här var provet helt resultatlöst.

6.11 Bergsimpedimentet – spår från en rituell praktik?

Söder om hus 2 och direkt väster om hus 1 fanns ett impediment med jordfasta hållar. Denna yta visade sig vara det område som innehöll en stor del av det på ytan påträffade fyndmaterialet. De båda husen gränsade till impedimentet och låg i kant med detta. Två diken, A5546 och A1233, har sin ena ände i kant med stenhållar i impedimentet. Då dessa båda diken är likartade, ligger i samma riktning samt att de är anlagda i medveten relation till lämningar från den mellersta bronsåldern så bedöms de vara från samma tid som dessa (se avsnitt om rännor och diken). Då det visade sig att impedimentet innehöll

ett mångsidigt fyndmaterial så rensades detta för hand i syfte att tillvarata så mycket som möjligt av detta fyndmaterial. Det visade sig även att det i detta område fanns en del anläggningar som kan tolkas som gravar (se avsnitt om detta). Förhoppningen var att handrensningen av bergsimpedimentet skulle ge ett omfångsrikt fyndmaterial som kunde härledas till den rituella praktiken kring gravarna eller lämningarna efter rännhusen. Klipporna i impedimentet har gjort att fynd och anläggningar här i stort har skyddats från sentida aktiviteter på platsen och således bör ha legat hyfsat orört från senare tiders markanvändning. Delvis uppfylldes detta i det att de mycket anspråkslösa gravarna i området ännu låg kvar, exempelvis var graven A1000038 mer eller mindre helt placerad på naket berg, men trots detta låg den kvar på plats. Förekomsten av rituell aktivitet under järnåldern i samband med block och berg har belagts på ett antal platser tidigare. Exempelvis kan nämnas Abbetorp i Östergötland, där ett rikt fyndmaterial jämte brandgravar påträffades vid bergsimpediment och invid större flyttblock. Även om aktiviteterna på platsen i huvudsak var yngre än de vid Skrea Kyrkbjär, i huvudsak från romersk järnålder, så är Abbetorp en relevant parallell (Lindeblad, Pettersson 2009, samt Petersson 2004). Ytterligare ett exempel på hur block och stenar använts som gravplats är ett gravfält i Kättsta norr om Uppsala där spruckna stenblock använts såsom grav-

Figur 46. Bergsimpedimentet efter utgrävning. Delar av detta handgrävdes, något som indirekt gjorde att ytterligare några gravar kunde hittas. Mot S. Foto: Mats Nilsson. Foto nr 2015-1814.

gömmor (Hagerman 2011). Dessa s.k. blockgravar daterades i Kättsta till sen förromersk järnålder (Gustafson m fl. 2005:182 – 184). Ett mer närliggande exempel på hur block använts i ett rituellt sammanhang är det spruckna stenblocket Hune hall, Enslövs socken i Halland, där keramik från romersk järnålder påträffades i och kring ett flyttblock med flera sprickor. Denna keramik var med största sannolikhet krossad på plats, varför man kan finna det som troligt att det är en offerplats (Carlie 2000).

Det är svårt att utifrån fyndmaterialet konstatera om någon särskild aktivitet bedrivits i anslutning till impedimentet. Det är fullt möjligt att de fynd som där påträffades fanns kvar för att de varit skyddade samt att de inte i någon större omfattning schaktats bort vid avbaningen. Det sannolika är att det inte på platsen bedrivits några särskilda ritualer utöver gravläggningen då detta i så fall borde avsatt ett mer omfattande fyndmaterial i likhet med ovanstående exempel.

7. Slutdiskussion: Rännor, rännhus och gravar – en utblick utifrån de äldre lämningarna på RAÄ 224.

Den övergripande tolkningen av RAÄ 224 är att det är en plats där det bedrivits en rituell verksamhet som kan kopplas till religionsutövning under flera olika tider. De tre rännhusen på platsen har här beskrivits som kulthus, detta utan att det knappt finns några motsvarigheter till dem, samt att de rännor och diken som här påträffats också de ingår i en särpräglad rituell aktivitet.

När man rör sig med termen kulthus i en diskussion om bronsålderns religion och religionsutövning så blir definitionen av förståeliga skäl ganska vid. Om man skall sammanfatta några av diskussionerna kring bronsålderns kulthus i en förvisso simplifierad men ändå hyfsat tydlig definition så rör det sig om hus som ej är bostadshus men som ofta har likhet med bostadshus i fråga om form och storlek, om hus som ligger nära gravmiljöer eller liknade platser av sakral betydelse samt om hus där man utfört någon form av rituell praktik kopplat till en trosföreställning (se exempelvis Victor 2002:63ff, Artursson 2011:291ff, Svanberg 2006:123, Kaul 2006:99ff). Husen kan uppträda i något olika former. I fornminnesregistret är den vanligaste formen s.k. stengrundshus, men detta beror helt enkelt på att dessa är synliga ovan mark till skillnad från den andra vanliga typen, mindre kulthus i form av stolphus, vilka inte framskymtar förrän en plats undersöks arkeologiskt. När det gäller stengrundshus så är det dessa som framförallt blivit undersökta arkeologiskt och som innehåller ett tolkningsbart material som gör att de kan inpassas i teoretiska modeller rörande religiositet. De vanligaste exemplen kommer från Danmark. Kulthuset från Sandagergård med fynd av bland annat stenar med handristningar (vilket det för övrigt även finns fynd av i Tanum i Bohuslän) bedöms sannolikt vara från period IV (Kaul 2006:103), vilket i så fall är samtida med i alla fall hus 1 i Skrea Kyrkebjär. I Sverige har på senare år några kulthus undersökts arkeologiskt. I Gualöv i Skåne undersöktes i början av 2000-talet tre kulthus av stengrundstyp från period

IV i en gravfältsmiljö. De tre husen, där det största i storlek motsvarar hus 1 i Skrea, är även dessa omgivna av avgränsningar, här dock i form av vad som sannolikt varit rester av vallar. I anslutning till dessa lämningar finns även grunda diken som här tolkats som vägar och som bedöms vara samtida med husen. Ytterligare en rännstruktur från samma plats antyder en husliknande konstruktion (Svanberg 2007). Ett annat exempel på rännhus från bronsåldern är Grydehøj i Thy på Jylland, där det påträffades ett kulthus invid en gravhög från yngre bronsålder (Kaul 2006:106). Dessa exempel visar att det finns en tydlig koppling mellan gravar och kulthus. Exempel på att gravhögar placerats över hus finns. Två exempel på detta är dels Flensburg i Tyskland (period II) samt dels Trappendal, Hejls sogn, Danmark (period III). Dessa hus har vissa likheter med hus 1 och 3 i Skrea Kyrkebjär när det gäller storlek och proportioner. Huset i Flensburg är även det ett rännhus med antydning till rumsindelning (Victor 2002:37). Exemplet till trots är kulthus i form av rännstrukturer sparsamt förekommande under bronsålder. Denna typ av kulthus förefaller vara betydligt vanligare under neolitikum, där det finns några dokumenterade lämningar (se exempelvis Artursson 2006, Lindström 2006). Dessa hus är mindre men har konstruktionsmässiga likheter med rännhusen i Skrea. På senare år har också ett kulthus som har viss likhet med husen i Skrea undersökts i Nibble i Uppland. På denna plats påträffades ett antal huslämningar som bar karaktär för kulthus. Två av dessa, hus C och E, utgjordes av stolphus invid en skärvstenshög, vilka bedömdes ha en verksamhetstid på 20 – 30 år vardera (Artursson 2011:296). Ett tredje hus, hus F, var ett mindre rännhus. Rännorna täcker i det här fallet endast den södra sidan av huset. Huset har tolkats såsom bestående av plankväggar stödda på stolpar. I detta hus påträffades brända ben från såväl djur som människa jämte brända sädeskorn och andra vegetabilier. Även här påträffades rikligt med bränd lera och lerklining. I Nibble har detta tolkats som om huset rivits eller destruerats. Vidare fanns även i Nibble omgivande strukturer, i detta fall i form av stensträngar, som skapar en avgränsande miljö i husets närhet (ibid:303-307). Även om huset i Nibble dateras till period VI i bronsåldern och är något yngre än husen i Skrea Kyrkebjär, så finns här sammantaget en antydning till likhet med de aktiviteter som bedrivits i kulthusen i Skrea.

Med dessa exempel kan hävdas att kulthus i form av rännhus av äldre typ förekommer lite då och då i det arkeologiska materialet. Dessa är ofta mycket svårtolkade och besvärliga att datera. Några till Skrea Kyrkebjär närliggande exempel på rännhus eller omfattande anläggningar där rännor varit en huvudsaklig konstruktionsdetalj, är exempelvis de odaterade rännhusen vid Skrea 162. Denna plats undersöktes inför bygget av dubbelspåret i mitten av 90-talet och här påträffades två mindre rännhus i en miljö som i huvudsak bestod av lämningar från bronsåldern och neolitikum (Ryberg 2001). Husen var innehållslösa sett till fyndmaterial och om detta verkligen är kulthus i den mening att man här utfört rituella handlingar må vara osagt. Värt att notera var dock att inga tydliga bostadshus kunde iakttas på platsen trots att där förekom stolphål. Kulthus

förkommer sällan i närheten av andra bostadshus (Victor 2002:65).

Ytterligare en aspekt på rännhusen i Skrea Kyrkebjär är att hus 1 och 3 har en strukturell likhet i sina proportioner rörande form och storlek med bronsåldershus från samma tid. Stolphus med rundade gavlar i Halland förekommer bland annat i Köinge, Stafsinge och vid den stora bronsåldersboplatsen i Brogård utanför Halmstad (Nicklasson 2004, Carlie 1992). Vidare är själva bredden på husen, kring 8 meter, tämligen typiskt för bostadshus från mellersta delen av bronsåldern.

En i Halland påträffad rännkonstruktion, i detta fall är det inte troligt att det rör sig om ett hus, är den i det närmast kvadratiske 17 x 18 meter stora rännkonstruktionen som påträffades i Kärragård i samband med bygget av västkustbanan 1993. Denna anläggning, som nog måste betraktas som unik för Skandinavien, bestod av stolpar ned-satta i en 0,40 – 0,60 meter djup ränna. Anläggningen hade en mindre öppning i den nedre delen av sin västra sida. I övrigt är anläggningen nära på helt tom på andra anläggningar och fynd. Anläggningen i Kärragård dateras till förromersk järnålder och har tolkats som en kultanläggning (Wattman 1996, Carlie 2000).

8. En sammanfattande historik – när händer vad på Skrea Kyrkebjär?

När man närmar sig Skrea Kyrkebjärs äldre historia så kan man utkristallisera fyra faser när det i området hänt olika saker. Dessa faser är sammanlänkade med varandra och de sträcker sig över vad som förefaller vara en avsevärd tid. Den bakre tiden är oklar. Klart är att där finns ett tydligt senneolitiskt inslag på platsen. Denna fas representeras av den senneolitiska keramiken som finns på platsen. Vidare finns ett tunt och otydligt system av rännor som uppenbarligen ligger stratigrafiskt under lämningar som tveklöst är från mellersta bronsåldern. Dessa äldre rännor behöver inte vara från neolitisk tid, de kan mycket väl vara från äldre bronsålder, men oavsett vilket så visar rännorna att man på platsen haft en aktivitet som trots allt varit snarlik den som senare följde, en äldre fas där möjligen platsen såsom rituell miljö grundlades. Där finns hur som helst ingen antydning till sedvanlig bosättning eller gravläggning från neolitikum eller äldre bronsålder. Sannolikt har då andra aktiviteter bedrivits. Trots avsaknaden av tydliga äldre strukturer utöver de grunda rännorna, indikerar dateringen av keramikmaterialet att där förekommit en viss aktivitet innan det första rännhuset byggs.

Det som därpå händer på platsen är att två stora diken, A5549 och A1233, anläggs. Till dessa diken tillkommer samtidigt ett antal andra diken i den västra delen av området. I anslutning till diken i den västra delen anläggs flera stora härdar och kokgropar intill diket A5549. I det angränsande diket A8136 finns stolphål som visar att diket haft en avgränsande funktion i det att det funnits ett slags staket i diket. Samtidigt med detta anläggs A1233 i den östra delen av området. Detta dike grävs med en tydlig början och ett tydligt slut och diket rensas åtminstone en gång. Diket överlagras de äldre rännorna från den första fasen på platsen, men i sin tur överlagras det av rännor som sannolikt

är samtida med hus 1. Att A1233 är något äldre än hus 1 antyds genom att det parallellt med A1233 finns en rad med pinnhål, såsom om det funnits en trädgårdesgård öster om A1233, vilken varit som en korridor in i området. Denna pinnhålsrad går in i hus 1 och kan således inte finnas samtidigt som detta. Det mest sannolika är dock att pinnraden är samtida med A1233 eftersom den befinner sig i en parallellitet med detta dike och således torde dikena och pinnhålen vara äldre än huset. I kalenderdatum handlar det inte om någon längre tid, det kan vara frågan om några få år, om ens det. Dock pekar indicierna på att dessa lämningar kom före husen. Det bör poängteras att det finns en säker datering av diket A5549 då det i detta dike var anlagt en härd. Denna datering är i princip samtida med den äldsta dateringen från hus 1, vilket antyder att det inte är frågan om några längre tidsrymder mellan dikessystemen och hus 1.

Dock, alltmedan diket A1233 fortfarande ligger öppet anläggs hus 1. Huset är byggt så att det inte skall störas av diket då det går i kant med detta utan att överlappa A1233. Vidare förefaller den rikedom av bränd lera som finns i fyllningen från diket komma från hus 1. Sannolikt finns diket kvar när huset byggs, men den rad av pinnar eller käppar som visat vägen upp till området försvinner. Det hus som först byggs är hus 1, två samstämmiga dateringar ger hus 1 en förvisso snäv men ändå tydlig äldsta datering av rännhusen. Hus 1 konstrueras med två avgränsade rum med en mellanvägg mitt i huset. Mellanväggen är konstruerad så att om man reser upp väggen, så är det inte möjligt att se mellan de olika rummen eftersom väggarna överlappar varandra och därmed skymmer sikten genom passagen mellan rummen. I den västra delen av huset finns en härd och en grop som visar på att det här hanterats mat. En smula märkligt är att det inte finns något som talar för att detta hänt mer än en gång, då där endast finns en grop, A3967, och en härd, A4235, med ett innehåll som i någon mening förefaller vara relevant för tolkningen av huset. Om man vid upprepade tillfällen utfört samma sak på samma plats så borde betydligt mer omfattande spår avsättas. Där borde vara fler gropar, fler härdar. Det borde om inte annat vara flera lager i de befintliga anläggningarna. Ett upprepande eldande borde avsättas sotiga lager och eventuellt skärvstensflak. Inget av detta finns dock. Det makroprov som togs från gropen A3967 visade på flera sädesslag (se bilaga) och bland annat råg. En av rågkärnorna daterades till mellersta bronsålder. I gropen påträffas också rikligt med bränd lera. Den brända leran ligger även spridd runt gropen och en stor del av den utgörs av lerklining. Detta talar för att gropen stått öppen vid tidpunkten för destruktionsen av huset. Annars hade där knappast funnits lerklining, då denna sannolikt kommer från brunna väggar. Möjligen skall man betrakta de spår som finns i husets västra del såsom resterna efter en avslutande ritual som föregått husens destruktions, ungefär som en kyrka avkristnas innan den rivs.

I den östra delen av huset har man också grävt gropar. En av dessa är en kokgrop, vilken innehåller ben som möjligen är från människa. Tillsammans med benen påträffades flintavslag och keramik, vilken bedömdes vara från äldre järnålder. Dateringen av dessa

två skärvor från anläggningen behöver inte vara en helt säker datering. Med tanke på att det i hus 3 finns en motsvarande anläggning, på en motsvarande plats, med ett motsvarande fyndmaterial så kan man inte bortse de likartade strukturerna. Dock kan man påpeka att enda sättet att lösa frågan en gång för alla är att datera benen från groparna. Dock fanns inte utrymme för ytterligare ^{14}C -dateringar i projektet.

Hur hus 1 egentligen varit konstruerat är ej lätt att säga. Det finns i rännan endast ett fåtal stolphål och centralt i huset finns inga säkra anläggningar som skulle kunna vara rester av takbärande stolpar. Det bör sägas att markmiljön i huset var svår då det låg på ett stenlager med knytnävsstor sten, vilket gjorde att det var svårt att finna otydliga rester då dessa sannolikt lakats bort genom årtusendena. Som tidigare nämnts tycks mellanväggens konstruktion vara sådan att man inte skall kunna se mellan rummen. Således torde en låg konstruktion vara rätt meningslös om det är möjligt att se över kanten av väggarna. Dock finns inget i konstruktionen som talar för att det funnit en överbyggnad och man skall nog inte bortse från att konstruktionen kan ha varit öppen mot himmelen. Med tanke på förekomsten av lerklining bör i alla fall någon del av huset varit klätt med lera och i så fall har konstruktionen sannolikt haft flätade väggar täckta med lera. Det är sannolikt att detta var väggarna. Man kan dock inte helt utesluta att huset haft bärande plankväggar, såsom man tänker sig kring kulthuset i Nibble (Artursson 2011:396), och att lerklining representerar en annan klinad konstruktionsdetalj (exempelvis innerväggar, rumsavskiljare).

Någon gång i slutet av den mellersta bronsåldern rivs hus 1. Denna destruktion föregås möjligen av en ceremoni i huset som inbegriper en måltid. Resterna efter denna finns i gropen A3967. Efter denna ceremoni bränns huset ned.

Jag finner det sannolikt att hus 1 direkt ersätts med det ganska olikartade hus 2. Det är möjligt att husen rent kronologiskt överlappar varandra med några år, men där finns en viss tidsskillnad som syns i ^{14}C -dateringarna. Husen olika utseende, hus 2 tycks exempelvis sakna rumsavgränsningar, kan möjligen spegla en förändring i de rituella formerna som omger husen. Dock förefaller det som husen har gemensamt med varandra vara mer framträdande än det som de ej har gemensamt. Att rännorna i hus 2 endast innehåller ett fåtal stolphål är ett förhållande som är gemensamt mellan hus 1, 2 och 3. Hus 1 och 2 har däremot, i de områden där de är bäst bevarade, stolphål utmed sin utsida. Däremot finns i hus 2 en egenskap som nästan helt tycks saknas hos hus 1. Utmed alla sidor av väggrännorna i hus 2 finns små pinnhål, antingen vid sidan av husrännorna eller i kanten av den. Denna omständighet antyder att väggarna varit stöttade med parställda pinnar, ungefär som en trädgårdsgård. Dessa stöttor är för kläna för att bära en större konstruktion, men de kan däremot utgöra stöttor till ett flätverk utan takbärande konstruktion. Inne i hus 2 finns dock en del stolphål, vilka möjligen kan vara rester efter takbärare. Rännorna är av varierande djup och både bredare och djupare i den östra och norra delen av huset. Detta är sannolikt inte byggnadsteknisk motiverat, utan är snarare en följd av att hälleberg kom-

mer mycket snart under ytan. Utmed den södra sidan av huset kommer berget i dagen.

I likhet med hus 1 finns i hus 2 en härd och en stor grop. Gropen innehåller bland annat hasselnötsskal och brända djurben. Liksom i hus 1 har kolproven i hus 2 valts från dels en anläggning som kan kopplas till en aktivitet i huset, samt dels från en händelse som antas härstamma från husets destruktion (kol från sotigt parti i rännan). Dessa dateringar blir, liksom i hus 1, mycket samstämmiga. Därför antas de aktiviteter som kan kopplas till anläggningarna inne i huset vara något som görs strax innan huset destrueras.

I den norra delen av undersökningsområdet ligger hus 3, vilket trots att det är ganska dåligt bevarat har stora likheter med hus 1. Dateringarna från hus 3 visar dock på en samtidighet med hus 2 snarare än hus 1. Den östra delen av huset saknar helt rännor, varför dess faktiska storlek ej går att uppskatta. Även om hus 3 är senare i tid än hus 1 så har det vissa strukturella likheter med detta. Till att börja med är bredden ungefär lika stor. Vidare är gavlarna rundade på samma vis som hos hus 1. Där finns i hus 3 få antydningar till stolpar i rännan, och några bevarade stolpar utmed sidorna på rännan, som hos hus 2, finns överhuvudtaget inte. Det finns således inga antydningar till hur huset varit konstruerat, men sannolikt är det frågan om plankväggar eller flätverk. Medan det kring hus 1 fanns rikligt med bränd lera och lerklining, så saknas detta helt i anslutning till hus 3, vilket kan bero på att huset destruerats på annat vis än hus 1.

En påfallande likhet mellan hus 1 och 3 är kombinationen av anläggningar i den östra och västra delen av husen. I båda fallen finns i den västra delen en härd och en grop, vilka i båda fallen innehåller ben och växtmaterial. Benen från groparna i den västra delen av husen är djurben. I hus 1 finns ett omfångsrikt växtmaterial bland annat innehållande säd, något som helt saknas i hus 3. Alla tre hus innehåller dock träkol från hassel, vilket förefaller vara ett träslag som funnits i stor omfattning i det direkta närområdet kring rännhusen.

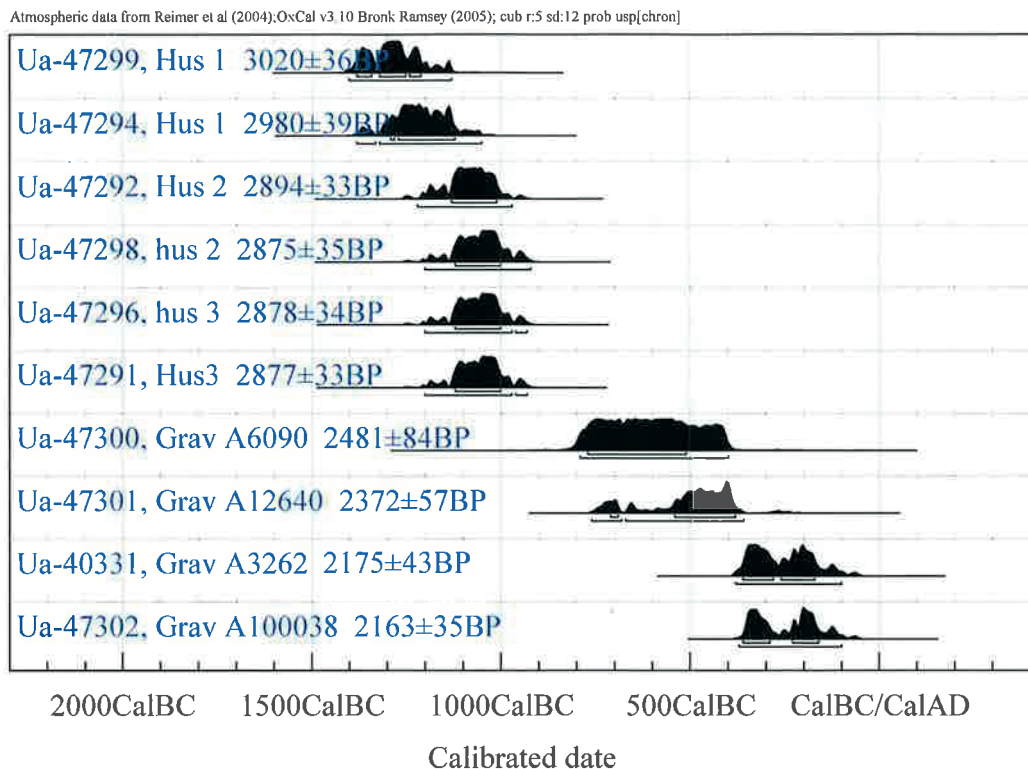
I den östra delen av hus 1 och 3 finns en grop som innehåller ben, vilka något oprecist i båda fallen bedömts såsom möjliga människoben. Om det är människoben, vilket den osteologiska analysen antyder, så speglar detta en tämligen särpräglad aktivitet där man hanterat en människokropp på ett egenartat vis i det att anläggningarna där de påträffas förefaller vara kokgropar eller liknande kokgropar. Dessutom är det endast frågan om mycket små benmaterial, något som gör fynden tvetydiga. Om det är frågan om regelrätta begravingar, det finns keramik i båda groparna, så är det endast en bråkdel av de totala människokropparna som gravlagts. Oavsett vad anläggningarna speglar för aktivitet, så är samstämmigheten mellan husen påfallande.

De tre rännhusen är i bruk mellan ca 1400 BC fram till ca 900 BC, därefter förefaller aktiviteten på platsen upphöra. Inga ytterligare hus byggs, inga rännor eller diken grävs och inga härdar tänds i området. Det går drygt 300 år som minst, men kanske så mycket som 500 år, innan man återkommer till platsen och tar den i bruk på nytt.

Som diskuterats tidigare finns totalt 13 anläggningar på ytan som kan tolkas som

brandgravar. Dessa gravar är mycket tvetydiga och flera av dem hade i ett annat sammanhang, om de exempelvis befunnits inom ett rikt gravfält, sannolikt inte tolkats som gravar alls. Från fyra av dessa gravar har ben daterats och dessa ger en hyfsat samtidig dateringssekvens från ca 500-talet BC till drygt 200-talet BC. Det finns ingen anledning att tro att de odaterade gravarna skulle vara från annan tid än förromersk järnålder. Gravarna är övervägande mycket fattiga på innehåll. I vissa fall är de rika på ben och keramik, medan gravarna i andra fall endast innehåller några små rester av ben och någon enstaka bit keramik. När det gäller keramiken är denna i påfallande hög grad bränd en andra gång. Detta har tolkats som att ett kärl följt med den döde på gravbålet och sedan samlats in tillsammans med benen när individen gravlagts. Vidare förekommer ytterst anspråkslösa gravgåvor. I den mån det alls förekommer så är det frågan om flinta. I en grav (A3262) förekom också en flintskrapa, men detta var ett undantag. I en grav, A6090, som befanns i den sydöstra gaveln av hus 2, fanns en bit flinta som eventuellt kan vara en fossil, men inte ens detta är tydligt.

Vad som däremot är påfallande är att gravarna ligger i relation till rännhusen, hus som kan vara så mycket som 500 år äldre än gravarna. Platsen har alltså funnit kvar i det lokala medvetandet under lång tid även om den inte befunnits under praktiskt bruk. Att A6090 ligger i vad som förefaller vara öppningen till hus 2 visar på en tydlig medveten-

Figur 47. ¹⁴C-dateringar från rännhus och gravar. Notera att dateringen från A3262 är från förundersökningen.

het om den äldre praktiken på platsen. Vidare finns i rännan till hus 1 en liten skål ned-satt. Skålen kan typologiskt bestämmas till förromersk järnålder, medan huset är daterat till period III - IV i bronsåldern.

Den relativa fattigdomen hos gravarna är påfallande. De ligger apart gentemot den gängse normen för var en grav skall placeras vid denna tid. Allmänt förekommer de förromerska gravarna i gravfält på slättbygden och även om även dessa ofta är tämligen fyndfattiga, så brukar de innehålla några mindre gravgåvor av järn eller brons (se exempelvis Wranning 2010b). Man skall också notera att de förromerska gravarna på Skrea Kyrkebjär är samtida med den högst ovanliga och i sammanhanget fyndrika järnkittel (RAÄ 29:1) som undersöktes endast en kilometer från RAÄ 224. Denna kittel, som hittades i ett helt annat topografiskt läge än gravarna i Skrea Kyrkebjär, vittnar om en helt annan attityd till de gravlagda (i kitteln påträffades tre individer) (Wranning 2010a). Möjligen kan man spekulera i att de gravlagda i Skrea Kyrkebjär faktiskt tillhört samhällets lägre klasser. Kanske var de trälar, eller människor som på annat vis hamnat utanför den sociala sfären. Kanske är valet av gravplats, en vid tiden avpolletterad och sedan gammalt obrukad kultplats, ett sätt att ge en viss värdighet i döden till dem som ej haft tillträde till de andras gravplatser.

Referenser

- Andreasson, Anna. 2008. Kulturväxter, nyttoväxter och ogräs – en analys av förkolnat växtmaterial. *Fest, slakt, odling. Neolitikum och järnålder i Hyllie*. Malmö Kulturmiljö 2008
- Artelius, Tore. 1994. *Arkeologisk utredning. Dubbelspår inför järnväg, Torebo – Heberg, Falkenbergs kommun, Halland*. Arkeologiska utredningar UV Väst 1994:27
- Artursson, Magnus. 2005. *Byggnadstradition och bebyggelsestruktur under senneolitikum och bronsålder. Västra Skåne i ett skandinaviskt perspektiv*. Riksantikvarieämbetet, avdelningen för arkeologiska undersökningar.
- Artursson, Magnus. 2006. Kult- och dödshus inom den groppkeramiska kulturen. *Kulthus & Dödshus. Det ritualiserade rummets teori och praktik*. 2006 Riksantikvarieämbetet 1:1
- Artursson, Magnus. 2011. Kulthus och dödshus – rituellt och kultiskt använda byggnader. *Nibble. En bronsåldersmiljö i Uppland*. Riksantikvarieämbetet UV Rapport 2011:111
- Brink, Kristian. 2009. Gårdarna på Almhov. *Tematisk rapportering av Citytunnelprojektet*. Rapport 48. Malmö museum, arkeologi enheten 2009.
- Carlie, Anne. 2000. I fruktbarhetens tecken. Kultplatser och offertraditioner i fruktbarhetens tecken under äldre järnålder – ett regionalt perspektiv utgående från västsverige. *Utskrift 6*. Stiftelsen Hallands läns museer, Kulturmiljö Halland.
- Carlie, Lennart. 1992. *Brogård – ett brons- och järnålderskomplex i södra Halland. Dess kronologi och struktur*. Hallands läns museers skriftserie no 6.
- Gustavfson, Malin. Dutra Leivas, Ivonne. Mattsson, Örjan. Olsson, Robin. 2005. *Kättstaplatser och gravar under 2000 år. Undersökningar för E4, Ärentuna socken. Uppland*. Rapport 2006:7, avdelningen för arkeologiska undersökningar. Upplandsmuseet 2005.
- Hagerman, Maja. 2011. *Försvunnen värld. Om den största arkeologiska utgrävningen någonsin i Sverige*. 2011 Maja Hagerman och Nordstets, Stockholm.
- Håkansson, Anders. 2004. Sotarp, en vandrande medeltida landsby. – om nyetablering av gårdar i mellanhalländsk bybildningstid. *Landskap i förändring. Hållplatser i det förgångna. Artiklar med avstamp i de arkeologiska undersökningarna för Västkustbanans dubbelspår förbi Falkenberg i Halland*. Arkeologiska rapporter från Hallands läns museer 2004:1
- Håkansson, Anders. 2013. *Lalatoften i Tvååker- bebyggelse lämningar från järnåldern och medeltid*. Arkeologiska rapporter från Hallands läns museer 2013:5
- Häggström, Leif. 2007. Eld! Om den äldre järnålderns mångfacetterade bruk av eld. *Öggestorp & Rogeberga – Vägar till småländsk förhistoria*. Jönköpings läns museum. 2007.
- Kadefors, Ola. 2010. *Rännor, rännhus och gravar. Förundersökning av Skrea 6:68 med flera*.

- Hallands läns museer. Kulturmiljö Halland, uppdragsverksamheten. Halmstad 2011.
- Kaul, Flemming. 2006. Kulthuset ved Sandagergård og andre kulthuse – betydning och tolkning. *Kulthus & Dødshus. Det ritualiserade rummets teori och praktik*. 2006 Riksantikvarieämbetet 1:1
- Kristiansen, Kristian. 1998. *Europe before history*. Cambridge university press 1998.
- Lindeblad, Karin. Pettersson, Maria. 2009. Riter vid berg, block och vatten. Om utgrävningarna vid Abbetorp i västra Götaland. *Järnålders rituella platser. Utskrift nr 9*. Stiftelsen Hallands läns museer, Kulturmiljö Halland.
- Lindman, Gundela. 2003. *Vid helgasjöns strand. Arkeologiska undersökningar av gravar och boplatzlämningar, Småland, Växjö kommun, Sörby socken, Stockekvarna, RAÄ 11*. UV västrapport 2003:13, Smålandsmuseums rapport 2003:37. 2003 Riksantikvarieämbetet och Smålands Museum
- Lindström, Jonathan. 2006. Samhälle, rit och myt i östra Södermanland 2400 f.kr. – en fördjupad tolkning av dödshuset i Turinge. *Kulthus & Dødshus. Det ritualiserade rummets teori och praktik*. 2006 Riksantikvarieämbetet 1:1
- Lundqvist, Lars. Persson, Kristina. 1998. Skrea 177 – boplatz från brons och järnålder. *Bebyggelse och kulturlandskap längs väg E6/E20 i Södra Halland, Del II, 1993-1995, Sträckan Getinge- Heberg*. Arkeologiska resultat. UV väst rapport 1998:1
- Nicklasson, Påvel. 2004. En bronsåldersboplatz utanför Falkenberg. *Landskap i förändring. Hållplatser i det förflutna. Artiklar med avstamp i de arkeologiska undersökningarna för Väst kustbanans dubbelspår förbi Falkenberg i Halland*. Arkeologiska rapporter från Hallands läns museer 2004:1
- Nordvall, Linn. 2013. *Ett trelleborgshus vid Sperlingsholm - lämningar från bronsålder och vikingatid*. arkeologiska rapporter från hallands läns museer 2013:4
- Petersson, Maria. 2004. *Abbetorp – ett landskapsutsnitt under 6000 år. Arkeologisk undersökning av en boplatz, ett gravfält, en offerplats, stensträngar och fossil åkermark*. UV öst rapport 2002:43
- Påsse, Tore. 2004. Geologisk beskrivning av Falkenbergsområdet. *Landskap i förändring. Hållplatser i det förflutna. Artiklar med avstamp i de arkeologiska undersökningarna för Väst kustbanans dubbelspår förbi Falkenberg i Halland*. Arkeologiska rapporter från Hallands läns museer 2004:1
- Ryberg, Ewa. 2001a. RAÄ 162 – Undersökning 1996. *Landskap i förändring. Teknisk rapport från de arkeologiska undersökningarna av RAÄ 106, 162, 193, och 195, Skrea socken, Halland*. Hallands läns museer och Riksantikvarieämbetet 2001
- Ryberg, Ewa. 2001b. RAÄ 193 – Undersökning 1998. *Landskap i förändring. Teknisk rap-*

- port från de arkeologiska undersökningarna av RAÄ 106, 162, 193, och 195, Skrea socken, Halland. Hallands läns museer och Riksantikvarieämbetet 2001
- Strömberg, Bo. 1993. *Halland, Slöinge socken, RAÄ 70:2 och RAÄ 116*. Arkeologisk undersökning 1990. Uppdragsverksamheten Halmstad 1993, Riksantikvarieämbetet UV väst.
- Svanberg, Fredrik. 2006. I de mystiska kulthusens mörka inre. *Kulthus & Dödshus. Det ritualiserade rummets teori och praktik*. 2006 Riksantikvarieämbetet 1:1
- Svanberg, Fredrik. 2007. Aristokratiska husgravar under bronsåldern, Hierarki ända in i döden. *Vägen till Vätland. En bronsåldersbebyggelse i nordöstra Skåne 2300 – 500 f.kr.* Riksantikvarieämbetets förlag.
- Svensson, Magnus. 2005. *Skrea Kyrkbjör*. Hallands läns museer. Kulturmiljö Halland, uppdragsverksamheten. Halmstad 2005.
- Svensson, Magnus. 2006. *Skrea Kyrkbjör. Kompletterande arkeologisk utredning*. Kulturmiljö Halland, uppdragsverksamheten. Halmstad 2006.
- Svensson, Magnus. 2006b. *Bronsåldersåker vid Hålldämmet*. Arkeologiska rapporter från Hallands Läns museer 2006:5. Hallands läns museer. Kulturmiljö Halland Uppdragsverksamheten, Halmstad 2006.
- Svensson, Magnus. Connelid, Pär. 2006. Stenåldershärdar, en boplats från äldre bronsålder och ett medeltida parcelldike vid prästgården i Skrea. Kulturmiljö Halland, uppdragsverksamheten. Halmstad 2007.
- Svensson, Magnus. 2008. *Nolshögen – boplats, samlingsplats och gravplats*. Arkeologiska rapporter från Hallands Läns museer 2008:3
- Tegnstedt, Stina. 2013. Publika möten i Skrea. Undersökning av Skrea RAÄ 120 i pilotprojektet samskapande kulturarv i Halland. *Axplock*. Kulturmiljö Halland 2012. Kulturmiljö Halland, Hallands läns museer
- Victor, Helena. 2002. *Med graven som granne. Om bronsålderns kulthus*. Uppsala 2002.
- Wattman, Nils. 1996. *Kärrgård. Boplats och centralplats från trattbägarkultur till medeltid*. Arkeologiska rapporter från Hallands läns museer 1996:4
- Wranning, Per. 2010a. Kitteln på Skrea backe – en förromersk brandgrav med keltisk import. *In situ Archeologica 2008*. Göteborgs universitet 2010.
- Wranning, Per. 2010b. *Tjärby norra, ett förromersk gravfält och gårdar från romersk järnålder*. Hallands Läns museer, Kulturmiljö Halland. Uppdragsverksamheten, Halmstad.

Tekniska och administrativa uppgifter

Länsstyrelsens dnr: 431-7491-11

Kulturmiljö Hallands dnr: 2012-9

Uppdragsgivare: Brune Kulle fastighets AB

Utförandetid: 2012-08-27 – 2012-10-08

Personal: Anna Aulin, Anders Håkansson, Ola Kadefors (projektledare), Mats Nilsson, Carl Persson, Stina Tegnhed

Fastighet: Skrea 6:68

RAÄ nr: Skrea 224, 225

Koordinatsystem: Sweref 99 TM

Höjdsystem: RH 2000

Undersökt yta: 6429 m²

Dokumentation: Samtliga schakt och anläggningar är inmätta digitalt inom ramen för Intrasis version 2.2 i intrasis undersökningen Skrea20129b.

Foton har nummer 2015-18-01–2015-18-74 och ritningarna har HMAK 4435:1-36.

Allt arkivmaterial förvaras i Kulturmiljö Hallands arkiv.

Fynd: I väntan på fyndfördelning har fynden tilldelats accessionsnummer HM 28692:1-321

Datering: Mesolitikum, neolitikum, bronsålder, förromersk järnålder, vikingatid, medeltid.

ANNA

MATS

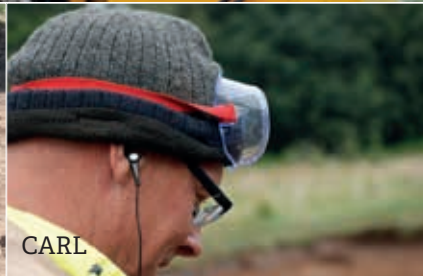
HANS

OLA

STINA och VALTER

CARL

BILAGOR

ID	SUBCLASS	STORLEK	LÄNGD	BREDD	DJUP	X	Y	STENSKONING
3991	Stenpackning	0,5	0	0,05	0	6307371,325	352187,06	
200	Stolphål	0	0,1	0	0,1	6307335,85	352176,93	
207	Stolphål	0	0	0	0	6307339	352175,365	
239	Stolphål	0	0	0	0	6307340,5	352178,67	
248	Stolphål	0	0,16	0	0,08	6307338,19	352179,57	
258	Stolphål	0	0,26	0	0,12	6307337,855	352179,835	
267	Stolphål	0	0	0	0	6307339,415	352181,42	
282	Stolphål	0	0,18	0	0,14	6307340,165	352180,045	
290	Stolphål	0	0,08	0	0,04	6307341,485	352180,94	
298	Stolphål	0	0	0	0	6307341,715	352180,69	
308	Stolphål	0	0	0	0	6307342,51	352179,06	
374	Stolphål	0	0	0	0	6307345,175	352182,99	
381	Stolphål	0	0	0	0	6307347,28	352183,645	
390	Stolphål	0	0,14	0	0,18	6307347,385	352183,24	
397	Stolphål	0	0	0	0	6307347,515	352182,65	
445	Stolphål	0	0,14	0	0,04	6307348,4	352181,41	
744	Stolphål	0	0,35	0,35	0,02	6307357,87	352182,81	
866	Stolphål	0	0,26	0	0,08	6307350,87	352176,18	
954	Stolphål	0	0,2	0	0,04	6307358,45	352175,845	
1785	Stolphål	0	0	0	0	6307403,659	352185,923	
1806	Stolphål	0	0	0	0	6307405,573	352185,757	
2002	Stolphål	0	0,2	0	0,14	6307341,68	352182,135	
2127	Stolphål	0	0,1	0	0,1	6307347,315	352189,015	
2257	Stolphål	0	0	0	0	6307353,85	352194,79	
2309	Stolphål	0	0	0	0	6307357,855	352193,45	
2318	Stolphål	0	0	0	0	6307358,73	352193,765	
2326	Stolphål	0	0	0	0	6307359,305	352193,755	
2334	Stolphål	0	0	0	0	6307359,04	352194,995	
2343	Stolphål	0	0	0	0	6307360,595	352195,63	
2350	Stolphål	0	0	0	0	6307357,3	352197,89	
2358	Stolphål	0	0	0	0	6307357,47	352198,385	
2366	Stolphål	0	0	0	0	6307357,95	352197,87	
2374	Stolphål	0	0	0	0	6307358,4	352198,135	
2383	Stolphål	0	0	0	0	6307358,535	352198,24	
2391	Stolphål	0	0	0	0	6307359,095	352197,85	
2399	Stolphål	0	0	0	0	6307358,355	352199,975	
2408	Stolphål	0	0	0	0	6307360,48	352197,535	
2417	Stolphål	0	0	0	0	6307360,705	352197,87	
2423	Stolphål	0	0	0	0	6307360,545	352198,155	

Bilaga 1

Anläggningslista

[illegible]

ID	SUBCLASS	STORLEK	LÄNGD	BREDD	DJUP	X	Y	STENSKONING
2431	Stolphål	0	0,3	0,1	0,1	6307363,04	352199,87	
2439	Stolphål	0	0,2	0,2	0,04	6307362,125	352200,17	
2447	Stolphål	0	0	0	0	6307361,725	352201,675	
2455	Stolphål	0	0	0	0	6307356,79	352192,745	
2507	Stolphål	0	0,18	0	0,16	6307354,28	352184,47	
2585	Stolphål	0	0	0	0	6307354,685	352180,195	
2595	Stolphål	0	0,6	0	0,06	6307354,905	352180,05	
2630	Stolphål	0	0	0	0	6307352,6	352175,035	
2656	Stolphål	0	0	0	0	6307353,325	352176,03	
2668	Stolphål	0	0,36	0	0,08	6307353,265	352175,495	
2696	Stolphål	0	0,14	0	0,12	6307353,265	352174,355	
2748	Stolphål	0	0	0	0	6307355,95	352175,445	
2766	Stolphål	0	0	0	0	6307354,36	352174,145	
2797	Stolphål	0	0	0	0	6307393,955	352178,395	
2806	Stolphål	0	0	0	0	6307393,225	352178,49	
2815	Stolphål	0	0	0	0	6307394,155	352180,1	
2824	Stolphål	0	0	0	0	6307393,575	352180,155	
2834	Stolphål	0	0	0	0	6307393,975	352182,045	
2843	Stolphål	0	0	0	0	6307393,755	352184,065	
2851	Stolphål	0	0	0	0	6307391,11	352183,35	
2859	Stolphål	0	0	0	0	6307391,49	352183,825	
2865	Stolphål	0	0	0	0	6307390,68	352185,65	
2875	Stolphål	0	0,5	0	0,16	6307391,562	352186,607	
2886	Stolphål	0	0,6	0	0,1	6307393,89	352186,34	
2896	Stolphål	0	0,6	0	0,26	6307395,81	352185,415	
2906	Stolphål	0	0	0	0	6307394,61	352187,815	
2914	Stolphål	0	0,62	0	0,22	6307393,46	352191,4	
2930	Stolphål	0	0	0	0	6307391,71	352193,16	
2937	Stolphål	0	0	0	0	6307389,215	352187,775	
2945	Stolphål	0	0,4	0	0,1	6307388,995	352188,14	
2955	Stolphål	0	0	0	0	6307388,695	352188,475	
2963	Stolphål	0	0	0	0	6307388,24	352189,55	
2970	Stolphål	0	0	0	0	6307387,565	352190,12	
2979	Stolphål	0	0,44	0	0,2	6307386,905	352189,515	
2990	Stolphål	0	0	0	0	6307386,02	352185,625	
2998	Stolphål	0	0	0	0	6307385,68	352186,37	
3026	Stolphål	0	0	0	0	6307384,525	352189,96	
3036	Stolphål	0	0,26	0	0,32	6307383,665	352191,185	
3046	Stolphål	0	0,42	0	0,35	6307382,915	352192,165	
3055	Stolphål	0	0	0	0	6307382,665	352192,415	
3063	Stolphål	0	0	0	0	6307384,495	352192,195	
3072	Stolphål	0	0	0	0	6307384,55	352192,77	
3081	Stolphål	0	0	0	0	6307384,305	352193,21	
3091	Stolphål	0	0,34	0	0,2	6307388,84	352193,535	
3101	Stolphål	0	0	0	0	6307388,965	352195,685	
3122	Stolphål	0	0	0	0	6307390,92	352198,555	
3130	Stolphål	0	0	0	0	6307390,045	352200,02	
3140	Stolphål	0	0	0	0	6307386,71	352199,265	

FYLLNING_1	FYLLNING_2	FYLLNING_3	KOL	SOT	KOMMENTAR
Brun humøs sand					Oklart avslut mot botten
Brun humøs sand					
Brungrå ngt sotig sand					
Brun humøs sand					
Brun ngt humøs sand					Fynd av br lera
Brun ngt humøs sand					
Flammig svartbrun sand					Fynd av flintskrapa
Gråbrun humøs sand					
Gråbrun sand					
Gråbrun sand					
Gråbrun sand					
Gråbrun humøs sand					
Grå svart sotig sand					
Brungrå humøs sand					
Gråbrun humøs sand					

ID	SUBCLASS	STORLEK	LÄNGD	BREDD	DJUP	X	Y	STENSKONING
3165	Stolphål	0	0,4	0,36	0	6307384,695	352199,16	x
3173	Stolphål	0	0	0	0	6307385,93	352197,615	
3181	Stolphål	0	0	0	0	6307385,92	352196,46	
3189	Stolphål	0	0	0	0	6307387,29	352195,525	
3227	Stolphål	0	0	0	0	6307379,815	352192,75	
3234	Stolphål	0	0,3	0	0,04	6307378,315	352191,605	
3242	Stolphål	0	0,4	0	0,08	6307378,805	352190,12	
3252	Stolphål	0	0,42	0	0,14	6307380,085	352189,885	
3282	Stolphål	0	0	0	0	6307382,015	352185,12	
3292	Stolphål	0	0	0	0	6307381,17	352183,669	
3300	Stolphål	0	0,68	0	0,37	6307380,58	352182,72	x
3323	Stolphål	0	0	0	0	6307377,965	352181,605	
3329	Stolphål	0	0,1	0	0,02	6307376,895	352180,16	
3348	Stolphål	0	0	0	0	6307376,52	352179,28	
3356	Stolphål	0	0	0	0	6307378,825	352178,82	
3396	Stolphål	0	0,24	0	0,06	6307378,705	352173,755	
3404	Stolphål	0	0	0	0	6307379,99	352174,02	
3427	Stolphål	0	0	0	0	6307379,92	352175,165	
3435	Stolphål	0	0	0	0	6307380,315	352175,225	
3441	Stolphål	0	0	0	0	6307380,73	352175,175	
3449	Stolphål	0	0,16	0	0,04	6307382,25	352175,365	
3457	Stolphål	0	0	0	0	6307380,785	352178,115	
3467	Stolphål	0	0,53	0	0,25	6307383,76	352177,23	
3477	Stolphål	0	0	0	0	6307384,485	352176,81	
3483	Stolphål	0	0	0	0	6307384,49	352175,64	
3588	Stolphål	0	0	0	0	6307365,515	352180,455	
3651	Stolphål	0	0,28	0	0,1	6307362,865	352178,617	
3737	Stolphål	0	0	0	0	6307365,005	352178,065	
3778	Stolphål	0	0	0	0	6307365,95	352182,67	
3832	Stolphål	0	0	0	0	6307368,93	352179,76	
3840	Stolphål	0	0	0	0	6307368,03	352179,77	
3888	Stolphål	0	0,2	0	0,12	6307370,81	352187,85	x
3925	Stolphål	0	0,24	0	0,18	6307372,495	352187,59	
3935	Stolphål	0	0,2	0	0,05	6307372,76	352183,59	
3957	Stolphål	0	0	0	0	6307371,945	352182,065	
3980	Stolphål	0	0,42	0	0,04	6307371,88	352186,485	
4080	Stolphål	0	0,55	0	0,36	6307368,385	352189,635	x
4089	Stolphål	0	0,2	0	0,3	6307367	352189,835	
4095	Stolphål	0	0,18	0	0,08	6307366,625	352190,72	
4111	Stolphål	0	0,38	0	0,2	6307366,995	352190,96	x
4158	Stolphål	0	0,2	0	0,1	6307372,805	352192,335	
4167	Stolphål	0	0	0	0	6307371,06	352194,005	
4174	Stolphål	0	0	0	0	6307366,305	352192,775	
4184	Stolphål	0	0	0	0	6307365,895	352193	
4192	Stolphål	0	0	0	0	6307365,8	352192,75	
4200	Stolphål	0	0	0	0	6307364,555	352192,825	
4210	Stolphål	0	0	0	0	6307365,06	352192,32	

[illegible]

ID	SUBCLASS	STORLEK	LÄNGD	BREDD	DJUP	X	Y	STENSKONING
4217	Stolphål	0	0	0	0	6307365,335	352189,19	
4248	Stolphål	0	0,4	0	0,12	6307375,47	352183,315	
4257	Stolphål	0	0	0	0	6307376,635	352182,23	
4267	Stolphål	0	0,56	0,56	0,26	6307377,02	352183,14	x
4275	Stolphål	0	0	0	0	6307376,33	352183,745	
4283	Stolphål	0	0	0	0	6307374,09	352181,825	
4304	Stolphål	0	0	0	0	6307367,07	352181,23	
4314	Stolphål	0	0	0	0	6307367,49	352181,63	
4323	Stolphål	0	0	0	0	6307367,915	352181,93	
4331	Stolphål	0	0	0	0	6307367,755	352182,685	
4309	Stolphål	0	0,34	0	0,26	6307366,455	352197,95	x
4316	Stolphål	0	0,4	0	0,12	6307365,47	352197,875	
4325	Stolphål	0	0	0	0	6307364,54	352197,905	
4333	Stolphål	0	0	0	0	6307364,645	352198,535	
4343	Stolphål	0	0	0	0	6307364,515	352200,47	
4351	Stolphål	0	0	0	0	6307368,305	352199,91	
4360	Stolphål	0	0	0	0	6307369,505	352198,045	
4369	Stolphål	0	0	0	0	6307370,28	352198,45	
4379	Stolphål	0	0	0	0	6307370,225	352198,58	
4402	Stolphål	0	0	0	0	6307371,93	352198,37	
4410	Stolphål	0	0	0	0	6307371,525	352200,295	
4432	Stolphål	0	0	0	0	6307366,67	352194,435	
4444	Stolphål	0	0	0	0	6307368,265	352192,615	
4455	Stolphål	0	0	0	0	6307368,41	352193,105	
4464	Stolphål	0	0,4	0	0,1	6307368,52	352195,58	
4474	Stolphål	0	0,28	0	0,04	6307368,795	352196,5	
4568	Stolphål	0	0	0	0	6307361,535	352193,495	
4578	Stolphål	0	0	0	0	6307357,585	352186,025	
4587	Stolphål	0	0,2	0	0,04	6307356,245	352183,835	
4609	Stolphål	0	0	0	0	6307358,795	352183,5	
4618	Stolphål	0	0	0	0	6307359,36	352184,52	
4628	Stolphål	0	0,38	0	0,14	6307358,515	352179,77	
4691	Stolphål	0	0,1	0	0,06	6307362,08	352168,055	
4737	Stolphål	0	0	0	0	6307362,1	352173,62	
4764	Stolphål	0	0,18	0	0,1	6307366,2	352173,93	
4775	Stolphål	0	0,16	0	0,12	6307366,98	352173,815	
4784	Stolphål	0	0,18	0	0,06	6307366,805	352174,555	
4797	Stolphål	0	0,45	0,45	0,58	6307364,515	352205,74	x
4822	Stolphål	0	0	0	0	6307365,695	352204,455	
4842	Stolphål	0	0	0	0	6307368,665	352203,11	
4851	Stolphål	0	0	0	0	6307368,705	352203,845	
4956	Stolphål	0	0,2	0	0,14	6307372,22	352204,005	
4978	Stolphål	0	0	0	0	6307373,365	352203,795	
5015	Stolphål	0	0	0	0	6307371,875	352204,82	
5023	Stolphål	0	0	0	0	6307371,78	352206,465	
5033	Stolphål	0	0	0	0	6307372,685	352205,47	
5041	Stolphål	0	0	0	0	6307370,55	352207,56	
5051	Stolphål	0	0	0	0	6307370,9	352207,895	

ID	SUBCLASS	STORLEK	LÄNGD	BREDD	DJUP	X	Y	STENSKONING
5062	Stolphål	0	0	0	0	6307372,34	352209,835	
5071	Stolphål	0	0	0	0	6307373,025	352207,745	
5079	Stolphål	0	0	0	0	6307373,44	352208,08	
5090	Stolphål	0	0	0	0	6307373,875	352208,24	
5126	Stolphål	0	0	0	0	6307374,79	352210,93	
5151	Stolphål	0	0	0	0	6307376,045	352211,39	
5180	Stolphål	0	0	0	0	6307377,74	352208,675	
5205	Stolphål	0	0	0	0	6307378,345	352206,476	
5216	Stolphål	0	0	0	0	6307377,73	352207,15	
5226	Stolphål	0	0	0	0	6307376,58	352207,62	
5237	Stolphål	0	0	0	0	6307375,235	352204,955	
5288	Stolphål	0	0	0	0	6307376,495	352203,395	
5301	Stolphål	0	0	0	0	6307376,68	352192,77	
5310	Stolphål	0	0	0	0	6307377,3	352194,265	
5321	Stolphål	0	0	0	0	6307379,14	352194,305	
5344	Stolphål	0	0	0	0	6307379,12	352199,185	
5353	Stolphål	0	0	0	0	6307379,09	352199,445	
5363	Stolphål	0	0	0	0	6307380,155	352200,119	
5374	Stolphål	0	0,4	0	0,29	6307381,64	352200,03	
5403	Stolphål	0	0,4	0	0,28	6307382,23	352202,05	
5413	Stolphål	0	0	0	0	6307381,039	352202,696	
5423	Stolphål	0	0	0	0	6307381,195	352203,82	
5432	Stolphål	0	0	0	0	6307380,507	352204,475	
5441	Stolphål	0	0	0	0	6307381,065	352205,77	
5450	Stolphål	0	0,26	0,26	0,28	6307382,635	352204,765	
5459	Stolphål	0	0	0	0	6307381,83	352207,205	
5469	Stolphål	0	0,45	0,4	0,27	6307383,195	352207,595	x
5480	Stolphål	0	0	0	0	6307382,8	352208,385	
5490	Stolphål	0	0	0	0	6307382,098	352209,271	
5498	Stolphål	0	0	0	0	6307382,375	352209,505	
5509	Stolphål	0	0	0	0	6307383,245	352209,075	
5518	Stolphål	0	0	0	0	6307382,78	352210,41	
5528	Stolphål	0	0	0	0	6307382,53	352212,335	
5540	Stolphål	0	0	0	0	6307382,11	352214,17	
5636	Stolphål	0	0	0	0	6307372,315	352159,685	
5646	Stolphål	0	0	0	0	6307372,88	352159,015	
5686	Stolphål	0	0,16	0	0,12	6307368,51	352196,24	
5693	Stolphål	0	0,4	0	0,06	6307368,43	352195,31	
5724	Stolphål	0	0,27	0	0,05	6307385,96	352202,054	
5736	Stolphål	0	0	0	0	6307386,66	352202,14	
5747	Stolphål	0	0	0	0	6307386,99	352201,9	
5770	Stolphål	0	0	0	0	6307389,335	352204,89	
5779	Stolphål	0	0	0	0	6307388,01	352204,74	
5789	Stolphål	0	0	0	0	6307387,325	352204,545	
5800	Stolphål	0	0,3	0	0,18	6307386,175	352203,94	
5809	Stolphål	0	0	0	0	6307386,11	352205,05	
5835	Stolphål	0	0,5	0	0,28	6307385,52	352205,955	

FYLLNING_1	FYLLNING_2	FYLLNING_3	KOL	SOT	KOMMENTAR
Grå mörkbrun mycket humös sand					Recent?
Gråbrun humös sand				x	
Brun humös sand					
Brun humös sand					
Brun svagt humös sand			False	False	
Brun svagt humös sand				x	Inslag av kol och br lera
gråbrun humös sand					Tveksam
Gråbrun humös sand					
Brungrå humös sand					

ID	SUBCLASS	STORLEK	LÄNGD	BREDD	DJUP	X	Y	STENSKONING
5845	Stolphål	0	0	0	0	6307386,96	352206	
5857	Stolphål	0	0	0	0	6307388,39	352206,29	
5867	Stolphål	0	0	0	0	6307388,66	352206,06	
5891	Stolphål	0	0	0	0	6307389,055	352208,08	
5901	Stolphål	0	0	0	0	6307387,55	352208,15	
5911	Stolphål	0	0,3	0	0,2	6307386,77	352207,285	
5920	Stolphål	0	0,27	0	0,12	6307385,82	352206,785	
5930	Stolphål	0	0	0	0	6307384,79	352207,345	
5942	Stolphål	0	0	0	0	6307384,25	352208,38	
5951	Stolphål	0	0	0	0	6307386,53	352209,08	
5959	Stolphål	0	0	0	0	6307386,26	352209,855	
5970	Stolphål	0	0	0	0	6307385,175	352211,1	
5982	Stolphål	0	0	0	0	6307386,63	352210,93	
6010	Stolphål	0	0	0	0	6307385,085	352215,3	
6020	Stolphål	0	0	0	0	6307385,575	352216,36	
6031	Stolphål	0	0	0	0	6307374,12	352197,185	
6057	Stolphål	0	0	0	0	6307382,65	352183,935	
6069	Stolphål	0	0	0	0	6307382,405	352183,99	
6078	Stolphål	0	0	0	0	6307382,148	352182,196	
6104	Stolphål	0	0	0	0	6307384,545	352183,748	
6118	Stolphål	0	0	0	0	6307384,09	352183,62	
6147	Stolphål	0	0,25	0	0,08	6307384,07	352182,23	
6171	Stolphål	0	0,42	0	0,1	6307383,105	352181,05	
6190	Stolphål	0	0	0	0	6307383,58	352180,87	
6202	Stolphål	0	0	0	0	6307382,125	352180,225	
6234	Stolphål	0	0	0	0	6307386,01	352183,97	
6245	Stolphål	0	0	0	0	6307387,175	352183,955	
6254	Stolphål	0	0	0	0	6307386,855	352184,28	
6369	Stolphål	0	0,18	0,2	0,05	6307373,4	352175,665	
6381	Stolphål	0	0,27	0,2	0,05	6307373,725	352175,005	
6438	Stolphål	0	0,25	0	0,08	6307387,08	352182,31	x
6451	Stolphål	0	0,26	0	0,12	6307388,025	352182,265	
6462	Stolphål	0	0,24	0	0,26	6307388,7	352181,715	
6474	Stolphål	0	0	0	0	6307388,84	352181,025	
6509	Stolphål	0	0,28	0	0,24	6307387,52	352179,71	x
6531	Stolphål	0	0,24	0	0,18	6307387,29	352180,235	
6682	Stolphål	0	0	0	0	6307390,51	352179,975	
6691	Stolphål	0	0	0	0	6307390,57	352179,335	
6702	Stolphål	0	0	0	0	6307390,209	352176,253	
6712	Stolphål	0	0	0	0	6307391,11	352175,025	
6722	Stolphål	0	0	0	0	6307390,785	352174,535	
6737	Stolphål	0	0,3	0	0,14	6307370,295	352181,255	
6791	Stolphål	0	0	0	0	6307382,06	352173,265	
6924	Stolphål	0	0,36	0,3	0,2	6307412,265	352215,575	
6941	Stolphål	0	0,4	0,4	0,28	6307411,955	352220,21	
6951	Stolphål	0	0,4	0,4	0,14	6307411,61	352220,21	
6961	Stolphål	0	0	0	0	6307410,165	352221,005	
6972	Stolphål	0	0,34	0,34	0,17	6307410,545	352222,56	

FYLLNING_1	FYLLNING_2	FYLLNING_3	KOL	SOT	KOMMENTAR
Gråbrun humös sand					
Brun humös sand					
Brun sotig sand				x	
Brungrå sand					
Mörk humös sand					
Mörk humös sand					Avslutas mot bergshäll
Brun sotig sand				x	
Brun sotig sand				x	
Brun sotig sand					
Brun humös sand					
Brun sotig sand				x	
Brun svagt humös sand					
Brun humös sand					
Brungrå humös sand					Skärs av AS6951
Brungrå humös sand					Överlagrar AS6941
Brungrå humös sand					Gavel?

ID	SUBCLASS	STORLEK	LÄNGD	BREDD	DJUP	X	Y	STENSKONING
6981	Stolphål	0	0,36	0,36	0,17	6307411,105	352222,505	
6989	Stolphål	0	0,4	0,4	0,23	6307411,855	352222,545	
7000	Stolphål	0	0	0	0	6307408,575	352224,555	
7010	Stolphål	0	0	0	0	6307410,64	352228,48	
7018	Stolphål	0	0	0	0	6307410,915	352228,555	
7027	Stolphål	0	0	0	0	6307412,835	352223,705	
7036	Stolphål	0	0,4	0,4	0,25	6307412,345	352223,33	
7066	Stolphål	0	0	0	0	6307419,225	352216,63	
7074	Stolphål	0	0,45	0,4	0,25	6307417,57	352216,88	
7098	Stolphål	0	0,36	0,36	0,18	6307415,185	352222,79	
7107	Stolphål	0	0,48	0,48	0,37	6307415,36	352223,895	
7117	Stolphål	0	0	0	0	6307412,02	352228,17	
7139	Stolphål	0	0,26	0	0,26	6307414,56	352228,905	
7149	Stolphål	0	0	0	0	6307415,89	352228,36	
7158	Stolphål	0	0,6	0	0,14	6307416,945	352227,96	
7167	Stolphål	0	0	0	0	6307417,815	352229,495	
7177	Stolphål	0	0	0	0	6307417,225	352231,375	
7199	Stolphål	0	0	0	0	6307428,915	352236,745	
7209	Stolphål	0	0	0	0	6307428,575	352236,38	
7219	Stolphål	0	0	0	0	6307420,6	352231,485	
7228	Stolphål	0	0	0	0	6307421,26	352226,645	
7238	Stolphål	0	0	0	0	6307422,135	352225,775	
7246	Stolphål	0	0	0	0	6307417,94	352224,67	
7253	Stolphål	0	0	0	0	6307418,815	352223,775	
7264	Stolphål	0	0	0	0	6307421,64	352217,47	
7272	Stolphål	0	0	0	0	6307418,48	352213,37	
7281	Stolphål	0	0	0	0	6307420,49	352214,03	
7289	Stolphål	0	0	0	0	6307424,23	352216,72	
7299	Stolphål	0	0	0	0	6307428,565	352217,475	
7308	Stolphål	0	0	0	0	6307430,535	352216,215	
7321	Stolphål	0	0	0	0	6307432,72	352213,255	
7330	Stolphål	0	0	0	0	6307444,33	352190,77	
7339	Stolphål	0	0	0	0	6307444,92	352191,215	
7357	Stolphål	0	0	0	0	6307443,145	352192,35	
7367	Stolphål	0	0	0	0	6307442,765	352192,3	
7397	Stolphål	0	0,56	0	0,4	6307441,405	352197,26	x
7432	Stolphål	0	0	0	0	6307437,745	352197,69	
7458	Stolphål	0	0,32	0,4	0,27	6307437,285	352192,858	
7467	Stolphål	0	0	0	0	6307437,25	352192,435	
7486	Stolphål	0	0,4	0	0,3	6307444,3	352189,185	
7504	Stolphål	0	0,5	0	0,42	6307440,79	352187,24	
7512	Stolphål	0	0,5	0	0,36	6307438,39	352188,28	
7521	Stolphål	0	0,25	0,3	0,08	6307437,105	352187,95	
7548	Stolphål	0	0,48	0,38	0,42	6307435,053	352188,722	
7558	Stolphål	0	0	0	0	6307436,035	352189,725	
7577	Stolphål	0	0,6	0,46	0,22	6307434,4	352191,255	
7595	Stolphål	0	0	0	0	6307437,6	352190,3	
7605	Stolphål	0	0	0	0	6307437,58	352191,36	

FYLLNING_1	FYLLNING_2	FYLLNING_3	KOL	SOT	KOMMENTAR
Brungrå humös sand					Gavel?
Brungrå humös sand					Gavel?
Gråbrun humös sand					
Gråbrn humös sand					
Brungrå humös sand					
Brungrå humös sand					
Brun humös sand					
Brun humös sand					
Mörk humös sand					
Mörk humös sand					Väggstötta
Mörk humös sand					Väggstötta
Mörk humös sand					
Mörk humös sand					
Mörk humös sand					
Mörk humös grusig sand					
Mörk humös sand					Millanvägg?

ID	SUBCLASS	STORLEK	LÄNGD	BREDD	DJUP	X	Y	STENSKONING
7614	Stolphål	0	0,68	0,42	0,22	6307431,74	352196,17	
7641	Stolphål	0	0,68	0,5	0,4	6307435,355	352203,61	x
7689	Stolphål	0	0	0	0	6307440,125	352207,905	
7696	Stolphål	0	0	0	0	6307441,63	352204,845	
7726	Stolphål	0	0,36	0,36	0,16	6307440,635	352203,31	
7733	Stolphål	0	0	0	0	6307443,115	352200,57	
7740	Stolphål	0	0	0	0	6307441,63	352199,665	
7788	Stolphål	0	0,4	0,38	0,36	6307439,64	352201,935	x
7811	Stolphål	0	0	0	0	6307437,015	352199,79	
7820	Stolphål	0	0	0	0	6307435,95	352201,145	
7830	Stolphål	0	0,6	0,52	0,2	6307436,98	352208,83	
7837	Stolphål	0	0	0	0	6307436,46	352209,695	
7847	Stolphål	0	0	0	0	6307431,385	352207,545	
7858	Stolphål	0	0	0	0	6307434,48	352212,4	
7865	Stolphål	0	0	0	0	6307431,36	352211,94	
7885	Stolphål	0	0	0	0	6307420,915	352222,005	
7893	Stolphål	0	0	0	0	6307407,37	352221,035	
7902	Stolphål	0	0	0	0	6307406,32	352220,445	
7911	Stolphål	0	0	0	0	6307404,925	352221,87	
7918	Stolphål	0	0	0	0	6307403,705	352223,06	
7927	Stolphål	0	0	0	0	6307403,37	352220,555	
7999	Stolphål	0	0	0	0	6307430,3	352190,77	
8008	Stolphål	0	0,38	0,34	0,14	6307429,28	352189,75	
8294	Stolphål	0	0	0	0	6307407,595	352165,325	
8301	Stolphål	0	0	0	0	6307408,42	352166,3	
8309	Stolphål	0	0	0	0	6307407,985	352168,37	
8317	Stolphål	0	0	0	0	6307407,925	352168,98	
8326	Stolphål	0	0	0	0	6307407,78	352169,555	
8333	Stolphål	0	0	0	0	6307406,18	352170,145	
8341	Stolphål	0	0	0	0	6307404,395	352170,725	
8348	Stolphål	0	0	0	0	6307403,455	352170,94	
8355	Stolphål	0	0	0	0	6307400,185	352171,945	
8363	Stolphål	0	0	0	0	6307400,405	352172,655	
8371	Stolphål	0	0	0	0	6307399,315	352172,515	
8392	Stolphål	0	0	0	0	6307399,04	352178,25	
8400	Stolphål	0	0	0	0	6307399,18	352178,455	
8409	Stolphål	0	0	0	0	6307397,915	352178,925	
8417	Stolphål	0	0	0	0	6307399,92	352179,23	
8426	Stolphål	0	0	0	0	6307400,97	352179,17	
8436	Stolphål	0	0	0	0	6307405,955	352179,49	
8445	Stolphål	0	0	0	0	6307406,835	352179,35	
8455	Stolphål	0	0	0	0	6307407,3	352180,695	
8463	Stolphål	0	0	0	0	6307406,815	352181,955	
8471	Stolphål	0	0	0	0	6307409,815	352182,705	
8479	Stolphål	0	0	0	0	6307409,385	352181,2	
8488	Stolphål	0	0	0	0	6307411,235	352180,32	
8497	Stolphål	0	0	0	0	6307411,28	352179,735	
8505	Stolphål	0	0	0	0	6307410,475	352178,17	

ID	SUBCLASS	STORLEK	LÄNGD	BREDD	DJUP	X	Y	STENSKONING
8513	Stolphål	0	0	0	0	6307408,03	352175,555	
8521	Stolphål	0	0	0	0	6307410,855	352170,185	
8530	Stolphål	0	0	0	0	6307410,805	352173,87	
8541	Stolphål	0	0	0	0	6307410,55	352175,625	
8551	Stolphål	0	0	0	0	6307412,19	352178,025	
8559	Stolphål	0	0	0	0	6307414,425	352177,655	
8568	Stolphål	0	0	0	0	6307415,02	352178,3	
8576	Stolphål	0	0	0	0	6307415,875	352176,895	
8585	Stolphål	0	0,54	0,46	0,17	6307416,34	352179,265	
8595	Stolphål	0	0	0	0	6307415,6	352179,555	
8603	Stolphål	0	0	0	0	6307417,805	352182	
8615	Stolphål	0	0	0	0	6307419,735	352180,235	
8624	Stolphål	0	0	0	0	6307420,82	352180,035	
8633	Stolphål	0	0,45	0,42	0,16	6307422,105	352182,3	
8641	Stolphål	0	0	0	0	6307421,09	352183,435	
8649	Stolphål	0	0	0	0	6307423,935	352184,245	
8657	Stolphål	0	0,4	0,44	0,24	6307424,71	352184,165	x
8681	Stolphål	0	0,7	0,44	0,18	6307414,565	352184,255	
8690	Stolphål	0	0	0	0	6307415,985	352184,21	
8697	Stolphål	0	0	0	0	6307417,875	352183,105	
8704	Stolphål	0	0,29	0,26	0,13	6307419,05	352183,155	
8711	Stolphål	0	0	0	0	6307419,35	352184,155	
8719	Stolphål	0	0,42	0,4	0,32	6307419,07	352185,535	
8727	Stolphål	0	0	0	0	6307418,52	352186,24	
8735	Stolphål	0	0	0	0	6307419,995	352186,03	
8743	Stolphål	0	0	0	0	6307420,52	352188,685	
8753	Stolphål	0	0	0	0	6307423,96	352188,59	
8761	Stolphål	0	0	0	0	6307425,685	352189,745	
8769	Stolphål	0	0	0	0	6307426,68	352190,85	
8778	Stolphål	0	0	0	0	6307427,415	352189,21	
8786	Stolphål	0	0	0	0	6307428,15	352189,88	
8794	Stolphål	0	0	0	0	6307429,275	352191,05	
8815	Stolphål	0	0	0	0	6307425,93	352193,955	
8822	Stolphål	0	0	0	0	6307422,07	352192,835	
8843	Stolphål	0	0	0	0	6307416,49	352189,35	
8851	Stolphål	0	0	0	0	6307415,3	352189,215	
8872	Stolphål	0	0	0	0	6307416,715	352187,98	
8881	Stolphål	0	0	0	0	6307413,915	352193,125	
8889	Stolphål	0	0	0	0	6307416,67	352195,58	
8906	Stolphål	0	0,24	0	0,18	6307418,505	352198,3	
8914	Stolphål	0	0	0	0	6307420,1	352198,605	
8923	Stolphål	0	0	0	0	6307420,645	352199,64	
8941	Stolphål	0	0	0	0	6307421,565	352201,18	
8949	Stolphål	0	0	0	0	6307422,64	352201,28	
8958	Stolphål	0	0	0	0	6307422,28	352204,565	
8971	Stolphål	0	0	0	0	6307426,895	352206,58	
8979	Stolphål	0	0	0	0	6307426,98	352202,725	
8987	Stolphål	0	0	0	0	6307427,115	352199,26	

ID	SUBCLASS	STORLEK	LÄNGD	BREDD	DJUP	X	Y	STENSKONING
8999	Stolphål	0	0	0	0	6307419,58	352202,25	
9032	Stolphål	0	0	0	0	6307416,47	352207,725	
9042	Stolphål	0	0	0	0	6307416,515	352208,535	
9050	Stolphål	0	0	0	0	6307416,955	352208,08	
9058	Stolphål	0	0	0	0	6307417,44	352207,91	
9065	Stolphål	0	0	0	0	6307418,12	352207,605	
9072	Stolphål	0	0	0	0	6307418,5	352207,42	
9079	Stolphål	0	0	0	0	6307418,495	352206,77	
9089	Stolphål	0	0	0	0	6307418,165	352208,615	
9097	Stolphål	0	0,31	0	0,13	6307367,385	352194,34	
9105	Stolphål	0	0	0	0	6307366,985	352195,36	
9116	Stolphål	0	0	0	0	6307364,945	352194,485	
9159	Stolphål	0	0	0	0	6307390,62	352189,155	
9166	Stolphål	0	0	0	0	6307410,15	352196,585	
9176	Stolphål	0	0	0	0	6307410,09	352197,625	
9187	Stolphål	0	0	0	0	6307413,66	352198,885	
9205	Stolphål	0	0	0	0	6307418,16	352201,4	
9214	Stolphål	0	0	0	0	6307426,25	352203,795	
9225	Stolphål	0	0	0	0	6307421,815	352207,985	
9249	Stolphål	0	0	0	0	6307416,195	352210,545	
9258	Stolphål	0	0	0	0	6307415,565	352210,235	
9265	Stolphål	0	0	0	0	6307415,92	352209,725	
9273	Stolphål	0	0	0	0	6307415,69	352209,445	
9281	Stolphål	0	0	0	0	6307414,97	352208,93	
9287	Stolphål	0	0	0	0	6307413,895	352208,89	
9309	Stolphål	0	0	0	0	6307412,975	352206,215	
9319	Stolphål	0	0	0	0	6307411,08	352206,635	
9326	Stolphål	0	0	0	0	6307410,99	352201,875	
9336	Stolphål	0	0	0	0	6307403,065	352224,31	
9344	Stolphål	0	0	0	0	6307402,825	352221,115	
9354	Stolphål	0	0	0	0	6307405,865	352218,865	
9363	Stolphål	0	0	0	0	6307405,725	352217,625	
9373	Stolphål	0	0	0	0	6307407,735	352218,855	
9381	Stolphål	0	0	0	0	6307398,875	352220,165	
9390	Stolphål	0	0	0	0	6307398,05	352220,27	
9395	Stolphål	0	0	0	0	6307397,495	352220,165	
9403	Stolphål	0	0	0	0	6307398,87	352219,29	
9413	Stolphål	0	0	0	0	6307406,735	352185,73	
9423	Stolphål	0	0,6	0	0,09	6307375,735	352186,72	
9435	Stolphål	0	0	0	0	6307372,42	352199,025	
9448	Stolphål	0	0	0	0	6307397,275	352183,405	
9456	Stolphål	0	0,5	0	0,32	6307397,695	352184,735	x
9466	Stolphål	0	0	0	0	6307401,155	352184,61	
9477	Stolphål	0	0	0	0	6307397,55	352186,695	
9488	Stolphål	0	0	0	0	6307398,405	352186,12	
9497	Stolphål	0	0	0	0	6307396,37	352190,695	
9505	Stolphål	0	0	0	0	6307398,73	352191,305	
9517	Stolphål	0	0	0	0	6307399,545	352191,67	

[illegible]

ID	SUBCLASS	STORLEK	LÄNGD	BREDD	DJUP	X	Y	STENSKONING
9530	Stolphål	0	0	0	0	6307400,525	352191,945	
9539	Stolphål	0	0	0	0	6307400,965	352191,91	
9553	Stolphål	0	0,5	0	0,32	6307399,28	352188,87	x
9561	Stolphål	0	0	0	0	6307399,76	352188,565	
9569	Stolphål	0	0	0	0	6307403,73	352187,395	
9580	Stolphål	0	0	0	0	6307406,295	352185,69	
9589	Stolphål	0	0	0	0	6307404,89	352188,845	
9597	Stolphål	0	0	0	0	6307406,635	352188,965	
9608	Stolphål	0	0	0	0	6307407,275	352189,345	
9616	Stolphål	0	0	0	0	6307407,25	352190,905	
9625	Stolphål	0	0	0	0	6307409,295	352189,8	
9635	Stolphål	0	0	0	0	6307411,065	352190,135	
9693	Stolphål	0	9693	0	0,12	6307404,86	352206,075	
9708	Stolphål	0	0,44	0	0,08	6307403,94	352203,93	
9717	Stolphål	0	0,5	0	0,12	6307403,56	352203,015	
9726	Stolphål	0	0	0	0	6307403,695	352202,19	
9734	Stolphål	0	0	0	0	6307406,095	352202,315	
9742	Stolphål	0	0	0	0	6307403,46	352199,6	
9751	Stolphål	0	0	0	0	6307404,155	352198,645	
9761	Stolphål	0	0	0	0	6307403,845	352215,785	
9769	Stolphål	0	0	0	0	6307405,775	352213,185	
9776	Stolphål	0	0	0	0	6307407,885	352212,65	
9784	Stolphål	0	0	0	0	6307407,82	352212,325	
9792	Stolphål	0	0	0	0	6307407,485	352211,98	
9800	Stolphål	0	0	0	0	6307407,525	352211,715	
9809	Stolphål	0	0	0	0	6307407,745	352211,115	
9818	Stolphål	0	0	0	0	6307409,84	352213,155	
9828	Stolphål	0	0	0	0	6307409,63	352211,675	
9837	Stolphål	0	0	0	0	6307412,19	352212,43	
9853	Stolphål	0	0,6	0	0,08	6307403,835	352209,35	
9863	Stolphål	0	0,5	0	0,3	6307403,945	352207,045	
9872	Stolphål	0	0,64	0	0,2	6307400,735	352207,33	
9883	Stolphål	0	0,42	0	0,16	6307400,195	352205,435	
9892	Stolphål	0	0,3	0	0,04	6307399,98	352204,885	
9899	Stolphål	0	0	0	0	6307399,66	352203,805	
9908	Stolphål	0	0,46	0	0,1	6307401,175	352203,785	
9917	Stolphål	0	0	0	0	6307399,155	352202,145	
9925	Stolphål	0	0	0	0	6307398,84	352201,01	
9933	Stolphål	0	0,46	0	0,12	6307400,155	352201,025	
9943	Stolphål	0	0,5	0	0,22	6307402,4	352200,235	
9953	Stolphål	0	0	0	0	6307400,88	352199,365	
9962	Stolphål	0	0	0	0	6307400,49	352198,335	
9971	Stolphål	0	0	0	0	6307399,48	352196,615	
9979	Stolphål	0	0	0	0	6307399,1	352196,115	
9986	Stolphål	0	0	0	0	6307398,845	352194,945	
9994	Stolphål	0	0	0	0	6307398,45	352194,76	
10002	Stolphål	0	0	0	0	6307399,77	352193,815	
10010	Stolphål	0	0	0	0	6307402,685	352196,855	

[illegible]

ID	SUBCLASS	STORLEK	LÄNGD	BREDD	DJUP	X	Y	STENSKONING
10018	Stolphål	0	0	0	0	6307404,18	352197,09	
10027	Stolphål	0	0	0	0	6307404,91	352197,075	
10035	Stolphål	0	0	0	0	6307406,01	352196,635	
10042	Stolphål	0	0	0	0	6307406,82	352196,065	
10049	Stolphål	0	0	0	0	6307404,74	352194,69	
10057	Stolphål	0	0	0	0	6307405,47	352194,785	
10065	Stolphål	0	0	0	0	6307405,83	352193,635	
10073	Stolphål	0	0	0	0	6307390,485	352218,585	
10082	Stolphål	0	0	0	0	6307391,53	352218,625	
10089	Stolphål	0	0	0	0	6307392,31	352217,165	
10128	Stolphål	0	0	0	0	6307397,59	352216,05	
10136	Stolphål	0	0	0	0	6307396,475	352215,785	
10145	Stolphål	0	0	0	0	6307399,05	352212,925	
10157	Stolphål	0	0	0	0	6307399,795	352213,14	
10179	Stolphål	0	0	0	0	6307399,95	352210,695	
10190	Stolphål	0	0	0	0	6307401,375	352214,25	
10224	Stolphål	0	0,2	0	0,08	6307364,955	352201,575	
10233	Stolphål	0	0	0	0	6307402,9	352211,72	
10242	Stolphål	0	0,7	0	0,22	6307402,535	352210,865	
10374	Stolphål	0	0	0	0	6307391,565	352162,76	
10443	Stolphål	0	0	0	0	6307390,475	352167,14	
10451	Stolphål	0	0	0	0	6307393,48	352167,61	
10516	Stolphål	0	0	0	0	6307392,745	352175,51	
10525	Stolphål	0	0	0	0	6307397,57	352174,57	
10534	Stolphål	0	0	0	0	6307387,835	352172,99	
10542	Stolphål	0	0	0	0	6307386,975	352170,165	
10549	Stolphål	0	0	0	0	6307386,34	352170,24	
10556	Stolphål	0	0	0	0	6307385,63	352170,22	
10564	Stolphål	0	0	0	0	6307384,58	352169,825	
10573	Stolphål	0	0	0	0	6307383,795	352170,14	
10645	Stolphål	0	0	0	0	6307380,845	352164,26	
10730	Stolphål	0	0,6	0	0,34	6307363,63	352203,44	x
11009	Stolphål	0	0,5	0	0,22	6307376,37	352181,06	x
11347	Stolphål	0	0,2	0	0,06	6307376,39	352172,13	
11364	Stolphål	0	0	0	0	6307380,86	352171,055	
11373	Stolphål	0	0	0	0	6307382,22	352170,67	
11380	Stolphål	0	0	0	0	6307382,76	352170,56	
11398	Stolphål	0	0,22	0	0,1	6307357,725	352164,16	
11447	Stolphål	0	0,2	0	0,1	6307350,185	352169,88	
11512	Stolphål	0	0,45	0,34	0,25	6307381,715	352200,33	
11534	Stolphål	0	0,1	0	0,04	6307354,455	352177,86	
11550	Stolphål	0	0,22	0	0,04	6307353,555	352177,73	
11561	Stolphål	0	0	0	0	6307412,845	352170,905	
11596	Stolphål	0	0	0	0	6307385,075	352204,36	
11612	Stolphål	0	0,38	0,38	0,14	6307357,63	352184,395	
11769	Stolphål	0	0	0	0	6307421,565	352166,525	
11778	Stolphål	0	0	0	0	6307420,13	352167,81	

FYLLNING_1	FYLLNING_2	FYLLNING_3	KOL	SOT	KOMMENTAR
Brun humös sand					
Gråbrun sand					Fyrkantig i plan
Gråsvar humös sand					medeltida
Svartbrun humös sand			x	x	
Brun humös sand					Häll i botten
Gul sand					
Brun sotig humös sand				x	
Mörkbrun humös sand	Brun mindre humös sand				
Brun ngf humös sand					
Brun ngf humös sand					
Brngrå sand					Oklart avslut mot botten

ID	SUBCLASS	STORLEK	LÄNGD	BREDD	DJUP	X	Y	STENSKONING
11785	Stolphål	0	0	0	0	6307417,03	352172,45	
11794	Stolphål	0	0	0	0	6307418,54	352172,2	
11803	Stolphål	0	0	0	0	6307420,565	352174,685	
11812	Stolphål	0	0	0	0	6307421,08	352175,135	
11830	Stolphål	0	0	0	0	6307373,91	352183,07	
11838	Stolphål	0	0	0	0	6307371,88	352183,395	
11847	Stolphål	0	0	0	0	6307374,97	352178,655	
11858	Stolphål	0	0	0	0	6307374,585	352178,425	
11887	Stolphål	0	0	0	0	6307371,44	352192,255	
11895	Stolphål	0	0	0	0	6307370,84	352195,125	
11904	Stolphål	0	0	0	0	6307423,455	352177,355	
11912	Stolphål	0	0	0	0	6307423,33	352177,68	
11922	Stolphål	0	0,47	0,46	0,35	6307423,065	352179,4	x
11931	Stolphål	0	0,5	0,4	0,1	6307425	352176,945	
11989	Stolphål	0	0,45	0,44	0,26	6307426,83	352178,65	
11999	Stolphål	0	0	0	0	6307424,385	352179,06	
12008	Stolphål	0	0	0	0	6307423,785	352180,63	
12015	Stolphål	0	0,32	0,3	0,15	6307443,263	352185,143	
12042	Stolphål	0	0,35	0,35	0,14	6307442,705	352183	
12065	Stolphål	0	0	0	0	6307439,52	352180,28	
12124	Stolphål	0	0	0	0	6307433,405	352185,235	
12134	Stolphål	0	0	0	0	6307431,185	352185,425	
12142	Stolphål	0	0	0	0	6307431,185	352186,505	
12168	Stolphål	0	0	0	0	6307436,2	352185,83	
12185	Stolphål	0	0	0	0	6307434,455	352185,635	
12194	Stolphål	0	0	0	0	6307433,705	352186,62	
12202	Stolphål	0	0	0	0	6307434,185	352181,295	
12211	Stolphål	0	0	0	0	6307434,17	352181,605	
12230	Stolphål	0	0,45	0,42	0,38	6307433,27	352181,865	
12238	Stolphål	0	0	0	0	6307432,025	352182,235	
12247	Stolphål	0	0	0	0	6307431,015	352182,425	
12257	Stolphål	0	0	0	0	6307428,5	352181,945	
12266	Stolphål	0	0,56	0,44	0,34	6307427,69	352183,295	
12275	Stolphål	0	0,3	0,26	0,13	6307426,42	352181,025	
12284	Stolphål	0	0,45	0,4	0,15	6307424,875	352181,68	
12310	Stolphål	0	0	0	0	6307428,03	352197,13	
12333	Stolphål	0	0	0	0	6307413,015	352229,465	
12344	Stolphål	0	0,46	0	0,3	6307410,94	352230,465	
12353	Stolphål	0	0	0	0	6307408,945	352230,255	
12361	Stolphål	0	0	0	0	6307407,32	352230,435	
12369	Stolphål	0	0	0	0	6307411,07	352231,765	
12377	Stolphål	0	0	0	0	6307411,705	352232,015	
12386	Stolphål	0	0,38	0	0,2	6307412,39	352233,34	
12394	Stolphål	0	0	0	0	6307443,28	352202,965	
12402	Stolphål	0	0	0	0	6307444,51	352202,79	
12412	Stolphål	0	0,6	0	0,42	6307445,75	352202,115	
12420	Stolphål	0	0	0	0	6307446,51	352202,415	
12438	Stolphål	0	0	0	0	6307447,595	352200,48	

FYLLNING_1	FYLLNING_2	FYLLNING_3	KOL	SOT	KOMMENTAR
Mörk humös sand					
Mörk humös sand					
Mörk humös sand					
Mörk humös sand					Väggstötta
Mörk humös sand					Väggstötta
Mörk humös sand					
Mörk humös sand					
Mörk humös sand					
Mörk humös sand					
Brun humös sand					
Brun humös sand					
Mörk humös sand					

ID	SUBCLASS	STORLEK	LÄNGD	BREDD	DJUP	X	Y	STENSKONING
12446	Stolphål	0	0	0	0	6307448,16	352199,485	
12464	Stolphål	0	0	0	0	6307445,81	352199,35	
12472	Stolphål	0	0	0	0	6307444,455	352198,955	
12489	Stolphål	0	0	0	0	6307446,4	352196,62	
12537	Stolphål	0	0	0	0	6307444,58	352186,85	
12562	Stolphål	0	0	0	0	6307426,965	352192,225	
12582	Stolphål	0	0,3	0,3	0,24	6307433,1	352191,005	
12590	Stolphål	0	0	0	0	6307432,365	352188,135	
12665	Stolphål	0	0	0	0	6307433,31	352180,768	
12694	Stolphål	0	0,37	0	0,04	6307384,57	352180,06	
12710	Stolphål	0	0,2	0	0,06	6307384,475	352179,65	
13039	Stolphål	0	0,08	0,45	0,25	6307413,095	352213,755	
13075	Stolphål	0	0,3	0	0,06	6307411,825	352215,31	
13088	Stolphål	0	0,38	0	0,22	6307411,72	352214,765	
13099	Stolphål	0	0	0	0	6307443,04	352189,604	
13398	Stolphål	0	0,63	0,4	0,16	6307437,995	352192,12	x
13440	Stolphål	0	0	0	0	6307436	352185,384	
13454	Stolphål	0	0,64	0	0,4	6307443,75	352196,395	
13467	Stolphål	0	0	0	0	6307440,405	352192,86	
13478	Stolphål	0	0	0	0	6307439,01	352193,07	
13507	Stolphål	0	0,5	0	0,26	6307384,13	352177,77	x
13671	Stolphål	0	0	0	0	6307432,13	352177,275	
13684	Stolphål	0	0	0	0	6307432,035	352177,64	
13762	Stolphål	0	0,23	0,22	0,22	6307434,082	352184,598	
13882	Stolphål	0	0,4	0,4	0,2	6307439,145	352198,73	
13943	Stolphål	0	0,52	0,5	0,41	6307441,145	352205,425	x
13960	Stolphål	0	0,52	0,42	0,15	6307440,52	352205,78	
14041	Stolphål	0	0	0	0	6307433,38	352197,64	
14120	Stolphål	0	0,3	0,28	0,22	6307430,335	352189,215	
14149	Stolphål	0	0	0	0	6307429,67	352186,055	
14163	Stolphål	0	0,7	0,46	0,11	6307428,96	352184,175	
14176	Stolphål	0	0	0	0	6307428,7	352182,63	
14189	Stolphål	0	0	0	0	6307430,18	352182,485	
12104	Stolphål	0	0	0	0	6307435,504	352183,595	
12093	Stolphål	0	0,6	0	0,4	6307436,7	352182,99	
12083	Stolphål	0	0	0	0	6307437,83	352182,445	
12074	Stolphål	0	0,55	0,5	0,4	6307439,105	352181,995	
12050	Stolphål	0	0	0	0	6307440,285	352181,485	
12033	Stolphål	0	0,4	0,4	0,35	6307441,03	352183,49	
12023	Stolphål	0	0	0	0	6307441,68	352185,54	
7494	Stolphål	0	0	0	0	6307442,18	352187,545	
7346	Stolphål	0	0	0	0	6307443,684	352191,705	
7376	Stolphål	0	0,6	0,06	0,42	6307444,450	352193,63	
12496	Stolphål	0	0	0	0	6307445,11	352195,9	
12479	Stolphål	0	0,56	0	0,4	6307445,625	352197,795	x
12455	Stolphål	0	0	0	0	6307446,36	352199,84	
12428	Stolphål	0	0,66	0	0,5	6307446,96	352201,84	
7705	Stolphål	0	0,6	0	0,4	6307441,865	352203,455	x

FYLLNING_1	FYLLNING_2	FYLLNING_3	KOL	SOT	KOMMENTAR
Mörk humös sand					Mellanvägg?
Sotig humös sand				x	
Sotig humös sand				x	
Gråbrun humös sand					
Mörkgrå brun humös sand					
Mörkgrå sotig sand					
Mörk humös sand					
Mörk humös sand					
Brun humös kolrik sand				x	
Mörk humös grusig sand					
Mörk humusblandad sand					
Mörk humös sand					
Brun humös sand					
Mörkgrå humös sand					
Mörk humös grusig sand					
Mörk humös sand					
Mörk humös sand					
Mörk humös sand					
Mörk humös sand					
Mörk humös sand					
Mörk humös sand					
Mörk humös sand					

ID	SUBCLASS	STORLEK	LÄNGD	BREDD	DJUP	X	Y	STENSKONING
7766	Stolphål	0	0,57	0	0,5	6307441,255	352201,42	x
7748	Stolphål	0	0,6	0	0,48	6307440,465	352199,47	x
7406	Stolphål	0	0	0	0	6307439,83	352197,18	
7449	Stolphål	0	0	0	0	6307438,165	352192,525	
7586	Stolphål	0	0	0	0	6307437,535	352189,675	
7529	Stolphål	0	0,54	0,48	0,42	6307436,795	352188,15	
11941	Stolphål	0	0,64	0,72	0,42	6307426,975	352176,9	
11951	Stolphål	0	0	0	0	6307428,205	352176,705	
11962	Stolphål	0	0,64	0,52	0,45	6307429,28	352176,535	x
12684	Stolphål	0	0	0	0	6307430,395	352176,325	
11971	Stolphål	0	0,47	0,4	0,34	6307431,555	352176,145	
12219	Stolphål	0	0,74	0,52	0,5	6307432,42	352178,835	
12665	Stolphål	0	0	0	0	6307433,31	352180,768	
12656	Stolphål	0	0,65	0,6	0,24	6307433,85	352182,74	
12114	Stolphål	0	0,48	0,48	0,42	6307434,54	352184,73	
12176	Stolphål	0	0	0	0	6307435,23	352186,675	
7538	Stolphål	0	0,75	0,58	0,35	6307435,645	352188,375	x
7567	Stolphål	0	0	0	0	6307436,455	352190,23	
7475	Stolphål	0	0,52	0,4	0,33	6307436,785	352193,025	
7441	Stolphål	0	0	0	0	6307437,765	352194,505	
7416	Stolphål	0	0,47	0,36	0,23	6307438,426	352196,597	
7424	Stolphål	0	0	0	0	6307438,87	352197,58	
7756	Stolphål	0	0,6	0,38	0,45	6307439,195	352199,865	
7777	Stolphål	0	0,4	0,4	0,18	6307440,275	352201,95	
7716	Stolphål	0	0,47	0,42	0,15	6307440,28	352203,99	
7660	Stolphål	0	0	0	0	6307436,25	352206,95	
7650	Stolphål	0	0	0	0	6307435,665	352204,82	
7633	Stolphål	0	0	0	0	6307434,955	352202,785	
7622	Stolphål	0	0,67	0,78	0,47	6307433,705	352199,22	x
12300	Stolphål	0	0,7	0,6	0,37	6307432,675	352195,445	
8804	Stolphål	0	0	0	0	6307432,03	352193,525	
12572	Stolphål	0	0,64	0,62	0,4	6307431,54	352191,785	
7990	Stolphål	0	0	0	0	6307430,69	352189,575	
7936	Stolphål	0	0,8	0,7	0,3	6307430,04	352187,24	x
12292	Stolphål	0	0,9	0,68	0,38	6307428,215	352180,5	x
11980	Stolphål	0	0	0	0	6307427,415	352178,35	
12743	Stolphål	0	0	0	0	6307383,645	352158,545	
12749	Stolphål	0	0	0	0	6307385,52	352158,535	
12813	Stolphål	0	0	0	0	6307385,64	352157,53	
14265	Stolphål	0	0,36	0	0,22	6307384,685	352177,595	
14277	Stolphål	0	0,46	0	0,37	6307385,065	352177,62	
14327	Stolphål	0	0	0	0	6307394,795	352166,56	
14383	Stolphål	0	0	0	0	6307397,475	352164,35	
14392	Stolphål	0	0	0	0	6307397,255	352164,35	
12735	Stolphål	0	0	0	0	6307383,673	352157,661	
14429	Stolphål	0	0,28	0	0,24	6307417,31	352224,56	

FYLLNING_1	FYLLNING_2	FYLLNING_3	KOL	SOT	KOMMENTAR
Mörk humös sand					
Mörk humös sand					
Mörk humös sand					
Mörk humös grusig sand					
Mörk humös grusig sand					
Mörk humös grusig sand					
Mörk humös grusig sand					
Mörk humös grusig sand					
Mörk humös grusig sand					
Mörk humös sand					
Mörk humös sand					
Mörk humös stenblandad sand					
Mörk humös grusig sand					
Mörk humös sand					Möjligen väggstötta till hus 1
Brun humös sand					
Mörk humös grusig sand					Rester av obränd lera i fyllningen
Mörk humös grusig sand					
Mörk humös grusig sand					
Mörk humös grusig sand					
Mörk humös grusig sand					
Brungrå humös sand					
Brungrå humös sand	Brun humös sand				
Mörk gråbrun humös sand					

ID	SUBCLASS	STORLEK	LÄNGD	BREDD	DJUP	X	Y	STENSKONING
14440	Stolphål	0	0	0	0	6307422,695	352178,085	
14450	Stolphål	0	0,47	0,4	0,13	6307420,88	352178,075	
14460	Stolphål	0	0	0	0	6307419,47	352178,2	
14470	Stolphål	0	0,43	0,3	0,22	6307418,815	352178,32	
14480	Stolphål	0	0,3	0,24	0,15	6307419,035	352179,135	
14489	Stolphål	0	0,55	0,55	0,13	6307417,505	352179,19	
14500	Stolphål	0	0,4	0,4	0,36	6307417,355	352178,73	
14510	Stolphål	0	0	0	0	6307414,995	352180,04	
14527	Stolphål	0	0,4	0,27	0,21	6307413,855	352179,56	
14538	Stolphål	0	0,6	0,54	0,25	6307413,57	352180,03	
14551	Stolphål	0	0	0	0	6307416,595	352181,27	
14564	Stolphål	0	0	0	0	6307416,49	352183,09	
14575	Stolphål	0	0,4	0,4	0,09	6307412,13	352182,405	
14587	Stolphål	0	0	0	0	6307412,895	352186,7	
14693	Stolphål	0	0	0	0	6307412,81	352188,095	
14704	Stolphål	0	0,4	0,32	0,15	6307412,66	352185,48	
14713	Stolphål	0	0	0	0	6307411,035	352185,695	
14725	Stolphål	0	0	0	0	6307407,93	352185,97	
14735	Stolphål	0	0	0	0	6307413,18	352190,03	
14757	Stolphål	0	0,4	0	0,14	6307418,825	352195,015	
14769	Stolphål	0	0	0	0	6307423,19	352194,565	
14781	Stolphål	0	0	0	0	6307423,595	352192,68	
14792	Stolphål	0	0	0	0	6307411,86	352188,22	
14803	Stolphål	0	0	0	0	6307398,4	352189,185	
14817	Stolphål	0	0	0	0	6307396,2	352189,905	
14828	Stolphål	0	0,38	0	0,08	6307397,595	352189,41	
14840	Stolphål	0	0	0	0	6307390,93	352192,595	
14851	Stolphål	0	0	0	0	6307385,995	352194,835	
14862	Stolphål	0	0	0	0	6307406,55	352232,07	
14877	Stolphål	0	0,16	0	0,11	6307386,795	352174,24	
14885	Stolphål	0	0,2	0	0,14	6307386,6	352174,23	
14922	Stolphål	0	0	0	0	6307394,445	352157,36	
14928	Stolphål	0	0	0	0	6307393,92	352157,385	
14934	Stolphål	0	0	0	0	6307393,07	352157,355	
14940	Stolphål	0	0	0	0	6307392,648	352157,379	
14952	Stolphål	0	0	0	0	6307392,490	352157,371	
14965	Stolphål	0	0	0	0	6307404,84	352161,09	
14972	Stolphål	0	0	0	0	6307405,81	352161,365	
15005	Stolphål	0	0	0	0	6307435,95	352185,305	
15026	Stolphål	0	0,27	0,3	0,23	6307422,625	352184,575	
15057	Stolphål	0	0	0	0	6307402,83	352219,47	
15090	Stolphål	0	0,45	0,45	0,35	6307412,67	352217,053	
15100	Stolphål	0	0	0	0	6307409,655	352215,965	
15112	Stolphål	0	0	0	0	6307408,88	352224,321	
15147	Stolphål	0	0	0	0	6307403,7	352218,085	
15159	Stolphål	0	0	0	0	6307401,61	352215,04	
15166	Stolphål	0	0	0	0	6307401,615	352215,975	
15176	Stolphål	0	0	0	0	6307401,76	352216,8	

FYLLNING_1	FYLLNING_2	FYLLNING_3	KOL	SOT	KOMMENTAR
Mörk humös sand					
Mörk humös sand					Väggstötta?
Mörk humös sand					
Mörk humös sand					
Mörk humös sand					
Brun mörkgrå humös sand					
Mörk humös sand					
Brun grusig sand					
Mörk humös sand					Gavel?
ljusbrun grusig sand					
Grusig humös sand					
Brungrå humös sand					
Brungrå humös sand					
Mörk humös sand					
Mörk brungrå humös sand					Ligger i gropen G15480

ID	SUBCLASS	STORLEK	LÄNGD	BREDD	DJUP	X	Y	STENSKONING
15184	Stolphål	0	0	0	0	6307404,675	352213,01	
15191	Stolphål	0	0	0	0	6307409,035	352210,08	
15198	Stolphål	0	0	0	0	6307401,04	352193,105	
15224	Stolphål	0	0,3	0,3	0,15	6307440,93	352203,525	
15231	Stolphål	0	0,3	0,32	0,18	6307440,83	352203,86	
15239	Stolphål	0	0,33	0,28	0,18	6307439,675	352199,715	
15248	Stolphål	0	0,44	0,38	0,13	6307435,785	352190,925	
15256	Stolphål	0	0,58	0,4	0,18	6307436,495	352190,42	
15269	Stolphål	0	0	0	0	6307384,98	352183,545	
15276	Stolphål	0	0	0	0	6307385,715	352183,69	
15284	Stolphål	0	0	0	0	6307386,17	352183,695	
15291	Stolphål	0	0	0	0	6307386,655	352183,87	
15299	Stolphål	0	0	0	0	6307386,775	352183,875	
15306	Stolphål	0	0	0	0	6307386,995	352183,885	
15312	Stolphål	0	0	0	0	6307387,035	352183,865	
15337	Stolphål	0	0	0	0	6307389,71	352182,89	
15387	Stolphål	0	0	0	0	6307390,26	352178,6	
15396	Stolphål	0	0	0	0	6307389,545	352175,64	
15405	Stolphål	0	0	0	0	6307389,8	352175,51	
15411	Stolphål	0	0	0	0	6307388,915	352174,89	
15418	Stolphål	0	0	0	0	6307388,155	352174,73	
15426	Stolphål	0	0	0	0	6307385,63	352174,865	
15434	Stolphål	0	0	0	0	6307384,995	352174,52	
15441	Stolphål	0	0	0	0	6307382,91	352174,555	
15449	Stolphål	0	0	0	0	6307381,405	352177,76	
15456	Stolphål	0	0	0	0	6307381,25	352179,77	
15464	Stolphål	0	0	0	0	6307381,58	352179,765	
15471	Stolphål	0	0	0	0	6307381,34	352181,24	
15496	Stolphål	0	0,3	0,28	0,12	6307434,38	352183,435	
15505	Stolphål	0	0,37	0,36	0,2	6307412,45	352184,38	
15513	Stolphål	0	0,34	0,4	0,09	6307412,29	352183,47	
15521	Stolphål	0	0,7	0,3	0,28	6307411,145	352217,875	
15716	Stolphål	0	0,42	0,4	0,14	6307432,535	352199,535	
15749	Stolphål	0	0	0	0	6307389,845	352179,62	
15759	Stolphål	0	0,3	0,3	0,2	6307431,73	352195,21	x
15769	Stolphål	0	0	0	0	6307431,14	352193,92	
15778	Stolphål	0	0,3	0,28	0,22	6307429,03	352187,375	
15787	Stolphål	0	0,76	0,44	0,15	6307425,86	352183,02	
15797	Stolphål	0	0	0	0	6307427,425	352182,29	
15806	Stolphål	0	0,38	0,34	0,14	6307430,575	352192,16	x
15983	Stolphål	0	0	0	0	6307387,005	352174,8	
15992	Stolphål	0	0	0	0	6307387,815	352174,875	
16000	Stolphål	0	0	0	0	6307381,76	352182,51	
16060	Stolphål	0	0	0	0	6307381,53	352177,68	
16097	Stolphål	0	0,55	0,28	0,15	6307439,025	352195,17	x
16359	Stolphål	0	0	0	0	6307353,695	352194,795	
16445	Stolphål	0	0,5	0,55	0,17	6307414,515	352181,535	
16472	Stolphål	0	0	0	0	6307396,545	352158,49	

FYLLNING_1	FYLLNING_2	FYLLNING_3	KOL	SOT	KOMMENTAR
Mörk humös sand					Möjligen vägg stötta till hus 1
Mörk humös sand					Möjligen väggstötta till hus 1
Mörk humös sand					Väggstötta
Brun humös sand					
Mörk humös sand					
Mörk humös sand					
Brun grusig sand					Gavel
Brun humös grusig sand					Gavel/ vägg?
Brun humös sand					
Mörk humös grusig sand					Möjligen väggstötta till hus 3
Mörkgrå humös sand					
Mörkgrå humös sand					
Mörk humlös sand					
Mörgrå humös sand					
Grusig brun sand					
Mörk humös sand					

ID	SUBCLASS	STORLEK	LÄNGD	BREDD	DJUP	X	Y	STENSKONING
16480	Stolphål	0	0	0	0	6307395,63	352158,325	
16489	Stolphål	0	0	0	0	6307394,47	352158,08	
16503	Stolphål	0	0	0	0	6307391,497	352157,945	
16518	Stolphål	0	0	0	0	6307388,99	352157,855	
16621	Stolphål	0	0,26	0,26	0,28	6307443,09	352208,12	
16646	Stolphål	0	0,3	0,26	0,09	6307440,385	352211,03	
16653	Stolphål	0	0	0	0	6307440,415	352212,835	
16910	Stolphål	0	0	0	0	6307366,955	352180,81	
17200	Stolphål	0	0,5	0	0,14	6307415,18	352232,315	
17210	Stolphål	0	0,6	0	0,2	6307415,93	352231,99	
18004	Stolphål	0	0	0	0	6307374,157	352178,315	
15378	Stolphål	0	0	0	0	6307389,406	352178,949	
15369	Stolphål	0	0	0	0	6307390,133	352179,678	
15344	Stolphål	0	0	0	0	6307390,001	352181,941	
15361	Stolphål	0	0	0	0	6307389,348	352180,119	
15353	Stolphål	0	0	0	0	6307390,001	352180,325	
15318	Stolphål	0	0	0	0	6307388,495	352183,740	
15328	Stolphål	0	0	0	0	6307389,119	352183,606	
12544	Stolphål	0	0,3	0,24	0,17	6307443,699	352187,22	
100418	Stolphål	0	0	0	0	6307389,792	352179,288	
100419	Stolphål	0	0	0	0	6307392,856	352157,381	
14959	Stolphål	0	0	0	0	6307392,101	352157,327	
16510	Stolphål	0	0	0	0	6307389,764	352157,844	
3262	Grav	0	0,24	0	0,02	6307377,745	352189,62	
3365	Grav	0	0	0	0	6307377,375	352175,6	
6090	Grav	0	0	0	0	6307382,63	352182,58	
6289	Grav	0	0,43	0,32	0,08	6307371,625	352177,51	
6299	Grav	0	0,32	0,32	0,1	6307373,075	352177,55	
12640	Grav	0	0	0	0	6307369,005	352168,995	
3387	Grav	0	0,3	0	0,04	6307378,291	352175,265	
100038	Grav	0	0,5	0,42	0,4	6307375,442	352175,907	
225	Grop	0	0	0	0	6307339,83	352176,555	
361	Grop	0	0	0	0	6307347,035	352186,185	
2245	Grop	0	0	0	0	6307353,265	352194,705	
2268	Grop	0	0	0	0	6307355,44	352194,735	
2283	Grop	0	0	0	0	6307355,05	352193,475	
2300	Grop	0	0	0	0	6307356,35	352194,05	
2462	Grop	0	0	0	0	6307355,73	352189,115	
2606	Grop	0	0,3	0	0,04	6307351,555	352174,405	
2734	Grop	0	0,65	0	0,1	6307354,73	352173,235	
3197	Grop	0	0,48	0	0,12	6307382,245	352189,35	
3270	Grop	0	0,56	0	1,54	6307376,225	352190,36	
3311	Grop	0	0,38	0,6	1,2	6307379,08	352181,86	
3809	Grop	0	1	1	0,4	6307369,035	352178,2	
3825	Grop	0	0	0	0	6307368,84	352179,44	

FYLLNING_1	FYLLNING_2	FYLLNING_3	KOL	SOT	KOMMENTAR
Mörk humös sand					
Mörk humös sand					
Brun humös sand					
Brun humös sand					
Mörk humös sand					Väggstötta
Mörk humös sand					
Mörk humös sand					
Brun humös sand					
brun svagt sotig h8umös sand					
Brun humös sand					Kolrik
Mörk humös sand					
Sotig brun sand					
Mörk humös sand					
Brunsvart sotig sand.					Tveksam anläggning. Härdrest?
Grågul sotig humös sand.					Mycket tveksam anläggning.
Grå sotig humös sand.					Sannolikt ett djurbo.
Svart siltig humös sand- Ger ett recent intryck.					
Brun humös sand.	Brun sotig sand.				Kol samt rikligt med skörbränd sten.
Grå svagt humös sand med inslag av silt.					Fynd av keramik och flinta.
Brungul sand.	Svartbrun kolrik sand.				Härdgrop

ID	SUBCLASS	STORLEK	LÄNGD	BREDD	DJUP	X	Y	STENSKONING
3943	Grop	0	0	0	0	6307371,055	352182,91	
3967	Grop	0	0,9	0	0,24	6307371,56	352180,995	
4002	Grop	0	0	0	0	6307371,005	352188,905	
4391	Grop	0	0,5	0	0,12	6307370,07	352199,125	
4421	Grop	0	0,9	0,9	0,28	6307366,5	352196,425	
4559	Grop	0	0,26	0	0,15	6307360,73	352193,175	
4597	Grop	0	0	0	0	6307357,09	352182,125	
4639	Grop	0	0,44	0	0,18	6307359,57	352179,24	
4809	Grop	0	0,37	0	0,18	6307364,92	352203,265	
5137	Grop	0	0	0	0	6307376,365	352210,4	
5191	Grop	0	0	0	0	6307378,875	352206,38	
5270	Grop	0	0	0	0	6307378,245	352202,935	
5711	Grop	0	0,24	0,6	0,8	6307384,955	352202,24	
5820	Grop	0	1,24	1,18	0,23	6307384,94	352204,135	
5875	Grop	0	0,9	0	0,1	6307388,775	352206,745	
5992	Grop	0	0	0	0	6307387,62	352214,085	
6216	Grop	0	0,7	0	0,2	6307385,235	352182,225	
6392	Grop	0	0	0	0	6307376,145	352178,675	
6491	Grop	0	0,61	0	0,12	6307388,955	352180,4	
6545	Grop	0	1,5	1,56	0,04	6307385,405	352180,525	
7126	Grop	0	0,95	0,8	0,17	6307412,68	352228,855	
7188	Grop	0	0	0	0	6307418,205	352231,06	
7672	Grop	0	2,2	1,52	0,34	6307437,885	352206,2	
7874	Grop	0	0	0	0	6307429,835	352212,34	
8379	Grop	0	0	0	0	6307401,625	352176,23	
8860	Grop	0	1	0,56	0,21	6307415,845	352186,4	
9234	Grop	0	0	0	0	6307423,57	352209,49	
9664	Grop	0	0	0	0	6307409,205	352200,085	
9682	Grop	0	0	0	0	6307408,75	352205,78	
10169	Grop	0	0,8	0	0,4	6307398,71	352208,06	
10431	Grop	0	0	0	0	6307390,085	352166,815	
10677	Grop	0	0	0	0	6307381,67	352169,005	
6583	Grop	0	0,82	0	0,36	6307384,855	352177,685	
10689	Grop	0	0	0	0	6307382,44	352167,47	
15480	Grop	0	0,85	0,55	0,38	6307412,495	352217,025	
15621	Grop	0	0,6	0	0,24	6307414,18	352218,21	
15630	Grop	0	2	0	0,4	6307415,005	352218,6	
7085	Grop	0	0,75	0,55	0,3	6307414,96	352217,57	
16900	Grop	0	0	0	0	6307364,095	352180,47	
324	Hård	0	0	0	0	6307341,65	352184,55	

FYLLNING_1	FYLLNING_2	FYLLNING_3	KOL	SOT	KOMMENTAR
Brun sand med enstaka större kolbitar.					Tolkas som del av AG4235
Brun svagt humös sand m inslag av kol och br lera.	Brun svagt humös sand.				
Brungrå humös sand.					Kodas om till stolphål.
Brungrå humös sand.					Kan eventuellt vara ett stolphål.
Ljusgrå sotig sand, ger ett ålderdomligt intryck.					
Brungrå melerad sand.					Stolphål? Recent?
Grå sand	Gulsand	Ljusgrå sand			
Mörkbrun humös sand.	Mer urlakad, men är dock humös sand.				
Mörkbrun humös grusig sandfyllning.					Grop som omger stolphål AS11596.
Lös brun sand med grus och småsten.					Liknande läge som AH5756. Fynd brända ben.
Brun humös sand.					Berg i botten av anläggningen.
Brun sotig sand					
Brun något sotig humös sand.					Rikligt med skörbränd sten.
Gråbrun ngt sotig sand mot botten	Rödflammig humös sand				Fynd av keramik och br ben
Mörk matjordsblandad sand med inslag av flygsand.					Troligen recent grop. Enstaka tegelflisor i fyllningen.
Mörk humös sand					
Svartgrå grusig sand					Fyrkantig i plan
Svartgrå sand med mycket kolinslag.	Gråbrun sand.				Härdgrop tätt packad med skörbränd sten/opåverkad.
Brungrå humös sand.	Brun humös sand.				En grop med två st stolphål intill berg.
Brun humös sand.					Stolphål AS15090 niuti gropen.
Gråsvart kolrik flammig sand.	Gråbrun sand.				Fyllning numrerad nerifrån.
Gråsvart kolrik flammig sand.	Brungul sand.	Gråbrun sand.			Brända ben Lager numrerade nerifrån uppåt.
					Benfynd 1FB16158

ID	SUBCLASS	STORLEK	LÄNGD	BREDD	DJUP	X	Y	STENSKONING
349	Hård	0	0,24	0	0,04	6307343,655	352186,695	
995	Hård	0	0,5	0	0,04	6307359,575	352176,385	
2215	Hård	0	0	0	0	6307350,83	352192,72	
2230	Hård	0	0	0	0	6307352,6	352191,32	
2775	Hård	0	0,56	0	0,12	6307355,65	352168,92	
3155	Hård	0	0,74	0	0,15	6307384,8	352200,625	
3207	Hård	0	0	0	0	6307381,735	352192,03	
3217	Hård	0	0	0	0	6307381,145	352191,93	
4012	Hård	0	0,64	0	0,16	6307374,085	352189,235	
4038	Hård	0	0,33	0	0,03	6307371,04	352191,545	
4047	Hård	0	0,58	0	0,04	6307370,559	352191,21	
4235	Hård	0	1,47	0	0,22	6307371,305	352183,805	
4680	Hård	0	0	0	0	6307360,625	352168,985	
4718	Hård	0	1	0	0,34	6307363,165	352171,68	
4832	Hård	0	0	0	0	6307367,03	352204,56	
5331	Hård	0	0	0	0	6307379,77	352198,585	
5387	Hård	0	0,9	0	0,3	6307383,65	352200,35	
5624	Hård	0	0	0	0	6307374,92	352162,635	
5704	Hård	0	0,6	0	0,09	6307368,995	352195,105	
5756	Hård	0	0,86	0	0,13	6307389,42	352203,39	
6564	Hård	0	1,6	1,66	0,22	6307383,2	352178,695	
6799	Hård	0	0	0	0	6307381,46	352173,025	
6809	Hård	0	0,74	0	0,44	6307384,82	352172,21	
7385	Hård	0	1,4	1,2	0,3	6307443,525	352195,495	
8830	Hård	0	0	0	0	6307419,91	352192,2	
9298	Hård	0	0	0	0	6307414,305	352204,165	
9643	Hård	0	0	0	0	6307407,695	352199,53	
9653	Hård	0	0	0	0	6307410,195	352200,455	
9672	Hård	0	1,4	0	0,22	6307411,18	352203,685	
10459	Hård	0	0	0	0	6307396,715	352167,305	
10468	Hård	0	0	0	0	6307396,96	352166,255	
10581	Hård	0	0	0	0	6307384,355	352170,75	
10619	Hård	0	2	0	0,6	6307377,725	352166,365	
10633	Hård	0	0	0	0	6307378,69	352162,025	
10654	Hård	0	0	0	0	6307381,245	352167,33	
10665	Hård	0	0	0	0	6307381,76	352170,93	
11426	Hård	0	0	0	0	6307351,19	352164,435	
11730	Hård	0	0	0	0	6307409,665	352161,43	
11740	Hård	0	1,54	0	0,3	6307412,38	352164,77	

FYLLNING_1	FYLLNING_2	FYLLNING_3	KOL	SOT	KOMMENTAR
Brunsvart sotig sand					Härdrest, tveksam
Brungrå ngt sotig sand				x	
Brun sotig humös sand. Urlakad fyllning.					Enstaka skörbrända stenar.
Kolhaltig sand i botten.	Brun sand i övre delen.				Nästan ingen sten i anläggningen.
Svart sotig sand			x		
Brun svasgt humös sand					Urlakad härdrest
Svartbrun sand			x	x	
Brun sand med enstaka större kolbitar.					Se även AG3943
Brungrå något sotig sand.	Brunsvart sotig sand.	Brun något sotig sand.			
Kolhaltig sand.	Brun sand.				Även skärvig sten samt en flat sten 25x30 cm.
Brun svasgt sotig sand				x	
Lös brun sand med grus och sten.	Gråsvart kolhaltig sand.				Fynd knacksten och brända ben i övre lagret.
Brun något sotig humös sand.	Svart sotig sand.				Rikligt med skörbränd sten.
Gråbrun sand med kolinslag.					Härdgrop, tätt packad med sten, skörbränd/opåverkad.
Mörk humös sand.	Sotig sand med kollager.				PK 16395
Brunsvart sotig sand.	Brun sotig humös sand.				
Gråbrun sand. linser med kol mot lagrets botten.	Kolrik grå sand. Gula sandlinser mot botten.				Härdgrop alldeles nära "vägen".
Svart sotig sand.	Brun sotig humös sand med skörbränd sten.				Kolprov = 1PK16535

ID	SUBCLASS	STORLEK	LÄNGD	BREDD	DJUP	X	Y	STENSKONING
11751	Härd	0	0	0	0	6307418,235	352164,21	
11761	Härd	0	0	0	0	6307422,37	352164,09	
12504	Härd	0	0	0	0	6307447,35	352195,365	
12514	Härd	0	1,4	1,2	0,27	6307446,22	352200,81	
14245	Härd	0	0	0	0	6307383,155	352166,645	
16534	Härd	0	0	0	0	6307386,313	352166,178	
2924	Härd	0	0,95	0,46	0,26	6307392,042	352195,107	
2783	Kokgrop	0	0,78	0	0,26	6307358,2	352168,315	
4298	Kokgrop	0	0,9	0,9	0,38	6307366,155	352199,145	
10594	Kokgrop	0	1	0	0,45	6307384,99	352164,61	
10603	Kokgrop	0	1,8	0	0,67	6307380,26	352166,25	
11416	Kokgrop	0	0,8	0	0,36	6307353,895	352161,275	
2522	Lager	0	0	0	0	6307353,56	352181,485	
10282	Lager	0	0	0	0	6307403,11	352212,145	
10352	Lager	0	0	0	0	6307401,785	352204	
11570	Lager	0	0	0	0	6307371,75	352188,845	
523	Ränna	0	17	0,53	0	6307366,13	352205,18	
549	Ränna	0	0	0	0	6307364,17	352205,045	
569	Ränna	0	0	0	0	6307363,18	352200,725	
585	Ränna	0	0	0	0	6307350,745	352187,403	
693	Ränna	0	0	0	0	6307358,85	352179,240	
755	Ränna	0	5,2	0,2	0,04	6307356,595	352187,507	
800	Ränna	0	0	0	0	6307351,125	352175,921	
1144	Ränna	0	3	0	0,07	6307369,291	352188,051	
1192	Ränna	0	0	0	0	6307366,05	352189,358	
1233	Ränna	0	24,5	1,33	0,35	6307359,045	352178,23	
1563	Ränna	0	0	0	0	6307386,667	352183,328	
1699	Ränna	0	0	0	0	6307382,516	352174,795	
1708	Ränna	0	0	0	0	6307386,137	352174,794	
1750	Ränna	0	0	0	0	6307402,047	352186,125	
1795	Ränna	0	0	0	0	6307404,696	352185,801	
1815	Ränna	0	29	0,9	0,13	6307372,849	352196,942	
2193	Ränna	0	0	0	0	6307349,775	352191,335	
2618	Ränna	0	0,4	0	0,18	6307352,205	352174,175	
2639	Ränna	0	0	0	0	6307352,65	352175,535	
2678	Ränna	0	0	0	0	6307354,905	352176,400	
2704	Ränna	0	0	0	0	6307353,605	352173,763	
3005	Ränna	0	1,26	0	0,1	6307384,225	352190,275	
3108	Ränna	0	0	0	0	6307390,19	352196,295	
3603	Ränna	0	2,59	0,4	0	6307362,76	352179,286	

FYLLNING_1	FYLLNING_2	FYLLNING_3	KOL	SOT	KOMMENTAR
Mörk humusblandad sand.	Sotig sand med kollager ca 6 -7 cm i botten.				PK 16404
Mörk humös sandig fyllning.	Brun grusig med rester av ugnsbotten, kol, br lera	Sotig kol-lins cirka 10 cm tjock.			Tolkas som metallugn.
Brun sotig humös sand.	Brun något humös sand.				PK 15535
Gråbrun humös sand.	Svart kolig, sotig sand.				
Stenpackning med brungrå sand.					Tätt packad obränd sten. Anl. direkt väster om AR5549.
Brungrå sand.	Grågul sand.				Även obränd sten tätt packat. Alldeles bredvid "vägen".
Brun sotig humös sand.	Gul sand.	Brun svart sotig sand.			Liknande 2783, otydlig i plan. PK 15536
					Indelad i 5 grävenheter.
Gråbrun sand					
					3 meter grävd, jmf G10485, G10481, G10477
Brun humös sand.	Brunsvart varvig humös sand.	Brun något humös varvig sand. Se text.			3m grävd, se G11726, C11728, C12675
					Indelad i 19 grävenheter
Grågul sotig humös sand.					
Brun humös sand					
Brunsvart sotig sand.					

ID	SUBCLASS	STORLEK	LÄNGD	BREDD	DJUP	X	Y	STENSKONING
3790	Ränna	0	2,05	0,35	0,12	6307368,52	352179,495	
3898	Ränna	0	0	0	0	6307372,23	352188,825	
4063	Ränna	0	1,01	0	0,02	6307368,125	352189,19	
4263	Ränna	0	0	0	0	6307369,81	352200,935	
4281	Ränna	0	0	0	0	6307366,585	352200,66	
4877	Ränna	0	2,96	0	0,56	6307372,605	352203,974	
5100	Ränna	0	0	0	0	6307375,94	352207,165	
5158	Ränna	0	0	0	0	6307379,075	352209,395	
5248	Ränna	0	0	0	0	6307373,605	352205,93	
5657	Ränna	0	0	0	0	6307377,21	352159,336	
6324	Ränna	0	2,8	1,06	0,34	6307372,93	352176,645	
6598	Ränna	0	0	0	0	6307387,835	352177,26	
6870	Ränna	0	0	0	0	6307415,49	352214,246	
7797	Ränna	0	0	0	0	6307438,595	352199,651	
8017	Ränna	0	0	0	0	6307421,05	352184,091	
8085	Ränna	0	0	0	0	6307397,375	352166,032	
8136	Ränna	0	34	0,88	0,12	6307393,151	352157,918	
8246	Ränna	0	0	0	0	6307386,72	352154,59	
8266	Ränna	0	0	0	0	6307390,94	352152,99	
8274	Ränna	0	0	0	0	6307392,58	352153,79	
10100	Ränna	0	0	0	0	6307394,29	352217,605	
10113	Ränna	0	0	0	0	6307399,755	352217,15	
10253	Ränna	0	0	0	0	6307401,72	352209,37	
10268	Ränna	0	0	0	0	6307404,06	352214,075	
10765	Ränna	0	0	0	0	6307383,34	352151,765	
12150	Ränna	0	0	0	0	6307437,035	352186,800	
12525	Ränna	0	0	0	0	6307444,53	352199,46	
12871	Ränna	0	0	0	0	6307372,5	352176,5	
12795	Ränna	0	0	0	0	6307387,065	352158,98	
14631	Ränna	0	0	0	0	6307396,340	352157,395	
15015	Ränna	0	0	0	0	6307428,885	352178,095	
15816	Ränna	0	0	0	0	6307360,935	352176,530	
15869	Ränna	0	7,33	0,65	0,07	6307362,16	352175,56	
15917	Ränna	0	0	0	0	6307365,37	352175,065	
15964	Ränna	0	0	0	0	6307356,505	352174,772	
16011	Ränna	0	0	0	0	6307381,505	352180,715	
16042	Ränna	0	0	0	0	6307381,535	352177,785	
16165	Ränna	0	0	0	0	6307345,25	352187,865	
16186	Ränna	0	0	0	0	6307346,96	352189,735	
16199	Ränna	0	0	0	0	6307348,045	352190,88	
16218	Ränna	0	0	0	0	6307347,85	352190,26	
16231	Ränna	0	0	0	0	6307347,04	352187,9	
16255	Ränna	0	0	0	0	6307348,850	352190,162	

ID	SUBCLASS	STORLEK	LÄNGD	BREDD	DJUP	X	Y	STENSKONING
16279	Ränna	0	0	0	0	6307349,64	352189,895	
16293	Ränna	0	0	0	0	6307350,82	352191,502	
16331	Ränna	0	0	0	0	6307350,205	352191,695	
16340	Ränna	0	0	0	0	6307351,585	352193,605	
16594	Ränna	0	0	0	0	6307443,6	352205,91	
16629	Ränna	0	1,94	0,6	0,28	6307442,16	352209,365	
16668	Ränna	0	3,33	0,32	0,1	6307367,37	352180,92	
16689	Ränna	0	1,5	0,26	0,15	6307364,54	352180,625	
16708	Ränna	0	2	0,3	0,02	6307364,39	352180	
16726	Ränna	0	0	0	0	6307361,915	352178,97	
16255	Ränna	0	0	0	0	6307348,850	352190,162	
5549	Ränna	0	32	1,2	0,3	6307395,21	352165,059	
8049	Ränna	0	0	0	0	6307409,81	352182,112	

Fyllning_1	Fyllning_2	Fyllning_3	KOL	SOT	KOMMENTAR
Mörk humös sand med grövre grus.					
Brun något sotig sand.					Vägglinje ? i den södra delen.
Brun något sotig sand.					Flatbottnad ränna med separat/ tillhörande hård.
Brun något sotig wsand.					Bara färgning i alven. Profil 3C16750
					För fyllning 4 och 5 se text. "Västra vägen"

ID	CLASS	SUBCLASS	NAME	FYNDNUMMER	MATERIAL	SAKORD	VIKT	ANTAL	FRAGMENTER	SE_TEXT	REL_TO_OBJ	LÄNGD	BREDD
100040	Fynd	Keramik Brorsson	F1 YBÅ	1	Keramik	Kärl	2,3	1		x	0	0	0
100041	Fynd	Trä		2	Trä	Obestämt	0,7	6			10665	0	0
100042	Fynd	Flinta GAM		3	Flinta	Avslag/avfall	25,7	3			1545	0	0
100043	Fynd	Keramik Brorsson	F4 YBÅ/FRJÅ	4	Keramik	Kärl	1	1		x	1545	0	0
100044	Fynd	Flinta GAM		5	Flinta	Avslag/avfall	64,1	3			1815	0	0
100045	Fynd	Bränd lera		6	Bränd lera	Lerklining	0,9	1			0	0	0
100046	Fynd	Bränt ben		7	Ben	Avfall	0,1	4		x	3365	0	0
100047	Fynd	Keramik Brorsson	F8 YBÅ/ÅJÅ. Bålet?	8	Keramik	Kärl	2,9	1		x	3365	0	0
100048	Fynd	Keramik Brorsson	F9 ÅJÅ	9	Keramik	Kärl	7,7	1		x	3365	0	0
100049	Fynd	Keramik Brorsson	F10 YBÅ/ÅJÅ	10	Keramik	Kärl	9,2	3		x	3365	0	0
100050	Fynd	Bränd lera		11	Bränd lera	Lerklining	16,4	6			25	0	0
100051	Fynd	Flinta GAM		12	Flinta	Avslag/avfall	1	1			11029	0	0
100052	Fynd	Keramik Brorsson	F13 YBÅ/ÅJÅ	13	Keramik	Kärl	6,5	1			4432	0	0
100053	Fynd	Keramik Brorsson	F14 ÅJÅ	14	Keramik	Kärl	2,4	1			4851	0	0
100054	Fynd	Keramik Brorsson	F15 YBÅ/ÅJÅ Skål?	15	Keramik	Kärl	3,3	1			3790	0	0
100055	Fynd	Bränd lera		16	Bränd lera	Lerklining	0,8	1			0	0	0
100056	Fynd	Bränd lera		17	Bränd lera		2,2	2		x	1192	0	0
100058	Fynd	Lera		18	Obränd lera		15,4	1		x	0	0	0
100059	Fynd	Flinta GAM		19	Flinta	Avslag/avfall	1,1	1			11029	0	0
100060	Fynd	Keramik Brorsson	F20 ÅJÅ	20	Keramik	Kärl	6,5	1			0	0	0
100061	Fynd	Keramik Brorsson	YBÅ/FRJÅ	21	Keramik	Kärl	6,5	3			7126	0	0
100062	Fynd	Bränd lera		22	Bränd lera	Lerklining	7,5	2		x	3	0	0
100063	Fynd	Keramik Brorsson	F23 ÅJÅ	23	Keramik	Kärl	6,2	2			4298	0	0
100065	Fynd	Bränd lera		24	Bränd lera		10,4	2			4257	0	0
100066	Fynd	Bränd lera		25	Bränd lera		2,6	1			0	0	0
100067	Fynd	Keramik Brorsson		26	Keramik	Kritpipa	0,8	1		x	0	0	0

Bilaga 2

Fyndlista

Accessionsnr: HM 28692:1-321

Landskap: Halland

Socken: Skrea

Fastighet: Skrea 6:68

RAÄ-nr: Skrea 224, 225

Undersökningen utförd: 2012

[illegible]

ID	CLASS	SUBCLASS	NAME	FYNDNUMMER	MATERIAL	SAKORD	VIKT	ANTAL	FRAGMENTER	SE_TEXT	REL_TO_OBJ	LÄNGD	BREDD
100068	Fynd	Flinta GAM		27	Flinta	Avslag/avfall	1,6	1			0	0	0
100069	Fynd	Keramik Brorsson	F28 ÄBÅ?	28	Keramik	Kärl	10,8	1			6324	0	0
100070	Fynd	Flinta GAM		29	Flinta	Avslag/avfall	0,8	1			0	0	0
100071	Fynd	Flinta GAM		30	Flinta	Avslag/avfall	31,2	6			0	0	0
100072	Fynd	Keramik Brorsson	F31 SN//ÄNÄ?	31	Keramik	Kärl	1,9	1		x	11426	0	0
100073	Fynd	Keramik Brorsson	YBÅ/FRJÅ På bålet?	32	Keramik	Kärl	70,2	27		x	12640	0	0
100074	Fynd	Keramik Brorsson	F33 YBÅ/FRJÅ	33	Keramik	Kärl	44,8	9			12640	0	0
100075	Fynd	Keramik Brorsson	F34 YBÅ/ÄJÅ	34	Keramik	Kärl	4,3	2			0	0	0
100076	Fynd	Keramik Brorsson	F35 YBÅ/ÄJÅ	35	Keramik	Kärl	2	1			0	0	0
100077	Fynd	Flinta GAM		36	Flinta	Avslag/avfall	33,1	1			6090	0	0
100078	Fynd	Bränd lera		37	Bränd lera		1,7	2			3	0	0
100079	Fynd	Bränd lera		38	Bränd lera	Lerklining	3,3	1		x	0	0	0
100080	Fynd	Flinta GAM		39	Flinta	Avslag/avfall	3,7	2			2639	0	0
100081	Fynd	Keramik Brorsson	F40 YBÅ/ÄJÅ	40	Keramik	Kärl	2,2	1			0	0	0
100082	Fynd	Keramik Brorsson	F41 ÄJÅ	41	Keramik	Kärl	10,4	1			0	0	0
100083	Fynd	Flinta GAM		42	Flinta	Yxa	17,2	1		x	14917	0	0
100084	Fynd	Keramik Brorsson	F43 YBÅ/FRJÅ	43	Keramik	Kärl	8,6	1			0	0	0
100085	Fynd	Keramik Brorsson	F44 YBÅ/ÄJÅ	44	Keramik	Kärl	3,4	1		x	16668	0	0
100086	Fynd	Bränd lera		45	Bränd lera	Lerklining	1,9	1			1815	0	0
100087	Fynd	Flinta GAM		46	Flinta	Avslag/avfall	4	1			0	0	0
100088	Fynd	Keramik Brorsson	F47 YBÅ/ÄJÅ	47	Keramik	Kärl	3,5	1		x	4718	0	0
100089	Fynd	Flinta GAM		48	Flinta	Avslag/avfall	82,4	13			4718	0	0
100090	Fynd	Bränd lera		49	Bränd lera		3,3	4			15869	0	0
100091	Fynd	Bränd lera		50	Bränd lera		36,3	16			6761	0	0
100092	Fynd	Bränd lera		51	Bränd lera		1,9	3		x	0	0	0
100093	Fynd	Bränd lera		52	Bränd lera		1,1	3			995	0	0
100095	Fynd	Keramik Brorsson	F53 YBÅ/FRJÅ. På bålet?	53	Keramik	Kärl	329,1	102		x	3387	0	0
100096	Fynd	Keramik Brorsson	F54 FRJÅ. På bålet	54	Keramik	Kärl	76,3	10		x	3387	0	0
100097	Fynd	Keramik Brorsson	F55 ÄJÅ	55	Keramik	Kärl	1,3	1			0	0	0
100098	Fynd	Flinta GAM		56	Flinta	Avslag/avfall	1,4	2			15869	0	0
100099	Fynd	Bränd lera		57	Bränd lera		2,1	1			25	0	0
100101	Fynd	Flinta GAM		58	Flinta	Avslag/avfall	1,7	2			4047	0	0
100102	Fynd	Flinta GAM		59	Flinta	Skrapa	12,7	1			3651	0	0
100103	Fynd	Bränd lera		60	Bränd lera	Lerklining	26,6	11		x	16668	0	0
100104	Fynd	Bränd lera		61	Bränd lera		5,5	1			1233	0	0
100105	Fynd	Keramik Brorsson	F62 MN	62	Keramik	Kärl	9,8	1		x	0	0	0

	KOMMENTAR	MÄNNISKA	DJUR	OBESTÄMT	RETUSCH	BRUKSRETUS	DEL	BRÄND	PATINERAD	YTBEHANDLING	SKÄRVFORM	DEKOR	DATERING	TJOCKLEK	MAGRINGSMA
														0	
	Mörka mineraler. ÄBÅ?						Buk			Glättning	Rak		ÄBÅ?	8	bl.a. granat
														0	
														0	
	Siktad magring						Buk			Fint glättad			SN/ÄBÅ	7	Krossad bergart
	Även glättat						Buk			Rabbning			YBÅ/FRJÅ	7	Krossad bergart
							Botten			Rabbning			YBÅ/FRJÅ	7	Krossad bergart
							Buk			Fint glättad			YBÅ/ÄJÅ	7	Sand
							Buk						YBÅ/ÄJÅ	6	Krossad bergart
														0	
														0	
														0	
														0	
							Buk						YBÅ/ÄJÅ	5	Krossad bergart
							Buk			Glättning			ÄJÅ	8	Krossad bergart
														0	
							Buk			Glättning		Horisontella fåror	YBÅ/FRJÅ	12	Krossad bergart
	Spaltad						Buk						YBÅ/ÄJÅ	7	Krossad bergart
														0	
						x								0	
							Buk			Fint glättad			YBÅ/ÄJÅ	5	Sand
														0	
														0	
														0	
														0	
														0	
							Buk			Glättning	Rak		YBÅ/FRJÅ	10	Krossad bergart
	Påminner om Tjärby						Buk			Glättning	Rak			10	Krossad bergart
							Buk			Fint glättad	Rak		ÄJÅ	5	Sand
														0	
														0	
								x						0	
														0	
														0	
														0	
							Mynning			Glättning	Rak	Intryck under mynningen	MN	10	Krossad bergart

ID	CLASS	SUBCLASS	NAME	FYNDNUMMER	MATERIAL	SAKORD	VIKT	ANTAL	FRAGMENTER	SE_TEXT	REL_TO_OBJ	LÄNGD	BREDD
100106	Fynd	Bränd lera		63	Bränd lera		5,1	1			0	0	0
100107	Fynd	Keramik Brorsson	F64 YBÅ/FRJÅ	64	Keramik	Kärl	7	4			3311	0	0
100108	Fynd	Bränd lera		65	Bränd lera		2,6	1			3311	0	0
100109	Fynd	Slagg		66	Slagg		10,8	1		x	0	0	0
100110	Fynd	Bränd lera		67	Bränd lera		1,9	1			25	0	0
100111	Fynd	Keramik Brorsson	F68 FRJÅ	68	Keramik	Kärl	7,5	11		x	0	0	0
100112	Fynd	Keramik Brorsson	F69 YBÅ/ÅJÅ. På bålet	69	Keramik	Kärl	1,9	2			0	0	0
100113	Fynd	Flinta GAM		70	Flinta	Avslag/avfall	2,4	1			0	0	0
100114	Fynd	Bränd lera		71	Bränd lera	Lerklining	11,8	2			0	0	0
100115	Fynd	Keramik Brorsson	F72 SN/ÅBÅ	72	Keramik	Kärl	10,5	1		x	0	0	0
100116	Fynd	Flinta GAM		73	Flinta	Avslag/avfall	7,6	2			16726	0	0
100117	Fynd	Bränd lera		74	Bränd lera		3,6	2			16726	0	0
100118	Fynd	Keramik Brorsson	F75 YBÅ/FRJÅ. På bålet?	75	Keramik	Kärl	35	6		x	100038	0	0
100119	Fynd	Keramik Brorsson	F76 SN/ÅBÅ	76	Keramik	Kärl	33,8	1			0	0	0
100120	Fynd	Bränd lera		77	Bränd lera	Lerklining	5,4	2			0	0	0
100121	Fynd	Bränd lera		78	Bränd lera		1,8	1			361	0	0
100122	Fynd	Keramik Brorsson	F79 SN/ÅBÅ	79	Keramik	Kärl	10,1	1			0	0	0
100124	Fynd	Flinta GAM		80	Flinta	Avslag/avfall	1,4	2			7085	0	0
100125	Fynd	Bränd lera		81	Bränd lera		0,6	1			1563	0	0
100126	Fynd	Flinta GAM		82	Flinta	Avslag/avfall	37	15		x	12640	0	0
100127	Fynd	Keramik Brorsson	SN/ÅBÅ	83	Keramik	Kärl	12,1	1			2606	0	0
100128	Fynd	Flinta GAM		84	Flinta	Avslag/avfall	3,3	3			6090	0	0
100129	Fynd	Flinta GAM		85	Fossil		6,8	1		x	6090	0	0
100130	Fynd	Keramik Brorsson	F86 YBÅ/FRJÅ På bålet	86	Keramik	Kärl	9,5	6		x	6090	0	0
100131	Fynd	Bränd lera		87	Bränd lera	Lerklining	4,8	1			4314	0	0
100132	Fynd	Keramik Brorsson	F88 ÅJÅ	88	Keramik	Kärl	5,5	1		x	800	0	0
100133	Fynd	Flinta GAM		89	Flinta	Avslag/avfall	6,9	1			0	0	0
100134	Fynd	Flinta GAM		90	Flinta	Avslag/avfall	1,4	1			1815	0	0
100135	Fynd	Flinta GAM		91	Flinta	Avslag/avfall	12,4	2			1233	0	0
100136	Fynd	Flinta GAM		92	Flinta	Avslag/avfall	19	2			1233	0	0
100137	Fynd	Flinta GAM		93	Flinta	Avslag/avfall	4,9	1			0	0	0
100138	Fynd	Bränd lera		94	Bränd lera		1,4	1			6392	0	0
100139	Fynd	Bränd lera		95	Bränd lera	Lerklining	17,9	2		x	6761	0	0
100140	Fynd	Bränd lera		96	Bränd lera	Lerklining	36,1	21			11037	0	0
100141	Fynd	Flinta GAM		97	Flinta	Avslag/avfall	0,4	1			11037	0	0
100142	Fynd	Flinta GAM		98	Flinta	Avslag/avfall	2,3	1			0	0	0
100143	Fynd	Bränd lera		99	Bränd lera	Lerklining	3,3	1			12675	0	0
100145	Fynd	Flinta GAM		100	Flinta	Avslag/avfall	17,7	4			0	0	0
100146	Fynd	Glas		101	Glas	Bägare	0,9	1		x	0	0	0

[illegible]

ID	CLASS	SUBCLASS	NAME	FYNDNUMMER	MATERIAL	SAKORD	VIKT	ANTAL	FRAGMENTER	SE_TEXT	REL_TO_OBJ	LÄNGD	BREDD
100147	Fynd	Keramik Brorsson	F102 Förhist.	102	Keramik	Kärl	2	1			3356	0	0
100148	Fynd	Bränd lera		103	Bränd lera	Lerklining	2,8	1			3809	0	0
100149	Fynd	Keramik Brorsson	F104 YBÅ/ÄJÄ	104	Keramik	Kärl	32,8	10			3809	0	0
100150	Fynd	Keramik Brorsson	F105 FRJÄ	105	Keramik	Kärl	6,5	1			0	0	0
100151	Fynd	Flinta GAM		106	Flinta	Avslag/avfall	20,2	7			0	0	0
100152	Fynd	Keramik Brorsson	F107 ÄBÄ	107	Keramik	Kärl	21,8	5			12640	0	0
100153	Fynd	Flinta GAM		108	Flinta	Yxa	45,5	1		x	0	54	34
100154	Fynd	Flinta GAM		109	Flinta	Avslag/avfall	5,4	4		Fal-se	0	0	0
100155	Fynd	Flinta GAM		110	Flinta	Yxa	41,7	1		x	2	0	0
100156	Fynd	Bränd lera		111	Bränd lera	Lerklining	1,6	1			2	0	0
100158	Fynd	Flinta GAM		112	Flinta	Avslag/avfall	6,9	2			10477	0	0
100159	Fynd	Flinta GAM		113	Flinta	Skrapa	21,8	1			0	0	0
100160	Fynd	Flinta GAM		114	Flinta	Borr	1,3	1			0	0	0
100161	Fynd	Keramik Brorsson	F115 1800-1900	115	Keramik	Kärl	1,9	1		x	6	0	0
100162	Fynd	Flinta GAM		116	Flinta	Skrapa	23,7	1		x	3262	0	0
100163	Fynd	Keramik Brorsson	F117 MN I-II	117	Keramik	Kärl	7,4	1		x	0	0	0
100164	Fynd	Bränd lera		118	Bränd lera	Lerklining	2,2	1			0	0	0
100165	Fynd	Flinta GAM		119	Flinta	Avslag/avfall	18,1	1			0	0	0
100166	Fynd	Keramik Brorsson	F120 Förhist.	120	Keramik	Kärl	2,2	1		x	1563	0	0
100167	Fynd	Flinta GAM		121	Flinta	Avslag/avfall	0,9	1			15210	0	0
100168	Fynd	Flinta GAM		122	Flinta	Avslag/avfall	16,2	4			0	0	0
100169	Fynd	Flinta GAM		123	Fossil	Mollusk	7,8	1			0	0	0
100170	Fynd	Bränd lera		124	Bränd lera	Lerklining	18,9	3			0	0	0
100171	Fynd	Flinta GAM		125	Flinta	Avslag/avfall	19,2	3			0	0	0
100172	Fynd	Flinta GAM		126	Flinta	Skrapa	35,4	2		x	10633	0	0
100173	Fynd	Bränd lera		127	Bränd lera		17,1	3			0	0	0
100174	Fynd	Flinta GAM		128	Flinta	Avslag/avfall	0,7	1			1233	0	0
100175	Fynd	Keramik Brorsson	F129 Neo	129	Keramik	Kärl	1,9	1			0	0	0
100176	Fynd	Bränd lera		130	Bränd lera	Lerklining	11,7	6			9105	0	0
100177	Fynd	Keramik Brorsson	F131 YBÄ/ÄJÄ	131	Keramik	Kärl	5,7	1		x	6809	0	0
100178	Fynd	Keramik Brorsson	F132 ÄJÄ	132	Keramik	Kärl	4,8	2			2606	0	0
100179	Fynd	Flinta GAM		133	Flinta	Avslag/avfall	3,1	4			0	0	0
100180	Fynd	Flinta GAM		134	Flinta	Avslag/avfall	6,9	1			0	0	0
100181	Fynd	Flinta GAM		135	Bergart	Slipsten	87	4		x	1815	0	0
100182	Fynd	Flinta GAM		136	Flinta	Avslag/avfall	8,3	4			0	0	0
100183	Fynd	Flinta GAM		137	Flinta	Mikrospån	0,1	1	Fragment		0	10	9
100184	Fynd	Flinta GAM		138	Flinta	Avslag/avfall	1,2	1		x	0	0	0
100185	Fynd	Bränd lera		139	Bränd lera		6	2			0	0	0
100186	Fynd	Bränt ben		140	Ben	Avfall	0,1	1			1563	0	0

[illegible]

ID	CLASS	SUBCLASS	NAME	FYNDNUMMER	MATERIAL	SAKORD	VIKT	ANTAL	FRAGMENTER	SE_TEXT	REL_TO_OBJ	LÄNGD	BREDD
100187	Fynd	Flinta GAM		141	Flinta	Avslag/avfall	0,8	1			15538	0	0
100188	Fynd	Flinta GAM		142	Flinta	Avslag/avfall	155,6	11		x	6545	0	0
100189	Fynd	Flinta GAM		143	Flinta	Avslag/avfall	9,7	1			6545	0	0
100190	Fynd	Bränd lera		144	Bränd lera		0,7	1			6545	0	0
100191	Fynd	Flinta GAM		145	Flinta	Avslag/avfall	1,2	1			11534	0	0
100192	Fynd	Bränd lera		146	Bränd lera		2,4	2			1815	0	0
100193	Fynd	Flinta GAM		147	Flinta	Spån	2,9	1		x	0	0	0
100194	Fynd	Keramik Brorsson	F148 YBÅ/ÅJÅ	148	Keramik	Kärl	0,8	2			0	0	0
100195	Fynd	Flinta GAM		149	Flinta	Avslag/avfall	2	3			6392	0	0
100196	Fynd	Flinta GAM		150	Flinta	Avslag/avfall	1,3	1			6392	0	0
100197	Fynd	Bränd lera		151	Bränd lera		9,7	10			0	0	0
100198	Fynd	Bränd lera		152	Bränd lera	Lerklining	20,9	5			11033	0	0
100199	Fynd	Flinta GAM		153	Flinta	Avslag/avfall	0,8	1			11033	0	0
100200	Fynd	Flinta GAM		154	Flinta	Avslag/avfall	9,4	1			2668	0	0
100201	Fynd	Flinta GAM		155	Flinta	Avslag/avfall	3	2			12675	0	0
100202	Fynd	Flinta GAM		156	Flinta	Avslag/avfall	7,5	2			12675	0	0
100203	Fynd	Keramik Brorsson	F157 SN/ÄBÅ	157	Keramik	Kärl	9,3	1		x	0	0	0
100204	Fynd	Bränd lera		158	Bränd lera	Lerklining	12,2	1			0	0	0
100205	Fynd	Keramik Brorsson	F159 SN/ÄBÅ	159	Keramik	Kärl	8,2	1			0	0	0
100206	Fynd	Flinta GAM		160	Flinta	Avslag/avfall	2,3	1			0	0	0
100207	Fynd	Flinta GAM		161	Flinta	Avslag/avfall	4,2	3			0	0	0
100208	Fynd	Keramik Brorsson	F162 YBÅ/ÅJÅ	162	Keramik	Kärl	0,5	1			0	0	0
100210	Fynd	Bränd lera		163	Bränd lera	Lerklining	78,6	17		x	0	0	0
100211	Fynd	Bränd lera		164	Bränd lera		152,2	40			0	0	0
100214	Fynd	Flinta GAM		166	Flinta	Spån	6	1			16566	0	0
100216	Fynd	Flinta GAM		167	Flinta	Avslag/avfall	3,6	2			0	0	0
100217	Fynd	Bränt ben		168	Ben	Avfall	0,2	4			6392	0	0
100218	Fynd	Keramik Brorsson	F169 SN/ÄBÅ	169	Keramik	Kärl	139,4	19		x	6275	0	0
100219	Fynd	Keramik Brorsson	F170 SN	170	Keramik	Kärl	53,3	5		x	6275	0	0
100220	Fynd	Bränd lera		171	Bränd lera	Lerklining	15,9	2			0	0	0
100221	Fynd	Flinta GAM		172	Flinta	Kärna	14,9	1			0	0	0
100222	Fynd	Bränd lera		173	Bränd lera	Lerklining	6,8	1		x	3	0	0
100223	Fynd	Bränd lera		174	Bränd lera	Lerklining	2,3	1			0	0	0
100225	Fynd	Keramik Brorsson	F175 FRJÅ	175	Keramik	Kärl	836,6	250		x	0	0	0
100226	Fynd	Keramik Brorsson	F176 FRJÅ	176	Keramik	Kärl	184,8	6		x	0	0	0
100227	Fynd	Keramik Brorsson	F177 FRJÅ	177	Keramik	Kärl	115,7	11		x	0	0	0
100228	Fynd	Keramik Brorsson	F178 FRJÅ	178	Keramik	Kärl	22,9	3		x	0	0	0
100230	Fynd	Keramik Brorsson	F179 Recent	179	Keramik	Kärl	6,8	2			4797	0	0

KOMMENTAR	MÄNNISKA	DJUR	OBESTÄMT	RETUSCH	BRUKSRETUS	DEL	BRÄND	PATINERAD	YTBEHANDLI	SKÄRVFORM	DEKOR	DATERING	TJOCKLEK	MAGRINGSMA
													0	
													0	
							x						0	
													0	
													0	
													0	
													0	
	Brutet			x	x								0	
												YBÅ/ ÅJÅ	0	
													0	
				x									0	
													0	
													0	
													0	
							x						0	
													0	
	Spaltad. Mat- skorpa					Buk						SN/ÅBÅ	10	Krossad bergart
													0	
	Siktad magring. Stora korn					Myn- ning			Glätt- ning			SN/ÅBÅ	14	Krossad bergart
								x					0	
													0	
												YBÅ/ ÅJÅ	0	
													0	
													0	
	Fragment												0	
							x						0	
			x										0	
	Siktad magring. Stora korn					Buk			Glätt- ning	Rak		SN/ÅBÅ	14	Krossad bergart
	Siktad magring. Stora korn					Myn- ning			Glätt- ning	Utåt- svängd	Nagelin- tryck på myn- ningsk	SN	14	Krossad bergart
													0	
													0	
													0	
													0	
	Högt bränt.					Buk			Glätt- ning			FRJÅ	9	Krossad bergart
	Mynning buk, botten					Myn- ning			Glätt- ning	Rak	Nagelin- tryck på myn- ningsk	FRJÅ	10	
	Mynning, buk, botten.					Myn- ning			Glätt- ning	Rak		FRJÅ	10	Krossad bergart
						Buk			Glätt- ning			FRJÅ	7	Krossad bergart
	Drejad. Oglä- serat					Buk						Recent	5	

ID	CLASS	SUBCLASS	NAME	FYNDNUMMER	MATERIAL	SAKORD	VIKT	ANTAL	FRAGMENTER	SE_TEXT	REL_TO_OBJ	LÄNGD	BREDD
100231	Fynd	Keramik Brorsson	F180 YBÅ/ÄJÅ	180	Keramik	Kärl	4,1	1			11347	0	0
100232	Fynd	Flinta GAM		181	Flinta	Avslag/avfall	9	1			15043	0	0
100233	Fynd	Bränd lera		182	Bränd lera	Lerklining	50	1			3	0	0
100234	Fynd	Keramik Brorsson	F183 Förhist.	183	Keramik	Kärl	2,7	1			4309	0	0
100235	Fynd	Keramik Brorsson	F184 Förhist.	184	Keramik	Kärl	1,6	1			0	0	0
100236	Fynd	Flinta GAM		185	Flinta	Avslag/avfall	5,9	2			6324	0	0
100237	Fynd	Keramik Brorsson	F186 YBÅ/ÄJÅ	186	Keramik	Kärl	1,6	1			2522	0	0
100238	Fynd	Flinta GAM		187	Flinta	Avslag/avfall	7,7	1			2522	0	0
100239	Fynd	Flinta GAM		188	Flinta	Avslag/avfall	1,9	1			6392	0	0
100240	Fynd	Flinta GAM		189	Flinta	Avslag/avfall	23,7	1			16077	0	0
100241	Fynd	Keramik Brorsson	F190 ÄJÅ	190	Keramik	Kärl	9,2	1			16077	0	0
100242	Fynd	Bränt ben		191	Ben	Avfall	0,9	6			16011	0	0
100243	Fynd	Flinta GAM		192	Flinta	Avslag/avfall	2,5	2			16077	0	0
100244	Fynd	Flinta GAM		193	Flinta	Mikrospån	0,4	1			0	23	7
100245	Fynd	Keramik Brorsson	F194 Förhist.	194	Keramik	Kärl	5,3	1			1563	0	0
100246	Fynd	Flinta GAM		195	Flinta	Avslag/avfall	4,7	1			16077	0	0
100247	Fynd	Flinta GAM		196	Flinta	Avslag/avfall	16	2			15546	0	0
100248	Fynd	Keramik Brorsson	F197 ÄJÅ	197	Keramik	Kärl	10,2	2			16077	0	0
100249	Fynd	Keramik Brorsson	F198 YBÅ/ÄJÅ	198	Keramik	Kärl	2,1	1			0	0	0
100250	Fynd	Keramik Brorsson	F199 ÄJÅ	199	Keramik	Kärl	1	1		x	1563	0	0
100251	Fynd	Bränt ben		200	Ben	Avfall	0,9	9		x	0	0	0
100252	Fynd	Flinta GAM		201	Flinta	Avslag/avfall	1,8	3			0	0	0
100253	Fynd	Flinta GAM		202	Flinta	Avslag/avfall	1,4	1		x	0	0	0
100254	Fynd	Flinta GAM		203	Flinta	Skrapa	6,9	1			2875	0	0
100255	Fynd	Keramik Brorsson	F204 ÄJÅ	204	Keramik	Kärl	6,5	2			2	0	0
100256	Fynd	Flinta GAM		205	Flinta	Avslag/avfall	10,4	1			0	0	0
100257	Fynd	Flinta GAM		206	Flinta	Avslag/avfall	1	1			3	0	0
100258	Fynd	Keramik Brorsson	F207 1400-1750	207	Keramik	Kärl	0,8	1			0	0	0
100260	Fynd	Flinta GAM		208	Flinta	Avslag/avfall	14,7	1			0	0	0
100261	Fynd	Bränd lera		209	Bränd lera	Lerklining	3,9	1			9097	0	0
100262	Fynd	Keramik Brorsson	F210 SN	210	Keramik	Kärl	8,2	1			1815	0	0
100263	Fynd	Flinta GAM		211	Flinta	Avslag/avfall	18,3	1			4298	0	0
100265	Fynd	Bränd lera		212	Bränd lera	Lerklining	25,8	9			0	0	0
100266	Fynd	Flinta GAM		213	Flinta	Avslag/avfall	5,1	2			0	0	0
100267	Fynd	Flinta GAM		214	Flinta	Avslag/avfall	16,6	1			1815	0	0
100268	Fynd	Keramik Brorsson	F215 YBÅ/ÄJÅ	215	Keramik	Kärl	3,5	1			15039	0	0

	KOMMENTAR	MÄNNISKA	DJUR	OBESTÄMT	RETUSCH	BRUKSRETUS	DEL	BRÄND	PATINERAD	YTBEHANDLI	SKÄRVFORM	DEKOR	DATERING	TJOCKLEK	MAGRINGSMA
							Buk			Glättning			YBÅ/ ÅJÅ	7	
														0	
														0	
							Buk			Glättning			Förhist.	9	Krossad bergart
							Buk						Förhist.	8	Krossad bergart
														0	
							Buk						YBÅ/ ÅJÅ	10	Krossad bergart
														0	
														0	
														0	
							Buk			Glättning			ÅJÅ	10	Krossad bergart
				x										0	
														0	
						x								0	
							Buk			Glättning			Förhist.	12	Krossad bergart
														0	
														0	
							Buk						ÅJÅ	0	
							Buk			Glättning			YBÅ/ ÅJÅ	0	
							Buk			Fint glättad			ÅJÅ	0	Krossad bergart
	Människa	x												0	
														0	
								x						0	
	Bruten på mitten													0	
	Osäker datering. Godset siktad, men hårt						Buk						ÅJÅ	0	Krossad bergart
	Troligen yx-avslag													0	
					x									0	
	Yngre glaserat rödgods						Buk						1400-1750	0	
														0	
														0	
	Tydlig. Siktad magring. Stora korn						Mynning			Glättning	Utåtsvängd		SN	10	Krossad bergart
														0	
														0	
														0	
														0	
							Buk			Glättning			YBÅ/ ÅJÅ	9	Sand

ID	CLASS	SUBCLASS	NAME	FYNDNUMMER	MATERIAL	SAKORD	VIKT	ANTAL	FRAGMENTER	SE_TEXT	REL_TO_OBJ	LÅNGD	BREDD
100270	Fynd	Bränd lera		216	Bränd lera		1,9	2			4063	0	0
100271	Fynd	Järn		217	Järn		1,9	1			4797	0	0
100272	Fynd	Bränd lera		218	Bränd lera	Lerklining	3,9	1			0	0	0
100273	Fynd	Keramik Brorsson	F219 SN	219	Keramik	Kärl	259,3	6		x	0	0	0
100274	Fynd	Keramik Brorsson	F220 SN	220	Keramik	Kärl	130	26			0	0	0
100275	Fynd	Keramik Brorsson	F221 SN	221	Keramik	Kärl	45,4	3			0	0	0
100276	Fynd	Bränd lera		222	Bränd lera	Lerklining	21,5	8			6761	0	0
100277	Fynd	Flinta GAM		223	Flinta	Avslag/avfall	2,6	1			6761	0	0
100278	Fynd	Flinta GAM		224	Flinta	Avslag/avfall	1,8	1			6761	0	0
100279	Fynd	Flinta GAM		225	Flinta	Avslag/avfall	1,6	1			6761	0	0
100280	Fynd	Keramik Brorsson	F226 YBÅ/ FRJÅ	226	Keramik	Kärl	2,3	1			16011	0	0
100282	Fynd	Keramik Brorsson	F227 YBÅ/ÄJÅ	227	Keramik	Kärl	2,5	2			361	0	0
100283	Fynd	Flinta GAM		228	Flinta	Avslag/avfall	239,7	40			4718	0	0
100284	Fynd	Keramik Brorsson	F229 ÄJÅ	229	Keramik	Kärl	12,6	3		x	23	0	0
100285	Fynd	Flinta GAM		230	Flinta	Avslag/avfall	13,4	6			16011	0	0
100286	Fynd	Keramik Brorsson	F231 Förhist.	231	Keramik	Kärl	18,2	2			0	0	0
100288	Fynd	Järn		233	Järn	Spik	7,1	1			0	87	8
100289	Fynd	Järn		234	Järn	Föremål	0	0		x	6	0	0
100290	Fynd	Järn		235	Järn	Föremål	0	0		x	6	0	0
100291	Fynd	Järn		236	Järn	Föremål	0	0		x	6	0	0
100292	Fynd	Flinta GAM		237	Flinta	Avslag/avfall	1,1	1			14277	0	0
100293	Fynd	Keramik Brorsson	F238 SN	238	Keramik	Kärl	9,3	1			0	0	0
100295	Fynd	Keramik Brorsson	F239 YRJÅ	239	Keramik	Kopp	28,3	1		x	6299	0	0
100296	Fynd	Keramik Brorsson	F240 FRJÅ. På bålet	240	Keramik	Kärl	191,6	77		x	6299	0	0
100297	Fynd	Keramik Brorsson	F241 FRJÅ	241	Keramik	Kärl	76,3	4			6299	0	0
100298	Fynd	Keramik Brorsson	F242 FRJÅ	242	Keramik	Kärl	60,4	1			6299	0	0
100299	Fynd	Bränd lera		243	Bränd lera		5,6	1			0	0	0
100301	Fynd	Keramik Brorsson	F244 YFRJÅ	244	Keramik	Kopp	213,2	25	De- fekt	x	0	0	0
100303	Fynd	Flinta GAM		245	Flinta	Avslag/avfall	12	1		x	0	0	0
100304	Fynd	Bränd lera		246	Bränd lera		2,8	3		x	0	0	0
100305	Fynd	Bränt ben		247	Ben	Avfall	3,2	20		x	0	0	0
100306	Fynd	Bränt ben		248	Ben	Avfall	0,1	1		x	0	0	0
100308	Fynd	Bränt ben		249	Ben		0,1	9		x	5756	0	0
100310	Fynd	Bränt ben		250	Ben		0,2	1		x	11347	0	0
100312	Fynd	Bränt ben		251	Ben		0,1	4		x	5875	0	0

[illegible]

ID	CLASS	SUBCLASS	NAME	FYNDNUMMER	MATERIAL	SAKORD	VIKT	ANTAL	FRAGMENTER	SE_TEXT	REL_TO_OBJ	LÄNGD	BREDD
100313	Fynd	Bränt ben		252	Ben		1,4	40			3365	0	0
100315	Fynd	Bränt ben		253	Ben		0,2	4			16077	0	0
100317	Fynd	Bränt ben		254	Ben	Avfall	0,1	1			0	0	0
100318	Fynd	Bränt ben		255	Ben	Avfall	0,1	1			1815	0	0
100320	Fynd	Bränt ben		256	Ben		0,5	9			7085	0	0
100321	Fynd	Bränt ben		257	Ben		0,2	32			3262	0	0
100324	Fynd	Bränt ben		258	Ben	Avfall	1,8	23			3967	0	0
100326	Fynd	Bränt ben		259	Ben		0,1	9			0	0	0
100327	Fynd	Flinta GAM		260	Flinta	Avslag/avfall	0,1	1			15043	0	0
100338	Fynd	Flinta GAM		261	Flinta	Kärna	31,6	1			6520	0	0
100351	Fynd	Trä		262	Nöt	Ekollon	0,6	1		x	7107	0	0
100354	Fynd	Bränt ben		263	Ben	Avfall	0,5	7			0	0	0
100355	Fynd	Bränt ben		264	Ben	Avfall	0,3	3			25	0	0
100356	Fynd	Bränt ben		265	Ben	Avfall	0,7	20			9423	0	0
100357	Fynd	Bränt ben		266	Ben	Avfall	2,3	2		x	4298	0	0
100358	Fynd	Bränt ben		267	Ben	Avfall	2,4	0		x	12723	0	0
100359	Fynd	Bränt ben		268	Ben	Avfall	0,3	1		x	12723	0	0
100360	Fynd	Bränt ben		269	Ben	Avfall	2,6	25			12723	0	0
100361	Fynd	Bränt ben		270	Ben	Avfall	0,7	1			0	0	0
100362	Fynd	Bränt ben		271	Ben	Avfall	0,3	1			0	0	0
100363	Fynd	Bränt ben		272	Ben	Avfall	0,4	5			1815	0	0
100364	Fynd	Bränt ben		273	Ben	Avfall	0,4	6			12640	0	0
100365	Fynd	Bränt ben		274	Ben	Avfall	1,5	7			12640	0	0
100366	Fynd	Bränt ben		275	Ben		1,1	7		x	6090	0	0
100367	Fynd	Bränt ben		276	Ben	Avfall	0,3	2			6090	0	0
100368	Fynd	Bränt ben		277	Ben	Avfall	6,2	40			6090	0	0
100369	Fynd	Bränt ben		278	Ben	Avfall	0,5	0			4718	0	0
100370	Fynd	Bränt ben		279	Ben	Avfall	0,2	2			4718	0	0
100371	Fynd	Bränt ben		280	Ben	Avfall	0,4	4			0	0	0
100372	Fynd	Bränt ben		281	Ben	Avfall	3,7	14			6545	0	0
100373	Fynd	Bränt ben		282	Ben	Avfall	4,2	40			6545	0	0
100374	Fynd	Bränt ben		283	Ben	Avfall	0,7	8			6545	0	0
100375	Fynd	Bränt ben		284	Ben	Avfall	0,3	10			6545	0	0
100376	Fynd	Bränt ben		285	Ben	Avfall	0,7	3			23	0	0
100377	Fynd	Bränt ben		286	Ben	Avfall	2,1	7			23	0	0
100378	Fynd	Bränt ben		287	Ben	Avfall	0,1	3			7126	0	0
100379	Fynd	Bränt ben		288	Ben	Avfall	0,4	3			15039	0	0
100380	Fynd	Bränt ben		289	Ben	Avfall	0,1	7			15039	0	0
100381	Fynd	Bränt ben		290	Ben	Avfall	12,3	0			12640	0	0
100382	Fynd	Bränt ben		291	Ben	Avfall	17,3	0			12640	0	0
100383	Fynd	Bränt ben		292	Ben	Avfall	2,7	10			12723	0	0
100384	Fynd	Bränt ben		293	Ben	Avfall	2	3			12723	0	0

[illegible]

ID	CLASS	SUBCLASS	NAME	FYNDNUMMER	MATERIAL	SAKORD	VIKT	ANTAL	FRAGMENTER	SE_TEXT	REL_TO_OBJ	LÄNGD	BREDD
100385	Fynd	Bränt ben		294	Ben	Avfall	1,2	15			12723	0	0
100386	Fynd	Bränt ben		295	Ben	Avfall	0,1	3			12723	0	0
100387	Fynd	Bränt ben		296	Ben	Avfall	0,3	0			12723	0	0
100388	Fynd	Bränt ben		297	Ben	Avfall	0,2	3			6870	0	0
100389	Fynd	Bränt ben		298	Ben	Avfall	0,1	1			14277	0	0
100390	Fynd	Bränt ben		299	Ben	Avfall	1,2	2			0	0	0
100391	Fynd	Bränt ben		300	Ben	Avfall	703,6	500		x	100038	0	0
100392	Fynd	Bränt ben		301	Ben	Avfall	131,8	150		x	100038	0	0
100393	Fynd	Bränt ben		302	Ben		0,8	15			0	0	0
100394	Fynd	Keramik Brorsson	F303 ÄJÄ	303	Keramik	Kopp	4	1		x	1545	0	0
100395	Fynd	Flinta GAM		304	Flinta	Avslag/avfall	5,1	4			1545	0	0
100396	Fynd	Flinta GAM		305	Flinta	Spån	1,6	1	De-fekt		1545	31	16
100397	Fynd	Flinta GAM		306	Flinta	Avslag	22,2	1			1545	0	0
100398	Fynd	Keramik Brorsson	F307 RJÄ/FVT	307	Keramik	Kopp	4,5	1		x	6520	0	0
100399	Fynd	Keramik Brorsson	F308 1550-1750	308	Keramik	Kruka	15,6	2			7672	0	0
100400	Fynd	Flinta GAM		309	Flinta	Kniv	10,6	1		x	0	45	30
100401	Fynd	Flinta GAM		310	Flinta	Avslag/avfall	12,4	2			1545	0	0
100403	Fynd	Keramik Brorsson	F311 1600-1800	311	Keramik	Fat	1	1		x	0	0	0
100404	Fynd	Metall		312	Koppar	Mynt	6	1		x	0	26	0
100405	Fynd	Metall		313	CU-leg	Knapp	10,2	1			0	26	0
100406	Fynd	Metall		314	CU-leg	Knapp	0,9	1			0	0	0
100408	Fynd	Metall		315	Brons	Bronskärl	10,2	1		x	0	0	0
100409	Fynd	Järn		316	Järn	Nit	12,3	1			0	38	19
100410	Fynd	Järn		317	Järn		26,6	1		x	0	65	19
100411	Fynd	Brons		318	Brons	Beslag	2,1	1		x	0	0	0
100412	Fynd	Järn		319	Järn		328	1		x	0	215	18

[illegible]

Bilaga 3

Keramiska studier

Torbjörn Brorsson

Keramik och bränd lera från Skrea 224

Torbjörn Brorsson, Keramiska Studier

Inledning

Vid undersökningen av boplaten och gravfältet i Skrea 224 påträffades 710 keramikskärvor som totalt vägde 3,4 kg (Tab. I). Keramiken har fördelats på 90 fyndposter och skärvorna påträffades huvudsakligen i den södra delen av undersökningsområdet, kring ett antal gravar. Det fanns även relativt mycket keramik som påträffats i rännor och stolphål till olika hus och dessutom påträffades en mängd skärvor som lösfynd i matjorden.

Registrering och bearbetning

Registreringen har utförts i Intrasis och med en förhållandevis detaljerad registrering har utförts. Vid registreringen har följande variabler noterats; vikt, antal skärvor, kärldel, kärltyp, ytbehandling och dekor. Skärvtjocklek, största bergartskorn i godset, magringstyp samt form på skärvan har registrerats på ett urval skärvor. Dessutom har en eventuellt och preliminär datering angivits för varje fyndpost. Vid bearbetningen har det även noterats om det finns passning mellan olika skärvor.

Mynningarna och de ornerade skärvorna har specialstuderats och anledningen till detta är att de mer än andra skärvor kan påvisa om de kommer från samma kärl eller ej. Flera av mynningarna har dessutom ritats av och både mynningarna och de få dekorerade skärvorna har fotograferats.

	Vikt (g)	Antal skärvor	Vikt/skärva (g)
MN	19	3	6,3
SN/ÅBÅ	763	74	10,3
YBÅ/FRJÅ	2525	618	4,1
Förhist.	32	7	4,6
Efterreform.	27	8	3,4

Tab. I. Fördelning av keramik från Skrea 224.

Datering

Med utgångspunkt i keramikens form, dekor, ytbehandling samt godssammansättning kan kärnen huvudsakligen dateras till fyra fas. Den tidigaste fasen kan förläggas till mellanneolitikum och endast ett fåtal skärvor tillhör denna fas. Fas 2 utgörs av ett betydligt större material som daterats till övergången mellan senneolitikum och äldre bronsålder, period I. Huvudfasen är emellertid intervallet yngre bronsålder till och med förromersk järnålder. Det finns även ett mindre inslag i form av keramik från 1700-talet och senare.

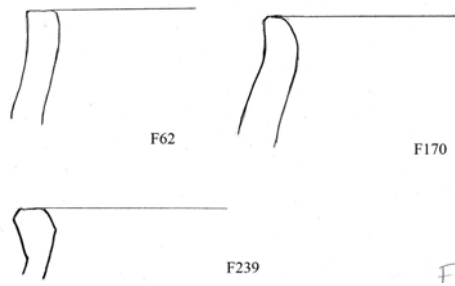

Fig. 1. Exempel mynningsskärvor från Skrea 224. F62 trattbägarkultur. F170 senneolitikum/äldre bronsålder. F239 yngre romersk järnålder. Skala 1:2.

Keramik från trattbägarkultur

Endast tre skärvor har daterats till mellanneolitikum och dessa har bedömts tillhöra trattbägarkultur. Vikten per skärva var 6,3 g vilket är något högt och detta visar att skärvorna var förhållandevis stora. Keramiken hade tillverkats av en lera som magrats med krossad bergart och skärvtjockleken var 9-10 mm. Kärlytan var glättad och en skärva (F117) var ornerad med snöre (Fig. 2) medan en annan (F62) hade små intryck under mynningen (Fig. 1, 2). Utifrån dekoren har keramiken daterats till MN I-II.

Kärlformerna har inte varit möjliga att fastställa, men troligtvis var det trattbägare.

Fig. 2. Exempel på neolitisk keramik från Skrea 224.

Keramik från senneolitikum och äldre bronsålder

Ett förhållandevis stort inslag i materialet från Skrea utgörs av keramik från övergången mellan senneolitikum och äldre bronsålder, och då troligtvis period I. Sammanlagt har 74

skärvor bedömts vara från denna tid och det är cirka 10 % av den totala mängden keramik från platsen. Vikten per skärva uppgår till 10,3 g, vilket är högt och detta tyder på att det är stora skärvor som deponerats (Tab. I). Skärvstorleken hör samman med att keramiken från denna tid var mycket tjockväggig och dessutom var magringskornen också mycket stora.

Skärvtjockleken har uppmätts på 16 skärvor och den varierar mellan 7 och 16 mm och medelvärdet är 11 mm och detta bekräftar uppfattningen om att keramiken var tjockväggig. Dessutom har bergartskorn på upp till 7,5 mm i diameter uppmätts och detta är extremt grovkornigt. Man kan även observera att man siktat magringen innan den tillsatts till leran och det är ett typiskt neolitiskt drag i keramikhantverket. Man ville endast ha de större bergartskornen och man tog därmed bort de mindre. Samtliga skärvor var glättade och endast två var ornerade. F170 var ornerad med nagelinttryck på mynningskanten (Fig. 1) och F238 hade intryck som kan liknas vid taggtrådsdekor på mynningskanten (fig. 2). Båda dessa dekortyper är vanligt förekommande under senneolitikum.

Keramikmaterialet från denna tid är troligtvis huvudsakligen från senneolitikum, men man kan inte utesluta att det finns skärvor som är från bronsålder period I.

Keramik från yngre bronsålder och förromersk järnålder

Det största inslaget i av keramiken från Skrea 224 utgörs av skärvor från övergången mellan yngre bronsålder och förromersk järnålder. Det är främst ytbehandling i form av rabbad keramik och mynningsformer som påvisar denna tidsperiod. Totalt har 618 skärvor förlagts till denna period, men i materialet finns även flera skärvor som bedömts som ”äldre järnålder” och två skärvor har t.o.m. daterats till romersk järnålder. Vikten per skärva var 4,1 g vilket är betydligt mindre än de neolitiska skärvorna, vilket främst berör på att de yngre var tunnväggigare.

Skärvtjockleken har uppmätts på 48 skärvor och de fördelades inom intervallet 4 till 12 mm och medeltjockleken var 7,7 mm. Man hade använt sig av olika typer av kärlgods och det fanns leror som var magrade med krossad bergart medan det även fanns finare keramik med antingen naturlig magring eller sandmagring. Det fanns inget tydligt samband mellan val av magring och typ av kontext utan den finmagrade keramiken fanns i olika typer av kontexter, däribland rännor till rännhus 13 och i härd A4718. Det är inte ovanligt att finkeramik påträffas i just härdar, men det är värt att notera att det inte fanns någon finkeramik i gravarna.

Keramiken hade olika typer av ytbehandling och det var allt från rabbning, glättning till fin glättning. Två skärvor var polerade (F239, F307) och dessa kan vara från romersk järnålder, men man kan inte utesluta en datering till yngre förromersk järnålder. En av skärvorna (F239) var emellertid facetterad (Fig. 1) och en datering till yngre romersk järnålder är det mest sannolika. Båda skärvorna bör ha tillhört två koppar eller bägare.

Under slutet av bronsålder och förromersk järnålder var ornering på keramiken ovanligt. Keramiken från Skrea utgör inget undantag från detta, och utav de 618 skärvorna var endast åtta skärvor ornerade. En skärva (F9) i grav A3365 var ornerad med intryck och en annan

skärva (F43) hade horisontella fåror på buken och denna påträffades som lösfynd. Fyndpost F176 utgörs av sex skärvor från mynning till botten som tillhört samma kärl. Detta var ornerat med nagelintryck på mynningskanten. Dekortypen var därmed snarlika den senneolitiska men detta var av betydligt bättre kvalitet och det har bedömts vara från förromersk järnålder.

Ett märkligt kärl (F244) kan klassificeras som en bägare och denna var 9 cm hög och den var fint glättad samt oornerad (Fig. 3). Kärlets insida var full av intryck av växtmaterial och detta material hade tryckts mot den våta leran innan bränningen av kärlet. Troligtvis hade växtmaterialet någon form av funktionell betydelse.

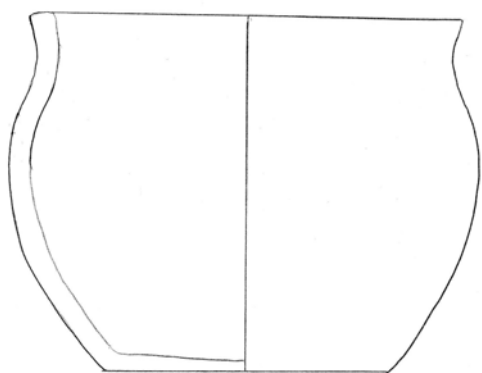

Fig. 3. Bägare med växtintryck på insidan. Skala 1:2.

För att i mera detalj kunna diskutera hantverksteknologi och kärlets ursprung har analyser i form av tunnslip utförts. Det sammanlagda antalet analyserade skärvor var tre stycken från Skrea 224 och tre stycken från Skrea 21. Skärvorna påträffades har daterats till trattbägarkultur respektive förromersk järnålder.

Gravkeramik

I gravarna A3365, A3387, A6090, A6299 samt A100038 påträffades skärvor av keramikkärl. Mängden keramik varierade kraftigt i gravarna men samtliga har bedömts vara från förromersk järnålder.

Grav A3365

I denna grav påträffades fem skärvor (F8-10) och samtliga var glättade bukskärvor. F8 var ornerad med intryck, medan de övriga var oornerade. Fem av skärvorna var kraftigt brända och rödfärgade och dessa har sannolikt varit med på gravbålet där kärlet blivit utsatt för upp emot 1000°C och kärlet gick sannolikt sönder på bålet och därmed användes det sannolikt inte som benbehållare.

Grav A3387

I grav A3387 fanns 112 skärvor (F53, F54) från samma kärl. Det var glättad och oornerat och liksom föregående grav var keramiken rödfärgad och kraftigt bränd. Troligtvis har även detta kärl varit med på gravbålet.

Grav 6090

I grav A6090 fanns sex skärvor (F86) från samma kärl. Även detta var glättad och oornerat och det var rödfärgat. Troligtvis har även kärlet i grav A6090 varit med på bålet och i graven fanns endast enstaka skärvor från detta kärl.

Grav A6299

I graven fanns skärvor från två kärl. Det ena kärlet (F240-242) var glättad och det bestod av 82 buk- och bottenskrävar. Samtliga skärvor var oornerade och de var sekundärbrända och dessa hade tillhört ett kärl som troligtvis fanns med på gravbålet.

Det andra kärlet i graven utgjordes av endast en skärva (F239). Denna var polerad och mynningen var facetterad och den har daterats till yngre romersk järnålder, men man kan inte utesluta att den ska förläggas till förromersk järnålder.

Grav A100038

I graven påträffades sex keramikskärvor (F75) och samtliga var oornerade bukskrävar. De var glättade och samtliga hade utsatts för hög värme och detta hade troligtvis skett på gravbålet. Därmed har detta kärl behandlats på liknande sätt som den övriga gravkeramiken från Skrea 224.

Sammanfattning av gravkeramiken

I sex gravar fanns skärvor från sju kärl och förutom en mynningsskräva (F239) i grav A6299 har troligtvis all keramik tillhört skärvor från kärl som placerades medvetet i gravarna.

Man har tillverkat ett mellanstort kärl av en lera som magrats med krossad bergart och fem av de sex kärnen var oornerade. Kärlet placerades på gravbålet, och då troligtvis med någon form av innehåll i det. Temperaturen på ett gravbål blir mycket hög och detta har gjort att kärlet gått sönder och det har blivit rödfärgat och i något enstaka fall sintrat. Efter att värmen svalnat av har man samlat ihop gravkärlet tillsammans med de brända benen och placerades detta utan speciell ordning i graven. Gravläggningen har sannolikt skett under förromersk järnålder och exakt samma typ av gravläggning har ägt rum i Tjärby Norra, inte långt från Laholm (Wranning 2010; Brorsson 2010).

Man kan notera att keramiken inte är samtida på keramiken från gravhögen i Skrea 21. Keramiken i Skrea 21 är något äldre och denna har bland annat fungerat som benbehållare. Det finns ett kärl som användes som gravurna och detta har daterats till bronsålder period V.

Keramik från efterreformatorisk tid

Sammanlagt påträffades den åtta skärvor från efterreformatorisk tid. Keramiken utgjordes av glaserat och oglaserat rödgods och det har bland annat identifierats skärvor från fat och en kruka. Keramiken är troligtvis från 1700-talet och senare.

Relationen till gravhögen i Skrea 21

Man kan notera att tidsspannet var betydligt djupare på Skrea 224 än i gravhögen på Skrea 21. Keramiken på Skrea 21 har huvudsakligen daterats till bronsålder period IV och denna fas saknades i på Skrea 224.

Godsanalysen av tunnslipen har emellertid visat att man använde sig av samma typ av leror och magring på både Skrea 224 och Skrea 21 (se nedan). Keramiken var framställd av antingen fina leror som magrats med krossad granitisk bergart eller användes mellangrova leror utan tillsatt magring. Analysen visade vidare att det inte fanns någon skillnad mellan en mellanneolitisk skärva och den yngre keramiken i Skrea 224. Man kan även notera att keramiken på gravfältet i Skrea 21 var homogen och att keramikkärnen från yngre bronsålder/förromersk järnålder i Skrea 224 framställts av olika typer av leror och magring. Gravkärlet i Skrea 224 var emellertid framställd på samma som gravkeramiken i Skrea 21, medan koppen från boplatsen avvek. Troligtvis fanns det även boplatskeramik i Skrea 224 som var framställd av fina leror som magrats med krossad bergart, men dessa har inte analyserats.

Godsanalysen har visat på en direkt koppling mellan gravkeramiken i Skrea 21 och Skrea 224.

Bränd lera från Skrea 224

Det påträffades sammanlagt 220 fragment bränd lera i flera olika kontexter på Skrea 224. Vikten var totalt 724 g. De vanligaste kontexterna med bränd lera var olika rännen till hus och merparten av leran har tolkats vara någon form av lerklining. Det fanns ingen lera i någon av gravarna utan den var första hand relaterad till aktiviteterna på boplatsen.

Kritpipa från Skrea

Från Skrea 224 framkom ett fragment från en kritpipa. Det enda som var bevarat var en bit av skaftet och pipan är från 1600- eller 1700-talet.

Litteratur

Brorsson, T. 2010. Keramisk analys. I: Wranning, P. *Tjärby Norra ett förromersk gravfält och gårdar från romersk järnålder*. Arkeologiska rapporter från Hallands läns museer 2009:6. Halland, Tjärby socken, Tjärby 2:3, 3:2, 9:4, RAÄ 68. Halmstad

Wranning, P. 2010. *Tjärby Norra ett förromersk gravfält och gårdar från romersk järnålder*. Arkeologiska rapporter från Hallands läns museer 2009:6. Halland, Tjärby socken, Tjärby 2:3, 3:2, 9:4, RAÄ 68. Halmstad

Bilaga 1.

Godsanalys av keramikskärvor från Skrea 224 och Skrea 21

Inledning och syfte

Från Skrea 21 och Skrea 224 har sammanlagt sex keramikskärvor varit föremål för godsanalys, i form av mikroskopering av tunnslip. Syftet är att bestämma vilken typ av lera och magringsmedel som använts för att framställa keramiken. Utifrån valet av kärlgods kan man sedan studera om kärlen från de olika platserna tillverkats av samma typ av lera och magring eller ej och detta resultat kan vidare belysa exempelvis de olika platsernas förhållande till varandra. Det är även av stort intresse att studera vilka kärlgods som användes inom samma gravfält.

Resultaten kommer även att jämföras med andra samtida platser i Halland och dessutom kommer keramiken från slutet av bronsåldern och förromersk järnålder att jämföras med en mellanneolitisk skärva. Syftet är att studera om hantverket är likartat eller ej, och dessutom är det intressant att studera mellanneolitisk keramik från mellersta Halland. De tidigare analyserna på keramik från denna tid har varit väldigt få.

Metod

Keramiken från Skrea har undersökts med hjälp av mikroskopering av keramiska tunnslip. Mikroskoperingen syftar till att studera godsets sammansättning, de keramiska råmaterialen och övriga tillverkningstekniska parametrar.

Tunnslipet skall vara 0,03 mm tjockt och analysen utförs i polarisationsmikroskop vid förstoringar mellan 25X och 10000X i korsat och parallellt ljus. Lerans grovlek, magringens art, andel och största korn fastställs. Vidare noteras närvaron av organiskt material, accessoriska mineral och förekomsten av diatomeer (kiselalger).

Tunnslipen har framställts vid Vancouver GeoTech Labs och mikroskoperingen har utförts av Torbjörn Brorsson.

Material

Sammanlagt har tre skärvor från Skrea 224 och tre skärvor från Skrea 21 varit föremål för analys (Tab. I). Skärvorna påträffades i olika gravar från bronsålder och förromersk järnålder samt som lösfynd. I analysen finns även en mellanneolitisk skärva (F62) från Skrea 224.

Det yngre materialet utgörs av kärl i olika storlekar och med olika typer av ytbehandling. I två av skärvorna har växtmaterial observerats vid registreringen. Ett av kärlen (F53) från Skrea 224 har sannolikt varit med på gravbålet medan de övriga enbart använts för att placeras i graven, med eller utan ben.

Tunnslip	Lokal	Fyndnr.	Kontext	Kärltyp	Datering
1	Skrea 224	53	Grav A3387	Gravkeramik, på bålet	FRJÄ
2	Skrea 224	62	Lösfynd	Snördekor	MN I-II
3	Skrea 224	244	Lösfynd	Kopp, växtmaterial på kärlytan	FRJÄ
4	Skrea 21	4	Grav 434	Kärl, växtmaterial i leran	BÄ-FRJÄ
5	Skrea 21	6	Grav 1500	Urna, rabbad	BÄ IV-V
6	Skrea 21	9	Grav 986	Skål	BÄ-FRJÄ

Tab. I. Det analyserade keramikmaterialet från Skrea 224 & 21.

Resultat

Mikroskoperingen av tunnslipen visar att det finns tre olika typer av kärlgods i de sex analyserade skärvorna (Tab. II).

Godsgrupp 1 (tunnslip 1). Skärvan var framställd av en siltig finlera. Man har endast tillsatt 5 % krossad granitisk bergart till leran och största korn har uppmätts till 1,0 mm.

Glimmerhalten är normal och inga diatoméer har observerats i godset. Tunnslipet har tillhört ett gravkärl från förromersk järnålder och det har varit placerat på gravbålet. I tunnslipet kan man tydligt se att delar av skärvan varit utsatt för mycket hög värme.

Godsgrupp 2 (tunnslip 2, 4, 5, 6). Skärvorna var framställda av sorterade fina leror, med inslag av silt. Man har tillsatt mellan 13 och 25 % krossad granitisk bergart till lerorna och största korn har uppmätts till mellan 1,5 och 2,0 mm, i tunnslip 4 var emellertid största kornet 8,0 mm. Glimmerhalten var låg eller normal och inga diatoméer har observerats. Man kan även notera att tunnslip 2 och 5 bestod av siktad magring, vilket innebär att man eftersträfvade magringskorn i vissa specifika kornstorlekar. De två tunnslipen har tillhört ett mellanneolitiskt kärl respektive ett rabbat kärl från bronsåldern.

Godsgrupp 3 (tunnslip 3). Skärvan från Skrea 224 var tillverkad av en mellangrov lera utan tillsatt magring. Leran var riklig på både sand och silt och därmed var det inte nödvändigt med att magra denna. Största korn har uppmätts till 1,0 och inga diatomeer har observerats i godset. Tunnslipet kommer från en kopp.

SKÄRIDENTIFIERING			LERA										MAGRING				NOTERINGAR*
slipnr.	Fyndnr.	Skrea	sort. / osort.	grov / mellan / fin	silt	sand	järnoxid	järnoxidhydroxid	glimmer	kalciumpkarbonat	diatomer	växtmaterial	krossad granit	naturlig	magringsandel [%]	största kornstorlek [mm]	
1	53	224	s	f	x		+	x	*		e.o.		x		5	1,0	Delvis sintrad
2	62	224	s	f	x		+	x	*		e.o.		x		17	2,0	Siktad
3	244	224	s	m	x	x	x	x	-		e.o.	x		x		1,0	
4	4	21	s	f	x		x	x	-		e.o.		x		25	8,0	
5	6	21	s	f	x		x	x	-		e.o.	x	x		14	2,0	Siktad
6	9	21	s	f	x		x	x	-		e.o.		x		13	1,5	

Tab. II. Resultat av mikroskopering av keramiska tunnslip av keramik från Skrea. Förkortningar: * = normal andel, + = hög andel, x = förekomst. e.o. = ej observerad.

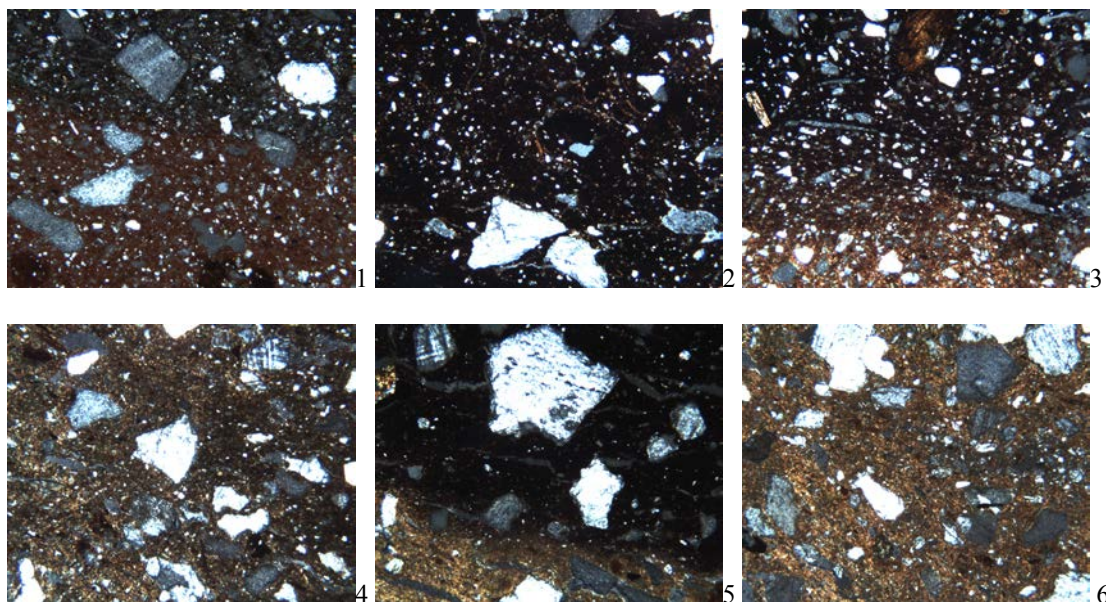

Fig. 3. Mikroskopfoton av de sex analyserade tunnslipen från Skrea.

Tolkning

Man kan notera att man hade använt sig av samma typ av råmaterial till kärlen, oavsett om de var från trattbägarkultur eller från förromersk järnålder. Andelen magring, typ av magring, största bergartskorn i slipen samt lerorna var mycket likartade.

Den mellanneolitiska skärvan är identisk med två skärvor som tillhört två trattbägare som satts ned vid Viskans kant i Veddige i norra Halland omkring 3900-3800 BC. Dessa två skärvor bestod av siltiga finleror som magrats med omkring 15 % krossad granitisk bergart och största korn var 2,5 till 3,3 mm (Brorsson 2009a). Keramiken i Skrea och i Veddige var därmed tillverkad enligt samma metoder och hantverket var detsamma.

Från gravfältet i Tjärby Norra i södra Halland har elva kärl från förromersk järnålder analyserats (Brorsson, manus). Analysen visade att nio av dessa tillverkats av fina leror som

magrats med krossad granitisk bergart och de resterande två kärlen var tillverkade av mellangrova leror med tillsatt magring i form av krossad bergart. Därmed tillhörde keramiken i Skrea samma keramiktradition som den i Tjärby Norra. På den förromerska boplatsen Kårarp utanför Halmstad utfördes analyser på åtta keramikskärvor (Brorsson 2013). I fem av dessa hade man använt fina leror med krossad bergart och resterande tre bestod av mellangrova leror med tillsatt magring. Kårarpskeramiken var därmed snarlik med den från Skrea 224.

Den förromerska keramiken kan jämföras med en analys som utfördes på sju gravkärl från ett gravfält i Änghagen, Torslanda 220 och från tre skärvor från en boplats intill benämnd Torslanda 201 i Göteborgsområdet (Brorsson 2011). Analysen visade att man hade använt sig av samma typer av leror och magringsmedel på boplatsen och till keramiken på gravfältet. Samtliga leror var fina leror som magrats med krossad bergart och det förekom både täta leror och de med inslag av silt. Likheter med Skrea är därmed påtagliga. Dessa analyser kan jämföras med en tidigare studie av keramik från andra delar av Göteborg, och här var resultaten likartade. Den förromerska keramiken bestod till stor del av fina leror som magrats med krossad bergart (Brorsson 2009b). Dock fanns det en skärva från Backa 31 som tillverkats av en osorterad grov, sandig, siltig lera och detta hantverk avviker markant från de övriga. Ytterligare en skärva (från Västra Frölunda 355) avvek och denna hade tillverkats av en fin lera som magrats med sand. Man kan därmed konstatera att vi fått en viss uppfattning om keramikhantverket i västra Sverige vid skiftet mellan brons- och järnåldern. Om någon skärva från Skrea hade avviker från det normala mönstret så hade detta uppmärksamats och diskuterats. Nu förefaller keramiken vara lokalt framställd på ett sådant sätt som man normalt gjorde för 2000 år sedan i regionen.

Avslutningsvis kan man konstatera att det inte fanns några skillnader i val av råmaterial till kärlen på de olika platserna, Skrea 21 och 224. Koppen från Skrea 224 har troligtvis varit någon form av finkeramik och det var vanligt att man använde sig av antingen sandmagrade leror eller grövre leror som var naturligt magrade. Detta var vanligt under äldre järnålder.

Skålen från Skrea 21 kan också klassificeras som någon form av finkeramik, men denna var framställd som gravkeramiken och den kan snarast klassificeras som ett hushållskärl. Skålen bör vara från slutet av bronsåldern och det är möjligt att den finare keramiken förändrades teknologiskt vid skiftet mellan brons- och järnålder. Man övergick från bergartsmagrade och fina leror till grövre och naturligt magrade leror.

Litteratur

Brorsson, T. 2009a. Trattbägarkeramiken vid Viskan – studie av tidigneolitisk offerkeramik från Veddige, Halland. Kontoret för Keramiska Studier. Rapport 48. Landskrona

Brorsson, T. 2009b. Analys av förromersk keramik från Göteborg. Kontoret för Keramiska Studier. Rapport 42. Landskrona

Brorsson, T. 2011. Analys av förromersk keramik från Änghagen, Torslanda, Göteborg.

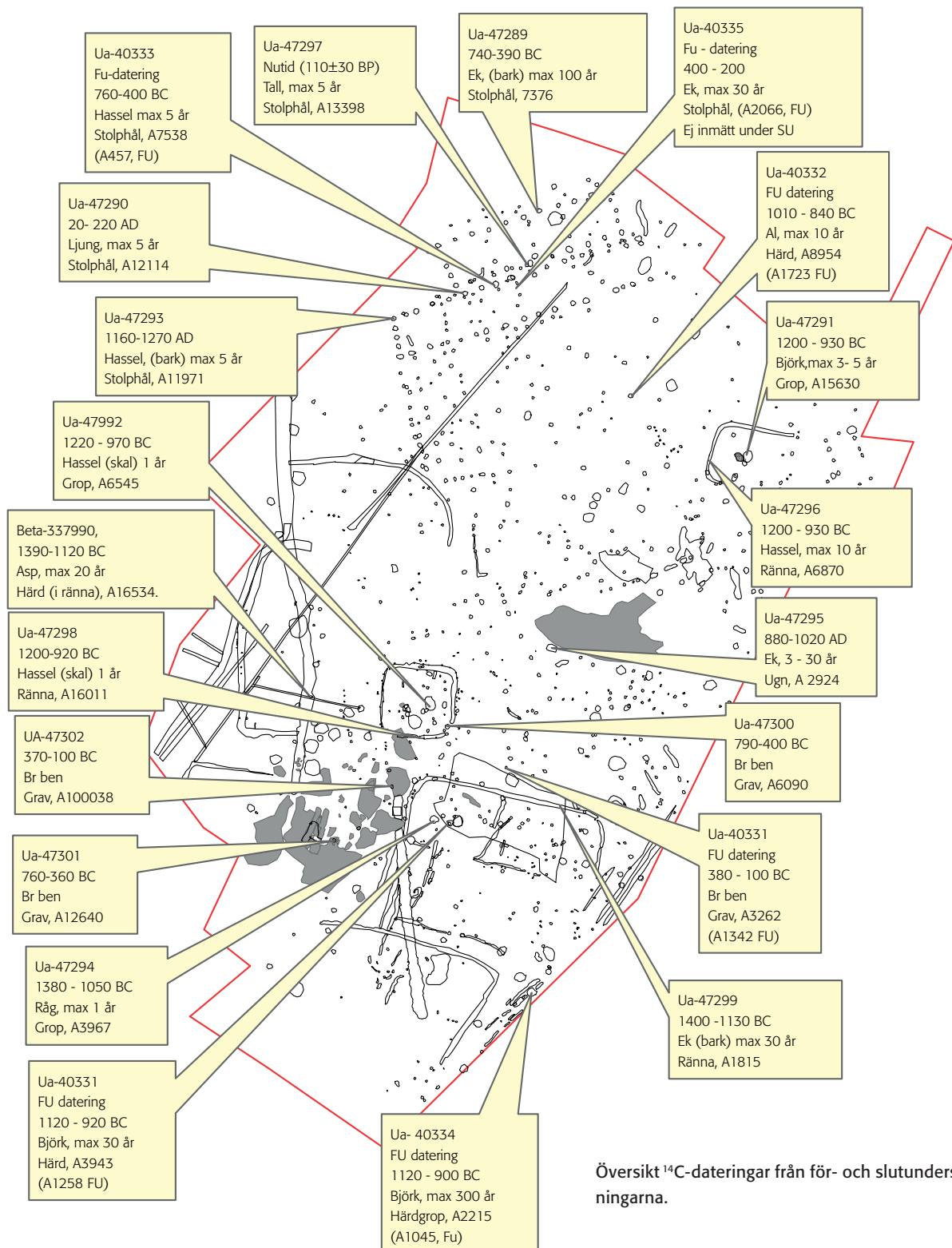
Brorsson, T. 2013. *Godsanalys av keramik från äldre järnålder i Kåarp, Övraby sn. Halland*. Kontoret för Keramiska Studier. Rapport 76. Nyhamnsläge

Brorsson, T. Manus. Människor från andra sidan havet – den förromerska keramiken från gravfältet i Tjärby Norra. I: Wranning, P. (Red.).

Bilaga 4

¹⁴C-analys

Göran Possnert, Uppsala universitet
Beta analytic inc.

Översikt ¹⁴C-dateringar från för- och slutundersökningarna.

2012-9-2

UPPSALA
UNIVERSITET

Uppsala 2013-11-29

Ola Kadefors
Kulturmiljö Halland
Bastionsgatan 3
302 23 Halmstad

HALLANDS LÄNSMUSEER
KULTURMILJÖ HALLAND

2013 -12- 02

Dnr 2012-9 Handl OK
Dossier Skrea

Angströmlaboratoriet
Tandemlaboratoriet

Göran Possnert

Besöksadress:
Angströmlaboratoriet
Lägerhyddsvägen 1
Rum 4143

Postadress:
Box 529
751 20 Uppsala

Telefon:
018 - 471 30 59

Telefax:
018 - 55 57 36

Hemsida:
<http://www.angstrom.uu.se>

E-post:
Goran.Possnert@Angstrom.uu.se

Resultat av ^{14}C datering av träkol och brända ben från Skrea, Falkenberg, Halland.

Förbehandling av träkol och liknande material:

1. Synliga rottrådar borttages.
2. 1 % HCl tillsätts (8-10 timmar, under kokpunkten) (karbonat bort).
3. 1 % NaOH tillsätts (8-10 timmar, under kokpunkten). Löslig fraktion fälls genom tillsättning av konc. HCl. Fällningen som till största delen består av humusmaterial, tvättas, torkas och benämns fraktion SOL. Olöslig del, som benämns INS, består främst av det ursprungliga organiska materialet. Denna fraktion ger därför den mest relevanta åldern. Fraktionen SOL däremot ger information om eventuella föroreningars inverkan.

Före acceleratorbestämningen av ^{14}C -innehållet förbränns det tvättade och intorkade materialet, surgjort till pH 4, till CO_2 -gas, som i sin tur konverteras till fast grafit genom en Fe-katalytisk reaktion. I den aktuella undersökningen har fraktionen INS daterats.

Förbehandling av brända ben:

1. 1,5 % NaOCl tillsatt till det rengjorda och krossade benprovet och blandningen fick stå i rumstemperatur i 48 timmar.
2. Provet tvättat till neutral i avjoniserat vatten.
3. 1M HAc tillsatt till provet och blandningen i rumstemperatur i 24 timmar.
4. Provet tvättat till neutral i avjoniserat vatten och intorkat.
5. Lakning med 6 M HCl och den erhållna CO_2 -gasen grafiteras därefter Fe-katalytiskt före acceleratormätningen av ^{14}C -innehållet.

RESULTAT

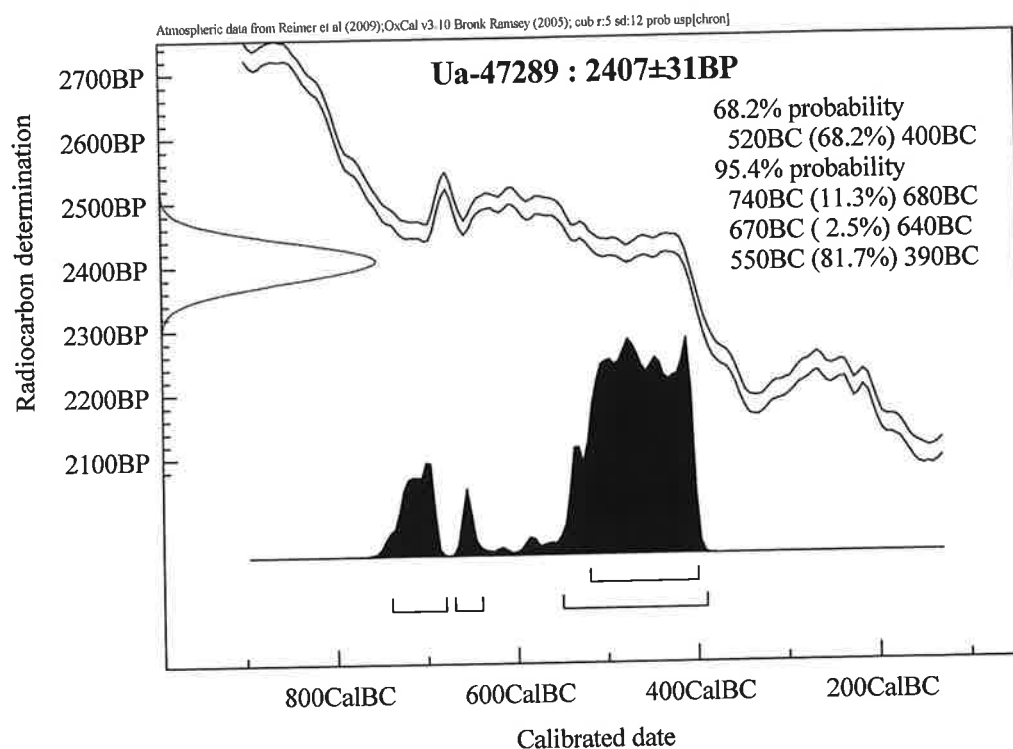
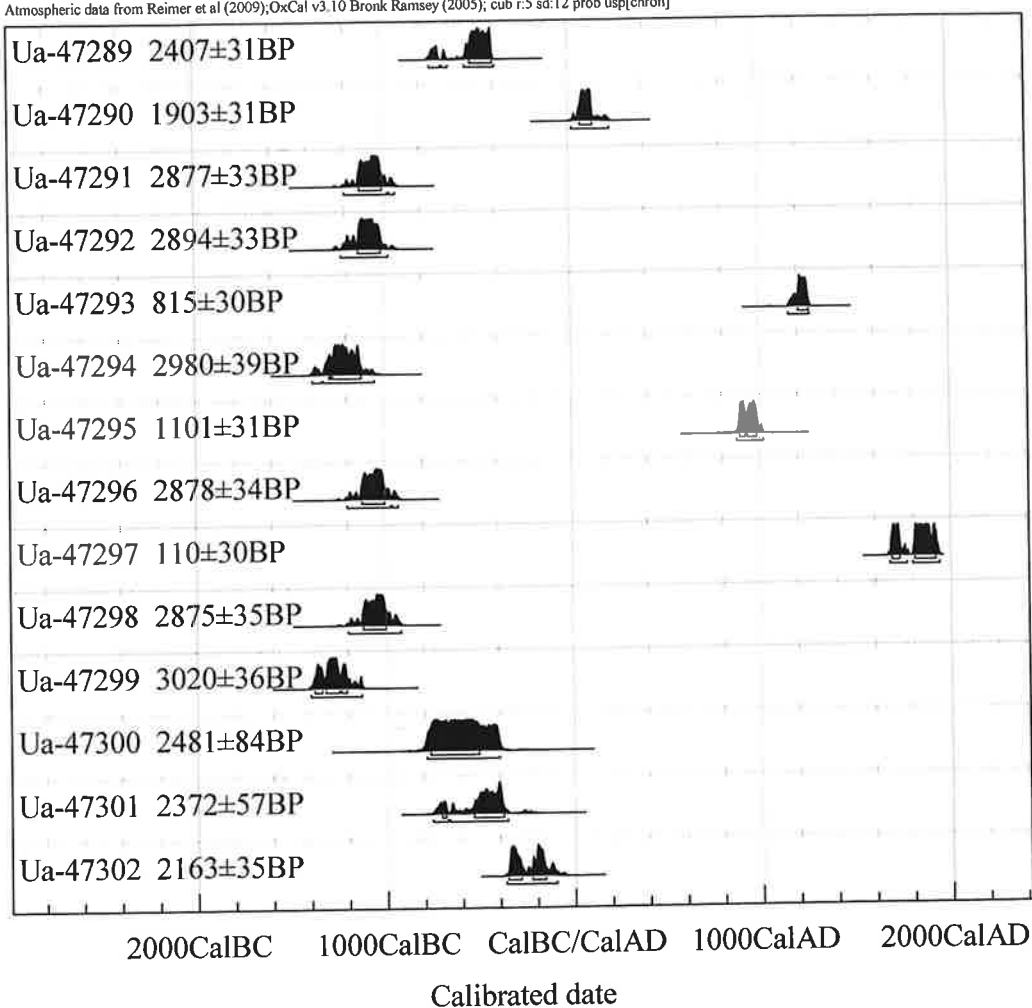
Labnummer	Prov	$\delta^{13}\text{C}\text{‰ VPDB}$	^{14}C age BP
Ua-47289	Skrea 224, PM7376	-24,8	2 407 $\pm$ 31
Ua-47290	Skrea 224, PM15014	-26,8	1 903 $\pm$ 31
Ua-47291	Skrea 224, PK100334	-26,1	2 877 $\pm$ 33
Ua-47292	Skrea 224, PM16160	-24,6	2 894 $\pm$ 33
Ua-47293	Skrea 224, PM15002	-28,1	815 $\pm$ 30
Ua-47294	Skrea 224, PM100342	-24,5	2 980 $\pm$ 39
Ua-47295	Skrea 224, PK11527	-26,7	1 101 $\pm$ 31
Ua-47296	Skrea 224, PM15221	-29,3	2 878 $\pm$ 34
Ua-47297	Skrea 224, PM16367	-24,1	110 $\pm$ 30
Ua-47298	Skrea 224, PM16376	-25,3	2 875 $\pm$ 35
Ua-47299	Skrea 224, PM11684	-25,3	3 020 $\pm$ 36
Ua-47300	Skrea 224, Fnr 275	-27,3	2 481 $\pm$ 84
Ua-47301	Skrea 224, Fnr 290	-20,9	2 372 $\pm$ 57
Ua-47302	Skrea 224, Fnr 300	-23,5	2 163 $\pm$ 35

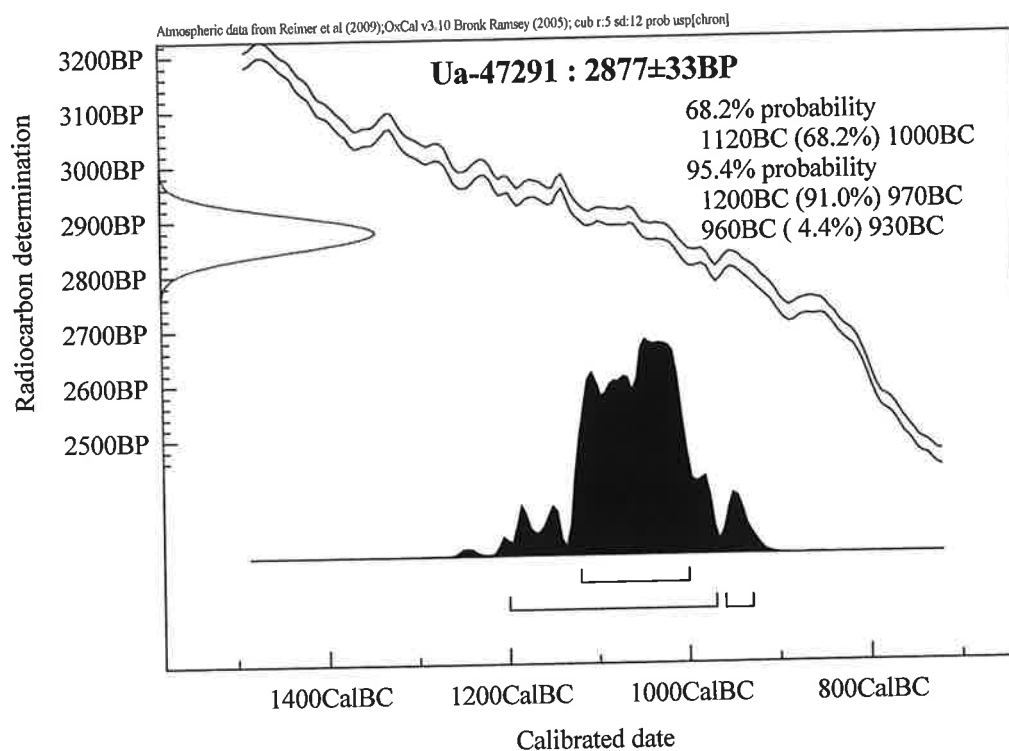
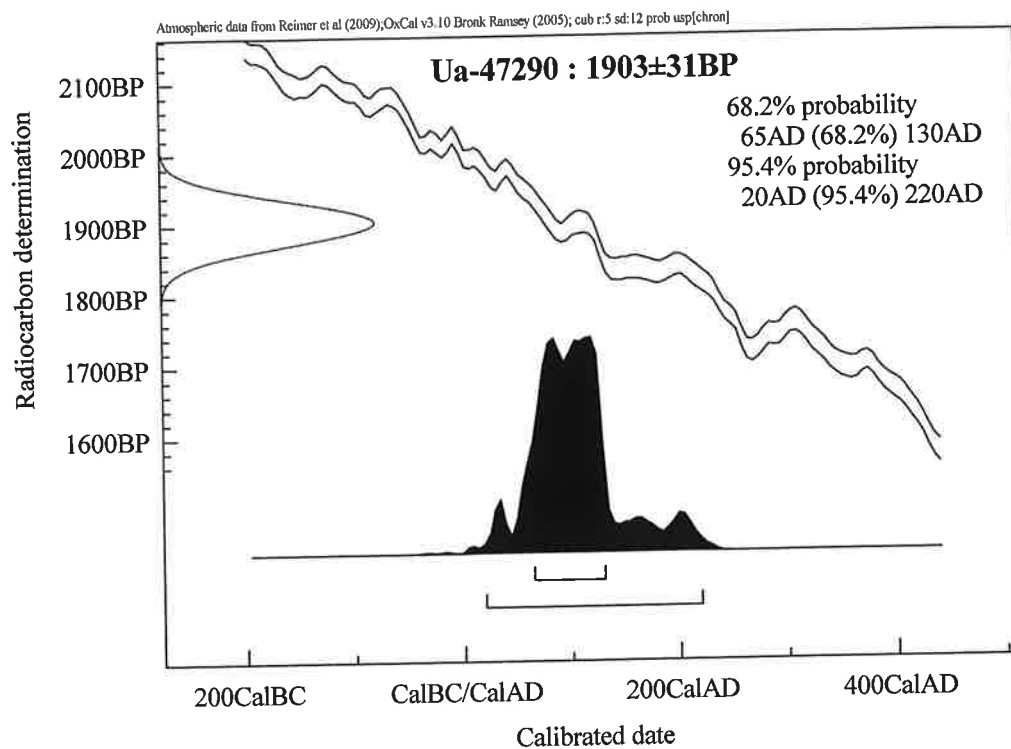
Med vänlig hälsning

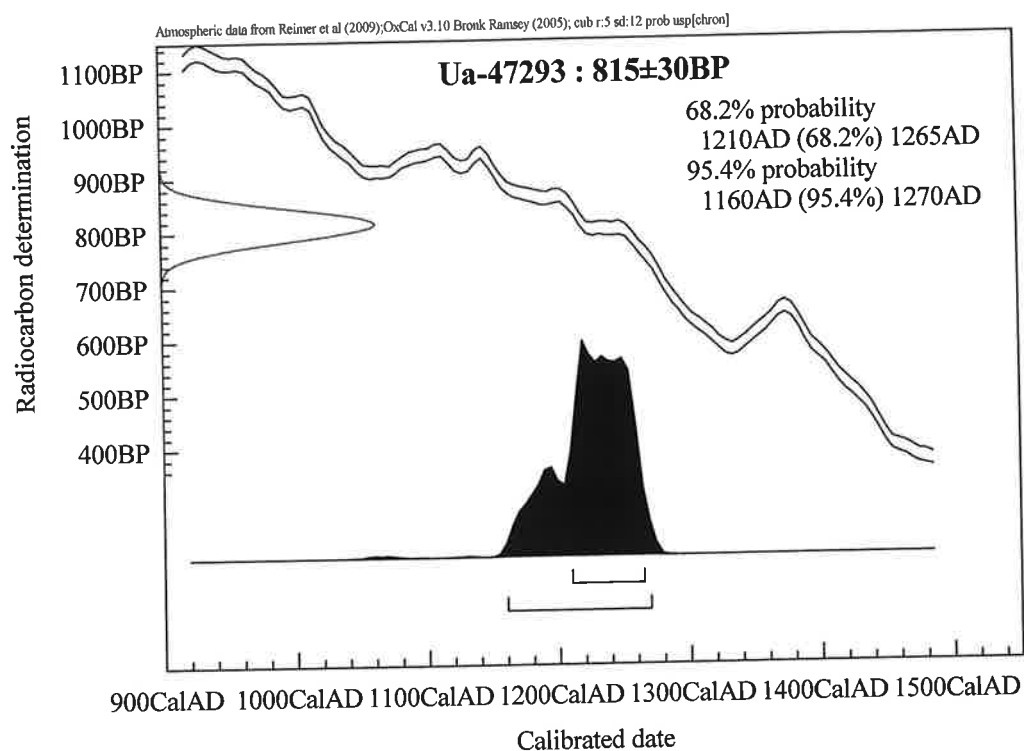
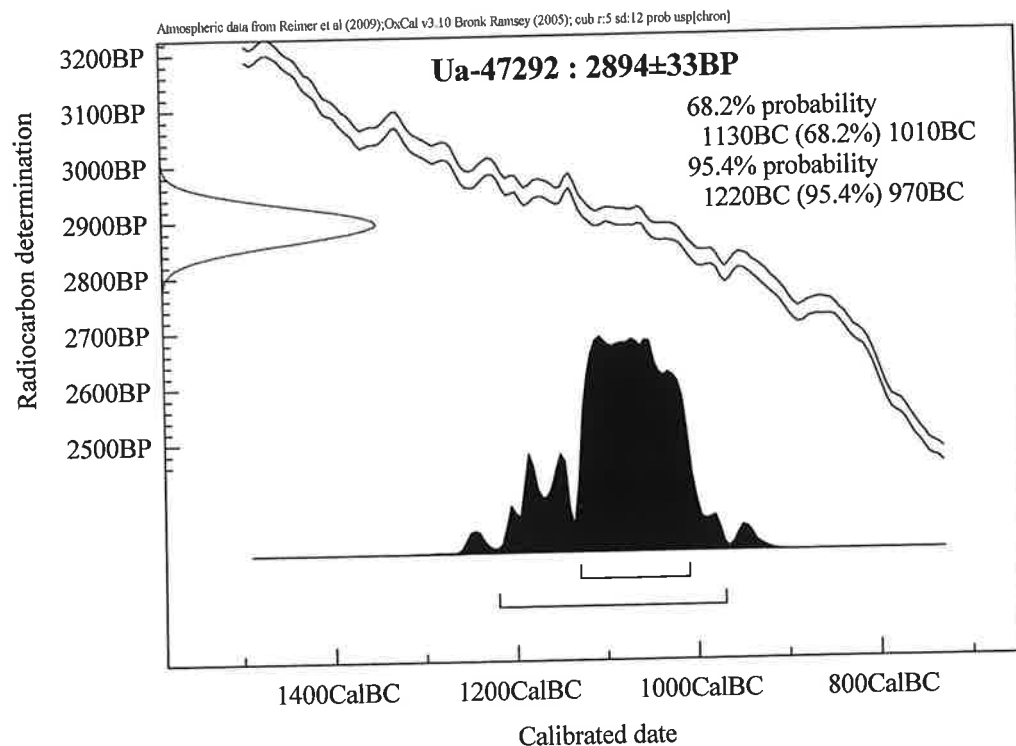
Göran Possnert

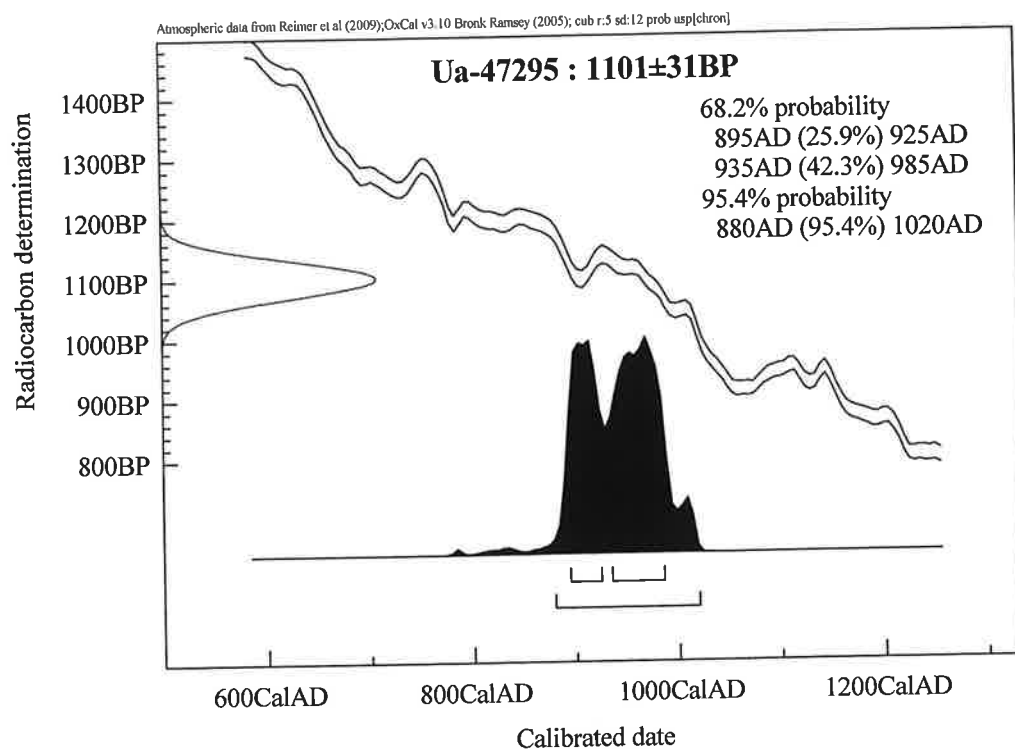
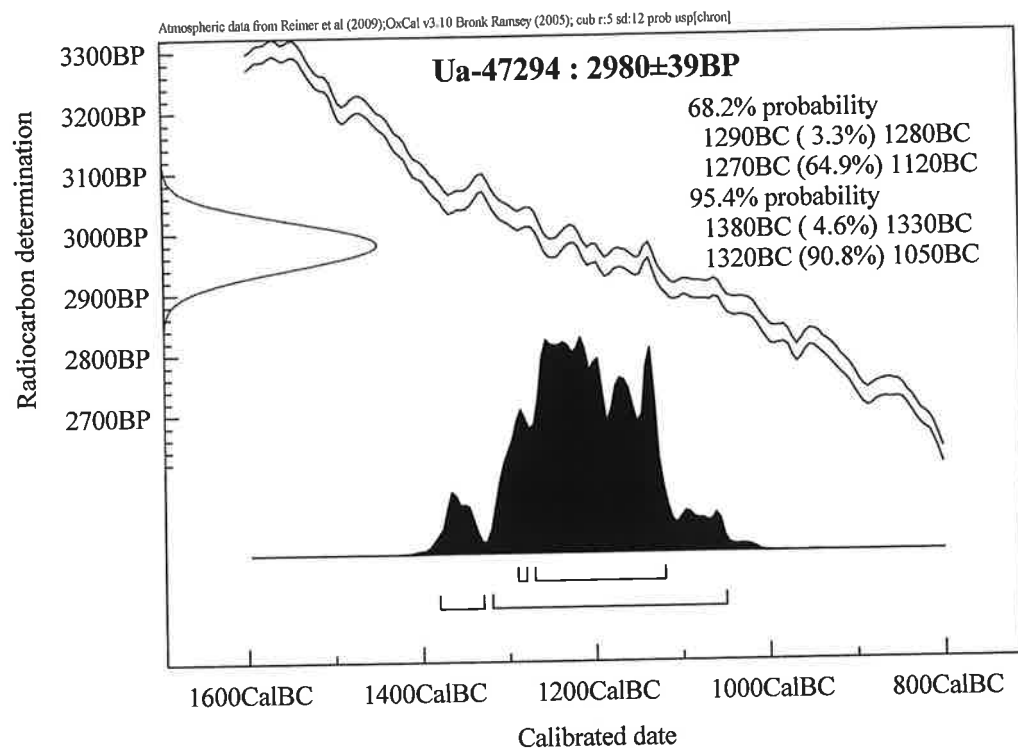
Göran Possnert/ Elisabet Pettersson

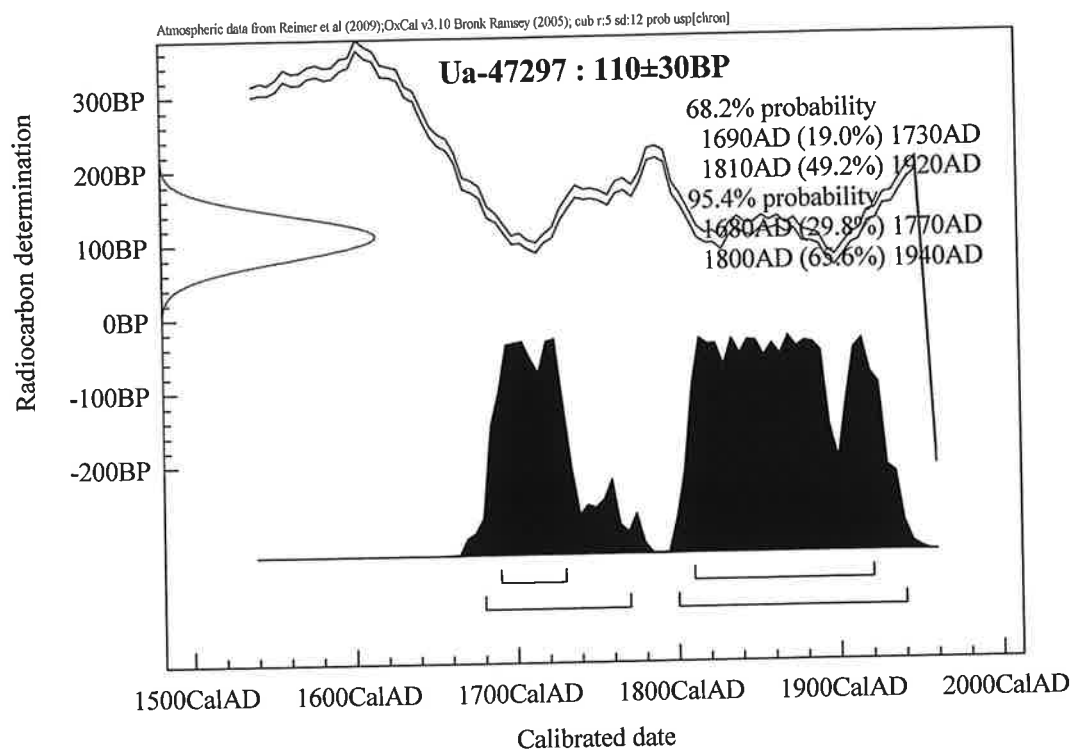
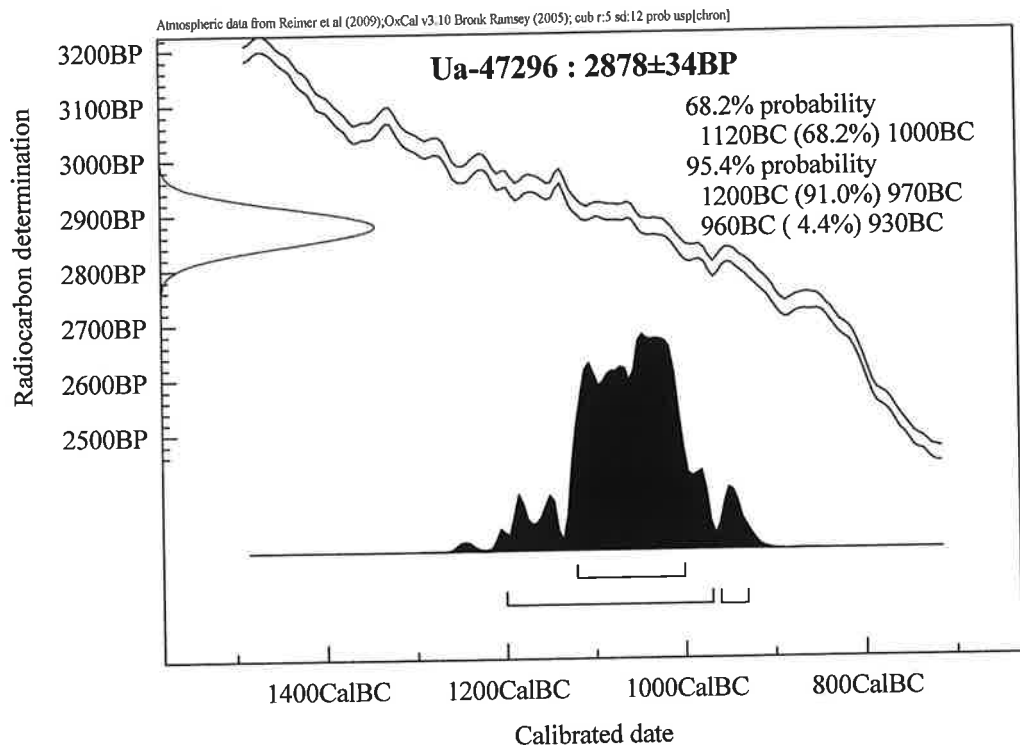
Atmospheric data from Reimer et al (2009); OxCal v3.10 Bronk Ramsey (2005); cub r:5 sd:12 prob usp[chron]

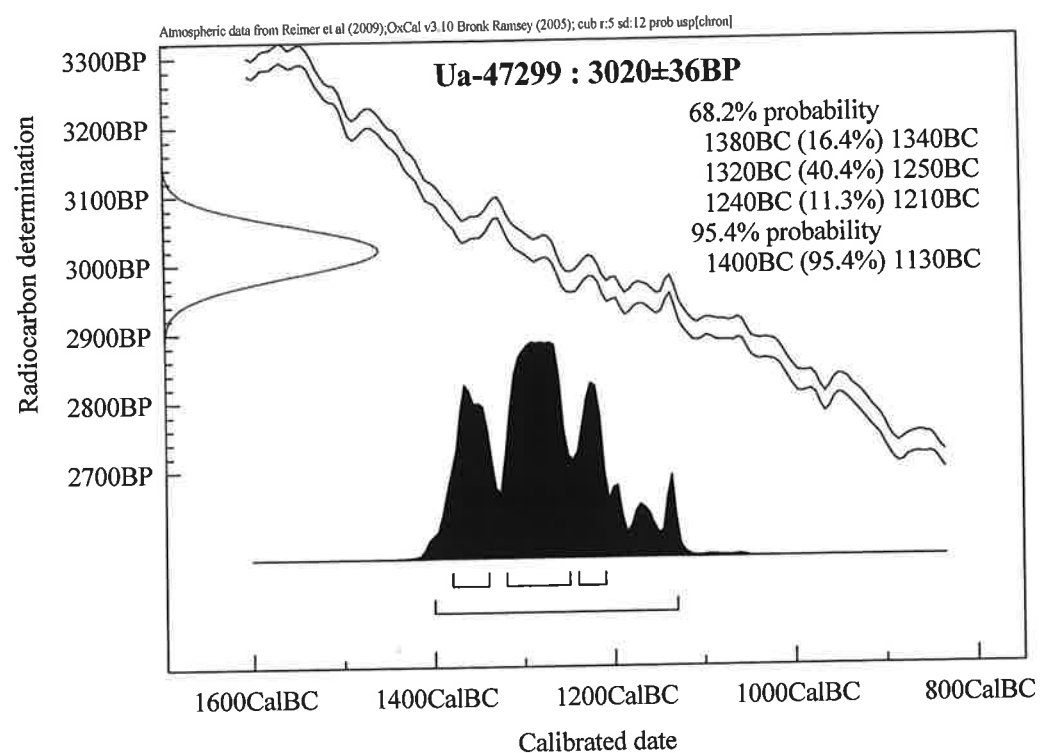
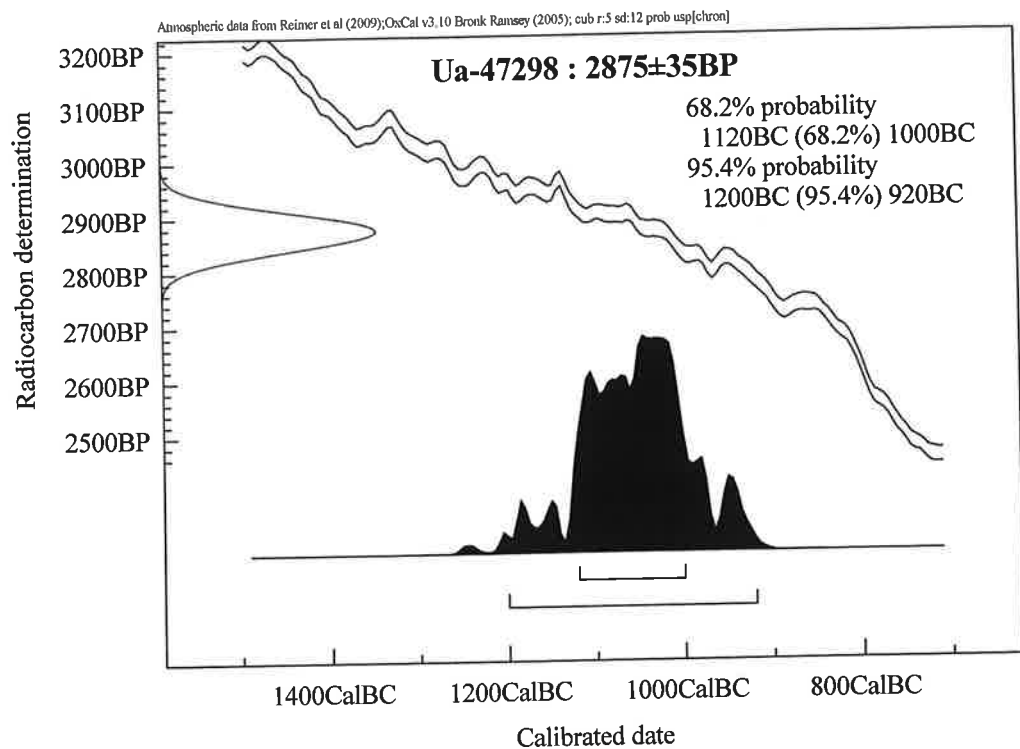

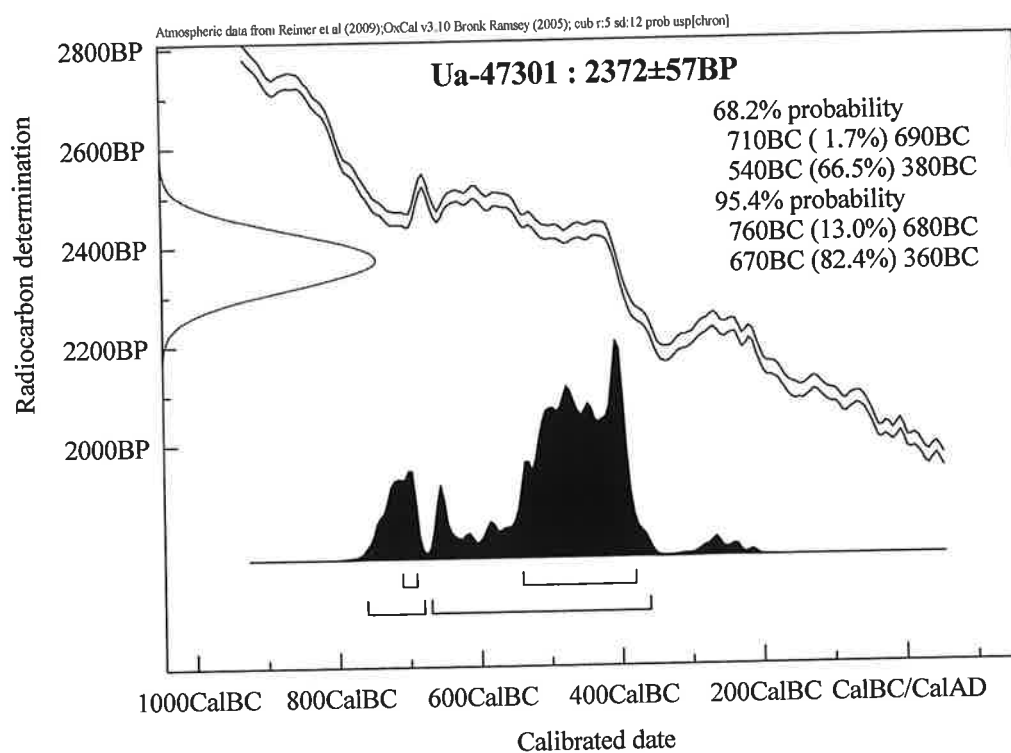
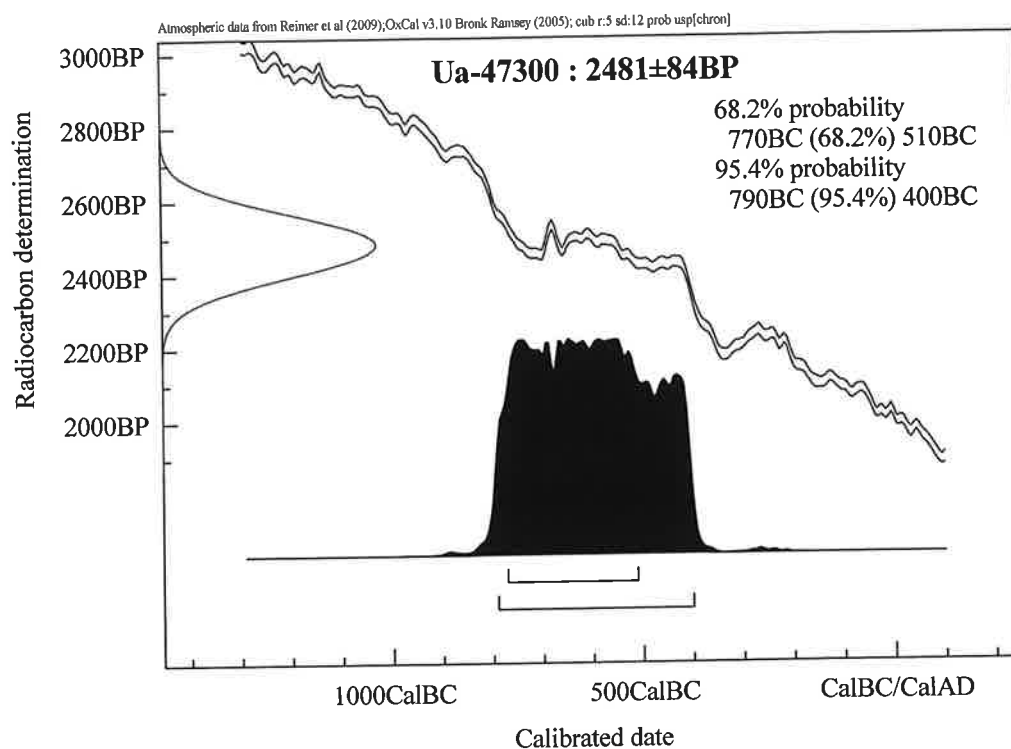

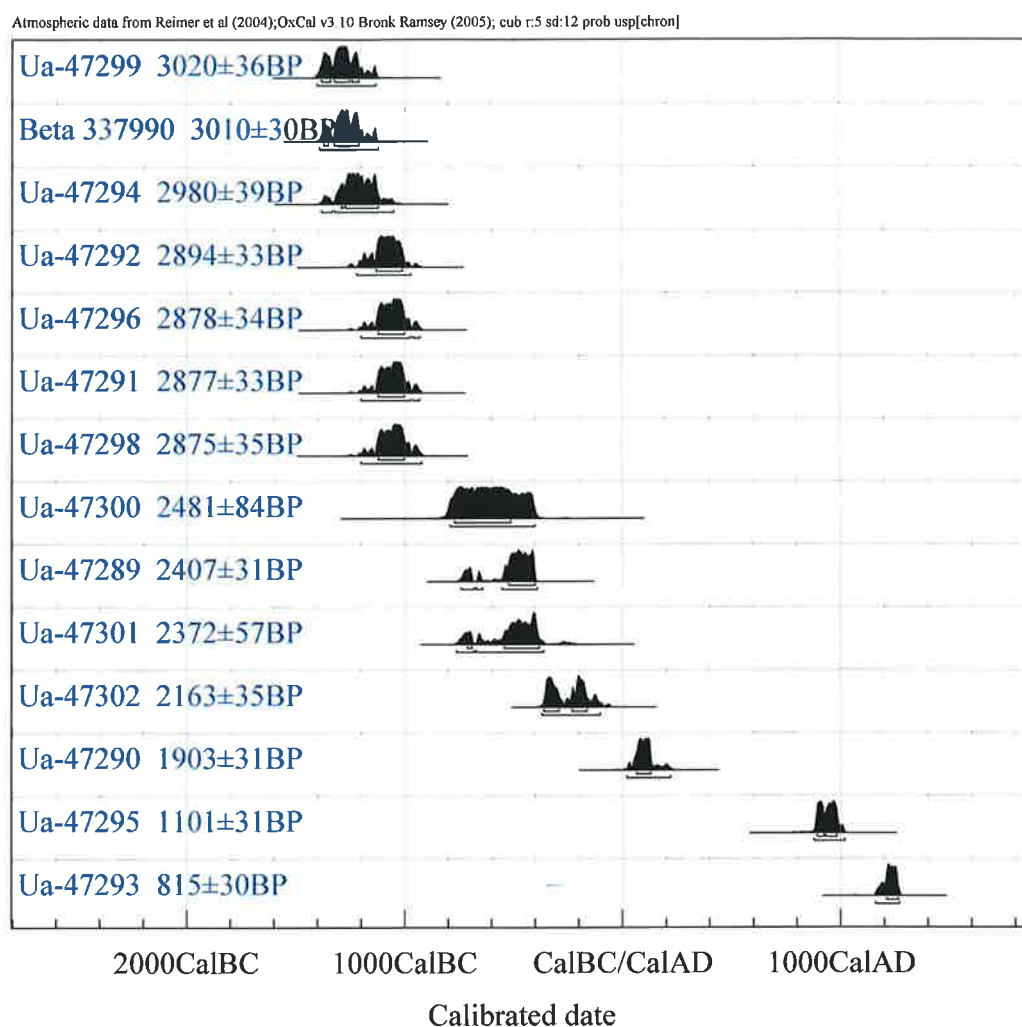
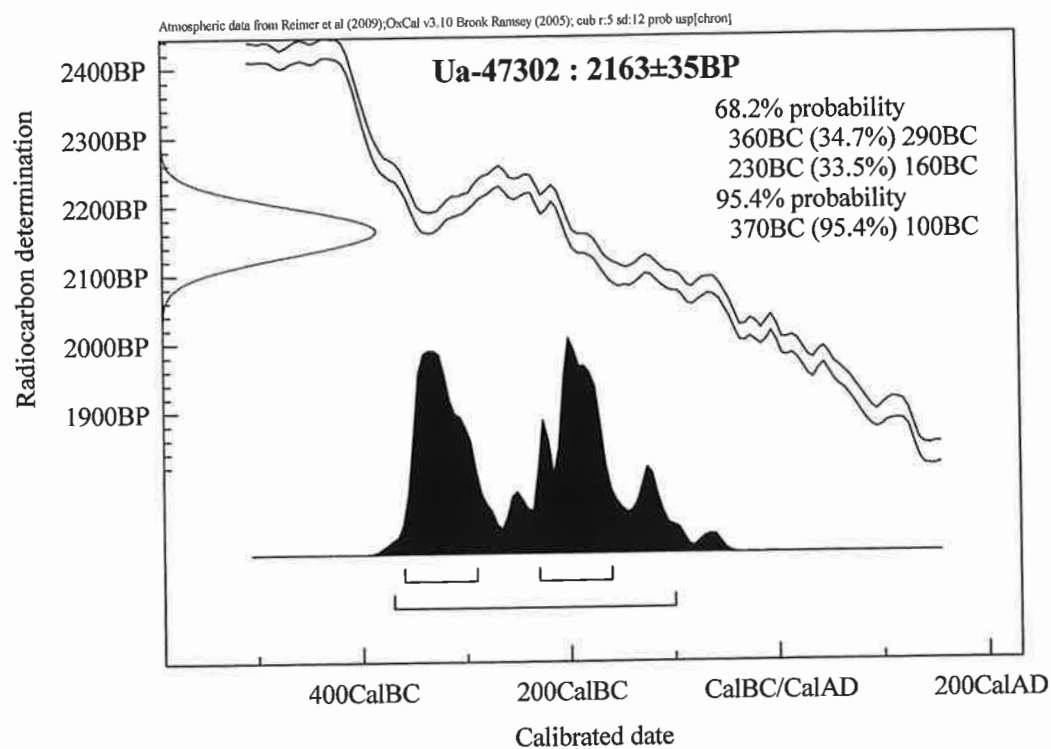

BETA**BETA ANALYTIC INC.**

DR. M.A. TAMERS and MR. D.G. HOOD

4985 S.W. 74 COURT
MIAMI, FLORIDA, USA 33155
PH: 305-667-5167 FAX: 305-663-0964
beta@radiocarbon.com**REPORT OF RADIOCARBON DATING ANALYSES**

Dr. Ola Kadefors

Report Date: 12/18/2012

Kulturmiljo Halland

Material Received: 12/12/2012

Sample Data	Measured Radiocarbon Age	$^{13}\text{C}/^{12}\text{C}$ Ratio	Conventional Radiocarbon Age(*)
Beta - 337990 SAMPLE : A16534 ANALYSIS : AMS-Standard delivery MATERIAL/PRETREATMENT : (charred material): acid/alkali/acid 2 SIGMA CALIBRATION : Cal BC 1310 to 1120 (Cal BP 3260 to 3070)	3010 +/- 30 BP	-26.7 o/oo	2980 +/- 30 BP
Beta - 337991 SAMPLE : PK2073 ANALYSIS : AMS-Standard delivery MATERIAL/PRETREATMENT : (charred material): acid/alkali/acid 2 SIGMA CALIBRATION : Cal BC 5900 to 5700 (Cal BP 7830 to 7630)	5940 +/- 30 BP	-25.3 o/oo	5920 +/- 30 BP
Beta - 337992 SAMPLE : PM2146 ANALYSIS : AMS-Standard delivery MATERIAL/PRETREATMENT : (charred material): acid/alkali/acid 2 SIGMA CALIBRATION : Cal BC 4320 to 4290 (Cal BP 6270 to 6240) AND Cal BC 4270 to 4220 (Cal BP 6170 to 6120) AND Cal BC 4210 to 4160 (Cal BP 6160 to 6110) AND Cal BC 4130 to 4060 (Cal BP 6020 to 5950)	5370 +/- 30 BP	-25.7 o/oo	5350 +/- 30 BP
Beta - 337993 SAMPLE : PM2421 ANALYSIS : AMS-Standard delivery MATERIAL/PRETREATMENT : (charred material): acid/alkali/acid 2 SIGMA CALIBRATION : Cal BC 3980 to 3940 (Cal BP 5930 to 5890) AND Cal BC 3870 to 3870 (Cal BP 5820 to 5820) AND Cal BC 3890 to 3810 (Cal BP 5810 to 5760)	5100 +/- 30 BP	-23.4 o/oo	5080 +/- 30 BP

Dates are reported as RCYBP (radiocarbon years before present, "present" = AD 1950). By international convention, the modern reference standard was 95% the ^{14}C activity of the National Institute of Standards and Technology (NIST) Oxalic Acid (SRM 4990C) and calculated using the Libby ^{14}C half-life (5568 years). Quoted errors represent 1 relative standard deviation statistics (68% probability) counting errors based on the combined measurements of the sample, background, and modern reference standards. Measured $^{13}\text{C}/^{12}\text{C}$ ratios (delta ^{13}C) were calculated relative to the PDB-1 standard.

The Conventional Radiocarbon Age represents the Measured Radiocarbon Age corrected for isotopic fractionation, measured using the delta ^{13}C . On rare occasion where the Conventional Radiocarbon Age was calculated using an assumed delta ^{13}C , the ratio and the Conventional Radiocarbon Age will be followed by "r". The Conventional Radiocarbon Age is not calendar calibrated. When available, the Calendar Calibrated Result is calculated from the Conventional Radiocarbon Age and is listed as the "Two Sigma Calibrated Result" for each sample.

CALIBRATION OF RADIOCARBON AGE TO CALENDAR YEARS

(Variables: C13/C12=-26.7:lab. mult=1)

Laboratory number: Beta-337990

Conventional radiocarbon age: 2980±30 BP

**2 Sigma calibrated result: Cal BC 1310 to 1120 (Cal BP 3260 to 3070)
(95% probability)**

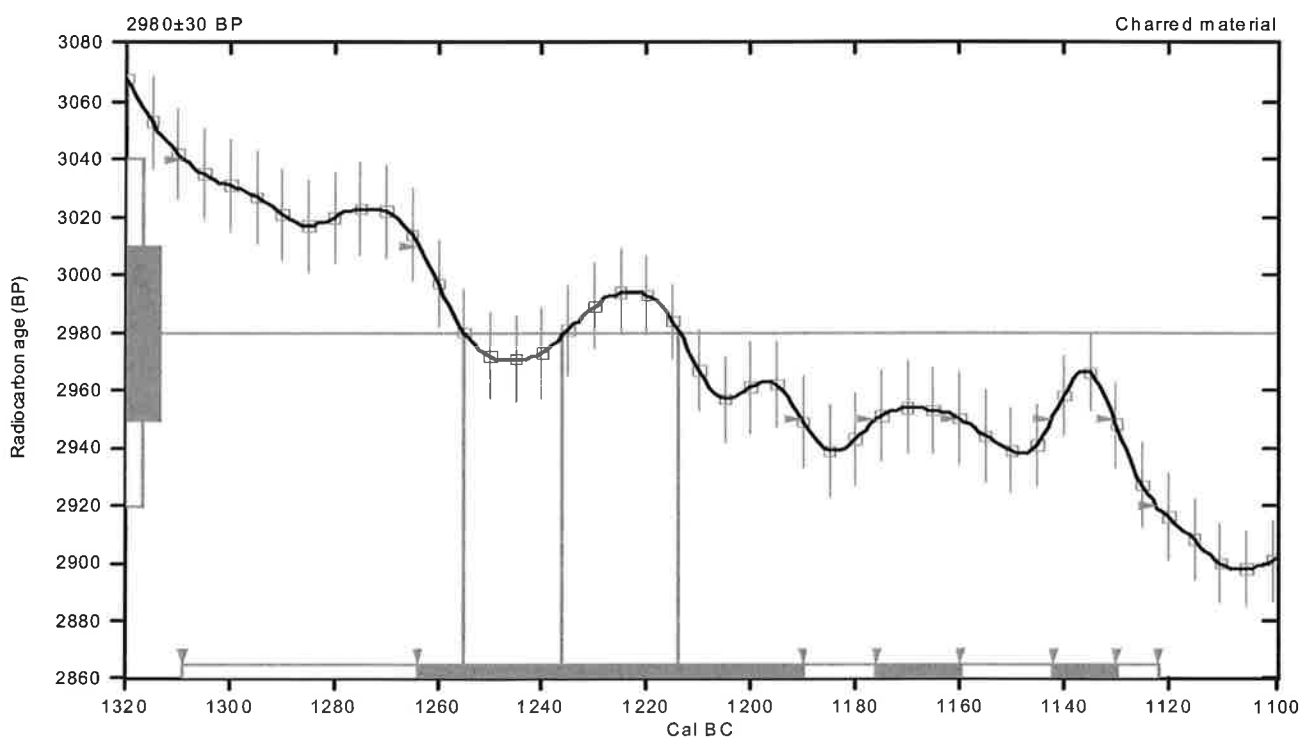
Intercept data

Intercepts of radiocarbon age
with calibration curve:

Cal BC 1260 (Cal BP 3200) and
Cal BC 1240 (Cal BP 3190) and
Cal BC 1210 (Cal BP 3160)

1 Sigma calibrated results:
(68% probability)

Cal BC 1260 to 1190 (Cal BP 3210 to 3140) and
Cal BC 1180 to 1160 (Cal BP 3130 to 3110) and
Cal BC 1140 to 1130 (Cal BP 3090 to 3080)

References:

Database used

INTCAL09

References to INTCAL09 database

Heaton, et al., 2009, *Radiocarbon* 51(4):1151-1164, Reimer, et al., 2009, *Radiocarbon* 51(4):1111-1150, Stuiver, et al., 1993, *Radiocarbon* 35(1):1-244, Oeschger, et al., 1975, *Tellus* 27:168-192

Mathematics used for calibration scenario

A Simplified Approach to Calibrating C14 Dates

Talma, A. S., Vogel, J. C., 1993, *Radiocarbon* 35(2):317-322

Beta Analytic Radiocarbon Dating Laboratory

4985 S.W. 74th Court, Miami, Florida 33155 • Tel: (305)667-5167 • Fax: (305)663-0964 • E-Mail: beta@radiocarbon.com

Översikt ¹⁴C och vedart.

P. nr	Anl nr	Prov nr	Vedart	Anl typ	¹⁴ C BP	Cal 1 sigma	Cal 2 sigma	Arkeologisk kontext	Kontext id intrasis
Pm 100037	A 16534	Beta- 337990	Asp, 20 år	Hård	3010±30	1370-1210 BC	1390-1120 BC	Ränna/ Dike	-
Pm 16368	A 7376	Ua-47289	Ek, bark 1 – 100år	Stolphål	2407±31	520-400 BC	740-390 BC	Hus 4 (m- hus)	10
Pm 15014	A 12114	Ua-47290	Ljung, 5 år	Stolphål	1903±31	65-130 AD	20-220 AD	Hus 6 (M-hus)	12
Pm 100334	A 15630	Ua-47291	Björk. 3-5 år	Grop	2877±33	1120-1000BC	1200-930 BC	Hus 3 (rännhus)	23
Pm 16160	A6545	Ua-47292	Hassel. Skal 1 år	Grop	2894±33	1130-1010 BC	1220-970 BC	Hus 2 (rännhus)	24
Pm 15002	A11971	Ua-47293	Hassel, 5 år bark.	Stolphål	815±30	1210-1265 BC	1160-1270 AD	Hus 6 (M-hus)	12
Pm 100342	A3967	Ua-47294	Råg, 1 år	Grop	2980±39	1290-1120 BC	1380-1050 BC	Hus 1 (rännhus)	25
Pk 11527	A2924	Ua-47295	Ek, 3 – 30	Ugn	1101±31	895-985 AD	880-1020 AD	-	-
Pm 15221	A6870	Ua-47296	Hassel, 10 år	Ränna	2878±34	1120-1000 BC	1200-930 BC	Hus 3 (rännhus)	23
Pm 16367	A13398	Ua-47297	Tall, 5 år.	Stolphål	110±30	-	-	Hus 4 (m- hus)	10
Pm 16376	G16081, A16011	Ua-47298	Hassel, 1 år Skal	Ränna	2878±35	1120-1000 BC	1200-920 BC	Hus2 (rännhus)	24
Pm 11684	A1815	Ua-47299	Ek, 2 -30 år bark	Ränna	3020±36	1380 -1210 BC	1400-1130 BC	Hus 1 (rännhus)	25
F.nr 275, PK100417	A6090	Ua-47300	Br. Ben	Grav	2481±84	770-510 BC	790-400 BC	Hus 2 (grav)	-
F.nr 290, PK100416	A12640	Ua-47301	Br Ben	Grav	2372±57	710-380 BC	760-360 BC	Grav bland klip-porna	-
F. nr 300, PK100415	A100038	Ua-47302	Br Ben	Grav	2163±35	360-160 BC	370-100 BC	Grav bland klip-porna	-
Pm 100003	A1258	Ua-40331	Björk, max 30 år	Hård	2851±30	-	1120-920 BC	Hus 1	-
Pm 100012	A 1045	Ua-40334	Björk, max 30 år	Hårdgrop	2833±30	-	1120 - 900 BC	Rännor/ diken	-
Pm 100021	A1342	Ua-40337	Bränt ben	Grav	2175±43	-	380-100	Gravar	-
Pm 100004	A1723	Ua-40332	Al, max 10 år	Hård	2776±30	-	1010-840 BC	-	-
Pm 100013	A 2066	Ua-40335	Ek max 30 år	Stolphål	2272±30	-	400-200 BC	-	-
Pm 100015	A2036	Ua-40336	Hassel, max 5 år	Hård	2151±30	-	357-60 BC	-	-
Pm 100011	A457	Ua-40333	Hassel, max 5 år	Stolphål	2451±46	-	760-400 BC	-	-

Bilaga 5

Arkeobotanisk analys

Stefan Gustafsson

SKREA 125

ANALYS AV FÖRKOLNAD VÄXTMAKROFOSSIL OCH
POLLEN FRÅN SKREA I FALKENBERGS KOMMUN,
SKREA SOCKEN, HALLAND

Arkeobotanisk analys

Stefan Gustafsson 2013

SKREA ANALYS AV FÖRKOLNAD VÄXTMAKROFOSSIL OCH POLLEN FRÅN SKREA I FALKENBERGS KOMMUN, SKREA SOCKEN, HALLAND

Arkeobotanisk analys

Stefan Gustafsson 2013

Sammanfattning

På uppdrag an Kulturmiljö Halland utfördes en analys av förkolnade växtrester och pollen från en arkeologisk undersökning i Skrea, Halland. Inslaget av träkol var relativt litet i många prov med ett par undantag. Generellt innehöll proverna även ganska lite förkolnad växtmakrofossil. Analysen visar att skalkorn och råg har odlats på gödslad åker. Det finns inget som tyder på ett system med vår och höstsådd utan både korn och råg har förmodligen odlats som vårröda. Även hasselnötter verkar ingått i kosthållet.

I de flesta fall innehöll proverna kol i sådan mängd att det räcker för ^{14}C -analyser vilket

även gäller för sädesslagen och hasselnöt-skalen.

Området verkar inte ha de bästa förutsättningarna för att pollen ska bevaras och skilja inom undersökningsområdet. Ett pollenprov från innehållet i en skål liksom ytterligare ett prov innehöll inte pollen i sådan mängd att de kunde tolkas. I det tredje provet som analyserades fanns det mer pollen och dessa visade på en relativt öppen gräs och örtrik mark med inslag av bland annat ek och hassel.

Inledning

På uppdrag av Kulturmiljö Halland har 20 jordprover analyserats på växtmakrofossil och 3 jordprov på pollen. Proverna samlades in i samband med en arkeologisk slutundersökning av personal från Kulturmiljö Halland. Resultaten redovisas under respektive anläggning och hela analysen diskuteras i slutkapitlet. Resultatet från vissa anläggningar är intressant och dessa bör om möjligt dateras för att klarlägga platsens odlingshistoria. Inte minst fynden av rågkärnor i en anläggning som förmodas vara

från sen bronsålder. Vad gäller lämningarna från medeltid innehåller de få växtmakrofossil vilket var förvånande. Här skulle det kanske vara bra att analysera ytterligare prov för att öka kunskapen kring platsens funktion under den här perioden.

Bevaringsförhållande för pollen verkar vara dåliga inom undersökningsområdet men det finns enstaka undantag som ger underlag en tolkning av närområdets vegetation och kulturpåverkan under sen bronsålder.

Syfte och målsättning

Syftet med analysen klarlägga i vilken utsträckning proverna innehöll växtmakrofossil och vilken informationspotential den i så fall har. Målsättningen var att försöka klarlägga eventuell odling på platsen och studera om den förändras över tid, göra funktionsanalyser för olika

anläggningar och strukturer och om möjligt få en inblick i mathållning och födohantering. Syftet med pollenanalysen var att rekonstruera en forntida miljö i anslutning till 2 kulthus från sen bronsålder/tidig förromersk järnålder.

Metodval och genomförande

Jordproverna till växtmakrofossilanalysen floterades i vatten och det använda sållet hade en maskstorlek av 0.2 mm. Även bottensatsen gicks igenom för att hitta eventuell tyngre makrofossil av olika slag. Det floterade materialet lufttorkades och studerades under mikroskop med en förstoring av 4 till 100 gånger. För artbestämning användes referenslitteratur och referenssamling Berggren 1969 & 1981; Jacomet 2006; Digital Seed Atlas of the Netherlands m.fl). Även träkol artbestämningen i begränsad omfattning. Många prover innehöll mest små och få kolfragment där flertalet bitar inte artbestämdes. I proverna med större kolinhåll artbestämdes ca 10 % av mängden som ett subsample.

Vedartsanalysen ger en inblick i de vanligast förekommande trädslagen i proverna men ingen total genomgång och kvantifiering av respektive trädslag. Syftet med vedartsanalysen var att plocka ut daterbart material.

Proverna behandlades i HCl, NaOH och HF samt H₂SO₄ för att få bort mineraler, humusämnen med mera. Det koncentrade pollenmaterialet lades sedan i glycerin. Ett ljusmikroskop med förstoring av 100 – 1000 gånger användes för identifiering tillsammans med referenssamling och referenslitteratur (Moore m.fl. 1991, Reille 1995–1999, Punt, W. 1976–2003).

Resultat

100337 6289 Innehåll i en mindre skål i husrädda

Provet består av innehållet i en mindre skål som placerats i en husrädda. Anläggningen har tolkats som grav. Ur jordprovet togs ett litet subsample för pollenanalys innan resterande jord floterades. Det floterade materialet bestod av små och obestämbara kolfragment. Förmodligen räcker mängden kol till en ¹⁴C-analys.

Tyvärr har bevaringsmiljön för pollen varit dålig i krukans och pollenkornen var allt för

fragmentariska och fåtaliga för en analys. Det finns enstaka pollen från gruppen Asteraceae där bland annat fibblor ingår. Flera av de arter som ingår i denna grupp har mycket motståndskraftiga pollen och bevaras i regel längre jämfört med pollen från många andra arter. Resultatet av analysen får ses som ett bero på bevaringsförhållande snarare än någon antropogen aktivitet.

100342 3967 Grop i rännhus

Provet kommer från en grop centralt placerad i ett rännhus som dateras till sen bronsålder. I provet hittades en hel del förkolnade växtrester i form av skalkorn, råg och lite ogräs (tabell 1.). Sammansättningen av säd och ogräs brukar tolkas som hushållsavfall och återfinns vanligen i bostadshus, avfallsplatser och liknande. Fyndet representerar odling av skalkorn och råg på gödslad åker och grönkornet kan tyda på torr lite sandigare åkerjord. Av ogräsen att döma så har odlingen skett i ensäde och inget tyder på ett system med vår- och höstsädd.

Bild 1. Förkolnad rågkärna från anläggning 3967.

Bild 2. Förkolnat skalkorn från anläggning 3967.

Artsammansättningen med skalkorn och råg slår igenom på vissa platser i Sydsverige under perioden 400 – 600 AD (Gustafsson

2001, Hadevik & Gidlöf 2003). Det förekommer enstaka fynd av råg även från äldre perioder och även fynd av rågpollen som är betydligt äldre men om dessa fynd representerar odling av råg eller som förorening i annan gröda är svår att avgöra. Fynden av rågkärnorna i Skrea är därmed något förvånande om anläggningen skulle visa sig vara från bronsålder. Eftersom det finns medeltida lämningar inom undersökningsområdet går det inte utesluta att anläggningen kan vara av yngre datum.

Tabell 1. Fynd av förkolnade växtrester i 100342 – 3967

Anl.	P.nr.	Skalkorn	Obest. Korn	Råg	Frag. Säd	Hasselnöt	Svinmåla	Våtarv	Grönknavel	Obest. Kål	Hassel	Björk	Bok	Ask	Sälg	Obest. Kol	Br. Ben	Br. Lera	Recent	Svinmåla	Trampört	Tåg
100342	3967	29	3	4	55		7	1	2	+					+							

11684 1815 Ränna i hus

I provet hittades bara träkol från hassel, sälg, ask och björk. För datering lämpar sig hassel eller sälg bäst med tanke på att de har lägst högsta egenålder, båda arterna blir inte mer än 50 till 60 år. Rännan ingår i huset där även anläggning 3967 ingår. Skulle husrännan och anläggning 3967 vara samtida så tyder resultaten på en tudelad funktion av huset. I så fall finns en köksdel i väster som varit avskild från den östra vars funktion är mer oklar. Mängden kol i proverna är tämligen litet och inget tyder på att huset har brunnit så kolet härrör förmodligen från härdar i huset. I provet fanns också små fragment av bränd lera som kan komma från någon

konstruktion kring en härd eller någon konstruktion i själva huset.

Bild 3. Små fragment av bränd lera i anläggning 1815.

15056 1563 Ränna i hus

I provet fanns bara träkol från hassel, björk och sälg. Hassel eller sälg lämpar sig bäst till ¹⁴C-analys eftersom de har lägst högsta egenålder. Eftersom det inte finns något hushållsavfall i provet så har huset inte

nyttjats för hantering av säd eller andra odlade grödor. Mängden kol är inte så stor och inget tyder på att huset har brunnit utan kolet kommer förmodligen från någon form av härd i huset.

15221 6870 Ränna i hus

I provet hittades endast lite träkol av hassel och obestämt kol. Kol av hassel lämpar sig bra för en ^{14}C -analys.

100340 15630 Grop i hus

Provet innehöll mycket träkol och av det subsample som artbestämdes hittades nästan bara hassel samt enstaka bitar av björk. Gropen ingår i samma hus som anläggning 680 och båda proverna tyder på att man inte hanterat säd eller andra grödor i huset.

Eftersom båda anläggningarna ligger i västra delen av huset går det inte utesluta att sådan hantering ägt rum i husets östra del. Mängden kol i anläggning 15630 tyder på någon form av eldning men det går inte avgöra i vilket syfte man eldade.

16160 6545 Grop i hus

I provet fanns kol från hassel, björk, ask och sälg. Kol från hassel eller sälg passar bäst för en datering av anläggningen. Förutom kol hittades och också förkolnade skaldelar från hasselnöt. Hasselnötter har nyttjats i kosthålllet allt sedan stenålder men förekommer också som gravgåvor ibland annat förkolnad form (Gustafsson 1995; Brink 2006; Viklund 1998 m.fl.). Det går inte med säkerhet avgöra om fynden ska tolkas som hushållsavfall eller ha någon annan förklaring.

1281 1280x960 | 2013/05/02 14:58:30 | Unit: mm | Magnification: 40x | No Calibration

Bild 4. Skaldel av hasselnöt från anläggning 6545.

Bild 5. Skaldel av hasselnöt från anläggning 6545.

11606 1815/6769 Ränna i hus

I provet fanns bara små fragment av träkol. Ett fragment gick att artbestämma till ask men fragmentet är nog i minsta laget för en

^{14}C -analys. Mängden träkol sammantaget räcker dock till en datering.

16376 16081 ? Ränna i hus

I provet fanns bara kolfragment av hassel och obestämt kol. Mängden kol från hassel räcker för en ^{14}C -analys.

12679 6090 Grav

Provet innehöll mycket träkol från hassel, björk och sälg samt enstaka bitar av ask. Hassel och sälg har lägsta högsta egenåldern och lämpar sig bäst för en ^{14}C -analys. I provet fanns också gott om förkolnade rötter av typen gräsrötter samt enstaka brända benfragment.

Bild 6. Bränt benfragment från anläggning 6090.

16565 5549 Ränna eller dike

I provet fanns lite träkol som inte kunde bestämmas till art samt ett förkolnat frö av

någon kålväxt. Mängden kol räcker för en ^{14}C -analys.

17234 2979 Stolphål

I provet fanns kol av hassel, björk och sälg. Förutom kol påträffas gott om recent svinmålla vilket tyder på att äldre och yngre material kan ha blandats samman. I samband med att bland annat insekter och maskar bearbetar jorden kan frön från den nuvarande floran blandas ner i olika äldre kontext. Det medför också att yngre kol också kan ha transporterats ner från yngre jordlager. Artsammansättningen bland träkolet skiljer sig dock inte från det som hittas i många av de andra analyserade anläggningarna. Ska något kol dateras är det bäst att välja hassel eller sälg.

Bild 7. Recent frö av svinmålla från anläggning 2979.

16369 12074 Stolphål

I provet fanns bara ett fåtal små kolfragment som inte kunde bestämmas till art.

Tillsammans räcker kolfragmenten för ^{14}C -analys.

16368 7336 Stolphål

I provet fanns bara ett fåtal små kolfragment som inte kunde bestämmas till art.

Tillsammans räcker kolfragmenten för 14C-analys.

15036 7936 Stolphål

I provet fanns bara ett fåtal små kolfragment som inte kunde bestämmas till art.

Mängden kol räcker inte till en 14C-analys.

15035 12300 Stolphål

I provet fanns bara ett fåtal små kolfragment som inte kunde bestämmas till art.

Mängden kol räcker inte till en 14C-analys.

16526 11989 Stolphål

I provet fanns endast ett par bitar kol av bok.
Mängden kol räcker för en 14C-datering.

16551 14450 Stolphål

I provet hittades bara recenta frön av svinmålla.

100352 7085 Grav

I provet fanns relativt gott om kol från hassel, björk och sälg.

Både hassel och sälg lämpar sig för en 14C-analys.

14911/14898/14915

I provet fanns bara obestämt kol.

Pollenanalys prov 16375 och 11670

Undersökningsområdet verkar uppvisa olikartade bevaringsförhållande för pollen eller olika dåliga bevaringsförhållanden. I prov 11670 hittades en del pollen som möjliggör en tolkning av vegetationen kring rännan då pollenkornen deponerades (tabell

2). I prov 16375 hittades endast ett fåtal pollenkorn och det går inte säga något om miljön i anslutning till denna anläggning. Det fanns heller inga tolkningsbara pollenmängder i skålen från anläggning 6289.

Tabell 2. Fördelning av pollen i anläggning 1815 och 16073

P.nr	11670	11670	16375	16375	
Träd	Antal	Procent	Antal	Procent	Latin
Ek	22	9,6			Quercus robur
Hassel	53	23,2			Corylus avellana
Lind	3	1,3			Tilia
Björk	6	2,6			Betula
Al	2	0,8			Alnus
Tall	1	0,4	2		Pinus
Ogräs					
Mållor	7	3			Chenopodiaceae
Pilört m.fl	4	1,7			Polygonaceae
Tistlar	2	0,8			Cirsium
Övriga örter					
Vitsippa	6	2,6			Anemone nemorosa
Gräs	61	26,7	1		Poaceae
Flockblommiga	4	1,7			Apiaceae
Prästkragar m.fl	5	2,1			Anthemis
Maskrosor m.fl	22	9,6	9		Lactucoideae
Nejlikväxter	7	3			Caryophyllaceae
Smörblommor m.fl	2	0,8			Ranunculaceae
Rosväxter	11	4,8			Rosaceae
Svartkämpar	10	4,3			Plantago lanceolata
Summa	228				

Pollenmaterialet i prov 11670 som dateras till sen bronsålder visade på en ganska öppen mark med ett blandskogsbestånd. Hassel, ek med inslag av björk, al och lind. Inslaget av tall var litet och vi kan inte räkna med att den gjorde något större inslag i närområdet. Skogen var förmodligen inte tätväxande utan gles eller växte i mindre dungar. Inslaget av gräs och övriga örtpollen visar på öppenheten men det finns också ett inslag från kulturmark. Ogräs tyder på att det fanns områden med ökad näringshalt till exempel gårdsplaner, eventuellt odlingsytor,

ruderatmark eller avfallsplatser. Sammantaget så ser vi en relativt öppen gräs eller ängsmark med gles beskogning eller dungar där bete kan ha skett men också inslag av boplats- eller ruderatmark. Förmodligen var gräsmarken artrik. Inslaget av vitsippa är relativt stort och det finns resultat från andra pollenanalyser som tyder på deposition av vitsippeblommor (se Brink 2005). Det går inte avgöra om fynden i den här analysen tyder på en deposition av blommor eftersom den under vissa omständigheter förekommer i stor mängd.

Bild 8. Möjligen kunde vegetationen i anslutning till anläggning 1815 (prov 11670) liknat bilden ovan med hassel, ek, björk med flera trädslag och en rik och öppen ört och gräsvegetation.

Diskussion

I de fall förkolnad växtmakrofossil påträffats i de analyserade proverna var innehållet intressant. Tyvärr var det relativt få prover som innehöll kulturrelaterade växtrester utan det vanligaste fyndet var träkol. Mängden träkol räcker i de flesta fall till en ^{14}C -analys. Förslag till vilket trädslag som bör dateras bygger på de olika träslagens maximala livslängd. Eftersom det i de flesta fall inte går att säga vilken egenålder en kolbit har måste man utgå från att den skulle kunna ha den maximala egenåldern för just det trädslaget. Sädskorn, hallselnötter, frön och andra makrofossil med en egenålder av 1 år lämpar sig bra för datering men för trädslagen är det bättre att välja hassel och sälg men en högsta egenålder på 50 till 60 år framför björk eller ek som kan bli mycket gammal. Det finns undantagsfall där kolbitens egenålder kan bestämmas t.ex. när det finns bark bevarad eller när det rörs sig om en hel kvist eller liknande.

Fyndet av skalkorn, råg och ogräs med en förmodad datering till sen bronsålder var intressant. Rågen får ett relativt sent genombrätt i den svenska odlingshistorien under perioden 400 – 600 efter Kristus. Den förekommer som enstaka fynd även i äldre sammanhang med då har det ofta varit oklart om den varit odlad eller en förorening i annan gröda. Under sen bronsålder var jordbruksutvecklingen i en sen del av transformeringen från ett extensivt jordbruk med rötter i stenåldern till ett mer intensivt gödseljordbruk i ett reglerat landskap (Gustafsson 1998). För att klarlägga om råg verkligen odlades vore det bra om en rågkärna kunde dateras. I och med att det fanns medeltida anläggningar inom undersökningsområdet går det inte utesluta att yngre medeltida växtmaterial blandats med äldre från till exempel bronsålder. Platsens stratigrafi kan förmodligen ge mer

information om det föreligger någon påtaglig risk för kontaminering. Fyndet representerar i alla fall en odling baserad på skalkorn där råg var ett komplement. Odlingen skedde på gödslad åker och förmodligen i ensäde med sådd om våren.

Några anläggningar innehåller förkolnade skal av hasselnöt. Denna resurs användes från äldre stenålder och används än i dag. Fynden kan vara hushållsavfall eller medvetet deponerade i något syfte. I och med att bara skaldelar påträffats kan man tänka sig att nötterna konsumerats och skalresterna slängts i härden eller att de är rester efter en misslyckad rostning.

De medeltida lämningarna innehåller få fynd vilket är något märkligt. Det kan bero på att de undersöka anläggningarna inte ingår i sådana konstruktioner som inrymt aktiviteter som avsätter spår i form av växtmakrofossil. Ytterligare analyser från denna kategori av anläggningar vore önskvärt.

Pollenanalyser ger en inblick i ett landskap från sen bronsålder. Med tanke på provtagningsplatsens karaktär så belyser pollensammansättningen närområdet under en relativt kort tidsperiod. Ett öppet landskap med gräs och örter samt ett glest inslag av framförallt hassel och ek. Indikatorer finns på kulturmark och bete i närheten, kanske bostadsområde och bete. Några tydliga indikatorer på odling finns inte och man kan tänka sig att åkerytorna låg en bit bort från provtagningspunkten.

Litteratur

Brink, S. 2005. Växtoffer? En studie av växtmaterial I gravar. CD-uppsats. Arkeologiska institutionen. Lunds Universitet. Lund

Berggren, G. 1969. Atlas of seeds and small fruits of Northwest-European plant species with morphological descriptions. Part 2: Cyperaceae. Swedish natural Science Research Council, Stockholm.

Berggren, G. 1981. Atlas of seeds and small fruits of Northwest-European plant species with morphological descriptions. Part 3: Salicaceae–Cruciferae. Swedish Museum of natural History, Stockholm.

Brink, S. 2005. Växtoffer? En studie av växtmaterial I graver. CD-uppsats. Arkeologiska institutionen. Lunds

Universitet. Lund

Digital Seed Atlas of the Netherlands:
<http://seeds.eldoc.ub.rug.nl/?pLanguage=en>

Jacomet, S. 2006. Identification of cereal remains from archaeological sites. Archaeobotany Lab, IPAS, Basel University. Opublicerat kompendium.

Gustafsson, S. 1995. Fosie IV. Jordbrukets förändring och utveckling från senneolitikum till yngre järnålder. Rapport Nr 5. Stadsantikvariska avdelningen. Malmö Museer. Malmö.

Gustafsson, S. 1998. The farming economy in South and central Sweden during the Bronze Age. Current Swedish Archaeological Riview. Vol. 6.

Gustafsson, S. 2001. Arkeobotaniska analyser från Fosie 11. Teknisk rapport. Malmö Kulturmiljö. Malmö.

Hadevik, C. & Gidlöf, K. 2003. Öresundsförbindelsen. Fosie 11 A-D samt broläge Larsbovägen. Rapport över arkeologisk slutundersökning. Rapport 22. Malmö. Malmö Kulturmiljö.

Moore, P. D., Webb, J. A., Collinson, M. E. 1991. Pollen analysis (2nd edition). Blackwell, Oxford.

Punt, W. 1976–2003. The Northwest European Pollen Flora I–VIII. Elsevier Scientific, Amsterdam.

Reille, M. 1995–1999. Pollen et spores d'Europe et d'Afrique du nord. Laboratoire de Botanique Historique et Palynologie, Marseille.

Viklund, K. 1998. Cereals, weeds and crop processing in Iron Age Sweden. Methodological and interpretive aspects of archaeobotanical evidence. Archaeology and Environment 14. Umeå.

Artlista

Anl.	P.nr.	Skalkorn	Obest. Korn	Råg	Frag. Säd	Hasselnöt	Svinmålla	Våtarv	Grönknavel	Obest. Kål	Hassel	Björk	Bok	Ask	Sälg	Obest. Kol	Br. Ben	Br. Lera	Recent	Svinmålla	Trampört	Tåg
6870	15221									+					+							
12074	16369														+							
2979	17239									+	+			+					+			
16386	7376														+							
100337	6289														+							
100352	7085									+	+			+								
100342	3967	29	3	4	55		7	1	2	+					+							
14450	16551																			++		
14898	14911														+							
1855	11684									+							+		++			
11989	16526											+										
6769	11606													(+)	+				+	+		
7936	15036														(+)				+	+	++	
5549									1													
12300	15035														(+)				++			
	15630									+	+				+							
6090	12679									++	++				++		+					
6545	16160					3				++	++		+	+								
15087	15056									+++												
1815	11684									++	+		+	+								
16081	16376									+					+							

P.nr	Anl. Id	Kontex
100337	6289	Grav
100342	3967	Rännhus
11684	1815	Rännhus
15056	1563	Rännhus
15221	6870	Rännhus
100340	15630	Rännhus
16160	6545	Rännhus
11606	1815	Rännhus
16376	16011/ 16081	Rännhus
12679	6090	Grav
16565	5549	Rännhus
17234	2979	Medtida hus
16369	12074	Medtida hus
16368	7376	Medtida hus
15036	7936	Medtida hus
15035	12300	Medtida hus
16526	11989	Medtida hus
16551	14450	Medtida hus
100352	7085	Grav
14915	1233	Dike

Bilaga 6

Osteologi

Anna Kloo Andersson

Kulturmiljö Halland

Osteologisk analys av benmaterial från RAÄ 224 i Skrea socken, Falkenbergs kommun, Halland. Dnr 2012-9.

Av Anna Kloo Andersson, Kulturmiljö Halland.

Inledning

Benen som analyseras här kommer från RAÄ 224 i Skrea socken, Falkenbergs kommun. De framkom vid den arkeologiska undersökning som genomfördes av Kulturmiljö Halland år 2012. Vid den osteologiska analysen har jag använt mitt eget referensmaterial samt osteologisk och anatomisk litteratur.

Benen var överlag ganska rena så det var bara några av fynden som behövdes putsas lätt med en tandborste vid analysen. Inledningsvis noterades vilken volym, vikt och storlek fragmenten i fynden har samt deras färg och förbränningsgrad. Benen har gått igenom minst två gånger för att alla igenkänningsbara och identifierbara fragment skulle hittas. Därefter har jag, om möjligt, gjort en bedömning av från vilken art fragmenten härrör samt köns-, ålders- och storleksbedömning.

Metod

Åldersbedömning

Åldersbedömningen på människoben har gjorts utifrån fragment från skalltaget och ledändarna på rörbenen. Skalltaget består av tre skikt; ett yttre och ett inre kompakt skikt (*tabula interna* och *tabula externa*) samt däremellan ett spongiöst skikt (*diploë*). Det spongiösa skiktet blir tjockare med ökande ålder på bekostnad av de två andra skikten. Hos ungdomar och gamla personer spjälkas ofta skalltaksfragmenten längs det spongiösa skiktet vid kremering (Gejvall 1948:162). På kraniet kan man även bedöma ålder utifrån när skallsömmarna (suturerna) växer samman. Sammanväxningen (synostosen) påbörjas i vuxen ålder vid olika åldersintervall beroende på var på kraniet suturen sitter. Synostosen påbörjas i *tabula interna* och går utåt. När synostosen är helt avslutad kan man oftast inte se på kraniet var suturen har suttit tidigare. Det kan dock variera mycket mellan olika individer när suturerna sluts (Gejvall 1948:161f) och hos en del personer sker det aldrig.

På både människo- och djurben kan man även använda ledändarna för åldersbedömning. Ledändarna (epifyserna) växer fast på själva benkroppen (diafysen) vid olika åldrar beroende på art samt även vilket benslag och benände det är. Hos människan sker detta huvudsakligen mellan 14-25 års ålder. Nyckelbenets ändar förbenas först från cirka 20 års ålder och är helt hopvuxna vid 27 års ålder medan epifyserna på ryggkotorna inte växer fast förrän i 25-årsåldern.

Könsbedömning

På människoskelett kan man undersöka individens kön på bäckenet, kraniet samt ledhuvudet på överarmen och lårbenet. Man bör studera så många könsskiljande drag som möjligt för att få en bra könsbedömning. Det är svårare att göra könsbedömningar på kremerat benmaterial gentemot obrända skelett eftersom kremerade skelett oftast är väldigt fragmentariska. På grund av fragmentens storlek är det betydligt svårare att studera de könsskiljande dragen om dessa fragment över huvud taget hittas. I det här undersökta materialet har endast ett fragment från kanten på en ögonhåla kunnat användas för könsbedömning. Ögonhållans övre kant, *margo supra-orbitalis*, är spetsig hos kvinnor medan den är mer rundad och kraftigare hos män (Gejvall 1948:162).

Beräkning av antal individer

För att beräkna hur många individer som ingår i ett benmaterial använder man sig av MNI (Minimal Number of Individuals). Då undersöker man om det finns fler än ett ben av en viss sort som det bara finns ett av i kroppen. En uppenbar storleks-, ålders- eller könsskillnad mellan fragmenten kan även användas för att beräkna antalet individer i materialet.

Resultat

A1563

Fnr 140(G15538)

Fyndet innehåller ett fragment som inte har någon registrerbar vikt och är 7,0 mm långt.

Det är vitt och helt förbränt samt kommer från ett djur av obestämd art.

Djur: 1 fragment.

Fnr 288 och Fnr 289(G15039)

Fragmenten i fyndet väger tillsammans 0,4 g. Det största är 9,2 mm långt och medellängden är 4,8 mm. Benen är vita och helt förbrända. De kommer från djur av obestämd art (0,4 g) samt obestämda fragment (ingen registrerbar vikt).

Fnr 288. Djur: 2 diafyser.

Fnr 289. Obest: fragment.

Sammanfattning av A1563

I A1563 har sammanlagt 0,4 g brända ben hittats. Det största fragmentet är 9,2 mm långt medan medellängden är 5,9 mm. Benen är vita och helt förbrända. De kommer från djur av obestämd art (0,4 g) samt obestämda fragment utan någon registrerbar vikt. Det finns inget som tyder på att benen kommer från mer än en individ men det kan å andra sidan heller inte uteslutas.

A1815

Fnr 255

Fyndet består av ett fragment som väger 0,4 g och är 8,7 mm långt. Det är vitt och helt förbränt. Fragmentet har inte kunnat artbedömas.

Obest: 1 diafys.

Fnr 272

Benen i fyndet väger 0,4 g. Det största fragmentet är 5,6 mm långt medan medellängden är 5,0 mm. Fragmenten är vita och helt förbrända och har inte kunnat artbedömas.
Obest: fragment.

Sammanfattning av A1815

I A1815 har 0,8 g brända ben hittats. Det längsta fragmentet är 8,7 mm långt medan medellängden är 6,9 mm. Benen är vita och helt förbrända. Inget av fragmenten har kunnat artbedömas.

A3262

Fnr 257

Fragmenten i fyndet har en sammanlagd vikt av 0,7 g och det största benet är 7,0 mm långt medan medellängden är 4,6 mm. Benen är vita och helt förbrända samt var något jordiga före analysen. Benen är av obestämd art.
Obest: fragment.

A3365

Fnr 7

Fyndet består av fyra fragment som inte har någon registrerbar vikt. Det största fragmentet är 9,5 mm långt medan medellängden är 6,0 mm. Benen är vita och helt förbrända. Fragmenten är obestämda men skulle eventuellt kunna komma från människa.
Obest, ev människa: 4 fragment.

Fnr 252

Benen i fyndet har en volym som är mindre än 0,1 dl och de väger 2,0 g. Det största fragmentet är 15,3 mm långt och medellängden är 6,4 mm. Benen är vita och helt förbrända. Före analysen var benen jordiga och jorden var dessutom väldigt svart. De putsades rena med hjälp av en tandborste. Fyndet innehåller ben från människa (0,6 g) och obestämda fragment (1,4 g) som troligen kommer från människa.

Människa: 1 rörbensdiafys. 3 diafyser.

Obest: diafyser, fragment.

Sammanfattning av A3365

I A3365 har hittats mindre än 0,1 dl brända ben som väger 2,0 g. Det största fragmentet är 15,3 mm långt medan medellängden är 6,2 mm. Benen är vita och helt förbrända. De kommer från människa (0,6 g) samt obestämda fragment (1,4 g) som troligen kommer från människa. Det finns inget som tyder på att anläggningen innehåller mer än en individ. Det har inte varit möjligt att göra någon köns- eller åldersbedömning av benen.

A3967

Fnr 258

Benen i fyndet har en volym som är mindre än 0,1 dl och de väger 2,1 g. Det längsta fragmentet är 13,0 mm medan medelstorleken på fragmenten är 7,2 mm. Benen är vita och helt förbrända. De kommer från djur av obestämd art (1,3 g) samt obestämda fragment (0,8 g).
Djur: 2 rörbensdiafyser, 3 diafyser.
Obest: fragment.

A4063

Fnr 254

Fyndet innehåller ett fragment som väger 0,2 g och är 11,0 mm långt. Det är vitt och helt

förbränt. Fragmentet har inte kunnat artbedömas.
Obest: 1 diafys.

A4298

Fnr 266

Fyndet innehåller två fragment som tillsammans väger 2,3 g. De är 18,5 respektive 24,7 mm långa. Bägge fragmenten är vita och helt förbrända. Fragmenten kommer från obestämd art men skulle möjligen kunna komma från människa.
Obest (ev människa): 2 rörbensdiafyser.

A4718

Fnr 278 och 279

Fyndet består av fem fragment som tillsammans väger 0,7 g. Det största fragmentet är 9,9 mm långt medan medellängden är 7,1 mm. Benen är vita och helt förbrända. De kommer från djur av obestämd art (0,5 g) samt obestämda fragment (0,2 g).
Fnr 278. Djur: 2 diafyser.
Fnr 279. Obest: 3 fragment.

A5756

Fnr 249

Fragmenten i fyndet har en sammanlagd vikt av 0,2 g. Det största fragmentet är 3,1 mm långt medan medellängden är 2,7 mm. De är vita och helt förbrända och har inte kunnat artbedömas.
Obest: 8 fragment.

A5875

Fnr 251

Fyndet innehåller fyra fragment som tillsammans väger 0,2 g. Det största fragmentet är 5,0 mm långt medan medellängden är 3,8 mm. Benen är vita och helt förbrända samt kommer troligen från djur av obestämd art.
Troligen djur: 3 diafyser, 1 fragment.

A6090

Fnr 275, 276 och 277

Fyndet innehåller 0,1 dl brända ben som väger 7,6 g. Det största fragmentet är 15,6 mm långt och medellängden är 11,1 mm. Benen är vita och helt förbrända. Före analysen var benen jordiga och sotiga men putsades rena med en tandborste. Benen kommer från människa (1,1 g), djur av obestämd art (0,3 g) samt obestämda fragment (6,2 g) från både människa och djur.
Fnr 275. Människa: 3 rörbensdiafyser.
Fnr 276. Djur: 1 diafys.
Fnr 277. Obest: rörbensdiafyser, diafyser, fragment.

A6289

Fnr 247

Fyndet innehåller ben med en vikt av 0,8 g. Det största fragmentet är 8,5 mm långt medan medellängden är 4,6 mm. Fragmenten är mörkgrå till vita i färgen. Något fragment är helt

förbränt men de flesta är sämre brända i mitten och således inte helt förbrända. Inget fragment har kunnat artbedömas.

Obest: alla fragment kommer troligen från *temporale* med *canalis semicircularis*.

Fnr 248

Ett fragment som väger 0,2 g och är 8,6 mm långt. Det är vitt och helt förbränt samt kommer troligen från ett djur av obestämd art.

Troligen djur: 1 rörbensdiafys.

Sammanfattning av A6289

I A6289 finns ben som tillsammans väger 1,0 g. Det största fragmentet är 8,6 mm långt medan medellängden är 6,6 mm. I den ena fyndposten är benet vitt och helt förbränt medan benen i det andra fyndet är mörkgrå till vita och således något sämre brända. Ett av fragmenten kommer troligen från djur av obestämd art (0,2 g) medan de övriga fragmenten inte har kunnat artbedömas (0,8 g).

A6299

Fnr 259

Fragmenten i fyndet har ingen registrerbar vikt. Det största fragmentet är 4,3 mm långt medan medellängden är 2,2 mm. De är vita och helt förbrända samt kommer från obestämd art.

Obest: fragment.

A6392

Fnr 168

Fyndet innehåller fyra fragment som tillsammans väger 0,2 g. Det största fragmentet är 8,1 mm långt medan medellängden är 6,8 mm. Benen är vita och helt förbrända. Inget av fragmenten har kunnat artbestämmas men ett av dem härrör eventuellt från ett djur av obestämd art.

Obest: 3 fragment, 1 ev epifysfyfragment (kommer ev från djur).

A6545

IFB16162.6545

Benens volym är 0,1 dl och de väger 7,9 g. Det största fragmentet är 15,4 mm långt medan medellängden är 10,1 mm. Benen är vita och helt förbrända. De var lätt sotiga och jordiga före analysen. Fragmenten kommer från djur av obestämd art (3,7 g) samt obestämda fragment (4,2 g).

Djur: 10 diafyser.

Obest: diafyser, fragment.

A 6870

Fnr 297

Fyndet består av ett fragment som väger 0,2 g och är 7,9 mm långt. Det är vitt och helt förbränt. Fragmentet har inte kunnat artbedömas men det är inte helt omöjligt att det kommer från människa.

Obest: (ev människa): 1 rörbensdiafys.

A7085*Fnr 256*

Benen har en vikt av 0,6 g. Det största fragmentet är 14,8 mm långt medan medellängden är 4,0 mm. Benen är vita och helt förbrända. Det har inte varit möjligt att artbedöma dem.

Obest: 1 diafys, fragment.

A7126*Fnr 286 och 287*

Benen har en volym som är mindre än 0,1 dl och de väger 2,2 g. Det största fragmentet är 16,7 mm långt medan medellängden är 10,8 mm. Benen är vita och helt förbrända. De kommer troligen från människa (2,1 g) samt obestämda fragment (0,1 g).

Fnr 286. Troligen människa: 1 rörbensdiafys, 4 diafyser.

Fnr 287. Obest: fragment.

A9423*Fnr 264 och 265*

Benen i fyndet har en volym som är mindre än 0,1 dl och de väger 1,0 g. Det största fragmentet är 10,5 mm långt medan medellängden är 5,1 mm. Benen är vita och helt förbrända. De kommer från djur av obestämd art (0,3 g) samt obestämda fragment (0,7 g). Ett av de obestämda fragmenten har spår av korroderat järn.

Fnr 264. Djur: 2 diafyser.

Fnr 265. Obest: fragment (varav ett har spår av korroderat järn).

A11347*Fnr 250*

Fyndet innehåller ett fragment som väger 0,2 g och är 9,1 mm långt. Det är vitt och helt förbränt samt kommer troligen från ett djur av obestämd art.

Troligen djur: 1 rörbensdiafys.

A12640*Fnr 273 och 274*

Benen i fyndet har en volym som är mindre än 0,1 dl och de väger 1,9 g. Det största fragmentet är 18,3 mm långt medan medellängden är 10,8 mm. Benen är vita och helt förbrända. De kommer från människa (1,5 g) medan resten är obestämda fragment (0,4 g).

Fnr 274. Människa: 5 diafyser.

Fnr 273. Obest: diafyser, fragment.

Fnr 290 och 291

Benen i fyndet har en volym av 0,3 dl och de väger 29,6 g. Det största fragmentet är 25,1 mm långt medan medellängden är 14,8 mm. Benen är vita och helt förbrända. Benen var lite jordiga och borstades därför lätt med en tandborste före analysen. Benen kommer från människa (12,3 g) samt obestämda fragment från människa (17,3 g).

Fnr 290. Människa: 2 diafyser *humerus/femur*, 1 diafys troligen *radius/ulna/fibula*, 3 rörbensdiafyser, 10 diafyser.

Fnr 291. Obest: rörbensdiafyser, diafyser.

Sammanfattning av A12640

I A12640 har 0,4 dl ben hittats som väger 31,5 g. Det största fragmentet är 25,1 mm långt medan medellängden är 12,8 mm. Benen är vita och helt förbrända. De kommer från människa (13,8 g) samt obestämda fragment (17,7) som troligen kommer från människa. Det finns inget som tyder på att benen kommer från mer än en individ även om det inte kan uteslutas. Det har inte varit möjligt att göra någon köns- eller åldersbedömning på benen.

A12723

Fnr 267, 268 och 269

Benen i fyndet har en volym av 0,1 dl och de väger 5,3 g. Det största fragmentet är 19,1 mm långt medan medellängden är 10,7 mm. Benen är vita och helt förbrända samt var lite jordiga före analysen. Benen kommer från människa (2,4 g), ett medelstort djur (0,3 g) samt obestämda fragment (2,6 g).

Fnr 267. Människa: 1 ev skalltaksfragment som har spruckit i *diploë*, 1 diafys *humerus/femur* (ev två gnagmärken på benen som möjligen kommer från hund), 3 rörbensdiafyser.

Fnr 268. Djur, medelstort: 1 rörbensdiafys.

Fnr 269. Obest: 2 tandrötter, rörbensdiafyser, diafyser, spongiöst ben, fragment.

Fnr 292, 293, 294, 295 och 296

Benen har en volym som är mindre än 0,1 dl och de väger 5,9 g. Det största fragmentet är 33,1 mm långt och medellängden är 12,2 mm. Benen är vita och helt förbrända. Benen kommer från människa (2,7 g), djur av obestämd art (2,0 g) samt obestämda fragment (1,2 g).

Fnr 292. Människa: 2 rörbensdiafyser, 3 diafyser.

Fnr 293 och 295. Djur: 2 rörbensdiafyser.

Fnr 294 och 296. Obest: rörbensdiafyser, diafyser.

Sammanfattning av A12723

I A12723 har 0,2 dl brända ben hittats som väger 11,2 g. Det största fragmentet är 33,1 mm långt medan medellängden är 11,5 mm. Fragmenten är vita och helt förbrända. Benen kommer från människa (5,1 g), djur av obestämd art (2,3 g) samt obestämda fragment (3,8 g) från både människa och djur. Ett eventuellt skalltaksfragment från människa har spjälkats vilket tyder på att individen antingen var i ungdomsåren eller gammal. Det finns inget fragment som har kunnat användas för könsbedömning. En av rörbensdiafyserna har två gnagmärken som skulle kunna komma från en hund. Djurbenen har inte varit möjliga att artbedöma. Det finns inget som tyder på att benen kommer från mer än en individ per art även om det inte kan uteslutas.

A14277

Fnr 298

Benet i fyndet är 9,5 mm långt och det har ingen registrerbar vikt. Det är vitt och helt förbränt samt har inte kunnat artbedömas.

Obest: 1 fragment.

A100038

Fnr 300 och 301

Anläggningen innehåller 9,0 dl brända ben som väger 835,4 g. Det största fragmentet är 41,2 mm långt och medellängden på fragmenten är 10,0 mm. Benen är vita och helt för-

brända. Före analysen var de jordiga men kunde putsas rena med hjälp av en tandborste. Fyndpåsen innehöll mycket småsten varav de minsta, upp till 2 mm i diameter, till stor del fortfarande ligger kvar i påsen. Det är svårt att plocka bort alla dessa småstenar, dels på grund av deras storlek men även eftersom de förekommer i så stor mängd i just denna anläggning. Benen i anläggningen kommer från människa (131,8 g) samt obestämda fragment från människa (703,6 g).

I anläggningen finns det enbart ett fragment som har kunnat användas för könsbedömning. Det kommer från ögonhålans övre kant. Fragmentet är varken spetsigt eller rundat utan mer mittemellan vilket innebär att det inte är möjligt att avgöra om det kommer från en man eller kvinna. På de epifysfragment som har hittat i anläggningen har det inte gått att avgöra om de har varit fastvuxna vid diafysern eller ej. I anläggningen har ett flertal kranie- och skalltaksfragment hittats. Flera av fragmenten har ett tjockt mellersta skikt (*diploë*) vilket tyder på att de kommer från en äldre individ. Det finns även ganska många fragment som har spruckit just i *diploë* vilket tyder på att de kommer från någon som var i ungdomen eller en gammal individ. Många av fragmenten har suturer men inte på ett enda av dem kan man se några spår av att de har börjat växa samman. Synostosen, det vill säga sammanväxningen av skallsömmarna, börjar i vissa delar av kraniet redan i 20-årsåldern medan andra delar aldrig växer samman. Det varierar ganska mycket från individ till individ när synostosen påbörjas och hos en del individer växer de aldrig samman över huvud taget. Åldersbedömningen av kranie- och skalltaksfragmenten i denna anläggning spretar således åt lite olika håll. Tjockleken på *diploë* samt det faktum att flera fragment har spruckit i just *diploë* tyder på att de kommer från en äldre individ. Att synostosen inte har påbörjats i kraniet samt återigen det faktum att flera fragment har spruckit i *diploë* tyder på att de kommer från en individ som var i sina ungdomsår. Den slutliga bedömningen blir dock att de kommer från en vuxen, troligen äldre, individ. Det finns inget som tyder på att benen i anläggningen kommer från mer än en individ.

Fnr 301. Människa: 2 fragment *temporale* (med *canalis semicircularis*), 7 skalltaksfragment med sutur (synostos ej påbörjad, mycket tjock *diploë*), 5 kraniefragment/skalltaksfragment (spruckit i *diploë*), 5 kraniefragment/skalltaksfragment (tjock *diploë*), 1 kraniefragment med sned sutur (ev *parietale* eller *frontale*, synostos ej påbörjad), 12 skalltaksfragment med sutur (spruckit i *diploë*, går ej avgöra om synostosen är påbörjad eller ej), 1 kraniefragment, 1 *margo supra-orbitalis* (troligen dx, neutral), 2 *mandibula/maxilla* (med alveoler), 11 tandrötter (varav 3 från incisiver, 6 från premolarer eller molarer samt 2 från molarer), 10 tandrotsfragment, 22 diafyser från *humerus/femur*, 5 diafyser *radius/ulna/fibula*, 66 rörbensdiafyser, 36 diafyser, 1 epifysfragment (går ej avgöra om epifysen är fastvuxen eller ej), 2 phalanger (distal ände), 1 vesaliskt ben.

Fnr 300. Obest: kraniefragment, skalltaksfragment, tandrötter, rörbensdiafyser, diafyser, epifyser, spongiöst ben, fragment.

A15630

Fnr 285

Benens volym är mindre än 0,1 dl och de väger 1,0 g. Det största fragmentet är 9,3 mm långt medan medellängden är 6,1 mm. Benen är vita och helt förbrända. De kommer från

djur av obestämd art (0,3 g) samt obestämda fragment (0,7 g).

Djur: 2 rörbensdiafyser, 1 diafys.

Obest: diafyser, fragment.

A16011

Fnr 191

Benen i Fnr 191 har en vikt av 1,0 g. Det största fragmentet är 11,7 mm långt och medellängden är 7,6 mm. Benen är vita och helt förbrända. De kommer från djur av obestämd art (0,7 g) samt obestämda fragment (0,3 g).

Djur: 3 rörbensdiafyser.

Obest: 3 fragment.

Fnr 253

Benen i fyndet väger 0,4 g och det största fragmentet är 8,0 mm långt medan medellängden är 4,0 mm. Benen är vita och helt förbrända. De är obestämda men kommer troligen från djur av obestämd art.

Obest, troligen djur: 1 rörbensdiafys, diafyser, fragment.

Tillhör Fnr 191

Benens volym är mindre än 0,1 dl och de väger 1,3 g. Det största fragmentet är 10,9 mm långt medan medellängden är 8,4 mm. Benen är vita och helt förbrända. De kommer från djur av obestämd art (1,0 g) och obestämda fragment från djur (0,3 g).

Djur: 4 diafyser.

Obest: diafyser, fragment.

Sammanfattning av A16011

I A16011 har 0,1 dl brända ben hittats som väger 2,7 g. Det största fragmentet är 11,7 mm långt medan medellängden är 6,7 mm. Benen är vita och helt förbrända. De kommer från djur av obestämd art (1,7 g) och obestämda fragment (1,0 g). Inget av djurbenen har kunnat artbedömas. Det finns inget som tyder på att benen kommer från mer än en individ men det kan inte uteslutas.

A100251

Fnr 200

Benen i fyndet har en volym som är mindre än 0,1 dl och de väger 1,3 g. Det största fragmentet är 12,2 mm långt medan medellängden är 7,0 mm. Benen är vita och helt förbrända förutom ett fragment av en tandrot som inte är helt förbränd i mitten av fragmentet. Benen kommer från människa (0,7 g) samt obestämda fragment (0,6 g).

Människa: 1 tandrot (troligen premolar eller molar), 1 rörbensdiafys.

Obest: 7 diafyser.

Lösfynd

Fnr 270. (1FB11395)

Fyndet innehåller ett fragment som väger 0,7 g och är 14,2 mm långt. Det är vitt och helt förbränt. Det har inte varit möjligt att artbedöma fragmentet.

Obest: 1 trolig *temporale* med *canalis semicircularis*.

Fnr 271. (1FB11560)

Fyndet innehåller ett fragment som väger 0,3 g och är 7,3 mm långt. Det är vitt och helt förbränt samt kommer från ett djur av obestämd art.

Djur: 1 diafys.

Saknar fnr (1FB12918)

De tre fragmenten väger tillsammans 0,4 g. Det största fragmentet är 13,7 mm långt medan medellängden är 9,7 mm. Benen är vita och helt förbrända. Ett fragment kommer från ett djur av obestämd art (0,1 g) medan de två andra är obestämda fragment (0,3 g) men som kan härröra från djur.

Djur: 1 rörbensdiafys.

Obest: 1 kraniefragment, 1 diafys.

Fnr 299. (1FB14311)

Fyndet består av två fragment som tillsammans väger 1,2 g. De är 3,4 respektive 16,4 mm långa. Båda fragmenten är vita och helt förbrända. De kommer från djur av obestämd art (1,2 g) samt obestämd art (ingen registrerbar vikt).

Djur: 1 diafys, troligen rörbensdiafys från ett större rörben.

Obest: fragment.

Fnr 280 (1FB17229)

Fyndet består av ett fragment som väger 0,4 g och är 10,2 mm långt. Det är vitt och helt förbränt samt kommer från en obestämd art.

Obest: 1 diafys.

Tolkning av resultatet

Vid den arkeologiska undersökningen av RAÄ 224 i Skrea socken hittades bland annat tre hus (hus 23, 24 och 25). I rännorna till dessa hus samt i olika typer av anläggningar i eller i direkt anslutning till husen har en del brända ben hittats. Dessutom har en del fynd av ben gjorts inom ett klippområde väster om hus 25. I de följande styckena görs en sammanfattning av dessa fyndkoncentrationer av ben.

Hus 3

I hus 23 hittades ben dels i husets ränna (A6870) och dels i tre gropar (A7085, A7126 och A15630) inuti huset. Ett fragment hittades i rännan och det kunde inte artbedömas säkert men det är inte omöjligt att det kommer från en människa. I groparna kommer fragmenten i A7126 från människa medan benen i A15630 kommer från djur av obestämd art. Benen i grop A7085 har inte kunnat artbedömas.

Hus 2

I hus 24 hittades ben i husets ränna (A1563 och A16011) samt i en grop (A6545) och ett stolphål (A14277) inuti huset. Dessutom fanns en grav (A6090) med brända ben i husets sydöstra hörn. I rännan och gropen fanns bara obestämda djurben medan stolphålet endast innehöll ett fragment av obestämd art. I graven hittades ett fåtal fragment som kommer både från människa och djur av obestämd art. Människobenen utgörs av rörbensdiafyser och det har inte varit möjligt att göra någon köns- eller åldersbedömning på fragmenten. Det har heller inte varit möjligt att åldersbedöma djuret. Det finns inget som tyder på att respektive anläggning som hör till hus 24 innehåller mer än en individ per art men det kan heller inte uteslutas eftersom anläggningarna innehåller ganska få fragment.

Hus 1

I hus 25 har ben hittats i rännan (A1815 och A4063), i en grop (A3967) och en kokgrop (A4298) inuti huset samt en grop (A6392) som ligger precis utanför rännan. Till huset hör även tre gravar (A6289, A6299 och 9423) som ligger i direkt anslutning till huset utanför dess ränna. De fragment som hittades i rännan kunde inte artbedömas. I gropen som hittades inuti huset (A3967) finns fragment från djur som är av obestämd art. Två benfragment hittades i kokgropen (A4298) som är av obestämd art men det är inte omöjligt att de kommer från människa. Benen som hittades i grop A6392, precis utanför husets ränna, har inte kunnat artbedömas. Det är dock inte omöjligt att åtminstone ett av fragmenten kommer från djur av obestämd art.

Precis i anslutning till huset, på utsidan av rännan, ligger tre gravar. I grav A6289 hittades en skål där det fanns mycket små kraniefragment samt ett fragment från ett rörben. Kraniefragmenten har inte kunnat artbedömas medan rörbenet troligen kommer från ett djur. I grav A6299 var fragmenten mycket små och kunde inte artbedömas medan grav A9423 innehöll ben obestämda djurben. I den sistnämnda graven finns spår av korroderat järn på ett av fragmenten. Det finns inget som tyder på att benen i anläggningarna kommer från mer än en individ per art. Det kan dock inte helt uteslutas att det finns flera individer per anläggning eftersom de endast innehåller ett fåtal fragment vardera.

Området på klipporna

I området på klipporna har brända ben hittats i två gravar (A3365 och A100038) och ett stolphål (A11347). Det finns även en anläggning (A100251), två fyndplatser (A12640 och A12723) samt några lösfynd med brända ben på klipporna.

I grav A3365 fanns det ben från människa och det finns inget som tyder på att de kommer från mer än en individ. Inget av fragmenten har kunnat användas för köns- eller åldersbedömning. I den andra graven, A100038, finns ett fragment med könsskiljande drag. Det aktuella fragmentet är från ögonhålans övre kant. Det är varken rundat eller spetsigt utan mer neutralt i formen och det går därför inte avgöra om det kommer från en man eller kvinna. En del fragment i anläggningen tyder på att benen kommer från en gammal individ medan andra tyder på att de är från en ung person istället. Den övervägande bedömningen av individens ålder blir dock att de kommer från en vuxen individ som troligen var något äldre när han eller hon dog.

I stolphålet A11347 fanns ett fragment som troligen kommer från ett djur av obestämd art. Däremot är benen från fyndplatsen A12640 från människa. Det är ganska få fragment som hittades i anläggningen och inget av dem har kunnat köns- eller åldersbedömas. Det finns inget som tyder på att benen kommer från mer än en individ även om det inte kan uteslutas helt. På den andra fyndplatsen, A12723, kommer benen både från människa och djur av okänt art. Människoben har inte kunnat könsbedömas men åldersmässigt kommer de från en ung vuxen eller en gammal individ. På ett av fragmenten finns två möjliga gnagmärken som skulle kunna komma från en hund.

En anläggning bland klipporna, A100251, innehåller två fragment från människa. Inget av dessa två fragment har kunnat köns- eller åldersbedömas. I lösfynden finns det däremot ben från djur av obestämd art och det har inte varit möjligt att storleksbedöma djuret/djuren.

Ben från förundersökningen av RAÄ 224

Vid förundersökningen av RAÄ 224 i Skrea socken hittades brända ben i en anläggning, A1342, som har analyserats av mig tidigare. Fyndet innehöll 0,2 dl brända ben som vägde 16,1 g. Benen var helt förbrända och lätt jordiga innan analysen. Fyndet innehöll 8,4 g människoben samt 7,7 g obestämda fragment som troligen kommer från människa. Det finns inget som tyder på att benen kommer från mer än en individ. Fyndet innehåller framförallt ben från kraniet och utifrån dessa fragment har de bedömts härröra från en vuxen individ som troligen var äldre än omkring 50 år. Det var inte möjligt att säkert könsbedöma individen men tjockleken på kraniefragmenten tyder på att de kommer från en man.

Sammanfattning

Vid den arkeologiska undersökningen som utfördes av Kulturmiljö Halland av RAÄ 224 i Skrea socken, Falkenbergs kommun, hittades 10,5 dl brända ben med en sammanlagd vikt av 916,6 g. Det största fragmentet är 33,1 mm långt medan medellängden endast är 8,3 mm. Benen är huvudsakligen vita och helt förbrända men några fragment har varit mer mörkgrå eller svarta och således något sämre brända. Fragmenten var ganska rena och kunde lätt putsas rena med en tandborste under analysarbetet. Benen kommer från människa (155,2 g), djur av obestämd art (13,0 g) samt obestämda fragment (748,4 g) från både människa och djur. Det finns inget som tyder på att de enskilda anläggningarna innehåller mer än en individ per art men det kan å andra sidan heller inte uteslutas eftersom det oftast är ganska få fragment som har hittats per anläggningarna.

Människoben (inklusive de som troligen är människoben) har hittats i nio anläggningar. Det är bara i en anläggning (A100038) som fragment har hittats där det har varit möjligt att studera könsskillnader. Fragmentet från ögonhålans övre kant var dock neutralt i formen och har därför inte kunnat bedömas till något kön. I nyss nämnda anläggning samt i A12723 finns skallaksfragment som har kunnat användas för åldersbedömning. Individen i A100038 var vuxen och då troligen äldre när han eller hon dog medan individen som hittades i A12723 antingen var i sin ungdom eller gammal.

Djurben har hittats i elva anläggningar samt i tre lösfynd. Inget av djurbenen har kunnat artbedömas eftersom de är ganska fragmenterade och "rätt" fragment inte har hittats. I en anläggning (A12723) kommer åtminstone ett fragment från ett medelstort djur. Det har inte varit möjligt att göra någon åldersbedömning av djurbenen.

I nio av anläggningarna samt i två lösfynd har inga fragment kunnat artbedömas över huvud taget.

På ett människoben i grav A12723 finns två eventuella gnagmärken som skulle kunna komma från en hund. I övrigt finns det inga spår av slakt, skador eller våld på fragmenten och det finns heller inga tydliga spår av att benen skulle vara matavfall. På ett obestämt fragment (i A9423) finns dock rester av järn som har korroderat fast på benet.

Litteratur:

Gejvall, N-G. 1948. II. Antropologisk del. I: Sahlström, K. E. & Gejvall, N-G.: *Gravfältet på Kyrkbacken i Horns socken, Västergötland*. KVHAA 60:2. Wahlström & Widstrand. Stockholm.

Kloo Andersson, A. 2010. Bilaga 3. Osteologisk analys av benmaterial från RAÄ nr 224, Skrea socken, Falkenbergs kommun, Halland. I:

Bilaga 7

Vedanatomisk analys

Thomas Bartholin

Vedanatomisk analyse af 12 trækulsprover fra Skrea, raä 224 ved Falkenberg, Halland.

PM11606, A6769, ränna.

< 1 ml ikke rent kol.

5 stk. = alle, analyseret med følgende resultat:

2 stk. *Betula sp.*, björk, fra grene.

3 stk. *Quercus sp.*, ek, fra yngre stammer.

C-14-prov: 1 stk. *Betula sp.*, björk, med ca. 2 årringe max. 10 år fra bark.

PM11684, A1815, ränna. Prov 1.

< 1 ml ikke rent kol.

1 stk. = alle, analyseret med følgende resultat:

1 stk. *Quercus sp.*, ek, fra yngre stamme.

C-14-prov: 1 stk. *Quercus sp.*, ek, med 2 årringe max. 30 år fra bark.

PM11684, A1815, ränna. Prov 2.

Ca. 2 ml ikke rent kol.

12 stk. = alle, analyseret med følgende resultat:

12 stk. *Corylus avellana*, hassel, fra grene < 2 cm.

C-14-prov: 1 stk. *Corylus avellana*, hassel, med 2 årringe max. 5 år fra bark.

PM12679, A6090, grav.

Ca. 12 ml ikke rent kol.

15 stk. = alle, analyseret med følgende resultat:

15 stk. *Betula sp.*, björk, fra yngre stammer.

C-14-prov: 1 stk. *Betula sp.*, björk, med ca. 1 årring max. 5 år fra bark.

PM15221, A6870, ränna.

< 1 ml ikke rent kol.

5 stk. = alle, analyseret med følgende resultat:

5 stk. *Corylus avellana*, hassel, fra grene < 2 cm.

C-14-prov: 1 stk. *Corylus avellana*, hassel, med ca. 10 årringe under bark.

PM16160, A6545, grop i hus.

Ca. 15 ml ikke rent kol.

10 stk. = stickprov, analyseret med følgende resultat:

3 stk. *Corylus avellana*, hassel, fra grene < 2 cm.

1 stk. *Alnus sp.*, al, fra yngre stamme.

1 stk. *Betula sp.*, björk, fra yngre stamme.

2 stk. *Quercus sp.*, ek, fra yngre stammer.

2 stk. *Fraxinus excelsior*, ask, fra grene.

1 stk. *Corylus avellana*, hassel, skal.

C-14-prov: 1 stk. *Corylus avellana*, hassel, skal, < 1 år.

PM16376, A16081, ränna.

Ca. 1 ml ikke rent kol.

5 stk. = alle, analyseret med følgende resultat:

1 stk. *Corylus avellana*, hassel, fra gren.

2 stk. *Quercus sp.*, ek, fra yngre stammer.

1 stk. *Fraxinus excelsior*, ask, fra gren.

1 stk. *Corylus avellana*, hassel, skal.

C-14-prov: 1 stk. *Corylus avellana*, hassel, skal, < 1 år.

PM16367, A13398, stolphål.

Ca. 1 ml ikke rent kol.

5 stk. = alle, rest for små, analyseret med følgende resultat:

2 stk. *Pinus silvestris*, tall, fra grene < 2 cm.

1 stk. *Quercus sp.*, ek, fra äldre stamme.

2 stk. *Fraxinus excelsior*, ask, fra grene > 2 cm.

C-14-prov: 1 stk. *Pinus silvestris*, tall, med ca. 5 årringe under bark.

PM16526, A11989, stolphål.

< 1 ml ikke rent kol.

2 stk. = alle, analyseret med følgende resultat:

2 stk. *Quercus sp.*, ek, fra äldre stammer.

C-14-prov: 2 stk. *Quercus sp.*, ek, med ca. 3 årringe max. 100 år fra bark?

PM100337, A6289, skål i ränna.

< 1 ml ikke rent kol.

1 stk. = alle, analyseret med følgende resultat:

1 stk. *Betula sp.*, björk, fra yngre stamme.

C-14-prov: 1 stk. *Betula sp.*, björk, med ca. 1 årring max. 50 år fra bark.

PM100340, A15630, grop.

Ca. 5 ml ikke rent kol.

10 stk. = stickprov, analyseret med følgende resultat:

4 stk. *Alnus sp.*, al, fra grene > 2 cm.

6 stk. *Betula sp.*, björk, fra yngre stammer.

C-14-prov: 1 stk. *Alnus sp.*, al, med ca. 3 årring under bark.

PM100352, A7085, grop.

Ca. 4 ml ikke rent kol.

10 stk. = stickprov, analyseret med følgende resultat:

2 stk. *Corylus avellana*, hassel, fra grene < 2 cm.

3 stk. *Alnus sp.*, al, fra yngre stammer.

4 stk. *Betula sp.*, björk, fra yngre stammer.

1 stk. *Quercus sp.*, ek, fra äldre stamme.

C-14-prov: 1 stk. *Corylus avellana*, hassel med 2 årringe under bark.

Analysen antyder närvar af lövänge og områder, som vokser igen med björk. Askegrenene kan være rester fra lövfodring.

C-14-proverne postes i dag.

Faktura bifogas.

Med venlig hilsen

Thomas Bartholin,

Am Haidberg 18

D 21 465 Wentorf

0049 40 720 1821

Thomas.Bartholin@gmx.de

Wentorf, den 4. juli 2013
Skrea.224.

Ola Kadefors
Kulturmiljö Halland
Bastionsgatan 3
302 43 Halmstad
Schweden

Vedanatomisk analyse af 6 trækulsprover fra Skrea 224 ved Falkenberg, Halland.

PM15014, A12114, stolphål, kontekst 12, hus 3.

< 1 ml ikke rent kol.

7 stk. = alle, analyseret med følgende resultat:

4 stk. *Pinus silvestris*, furu, fra grene.

3 stk. *Calluna vulgaris*, ljung, fra grene.

C-14-prov: 2 stk. *Calluna vulgaris*, ljung, med ca. 5 årringe under bark.

PM15002, A11971, stolphål, kontekst 12, hus 3.

< 1 ml ikke rent kol.

1 stk. = alle, analyseret med følgende resultat:

1 stk. *Corylus avellana*, hassel, fra gren.

C-14-prov: 1 stk. *Corylus avellana*, hassel, med ca. 5 årringe under bark.

PM16368, A7376, stolphål, kontekst 10, hus 1.

< 1 ml ikke rent kol.

2 stk. = alle, analyseret med følgende resultat:

2 stk. *Quercus sp.*, ek, fra yngre stammer?

C-14-prov: 1 stk. *Quercus sp.*, ek, med 1 årring max. 100 år fra bark?

PM16369, A12074, stolphål, kontekst 10, hus 1.

< 1 ml ikke rent kol.

2 stk. = alle, analyseret med følgende resultat:

2 stk. *Quercus sp.*, ek, fra yngre stammer?

C-14-prov: 1 stk. *Quercus sp.*, ek, med ca. 5 årringe max. 100 år fra bark?

PK100334, A115630, grop, kontekst 23, hus 12.

Ca. 75 ml ikke rent kol.

10 stk. = stickprov, analyseret med følgende resultat:

7 stk. *Alnus sp.*, al, fra yngre stammer.

1 stk. *Betula sp.*, björk, fra gren.

2 stk. *Quercus sp.*, ek, fra gren og ældre stamme.

C-14-prov: 1 stk. *Betula sp.*, björk, med 3 årringe max. 5 år fra bark.

PK11527, A2924, ugn.

Ca. 10 ml ikke rent kol.

14 stk. = alle, analyseret med følgende resultat:

14 stk. *Quercus sp.*, ek, fra yngre og ældre stammer.

C-14-prov: 1 stk. *Quercus sp.*, ek, med 3 årringe max. 30 år fra bark.

C-14-proverne postes i dag.

Faktura bifogas.

Med venlig hilsen

Thomas Bartholin,

Am Haidberg 18

D 21 465 Wentorf

0049 40 720 1821

Thomas.Bartholin@gmx.de

Bilaga 8

Planer och ritningsförteckning

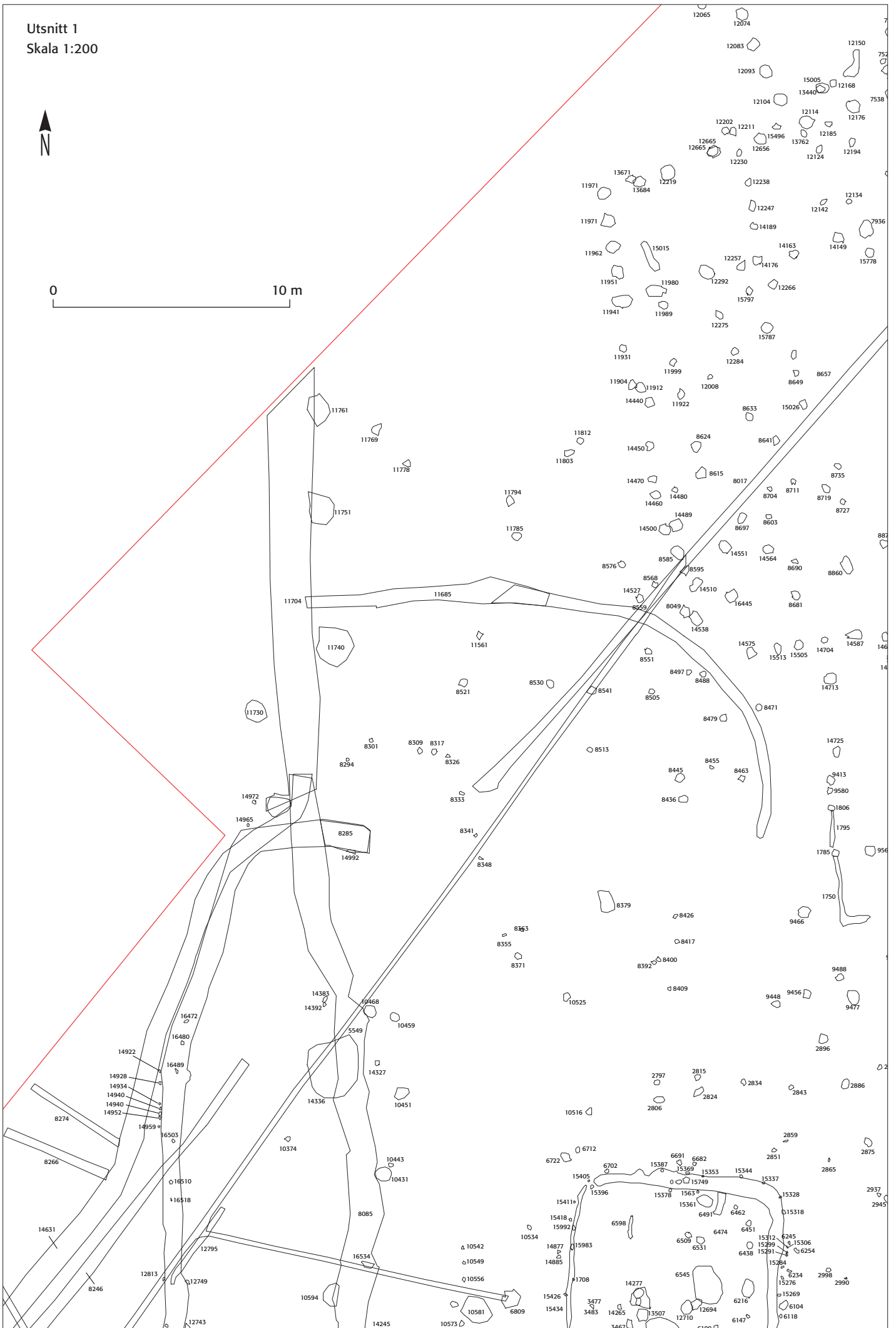

Utsnittsoversikt Skala 1:500.

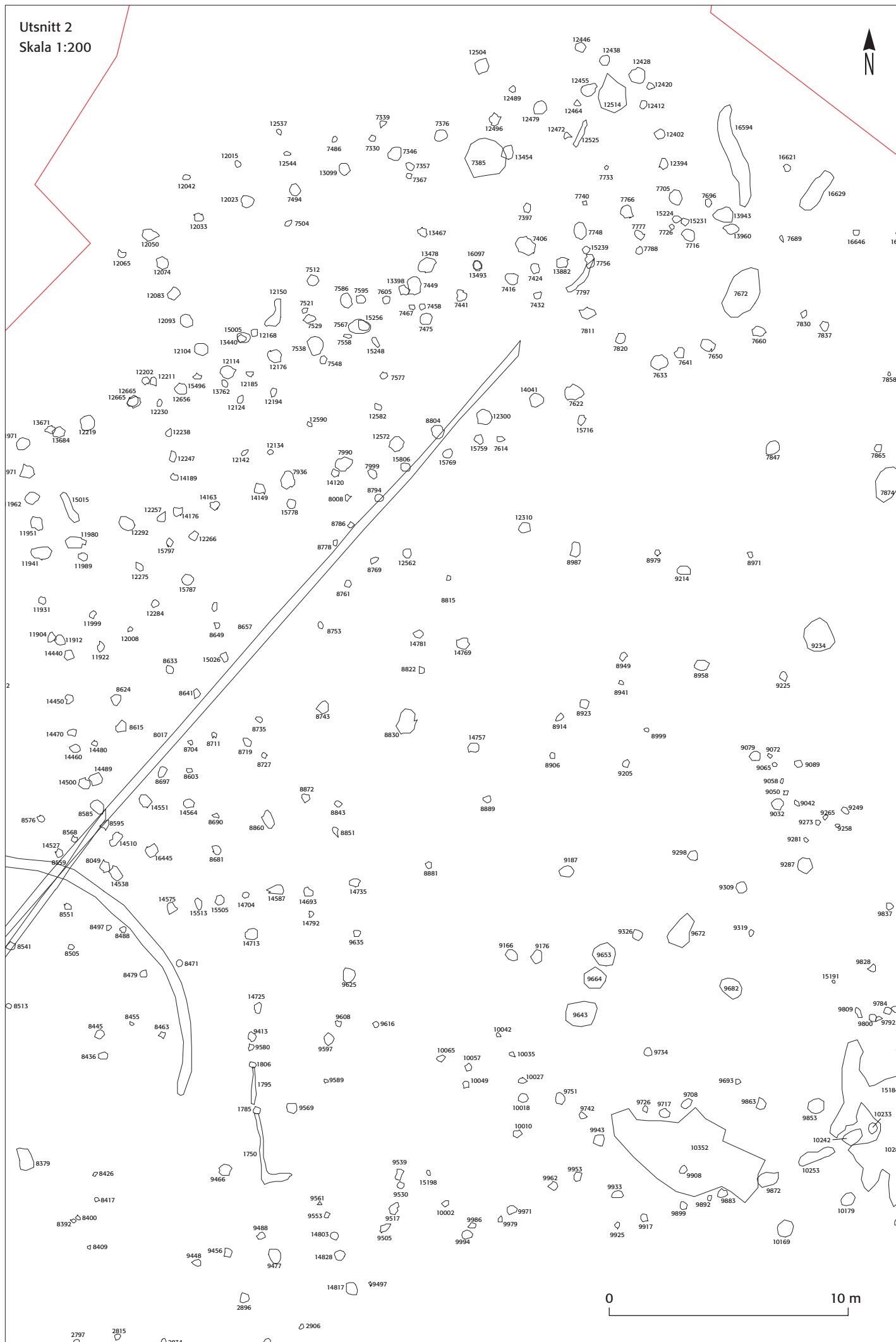
Utsnitt 1
Skala 1:200

0 10 m

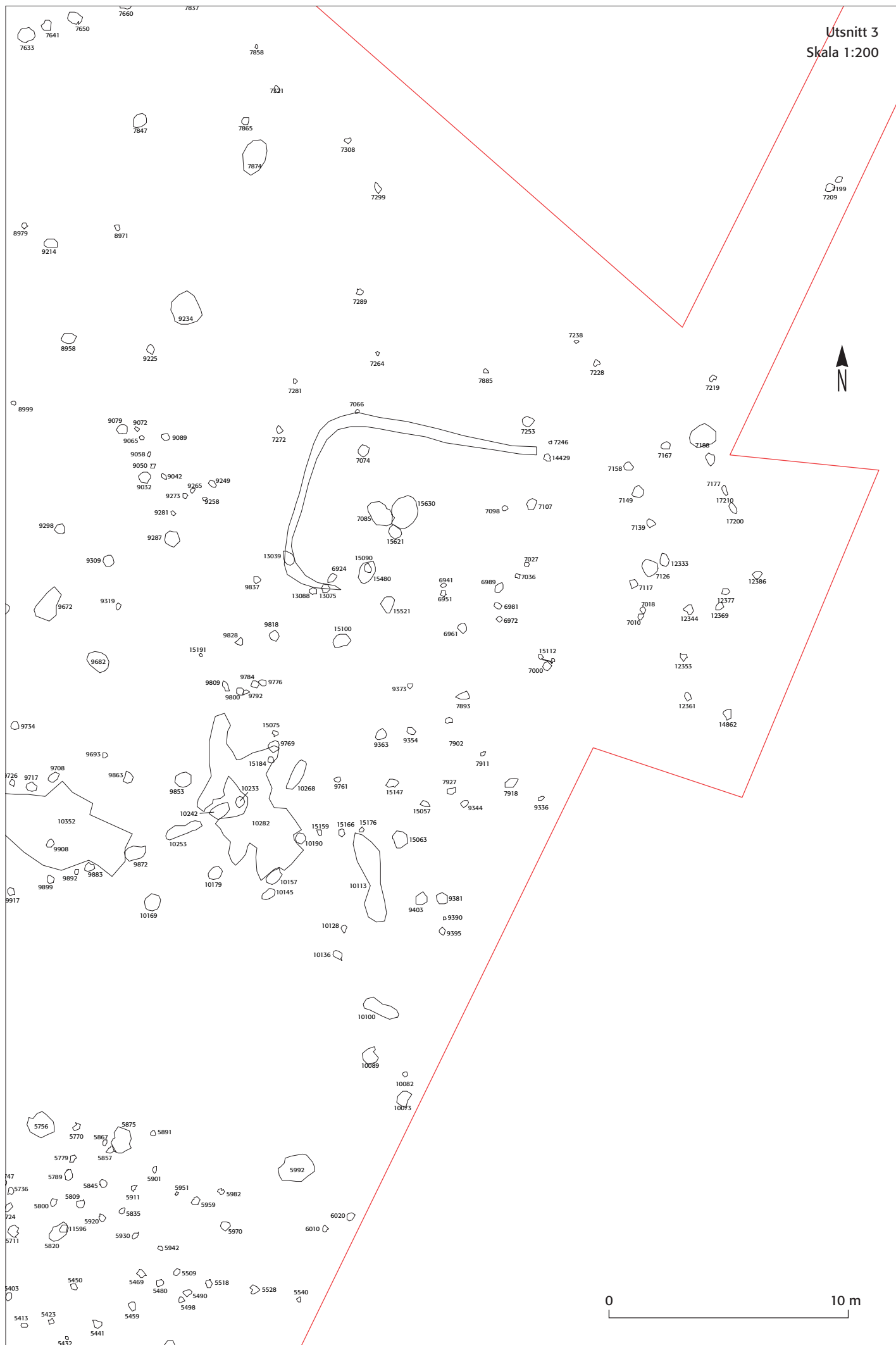
Utsnitt 2
Skala 1:200

Utsnitt 3
Skala 1:200

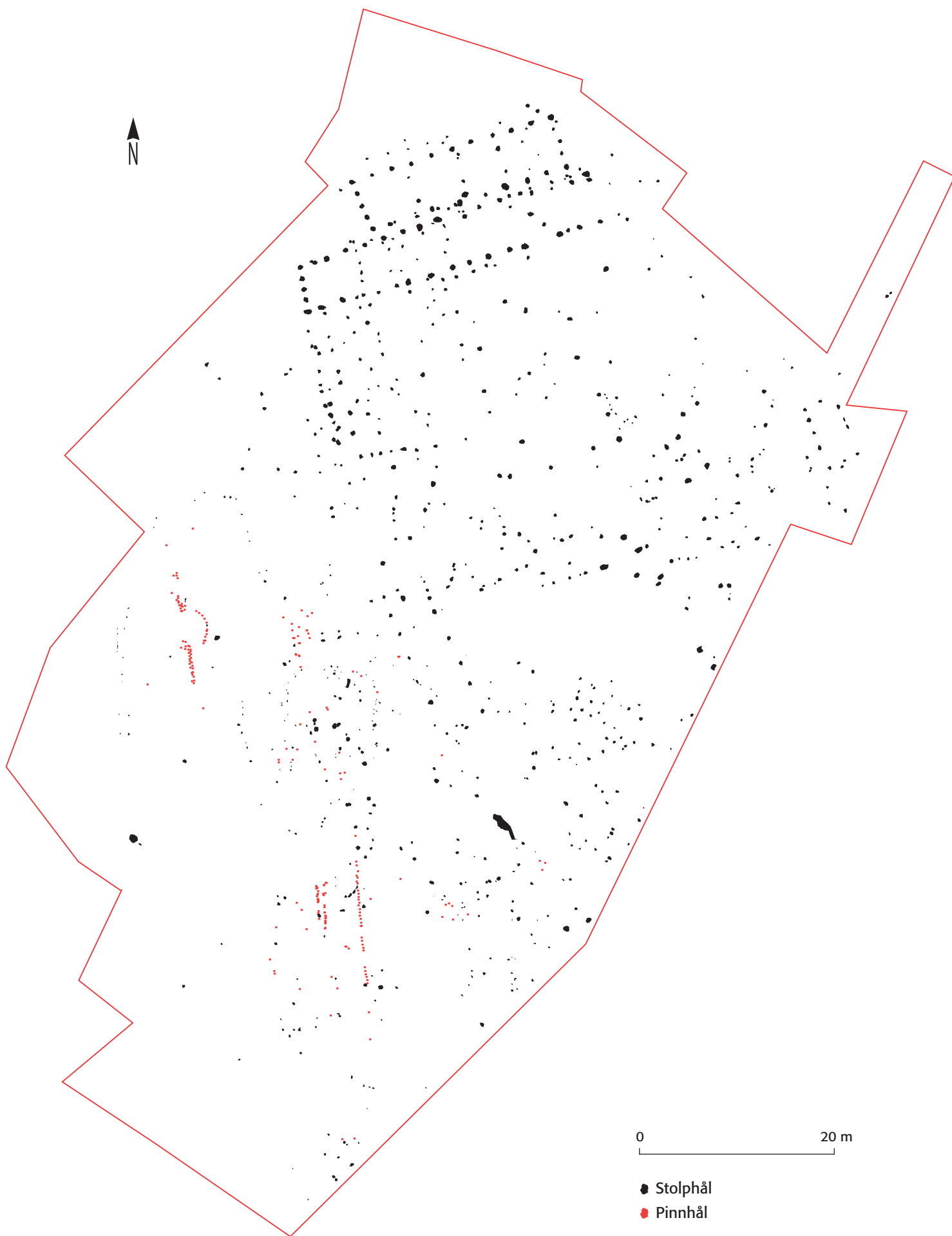
0 10 m

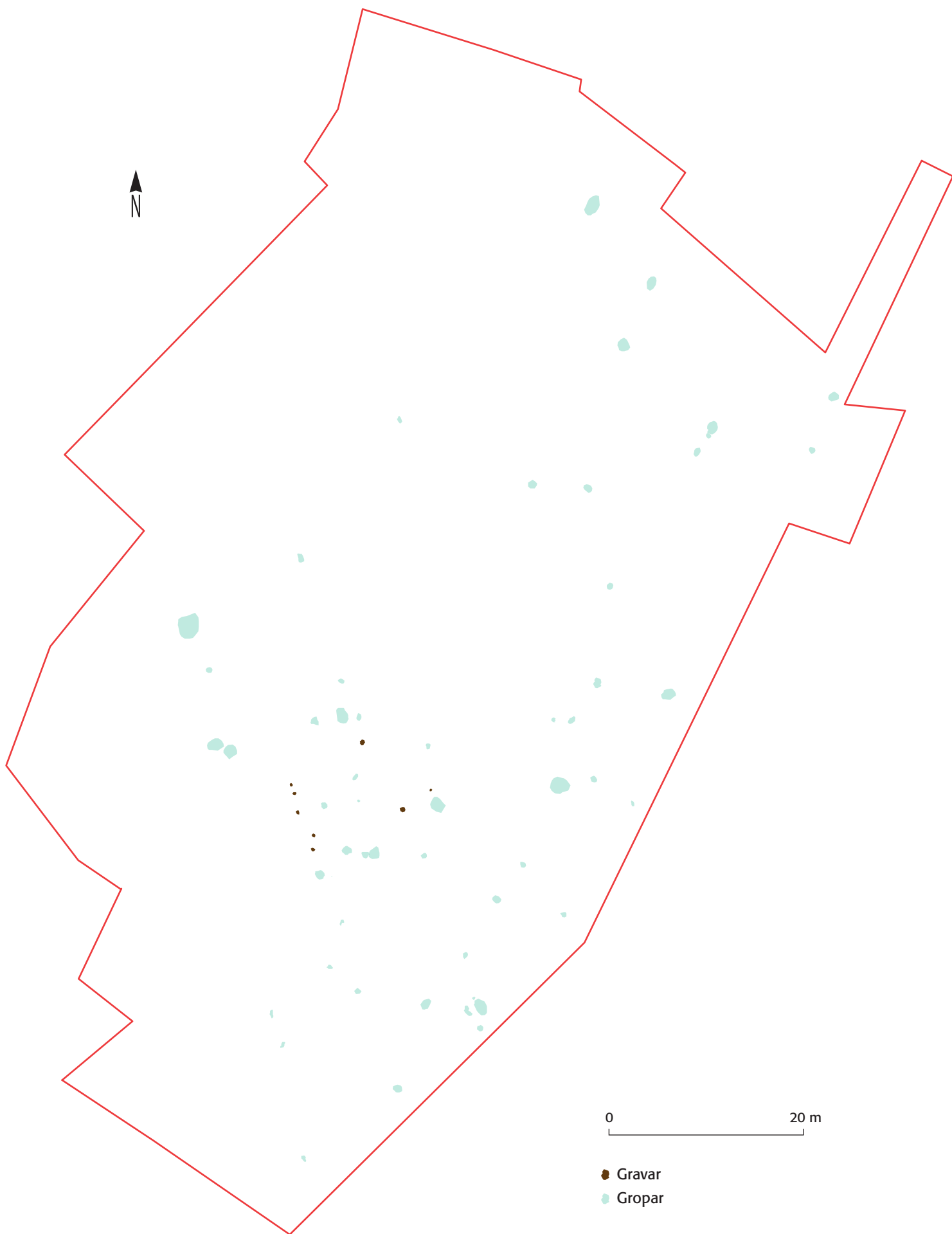

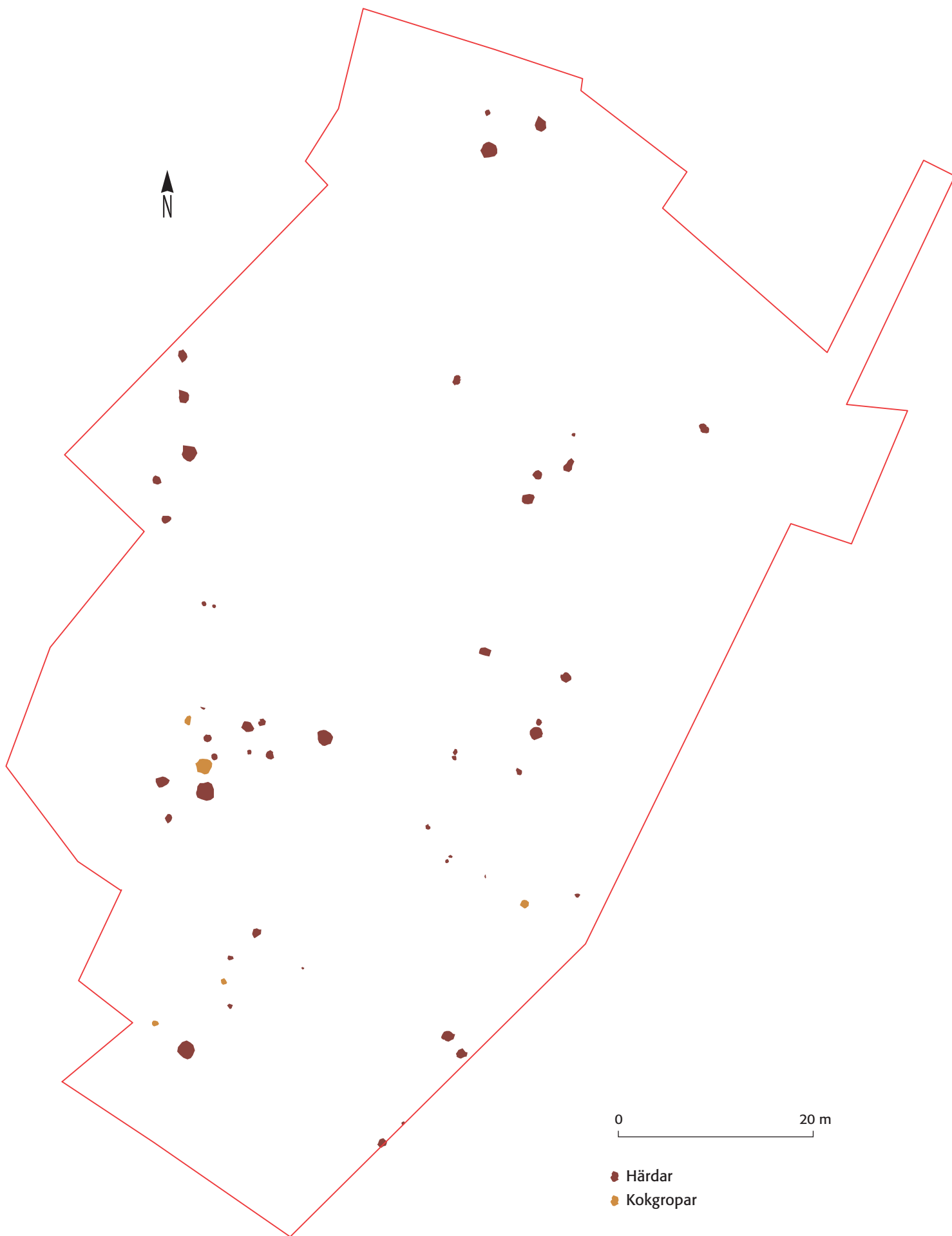
Utsnitt 4
Skala 1:200

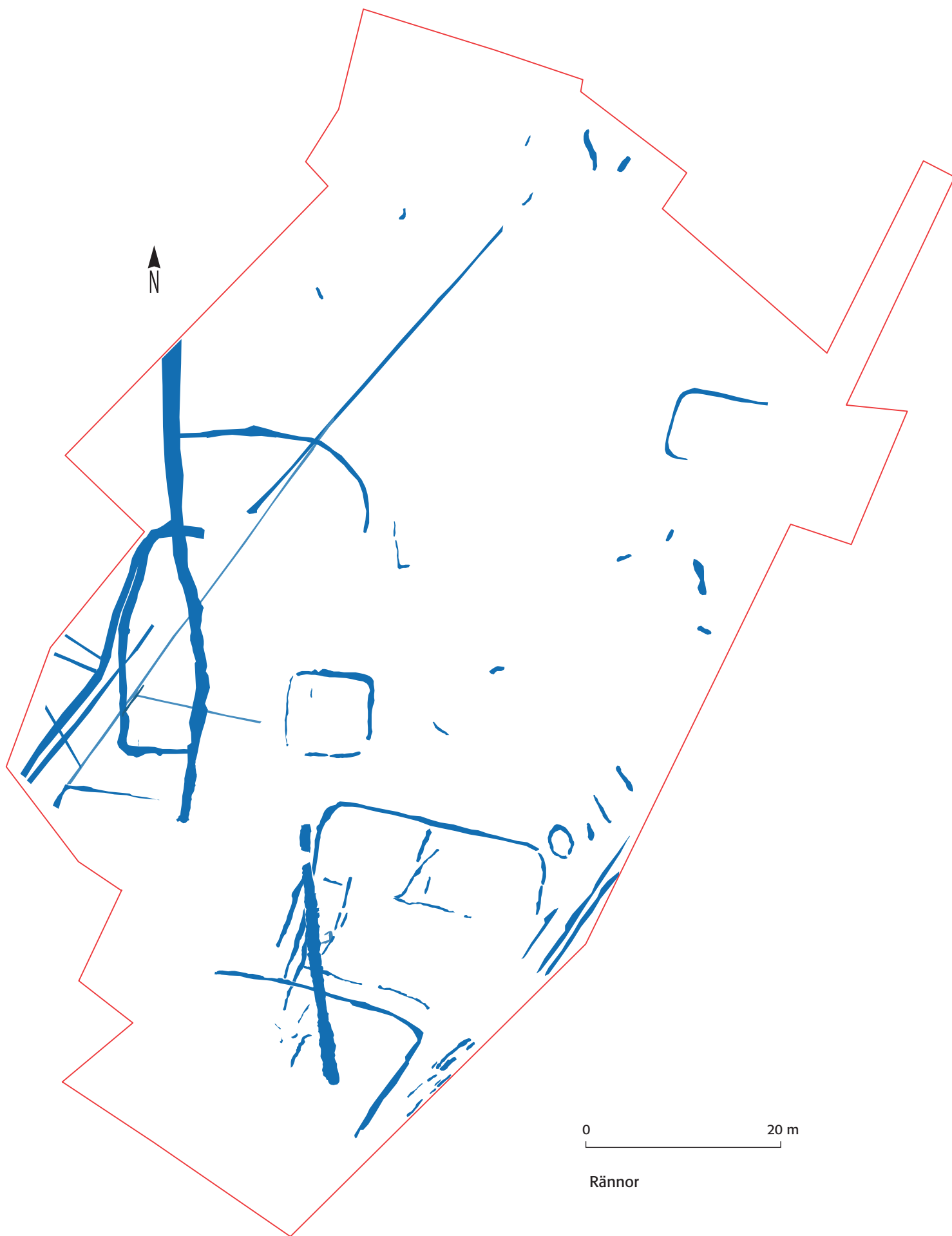

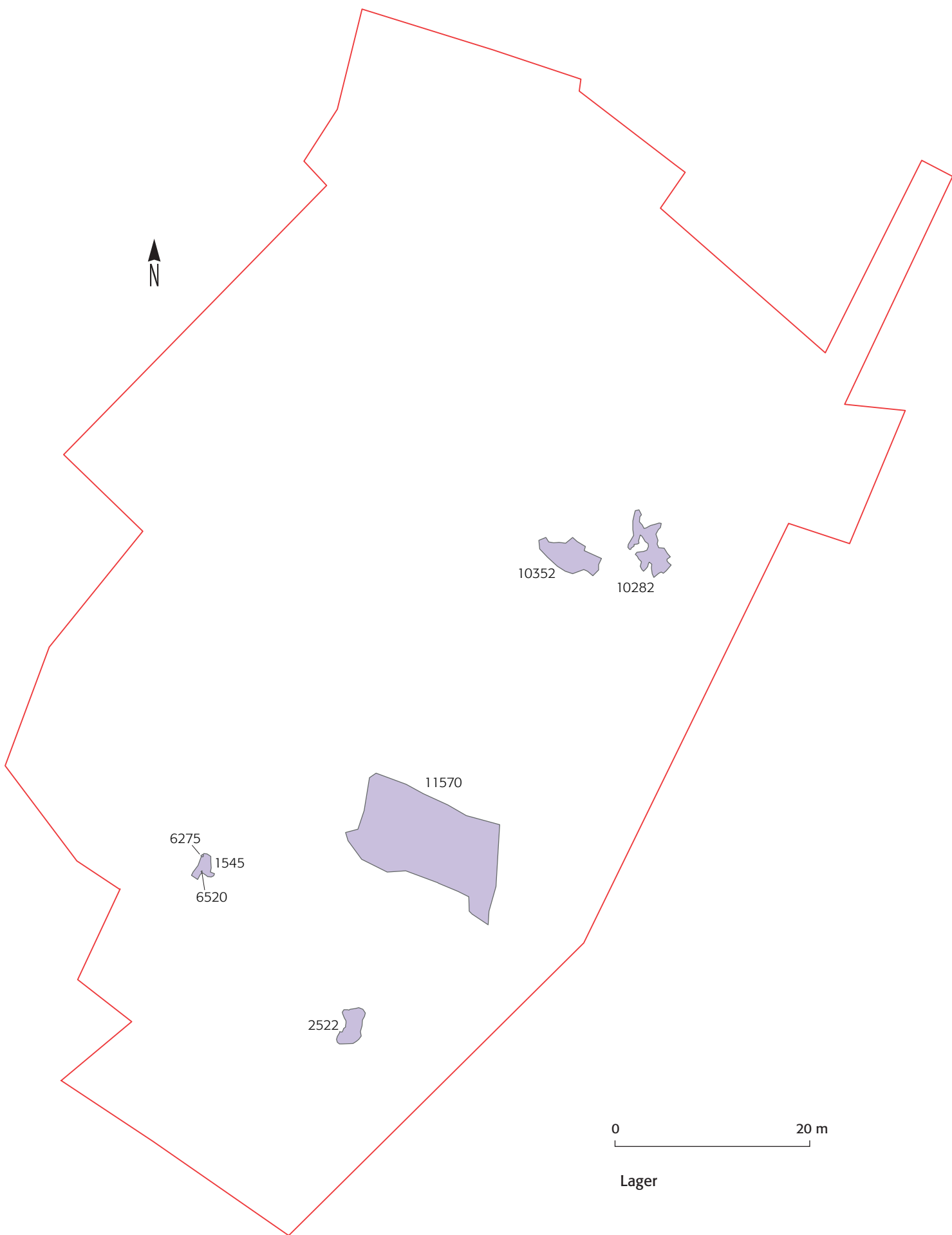

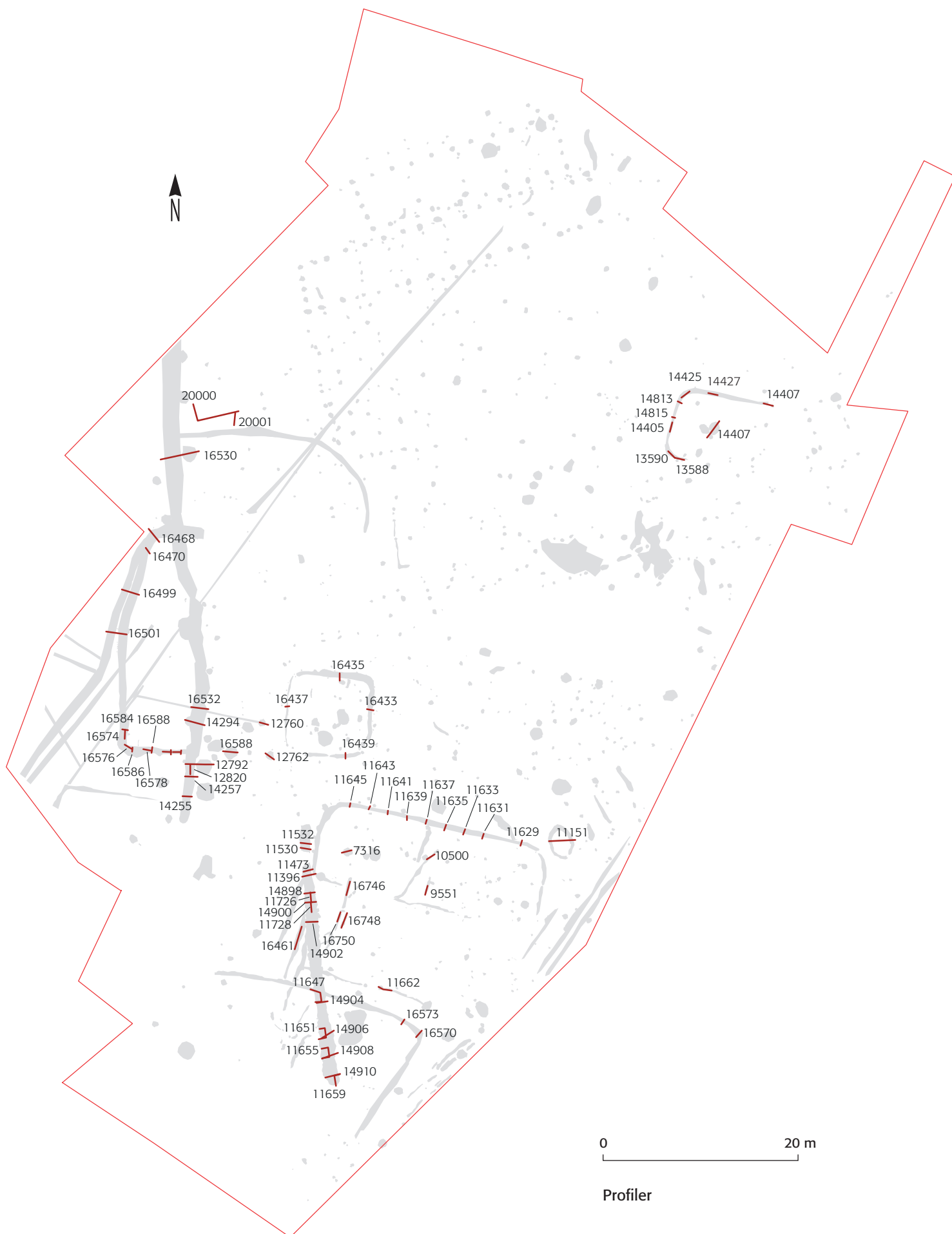

Ritningsförteckning

HMAK: 4435:1–36

Halland,
Skrea socken,
Skrea 6:68,
RAÄ Skrea 224, 225

Undersökningen utförd 2012

Id	Class	SubClass	RelObjId	RelObjectN
16621	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100001	Ritning 1
16629	Arkeologiskt objekt	Ränna	100001	Ritning 1
16646	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100001	Ritning 1
3165	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100002	Ritning 2
4298	Arkeologiskt objekt	Kokgrop	100002	Ritning 2
4309	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100002	Ritning 2
4316	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100002	Ritning 2
4333	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100002	Ritning 2
4421	Arkeologiskt objekt	Grop	100002	Ritning 2
4432	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100002	Ritning 2
5374	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100002	Ritning 2
5403	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100002	Ritning 2
5450	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100002	Ritning 2
5469	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100002	Ritning 2
5711	Arkeologiskt objekt	Grop	100002	Ritning 2
5724	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100002	Ritning 2
5800	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100002	Ritning 2
5835	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100002	Ritning 2
5911	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100002	Ritning 2
5920	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100002	Ritning 2
9097	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100002	Ritning 2
9116	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100002	Ritning 2
11512	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100002	Ritning 2
2408	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100003	Ritning 3
2455	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100003	Ritning 3
3036	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100003	Ritning 3
3046	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100003	Ritning 3
3197	Arkeologiskt objekt	Grop	100003	Ritning 3
3234	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100003	Ritning 3
3242	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100003	Ritning 3
3252	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100003	Ritning 3
3270	Arkeologiskt objekt	Grop	100003	Ritning 3
3300	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100003	Ritning 3
3387	Arkeologiskt objekt	Grav	100003	Ritning 3
4267	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100003	Ritning 3
4333	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100003	Ritning 3

Id	Class	SubClass	RelObjId	RelObjectN
4391	Arkeologiskt objekt	Grop	100003	Ritning 3
4559	Arkeologiskt objekt	Grop	100003	Ritning 3
9423	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100003	Ritning 3
7376	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100004	Ritning 4
7385	Arkeologiskt objekt	Hård	100004	Ritning 4
7397	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100004	Ritning 4
7486	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100004	Ritning 4
7504	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100004	Ritning 4
7512	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100004	Ritning 4
7521	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100004	Ritning 4
7529	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100004	Ritning 4
7705	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100004	Ritning 4
7748	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100004	Ritning 4
7766	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100004	Ritning 4
12015	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100004	Ritning 4
12033	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100004	Ritning 4
12042	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100004	Ritning 4
12074	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100004	Ritning 4
12093	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100004	Ritning 4
12412	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100004	Ritning 4
12428	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100004	Ritning 4
12479	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100004	Ritning 4
12514	Arkeologiskt objekt	Hård	100004	Ritning 4
12544	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100004	Ritning 4
13398	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100004	Ritning 4
13454	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100004	Ritning 4
16097	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100004	Ritning 4
200	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100005	Ritning 5
207	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100005	Ritning 5
239	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100005	Ritning 5
248	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100005	Ritning 5
258	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100005	Ritning 5
267	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100005	Ritning 5
282	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100005	Ritning 5
290	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100005	Ritning 5
298	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100005	Ritning 5
308	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100005	Ritning 5
374	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100005	Ritning 5
381	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100005	Ritning 5
390	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100005	Ritning 5
445	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100005	Ritning 5
866	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100005	Ritning 5
2002	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100005	Ritning 5
2606	Arkeologiskt objekt	Grop	100005	Ritning 5
2618	Arkeologiskt objekt	Ränna	100005	Ritning 5
2630	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100005	Ritning 5
2639	Arkeologiskt objekt	Ränna	100005	Ritning 5
2656	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100005	Ritning 5
2668	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100005	Ritning 5
2678	Arkeologiskt objekt	Ränna	100005	Ritning 5
2696	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100005	Ritning 5
2704	Arkeologiskt objekt	Ränna	100005	Ritning 5

Id	Class	SubClass	RelObjId	RelObjectN
2734	Arkeologiskt objekt	Grop	100005	Ritning 5
2748	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100005	Ritning 5
2766	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100005	Ritning 5
2775	Arkeologiskt objekt	Härd	100005	Ritning 5
2783	Arkeologiskt objekt	Kokgrop	100005	Ritning 5
11398	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100005	Ritning 5
11416	Arkeologiskt objekt	Kokgrop	100005	Ritning 5
11447	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100005	Ritning 5
11534	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100005	Ritning 5
11550	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100005	Ritning 5
6090	Arkeologiskt objekt	Grav	100006	Ritning 6
6147	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100006	Ritning 6
6171	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100006	Ritning 6
6216	Arkeologiskt objekt	Grop	100006	Ritning 6
6438	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100006	Ritning 6
6451	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100006	Ritning 6
6462	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100006	Ritning 6
6509	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100006	Ritning 6
6531	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100006	Ritning 6
6564	Arkeologiskt objekt	Härd	100006	Ritning 6
6583	Arkeologiskt objekt	Grop	100006	Ritning 6
12694	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100006	Ritning 6
12710	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100006	Ritning 6
13507	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100006	Ritning 6
14265	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100006	Ritning 6
14277	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100006	Ritning 6
14877	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100006	Ritning 6
7416	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100007	Ritning 7
7458	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100007	Ritning 7
7475	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100007	Ritning 7
7538	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100007	Ritning 7
7548	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100007	Ritning 7
7756	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100007	Ritning 7
11962	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100007	Ritning 7
11971	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100007	Ritning 7
12114	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100007	Ritning 7
12219	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100007	Ritning 7
12656	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100007	Ritning 7
13762	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100007	Ritning 7
13882	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100007	Ritning 7
15239	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100007	Ritning 7
15256	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100007	Ritning 7
15496	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100007	Ritning 7
7577	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100008	Ritning 8
7614	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100008	Ritning 8
7672	Arkeologiskt objekt	Grop	100008	Ritning 8
7716	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100008	Ritning 8
7726	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100008	Ritning 8
7777	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100008	Ritning 8
7788	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100008	Ritning 8
7830	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100008	Ritning 8
8008	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100008	Ritning 8

Id	Class	SubClass	RelObjId	RelObjectN
12582	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100008	Ritning 8
13943	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100008	Ritning 8
13960	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100008	Ritning 8
14120	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100008	Ritning 8
15224	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100008	Ritning 8
15231	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100008	Ritning 8
15248	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100008	Ritning 8
15716	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100008	Ritning 8
15759	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100008	Ritning 8
15778	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100008	Ritning 8
15806	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100008	Ritning 8
6369	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100009	Ritning 9
6381	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100009	Ritning 9
7622	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100009	Ritning 9
7641	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100009	Ritning 9
7936	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100009	Ritning 9
11941	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100009	Ritning 9
11962	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100009	Ritning 9
12292	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100009	Ritning 9
12300	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100009	Ritning 9
12572	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100009	Ritning 9
14163	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100009	Ritning 9
1233	Arkeologiskt objekt	Ränna	100010	Ritning 10
3898	Arkeologiskt objekt	Ränna	100010	Ritning 10
4184	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100010	Ritning 10
4877	Arkeologiskt objekt	Ränna	100010	Ritning 10
10477	Grävenhet		100010	Ritning 10
10481	Grävenhet		100010	Ritning 10
10485	Grävenhet		100010	Ritning 10
1233	Arkeologiskt objekt	Ränna	100011	Ritning 11
11651	Sektion		100011	Ritning 11
11655	Sektion		100011	Ritning 11
11659	Sektion		100011	Ritning 11
11726	Sektion		100011	Ritning 11
11728	Sektion		100011	Ritning 11
12675	Grävenhet		100011	Ritning 11
14898	Sektion		100011	Ritning 11
14900	Sektion		100011	Ritning 11
14902	Sektion		100011	Ritning 11
14904	Sektion		100011	Ritning 11
14906	Sektion		100011	Ritning 11
14910	Sektion		100011	Ritning 11
14914	Prov	Miljöprov	100011	Ritning 11
14915	Prov	Miljöprov	100011	Ritning 11
14916	Prov	Miljöprov	100011	Ritning 11
3888	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100012	Ritning 12
3925	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100012	Ritning 12
3935	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100012	Ritning 12
3943	Arkeologiskt objekt	Grop	100012	Ritning 12
3967	Arkeologiskt objekt	Grop	100012	Ritning 12
3980	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100012	Ritning 12
3991	Arkeologiskt objekt	Stenpackning	100012	Ritning 12

Id	Class	SubClass	RelObjId	RelObjectN
4012	Arkeologiskt objekt	Härd	100012	Ritning 12
4038	Arkeologiskt objekt	Härd	100012	Ritning 12
4047	Arkeologiskt objekt	Härd	100012	Ritning 12
4063	Arkeologiskt objekt	Ränna	100012	Ritning 12
4080	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100012	Ritning 12
4089	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100012	Ritning 12
4111	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100012	Ritning 12
4158	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100012	Ritning 12
4235	Arkeologiskt objekt	Härd	100012	Ritning 12
4248	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100012	Ritning 12
4464	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100012	Ritning 12
4474	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100012	Ritning 12
5686	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100012	Ritning 12
5693	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100012	Ritning 12
5704	Arkeologiskt objekt	Härd	100012	Ritning 12
6737	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100012	Ritning 12
5820	Arkeologiskt objekt	Grop	100013	Ritning 13
6269	Prov	Miljöprov	100013	Ritning 13
6270	Prov	Miljöprov	100013	Ritning 13
6275	Arkeologiskt objekt		100013	Ritning 13
6286	Fyndenhet	Keramik	100013	Ritning 13
6287	Fyndenhet	Keramik	100013	Ritning 13
6288	Fyndenhet	Flinta	100013	Ritning 13
6409	Prov	Miljöprov	100013	Ritning 13
6520	Arkeologiskt objekt		100013	Ritning 13
6529	Fyndenhet	Flinta	100013	Ritning 13
6530	Fyndenhet	Keramik	100013	Ritning 13
11596	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100013	Ritning 13
100122	Fynd	Keramik Brorsson	100013	Ritning 13
100218	Fynd	Keramik Brorsson	100013	Ritning 13
100219	Fynd	Keramik Brorsson	100013	Ritning 13
100338	Fynd	Flinta GAM	100013	Ritning 13
100398	Fynd	Keramik Brorsson	100013	Ritning 13
100400	Fynd	Flinta GAM	100013	Ritning 13
2924	Arkeologiskt objekt	Härd	100014	Ritning 14
11526	Fyndenhet	Slagg	100014	Ritning 14
11527	Prov	Kolprov	100014	Ritning 14
11528	Fyndenhet	Keramik	100014	Ritning 14
12723	Arkeologiskt objekt		100014	Ritning 14
12732	Fyndenhet	Ben	100014	Ritning 14
12822	Prov	Kolprov	100014	Ritning 14
100383	Fynd	Bränt ben	100014	Ritning 14
100384	Fynd	Bränt ben	100014	Ritning 14
100385	Fynd	Bränt ben	100014	Ritning 14
100386	Fynd	Bränt ben	100014	Ritning 14
100387	Fynd	Bränt ben	100014	Ritning 14
8657	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100015	Ritning 15
8719	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100015	Ritning 15

Id	Class	SubClass	RelObjId	RelObjectN
8860	Arkeologiskt objekt	Grop	100015	Ritning 15
11922	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100015	Ritning 15
11989	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100015	Ritning 15
12230	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100015	Ritning 15
12266	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100015	Ritning 15
14575	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100015	Ritning 15
14704	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100015	Ritning 15
15026	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100015	Ritning 15
15505	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100015	Ritning 15
15513	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100015	Ritning 15
16445	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100015	Ritning 15
16525	Prov	Miljöprov	100015	Ritning 15
16526	Prov	Miljöprov	100015	Ritning 15
16527	Prov	Miljöprov	100015	Ritning 15
16528	Prov	Miljöprov	100015	Ritning 15
16529	Prov	Miljöprov	100015	Ritning 15
8585	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100016	Ritning 16
8633	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100016	Ritning 16
8681	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100016	Ritning 16
8704	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100016	Ritning 16
11931	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100016	Ritning 16
12275	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100016	Ritning 16
12284	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100016	Ritning 16
14450	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100016	Ritning 16
14470	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100016	Ritning 16
14480	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100016	Ritning 16
14489	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100016	Ritning 16
14500	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100016	Ritning 16
14527	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100016	Ritning 16
14538	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100016	Ritning 16
15787	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100016	Ritning 16
16563	Prov	Miljöprov	100016	Ritning 16
16564	Prov	Miljöprov	100016	Ritning 16
20000	Sektion		100017	Ritning 17
20001	Sektion		100017	Ritning 17
3809	Arkeologiskt objekt	Grop	100018	Ritning 18
6289	Arkeologiskt objekt	Grav	100018	Ritning 18
6749	Grävenhet		100018	Ritning 18
6761	Grävenhet		100018	Ritning 18
6765	Grävenhet		100018	Ritning 18
6769	Grävenhet		100018	Ritning 18
6778	Grävenhet		100018	Ritning 18
6787	Grävenhet		100018	Ritning 18
8665	Grävenhet		100018	Ritning 18
8669	Grävenhet		100018	Ritning 18
8673	Grävenhet		100018	Ritning 18
8677	Grävenhet		100018	Ritning 18
9139	Grävenhet		100018	Ritning 18
9143	Grävenhet		100018	Ritning 18
9147	Grävenhet		100018	Ritning 18
9151	Grävenhet		100018	Ritning 18
9155	Grävenhet		100018	Ritning 18

Id	Class	SubClass	RelObjId	RelObjectN
11009	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100018	Ritning 18
11025	Grävenhet		100018	Ritning 18
11029	Grävenhet		100018	Ritning 18
11033	Grävenhet		100018	Ritning 18
11037	Grävenhet		100018	Ritning 18
11041	Grävenhet		100018	Ritning 18
744	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100019	Ritning 19
4639	Arkeologiskt objekt	Grop	100019	Ritning 19
6324	Arkeologiskt objekt	Ränna	100019	Ritning 19
6787	Grävenhet		100019	Ritning 19
8665	Grävenhet		100019	Ritning 19
8669	Grävenhet		100019	Ritning 19
8673	Grävenhet		100019	Ritning 19
8677	Grävenhet		100019	Ritning 19
9139	Grävenhet		100019	Ritning 19
9143	Grävenhet		100019	Ritning 19
9147	Grävenhet		100019	Ritning 19
9155	Grävenhet		100019	Ritning 19
11009	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100019	Ritning 19
11033	Grävenhet		100019	Ritning 19
11530	Sektion		100019	Ritning 19
11532	Sektion		100019	Ritning 19
11612	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100019	Ritning 19
11629	Sektion		100019	Ritning 19
11631	Sektion		100019	Ritning 19
11633	Sektion		100019	Ritning 19
11635	Sektion		100019	Ritning 19
11637	Sektion		100019	Ritning 19
11639	Sektion		100019	Ritning 19
11641	Sektion		100019	Ritning 19
11643	Sektion		100019	Ritning 19
11645	Sektion		100019	Ritning 19
11647	Sektion		100019	Ritning 19
523	Arkeologiskt objekt	Ränna	100020	Ritning 20
2431	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100020	Ritning 20
2439	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100020	Ritning 20
4797	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100020	Ritning 20
4809	Arkeologiskt objekt	Grop	100020	Ritning 20
10200	Grävenhet		100020	Ritning 20
10204	Grävenhet		100020	Ritning 20
10208	Grävenhet		100020	Ritning 20
10212	Grävenhet		100020	Ritning 20
10216	Grävenhet		100020	Ritning 20
10220	Grävenhet		100020	Ritning 20
10224	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100020	Ritning 20
10710	Grävenhet		100020	Ritning 20
10714	Grävenhet		100020	Ritning 20
10718	Grävenhet		100020	Ritning 20
10722	Grävenhet		100020	Ritning 20
10726	Grävenhet		100020	Ritning 20
10730	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100020	Ritning 20

Id	Class	SubClass	RelObjId	RelObjectN
2875	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100021	Ritning 21
2886	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100021	Ritning 21
2896	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100021	Ritning 21
2914	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100021	Ritning 21
2945	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100021	Ritning 21
2979	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100021	Ritning 21
3091	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100021	Ritning 21
6809	Arkeologiskt objekt	Hård	100021	Ritning 21
9456	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100021	Ritning 21
9553	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100021	Ritning 21
10619	Arkeologiskt objekt	Hård	100021	Ritning 21
10677	Arkeologiskt objekt	Grop	100021	Ritning 21
12757	Sektion		100021	Ritning 21
12760	Sektion		100021	Ritning 21
14817	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100021	Ritning 21
14828	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100021	Ritning 21
14840	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100021	Ritning 21
14851	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100021	Ritning 21
5549	Arkeologiskt objekt	Ränna	100022	Ritning 22
6799	Arkeologiskt objekt	Hård	100022	Ritning 22
8085	Arkeologiskt objekt	Ränna	100022	Ritning 22
8136	Arkeologiskt objekt	Ränna	100022	Ritning 22
8246	Arkeologiskt objekt	Ränna	100022	Ritning 22
8541	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100022	Ritning 22
10431	Arkeologiskt objekt	Grop	100022	Ritning 22
10594	Arkeologiskt objekt	Kokgrop	100022	Ritning 22
10603	Arkeologiskt objekt	Kokgrop	100022	Ritning 22
12762	Sektion		100022	Ritning 22
12820	Sektion		100022	Ritning 22
14255	Sektion		100022	Ritning 22
14257	Sektion		100022	Ritning 22
14631	Arkeologiskt objekt	Ränna	100022	Ritning 22
3155	Arkeologiskt objekt	Hård	100023	Ritning 23
5387	Arkeologiskt objekt	Hård	100023	Ritning 23
5549	Arkeologiskt objekt	Ränna	100023	Ritning 23
16532	Sektion		100023	Ritning 23
16534	Arkeologiskt objekt	Hård	100023	Ritning 23
16536	Grävenhet		100023	Ritning 23
16574	Sektion		100023	Ritning 23
16576	Sektion		100023	Ritning 23
16578	Sektion		100023	Ritning 23
16580	Sektion		100023	Ritning 23
16582	Sektion		100023	Ritning 23
16584	Sektion		100023	Ritning 23
16586	Sektion		100023	Ritning 23
16588	Sektion		100023	Ritning 23
16590	Sektion		100023	Ritning 23
16592	Sektion		100023	Ritning 23
9693	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100024	Ritning 24
9708	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100024	Ritning 24
9717	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100024	Ritning 24

Id	Class	SubClass	RelObjId	RelObjectN
9853	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100024	Ritning 24
9863	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100024	Ritning 24
9872	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100024	Ritning 24
9883	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100024	Ritning 24
9892	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100024	Ritning 24
9908	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100024	Ritning 24
9933	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100024	Ritning 24
9943	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100024	Ritning 24
10169	Arkeologiskt objekt	Grop	100024	Ritning 24
10242	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100024	Ritning 24
5756	Arkeologiskt objekt	Härd	100025	Ritning 25
5875	Arkeologiskt objekt	Grop	100025	Ritning 25
8906	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100026	Ritning 26
9105	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100026	Ritning 26
9205	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100026	Ritning 26
14757	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100026	Ritning 26
7085	Arkeologiskt objekt	Grop	100027	Ritning 27
8136	Arkeologiskt objekt	Ränna	100027	Ritning 27
15621	Arkeologiskt objekt	Grop	100027	Ritning 27
15630	Arkeologiskt objekt	Grop	100027	Ritning 27
16158	Georeferens		100027	Ritning 27
16468	Sektion		100027	Ritning 27
16470	Sektion		100027	Ritning 27
16499	Sektion		100027	Ritning 27
6870	Arkeologiskt objekt	Ränna	100028	Ritning 28
6924	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100028	Ritning 28
7074	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100028	Ritning 28
13039	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100028	Ritning 28
13075	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100028	Ritning 28
13088	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100028	Ritning 28
13588	Sektion		100028	Ritning 28
13590	Sektion		100028	Ritning 28
14405	Sektion		100028	Ritning 28
14407	Sektion		100028	Ritning 28
14425	Sektion		100028	Ritning 28
14427	Sektion		100028	Ritning 28
14429	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100028	Ritning 28
14813	Sektion		100028	Ritning 28
14815	Sektion		100028	Ritning 28
6941	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100029	Ritning 29
6951	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100029	Ritning 29
6972	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100029	Ritning 29
6981	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100029	Ritning 29
6989	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100029	Ritning 29
7027	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100029	Ritning 29
7036	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100029	Ritning 29
7098	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100029	Ritning 29
7107	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100029	Ritning 29
7126	Arkeologiskt objekt	Grop	100029	Ritning 29
15090	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100029	Ritning 29
15223	Fyndenhet		100029	Ritning 29

Id	Class	SubClass	RelObjId	RelObjectN
15480	Arkeologiskt objekt	Grop	100029	Ritning 29
15493	Fyndenhet	Ben	100029	Ritning 29
15494	Fyndenhet	Keramik	100029	Ritning 29
15521	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100029	Ritning 29
100061	Fynd	Keramik Brorsson	100029	Ritning 29
100351	Fynd	Trä	100029	Ritning 29
100377	Fynd	Bränt ben	100029	Ritning 29
100378	Fynd	Bränt ben	100029	Ritning 29
349	Arkeologiskt objekt	Härd	100030	Ritning 30
361	Arkeologiskt objekt	Grop	100030	Ritning 30
585	Arkeologiskt objekt	Ränna	100030	Ritning 30
693	Arkeologiskt objekt	Ränna	100030	Ritning 30
954	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100030	Ritning 30
995	Arkeologiskt objekt	Härd	100030	Ritning 30
1233	Arkeologiskt objekt	Ränna	100030	Ritning 30
2127	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100030	Ritning 30
2507	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100030	Ritning 30
2522	Arkeologiskt objekt	Lager	100030	Ritning 30
2585	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100030	Ritning 30
2595	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100030	Ritning 30
4587	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100030	Ritning 30
4628	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100030	Ritning 30
4691	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100030	Ritning 30
4718	Arkeologiskt objekt	Härd	100030	Ritning 30
4764	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100030	Ritning 30
4775	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100030	Ritning 30
4784	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100030	Ritning 30
15869	Arkeologiskt objekt	Ränna	100030	Ritning 30
15964	Arkeologiskt objekt	Ränna	100030	Ritning 30
16461	Sektion		100030	Ritning 30
16668	Arkeologiskt objekt	Ränna	100030	Ritning 30
16689	Arkeologiskt objekt	Ränna	100030	Ritning 30
16708	Arkeologiskt objekt	Ränna	100030	Ritning 30
16748	Sektion		100030	Ritning 30
16750	Sektion		100030	Ritning 30
16900	Arkeologiskt objekt	Grop	100030	Ritning 30
16910	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100030	Ritning 30
7139	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100031	Ritning 31
7158	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100031	Ritning 31
12386	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100031	Ritning 31
17200	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100031	Ritning 31
17210	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100031	Ritning 31
11740	Arkeologiskt objekt	Härd	100032	Ritning 32
16530	Sektion		100032	Ritning 32
16535	Prov	Kolprov	100032	Ritning 32
16566	Grävenhet		100032	Ritning 32
16570	Sektion		100032	Ritning 32
16573	Sektion		100032	Ritning 32
3603	Arkeologiskt objekt	Ränna	100033	Ritning 33
3651	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100033	Ritning 33

Id	Class	SubClass	RelObjId	RelObjectN
4304	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100033	Ritning 33
4314	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100033	Ritning 33
4323	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100033	Ritning 33
9672	Arkeologiskt objekt	Hård	100033	Ritning 33
1815	Arkeologiskt objekt	Ränna	100034	Ritning 34
3329	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100034	Ritning 34
3365	Arkeologiskt objekt	Grav	100034	Ritning 34
3387	Arkeologiskt objekt	Grav	100034	Ritning 34
3809	Arkeologiskt objekt	Grop	100034	Ritning 34
6299	Arkeologiskt objekt	Grav	100034	Ritning 34
11396	Sektion		100034	Ritning 34
11473	Sektion		100034	Ritning 34
1699	Arkeologiskt objekt	Ränna	100035	Ritning 35
3311	Arkeologiskt objekt	Grop	100035	Ritning 35
3396	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100035	Ritning 35
3449	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100035	Ritning 35
3467	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100035	Ritning 35
11347	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100035	Ritning 35
15441	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100035	Ritning 35
16073	Grävenhet		100035	Ritning 35
16077	Grävenhet		100035	Ritning 35
16081	Grävenhet		100035	Ritning 35
16089	Grävenhet		100035	Ritning 35
16375	Prov	Miljöprov	100035	Ritning 35
16376	Prov	Miljöprov	100035	Ritning 35
16433	Sektion		100035	Ritning 35
16435	Sektion		100035	Ritning 35
16437	Sektion		100035	Ritning 35
16439	Sektion		100035	Ritning 35
15039	Grävenhet		100036	Ritning 36
15043	Grävenhet		100036	Ritning 36
15206	Grävenhet		100036	Ritning 36
15210	Grävenhet		100036	Ritning 36
15214	Grävenhet		100036	Ritning 36
15378	Arkeologiskt objekt	Stolphål	100036	Ritning 36
15538	Grävenhet		100036	Ritning 36
15542	Grävenhet		100036	Ritning 36
15546	Grävenhet		100036	Ritning 36
15550	Grävenhet		100036	Ritning 36
15554	Grävenhet		100036	Ritning 36
15558	Grävenhet		100036	Ritning 36
15562	Grävenhet		100036	Ritning 36
15727	Grävenhet		100036	Ritning 36
15731	Grävenhet		100036	Ritning 36
15735	Grävenhet		100036	Ritning 36
15739	Grävenhet		100036	Ritning 36
15743	Grävenhet		100036	Ritning 36
16370	Prov	Miljöprov	100036	Ritning 36
16371	Prov	Miljöprov	100036	Ritning 36
16373	Prov	Miljöprov	100036	Ritning 36
16374	Prov	Miljöprov	100036	Ritning 36

Rapporter utgivna under 2014 och hittills 2015

2015

2015:8

Fredrik Larsson:

En medeltida gård och spår av nordiska sjuårskriget vid Slottsmöllan

HALLAND, HALMSTAD STAD, HALMSTAD 9:173, RAÄ HALMSTAD 87:1, 103 & 104

2015:7

Stina Tegnsted:

Boplatsen vid vadet

HALLAND, ELDSBERGA SOCKEN, ELDSBERGA 33:1, ELDSBERGA RAÄ 151

2015:6

Stina Tegnsted:

Boplatslämning och stensättning med milsvid utsikt i Elestorp

HALLAND, TJÄRBY SOCKEN, ELESTORP 7:445 OCH 7:570, RAÄ 75 & 78

2015:5

Lena Bjuggner och Erik Rosengren:

Ås kloster i nytt ljus - år 3

HALLAND, ÅS SOCKEN, ÅSKLOSTER 1:1, RAÄ 190

2015:3

Linn Nordvall:

Albinsro - Bebyggelseutveckling från senneolitikum till idag

HALLAND, SÖNDRUMS SOCKEN, TROTTEBERG 2:2, RAÄ 108

2015:2

Pär Connelid:

Full gas under vikingatid

HALLAND, HYLTE KOMMUN, LÅNGARYD SOCKEN, RAÄ 493

2015:1

Pär Connelid:

Åkermark i vägen

HALLAND, TORUP SN, RAÄ TORUP 237

2014

2014:4

Lena Bjuggner:

Befästningar av olika ålder i kvarteret Gråmunken, Halmstad

HALLAND, HALMSTAD STAD, KVARTERET GRÅMUNKEN 1:1,
RAÄ 44:1.

2014:3

Ola Kadefors:

Uppe på berget

HALLAND, ASIGE OCH ABILD SN, ALERED 1:7 M. FL., RAÄ ASIGE 152–156, 131 OCH RAÄ ABILD 136, 138, 139, 202 OCH 203

2014:2

Ola Kadefors:

Visten vid vatten

HALLAND, SKREA SN, SKREA 8:5, RAÄ SKREA 204

2014:1

Leif Häggström:

Liten brunn är snart tömd

HALLAND, TÖLÖ SN, TÖLÖ 4:13, RAÄ 130 OCH 217

Sensommaren och hösten 2012 undersökte Kulturmiljö Halland två närliggande, delvis samtida fornlämningar strax norr om Skrea kyrka. Lämningarna utgjordes av gravhögen Skrea RAÄ 21 och boplatssområdet Skrea RAÄ 224 m.fl. Undersökningarna formulerades som ett gemensamt projekt med titeln Döda människor reser inga monument. Denna rapport behandlar resultaten från boplatssundersökningen.

Boplatsen avviker från hur boplatser brukar te sig i Halland. De rituella/kultiska inslagen från mellersta/yngre bronsåldern och äldre förromersk järnålder är väldigt påtagliga medan spåren av profant leverne saknas helt. Där har stått hus och löpt diken och gärdesgårdar i vad som ser ut som ett oorganiserat myller. Samtidigt är de rituella/kultiska inslagen väl samlade till en yta i anslutning till ett litet parti med berg i dagen. Dessa handlingar är samtida med den period som gravhögen aktivt använts som plats att gravlägga döda.

Under perioden 1000–700 f.Kr. förefaller boplatsen varit övergiven eller oanvänd. Där finns inget som entydigt kan belägga aktivitet under dessa århundraden. Först i bronsålderns slutskede återkommer spåren av människans aktiviteter. Gravar, rännor, stolphål etc, där gravarna ligger i tydlig rumslig relation till de äldre rännhusen. Det är uppenbart att det finns ett samband, ett minne, en tradition eller en kunskap om de äldre byggnaderna. Därefter brukas platsen under förromersk järnålder innan den åter överges för att tas i anspråk av en senvikingatida gård som är i bruk in i tidig medeltid.

